

Bulletin advokacie

Může být znalec, který vypracoval posudek pro stranu obhajoby, vyslechnut soudem jako svědek? • České trestní řízení sporné – zatím iluze • Zpeněžení zástavy v insolvenční – více otázek než odpovědí • Postavení notáře při provádění přímých zápisů do obchodního rejstříku podle připravovaného rejstříkového zákona •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Poradenská linka ČAK pro advokáty
k datovým schránkám – zdarma** Čtěte na str. 8-9.

**ZÁKON
O MEDIACI
KONEČNĚ PŘIJAT!**
Čtěte na str. 4-6.

Bulletin advokacie®

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČO 66 000 777)
v agentuře **IMPAX**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla
(1-2, 7-8). Přetisk povolen jen se souhlasem
redakce.

Adresa redakce:
Česká advokátní komora
Národní třída 16
110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011
fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz
www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:
Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonná redaktorka: PhDr. Ivana Cihlářová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:
JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
JUDr. Jiří Císař, prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
JUDr. Pavel Holec,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
doc. JUDr. Vladimír Mikule,
JUDr. Tomáš Pohl,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
prof. JUDr. František Zoulik, CSc.

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:
ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísel je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH.
Advokátům a advokátním koncipientům
se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí
se obračejte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura
IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 606 404 953 nebo
na 241 483 141. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na internetu a v právních informačních
systémech spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 22. 6. 2012 v nákladu
14 500 výtisků.

Obálka: call centrum – ilustrační foto

Tisk: PBTisk s. r. o.
MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348

Úvodník

Radim Miketa: **Úvodník předprázdninový** 3

Aktuality

Advokáti ve službách mediace Antonín Mokřý, Martina Doležalová..... 4
Vyhlášen 8. ročník soutěže Právník roku 2012..... 7
ČAK zajistila poradenskou linku pro advokáty k datovkám 8
Jak advokátní kancelář porovnala pro kolegy stávající a nové občanské právo. Rozhovor s JUDr. Jaroslavem Svejkovským
Ivana Cihlářová 10
E-podatelná i datová schránka: podepisujte podání zaručeným elektronickým podpisem! 13
Pozvánka na Lawtech Europe Congress..... 14
Bulletin advokacie získal i letos cenu Karlovarských právnických dní... 14

z právní teorie a praxe

Články

Shrnutí 16
Může být znalec, který vypracoval posudek pro stranu obhajoby, vyslechnut soudem jako svědek? Pavel Vantuch..... 17
České trestní řízení sporné – zatím iluze Václav Vlk, Jaroslav Truneček ... 24
Zpeněžení zástavy v insolvenční – více otázek než odpovědí
Adam Sigmund 27
Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona Ronald Němec..... 30
Postavení notáře při provádění přímých zápisů do obchodního rejstříku podle připravovaného rejstříkového zákona Martin Kavěna ... 33

Z judikatury

Vypořádání SJM – možná nerovnost podílů 37
Společné provádění stavby a vznik podílového spoluvlastnictví 41
SJM, zástavní smlouva – relativní neplatnost 43
Jednou větou 46
Z judikatury ESLP 47

Z odborné literatury

Pavel Šámal a kol.: **Trestní zákoník. Komentář** (Daniel Prouza)..... 49
Jaroslav Svejkovský a kol.: **Nový občanský zákoník. Srovnání nové a současné úpravy občanského práva** (Martin Vychopeň)..... 49
Bohumil Havel a kolektiv: **Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem** (František Korbel)... 50
Alexander J. Bělohávek: **Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení**
(Květoslav Růžička) 51
Petr Dobiáš: **Mezinárodní pojistné právo se zřetelem k řešení pojistných sporů v rozhodčím řízení** (Vybrané kapitoly)
(Jan Dvořák)..... 52
Přečetli jsme za vás Jan Mates 53

Bulletin slovenskej advokácie prináša... 56

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Levitas animi 58

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka 59

Z jednání představenstva ČAK a ze společného jednání
ČAK a SAK icha 62

Pozvánka na CODEXIS GOLF TOUR 2012 63

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu při výkonu advokacie 64

Z Evropy

Zápisky z advokátní stáže v Paříži Martin Šip 65

Oslavy advokacie v Srbsku a dny chorvatské advokacie

Petr Poledník 66

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty
ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK 68

Nakonec

Proč toužíme po titulu V. (Budeš badatelem?) Petr Hajn 70

Kresba Lubomíra Lichého 71

Víte, že... Stanislav Balík 71

Inhaltsverzeichnis 72

Zusammenfassung/Summary 73

Table of Contents 74

ŽIŽLAVSKÝ & PARTNEŘI
| advokátní kancelář | insolvenční správci |

vyberte si insolvenčního správce

- reorganizace podniků
- řízené konkursy

www.zizlavsky.cz

Instrukce autorům

**Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,**

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasílaných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzívou, v žádném případě nepište proložené, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky!

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasílané portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládějte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Úvodník

předprázdninový

Nastává prázdninové období, ve kterém hektický život advokáta přece jen zpravidla mírně zpomalí, palba úkolů, dotazů a žádostí našich klientů částečně uvadne a snad nalezneme i chvíle, kdy se na naši profesi můžeme podívat přece jen s mírným odstupem.

Je skutečností, že zejména začátek prázdnin

většinou advokátů zpestří sebevzdělávání v oboru moderních komunikačních technologií, a to v rámci rozběhu povinných datových schránek. Ač jsou již nyní pracovnice aparátu ČAK zahlceny dotazy i s obvyklou potěšující připomínkou „co jste si to na nás zase vymysleli“, jsem přesvědčen, že i tuto novotu advokáti zvládnou. Pro většinu advokátní obce snad není nezbytné opakovat, že ČAK nebyla ani iniciátorem, ani horlivým podporovatelem tohoto způsobu doručování. Instruktažní film na webových stránkách ČAK, jakož i zřízení poradenské linky, zajisté advokátům napomohou k plynulému přechodu na nový způsob doručování a uvedené nepřinesou zvláštní nepříjemnosti advokátům, a zejména nezpůsobí újmu našim klientům.

Nastávající letní měsíce snad i mnohým z nás umožní otevřít novotou vonící občanský zákoník a zatím bez časového stresu začít louskat termíny jako právní osobnost, svěrenský fond, či naplavenina (upozorňuji: neznamená to „obyvatel Prahy pocházející odjinud“). Při popíjení frappé či jiného osvěžujícího moku by pak mohla zbýt špetka času i na to, abychom o advokacii popřemýšleli nikoliv z úzkého pohledu své spisové agendy, ale zauvažovali nad tím, co vlastně advokacie 21. století je, resp. co by být měla.

Pro počátek úvah snad zmíním přístupná, leč málokdy zveřejňovaná čísla. K 30. 4. 2012 bylo evidováno 10 712 advokátů a 3429 advokátních koncipientů. Není bez zajímavosti, že mezi advokáty je poměr mužů a žen 2:1, zatímco u advokátních koncipientů je genderové zastoupení víceméně stejné.

Je zřejmé, že při takovémto počtu advokátů a koncipientů existuje nespočet druhů a způsobů výkonu advokacie.

Je také zřejmé, že u 14 000 právníků docházelo, dochází a bohužel zřejmě i bude docházet k tomu, že tu a tam vznikne jednáním (či nejednáním) advokáta klientovi škoda, tu a tam budou jednat advokáti nekalosoutěžně, či se tu a tam dokonce advokát dopustí trestného činu. Zcela zásadní však je, aby tyto excesy zůstaly skutečnými výjimkami a drtivá většina advokátů vykonávala svoji činnost odborně a čestně. Důležitým a rozhodujícím tedy je, aby advokáti byli odborně i eticky připraveni tak, aby dodržování etických pravidel nebylo považováno za soutěžní nevýhodu a odbornost za zdržující faktor v právním byznysu.

U švelení převodů svého bicyklu, šplouchání moře nebo při sběru hub (dosad' dle vlastní oblíbenosti) se snad najde chvílka rozjímat nad tím, zda je v pořádku, pokud jeden advokát dohlíží na výchovu a přípravu patnácti koncipientů, pokud advokát s ještě zasychajícím razítkem na osvědčení o vykonání advokátní zkoušky uzavírá pracovní smlouvy se svými o pár měsíců mladšími kamarády – koncipienty, či je-li v pořádku, že se dnes advokátní zkouška dělá běžně nadvakrát (tři obory se ke zkoušce naučím a zvládnou a dva si dodělám příště). Popisem pohodového rozvažování rozhodně nesnižují vážnost těchto otázek, snad jen nastiňují možnost širšího zamyšlení nad problémy mimo každodenní shon.

A vůbec nejlepší je to, že nad těmito otázkami přemýšlet a diskutovat můžeme, ale nemusíme, své případné názory prezentovat či sdílet s ostatními můžeme, ale rozhodně nemusíme. Pokud však většina myšlenek a názorů zůstane v očekávané diskusi neuplatněna, je možné, že v budoucnu přijatá řešení nemusí odrážet názory převažující většiny advokátů. Pak se však lze nadít, že převáží názory, se kterými bude ten který z nás hrubě nesouhlasit, ale slovy klasika „to je tak vše, co proti tomu můžeme dělat.“

Přeji vám příjemné prožití dovolených a nám všem pak advokacii, jejíž výkon znamená více než jen zdroj příjmů.

JUDr. RADIM MIKETA,
člen představenstva ČAK

Pohled do jednoho z kurzů mediace, pořádaných ČAK.

Advokáti ve službách mediace

V DOBĚ, KDY PÍŠEME TENTO ČLÁNEK, ZÁKON O MEDIACI A ZMĚNĚ NĚKTERÝCH ZÁKONŮ, TAK JAK BYL SCHVÁLEN V PARLAMENTU ČR, PODEPSÁN PREZIDENTEM REPUBLIKY. TĚSNĚ PŘED ODESLÁNÍM ČÍSLA DO TISKÁRNY BYL ZÁKON DNE 13. 6. 2012 VYHLÁŠEN VE SBÍRCE ZÁKONŮ POD Č. 202/2012. ÚČINNOSTI NABUDE 1. 9. 2012.

Již v Bulletinu č. 1-2/2011 jsme informovali o snáhách České advokátní komory začlenit do zákoněné úpravy v co nejširší míře advokáty a o tom, jaké priority zvolila ČAK k dosažení naplnění tohoto cíle. Úsilí Komory nebylo snadné, nicméně lze konstatovat, že konečné znění zákona sice představuje výsledek rozsáhlého kompromisu mezi různými profesními skupinami a byl přijat po dlouhých diskusích, avšak ČAK dosáhla nezanedbatelného úspěchu v tom, že se jí **podarilo docílit „samosprávného postavení“ v oblasti organizace a řízení mediace v advokacii.** Advokáti zapsaní na seznamu mi-

nisterstva jako mediátoři tak budou nezávislí na státní exekutivě, tak, jako v ostatních svých činnostech upravených zákonem o advokacii, a zkoušky budou skládat před Komorou, nikoli na ministerstvu spravedlnosti. **V těchto ohledech je náš zákon v celoevropském měřítku spíše výjimečný a nejen pro advokacii samotnou, ale především pro příjemce této služby nepochybně přínosný.**

S jistou nadsázkou lze říci, že se na zákoně na různých úrovních pracovalo téměř 8 let. Největším hnacím motorem přijetí nové právní úpravy mediace v netrestních věcech byla Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2008/52/ES ze dne 21. května 2008, kterou měly členské státy implementovat do 21. května 2011. Směrnice ukládala upravit mediaci pouze v případech přeshraničních sporů, česká úprava jde však dále, upravuje i vztahy vnitrostátní. I toto zvolené komplexní řešení Česká advokátní komora podporovala.

Není to jediná oblast, kdy jde český návrh zákona nad hranici stanovenou směrnicí. Touto další hranicí je rozsah působnosti našeho zákona: pokrývá totiž veškeré netrestní věci, tedy občanskoprávní, rodinné, pracovní, obchodní i správní (tam však pouze v těch případech, kdy jsou strany v rovném postavení, tj. jde o spory soukromého právního charakteru,

kdy správní orgán nevykonává veřejnou moc). Směrnice je v tomto ohledu skoupější, když v čl. 11 preambule vyjímá z rozsahu působnosti směrnice obecné spory, kde o právech a povinnostech nemohou strany podle rozhodného práva rozhodnout samy, tedy v některých rodinných a pracovněprávních věcech. Dále se vyjímají předmluvní jednání a adjudikační řízení (např. některá řízení o soudním smíru, řízení o spotřebitelských stížnostech, rozhodčí řízení nebo znalecká určení), a směrnice se nevztahuje ani na řízení vedená osobami nebo subjekty, které vydávají formální doporučení ohledně řešení sporu, ať už správně závazná, či nikoli.

Můžeme konstatovat, že mediace prováděná před účinností zákona a po ní se bude vyznačovat mnoha odlišnostmi. Do účinnosti zákona bylo možno vykonávat mediaci na základě živnostenského oprávnění v podobě volné živnosti. V podstatě tak mohl být mediátorem kdokoli, kdo si takovou živnost zaregistroval. Tedy nejen právník či psycholog, ale prakticky i osoba bez jakéhokoli vzdělání. Mediátoři nemuseli podstoupit žádné speciální školení, stát také jejich vzdělání nijak negarantoval. Mediace také nebyla nikde definována, ani nebyly popsány stěžejní principy a postupy. Soudy v činnost mediátorů neměly příliš velkou důvěru a i obecně se o mediaci v oblasti mimosoudní příliš nevědělo (s výjimkou mediace v trestním řízení, upravené speciálním zákonem o Probační a mediální službě). ČAK se podařilo prosadit, aby nezbytným předpokladem pro získání oprávnění k činnosti zapsaného mediátora bylo mimo jiné vysokoškolské vzdělání v magisterském nebo navazujícím magisterském studijním programu v České republice nebo obdobné vysokoškolské vzdělání dosažené v zahraničí. Lze tak očekávat, že výkon mediální činnosti bude kvalitativně povýšen z hlediska obecné průpravy vzdělání v určitém oboru.

V poslední době se k mediaci uchýlovaly strany stále častěji zejména v rodinných, občanských, ale i v obchodních sporech. Mohly si vybrat v roli mediátora jakoukoli osobu, která dle jejich názoru byla schopná smírně vyřešit jejich spor. Výslednou dohodu (pokud k ní strany dospěly) si strany mohly nechat schválit soudem jako soudní smír nebo sepsat před notářem (exekutorem) zápis se svolením k vykonatelnosti, čímž získaly smluvní exekuční titul zaměřený na splnění pohledávky, která je obsažena v mediální dohodě. Promlčecí doba se však po dobu trvání mediace nestavěla.

Nový zákon zcela zásadně mění situaci – zavádí totiž tzv. kategorii „zapsaného mediátora“, tj. mediátora podnikajícího na základě tohoto zákona, nikoli pouhé živnosti, který splňuje řadu požadavků a garantuje nastavené požadavky; na druhé straně stranám nabízí „benefity“, např. v podobě stavení promlčecích a prekluzivních lhůt, které je obsaženo v novelizovaných ustanoveních občanského (§ 112 a § 583) a obchodního (§ 404 a § 408) zákoníku.

Zákon výslovně nezakazuje podnikání v oblasti mediace podle živnostenského zákona. Bude tedy sice možno vykonávat mediaci i v dosavadním (živnostenském) režimu, zákon však poskytuje možnost výběru stranám, zda si zvolí pro pomoc při řešení svého sporu osobu podléhající pevné zákonné úpravě a dohledu, nebo osobu, která v zásadě žádné zákonné úpravě a dohledu nepodléhá. (V tomto ohledu česká úprava kopíruje úpravu rakouskou.)

CO V ZÁKONĚ NAJDEME

Co tedy upravuje nový zákon? Zavádí především chybějící **definici mediace** [§ 2 písm. a)], kterou je postup při řešení konfliktu za účasti jednoho nebo více mediátorů, kteří podporují komunikaci mezi osobami na konfliktu zúčastněnými tak, aby jim pomohli dosáhnout smírného řešení jejich konfliktu uzavřením mediální dohody.

Dále **definuje „zapsaného“ mediátora** [(§ 2 písm. c)] – fyzickou osobu zapsanou do seznamu mediátorů, vedeného ministerstvem spravedlnosti. Pro zapsání na seznam musí uchazeč splnit předepsané požadavky, zejména musí mít vysokoškolské vzdělání v magisterském studijním programu a musí složit zkoušku mediátora.

Dále zákon upravuje **základní zásady mediálního řízení** (§ 3 – § 7), jeho zahájení a ukončení, včetně uzavření dohody a stanovení, že pro účely schválení dohody ve formě soudního smíru má soud 30 dní (§ 30). Zde je nutno s politováním konstatovat, že se ČAK nepodařilo v zákonodárných sborech prosadit, aby výsledná mediální dohoda mohla být zapsaným mediátorem, který je současně advokátem, opatřena, pokud k tomu strany výslovně svolí, doložkou vykonatelnosti. Náhradní řešení formou tzv. „zrychleného soudního smíru“ dle názoru ČAK přinese spíše komplikace právního a technického charakteru, jednoznačně však povede k oddálení definitivního ukončení sporu titulem s účinky vykonatelnosti. Z praktických zkušeností v mediaci totiž vyplývá, že mediální dohoda často bývá „křehká“ a projeví-li strany vůli učinit ji exekuvatelným titulem, bývá záhodno vyhovět jejich požadavku ihned, tedy již před mediátorem samotným. Časová prodleva nebo eventuální zásahy dalšího subjektu (notáře nebo soudu) mohou vést k narušení toho, co bylo sjednáno, a může dojít k tomu, že si některá ze stran svůj původní projev vůle rozmyslí, a spor bude třeba nakonec stejně nutno řešit v soudním nebo v arbitrážním řízení.

Další procesní pravidla pro mediaci stanovená zákonem nejsou, a to záměrně, aby se umocnil prvek neformálnosti, který je základem tohoto typu řízení.

Zákon dále stanoví dohledovou pravomoc ministerstva spravedlnosti. To též povede seznamy zapsaných mediátorů a provádí zkoušky a další činnosti ve smyslu § 24.

Ve vztahu k advokátům – mediátorům vykonává dohled nad jejich činnostmi namísto ministerstva spravedlnosti Česká advokátní komora; ta také pořádá vzdělávací kurzy a zkouší advokáty v oblasti mediace. Vzhledem k tomu, že advokáti – mediátoři budou podléhat kárnému řízení před ČAK, nevztahuje se na ně ustanovení o správních deliktech (Hlava III).

Pravomoci ČAK se však uplatní pouze vůči zapsaným mediátorům-advokátům; advokátní koncipienti spadají pod režim ministerstva spravedlnosti. Vzhledem k tomu, že však zapsaným mediátorem se může stát (dle změny zákona o advokacii) pouze advokát po úspěšném vykonání předepsané mediální zkoušky před ČAK, muselo by jít o případ, kdy koncipient se stal zapsaným mediátorem ještě za trvání své koncipientské praxe úspěšným vykonáním zkoušky před ministerstvem.

Jedním ze schválených požadavků Senátu bylo, že zkoušky konané před ČAK a MS budou obsahově shodné. I pro advokáty bude tedy platit, že součástí písemné části zkoušek z mediace budou též otázky z práva testovou formou s jednou správnou odpovědí. Testovou formou by měly být zodpovídaný též otázky z teorie mediace, mediačních technik a základů psychologie a sociologie. Co se týče ústní části zkoušek, důraz by měl být (dle návrhu prováděcí vyhlášky k zákonu) kladen na praktickou simulaci mediačního řízení, pouze v krajním případě přichází v úvahu použití vlastní videonahrávky.

Přestože zákon ještě nenabyl účinnosti, ČAK již téměř rok intenzivně školí zájemce z řad advokacie nebo využívá služby spolupracujících společností tak, aby byla zachována obdoba vysoká úroveň seminářů (děje se tak formou shodného personálního obsazení lektorů); preferuje semináře se zahraniční účastí renomovaných kapacit v oblasti mediace. Jedná se zejména o kurzy základní v rozsahu 60 hodin a též kurzy nadstavbové, včetně problematiky vyjednávání. Znalost cizích jazyků, zejména pak angličtiny, může být i pro oblast mediace nezanedbatelnou výhodou. Lze totiž předpokládat, že zejména v oblasti obchodních sporů bude znalost cizích jazyků nespornou výhodou a mediátoři takto disponovaní budou mít větší šanci dostat se na seznamy známých evropských (či jiných) center ADR.

Zákon nepočítá s uznáváním předchozích zkoušek u různých institucí umožňujících vzdělávání v mediaci – bude je potřeba skládat u MS (ČAK) nově.

Co se týče zahraničních mediátorů, kteří by chtěli své služby nabízet i v ČR, zákon v § 19 upravuje postavení hostujícího mediátora, zapsaného na seznamu hostujících mediátorů vedeného MS.

V oblasti vzdělávání budoucích mediátorů působí tedy advokacie proaktivně a s náležitým časovým předstihem. Jde o to, aby advokáty získali příležitost uplatnit se v další celospolečensky významné sféře mimosoudního řešení sporů, který má napomoci odbřemenění justice, ale především zlevnění a urychlení řešení sporů. V době, kdy v celé společnosti jsou znatelné dopady doposud nezažehnané ekonomické krize a kdy nejen občané, ale i podnikatelské subjekty hledají možnosti úspor i se zřetelem k nákladnosti a dlouhodobosti soudních řízení, je na místě, aby ČAK podporovala advokáty v zapojení se i do jiných forem pomoci v řešení narušených právních vztahů, než jsou klasická řešení prostřednictvím soudů či rozhodčího řízení. Z těchto důvodů věříme, že advokáty ocení, že jejich stavovská organizace na poli mediace nezaspala a usinat ani nadále nehodlá.

❖ JUDr. ANTONÍN MOKRÝ, místopředseda představenstva ČAK

❖ JUDr. MARTINA DOLEŽALOVÁ, pověřená vedením odboru mezinárodních vztahů ČAK

inzerce

isak PROFESIONÁLNÍ
INFORMAČNÍ SYSTÉM PRO
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE

S NÁMI SE DATOVÝCH SCHRÁNEK BÁT NEMUSÍTE

- Evidence klientů, spisů, kontaktů, úkonů, spisových značek
- Evidence úkolů právníků (workflow)
- Insolvenční rejstřík
- Generování dokumentů ze vzorů
- Evidence výkonnosti jednotlivých právníků
- Evidence pokladny a ostatních výdajů
- Evidence doručené a odeslané pošty
- Podpora zálohových faktur
- Generování faktur včetně příloh
- Podpora CZK, EUR a dalších měn
- Podpora neomezeného počtu jazyků
- Integrace datových schránek advokátů – navázání na spisy
- Vyspělý dokument management s vazbou na spisy a klienty
- Integrace spisových služeb soudů (stavy spisů) a nařízených jednání

**Pro bližší informace
volejte 312 315 350**

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ vyhlašují 8. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

právník roku 2012

PARTNEŘI SOUTĚŽE:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoli právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 15. 5. 2012 do 31. 10. 2012.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2012 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách.

Záštitu nad soutěží již podruhé převzal premiér vlády ČR RNDr. Petr Nečas a již tradičně i Ministerstvo spravedlnosti ČR.

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 25. ledna 2013 v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2012.

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

*Společně jsme založili tradici,
kterou si právnícký svět zaslouží!*

STÁLÉ KATEGORIE SOUTĚŽE

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Obchodní právo
- Správní právo
- Pracovní právo
- Insolvenční právo
- Právo informačních technologií
- Lidská práva a právo ústavní

STÁLÉ KATEGORIE SE ZVLÁŠTNÍMI KRITÉRII

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos právu)

Mercedes-Benz Generální partner

Exekuce.cz

Wolters Kluwer
Česká republika

Europcar

bložek

Novasoft

Čestovní kancelář
FISCHER

Beroun golf
RECOM

Významní partneři

PORSCHE DESIGN

LB BW
Landesbank Baden-Württemberg

PROVIDENT

GoldenGate
Bank International

APOGEO
advokátní kancelář

GENERALI
Pojistovna

CODEXIS ADVOKACIE
PRÁVNÍ INFORMAČNÍ SYSTÉM

DeLonghi
Better Everyday

RENOMIA

smart
companies

JJ
JEWELLERY
www.jjLcz

WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř

Hlavní partneři

Datové schránky = noční můra advokátů?

ČAK zajistila ještě i poradenskou linku pro advokáty

Povinné zřízení datových schránek pro advokáty, ke kterému dojde počátkem července tohoto roku, znamená pro většinu advokátů zcela revoluční změnu dosavadních zaběhaných pracovních postupů.

Po celý rok 2012 pořádá ČAK cyklus školení na téma datových schránek. Dosavadní poznatky ze seminářů ale ukazují na nízkou úroveň připravenosti některých advokátů používat nové, elektronizované nástroje. Proto Komora připravila ještě další možnosti, jak se na datové schránky připravit – kuchařkový seriál v BA (vycházel už od podzimu) a instruktážní videomanuál (k dispozici po rozkliknutí banneru Datové schránky advokátů na www.cak.cz). Tamtéž také naleznete odpovědi na nejčastější otázky a různé články ke stažení.

Nicméně, i přes dostupnost všech výše uvedených informačních zdrojů cítíme, že nakonec určitá část advokátů bude potřebovat se svou konkrétní situací poradit. Proto ČAK přichází ještě s další službou. Tak, aby skutečně každý advokát, který pomoc potřebuje, ji prostřednictvím Komory našel. Zřizujeme tedy **poradenskou linku pro advokáty**.

Jde o telefonní a e-mailovou linku, na kterou se budete moci obrátit se svým dotazem. Tak, jak je u podobných služeb obvyklé, vyškolení operátoři se budou snažit v rámci svých znalostí odpovědět hned. V případě složitějších problémů dotaz zaznamenají a předají k řešení specialistům.

poradenská linka pro advokáty	+420 234 372 500
provozní doba	každý pracovní den od 9.00 do 18.00 hodin
období provozu	od 25. 6. do 30. 9. 2012 ¹⁾
e-mail	poradna@cak.cz
počet operátorů	1 – 3 dle vytížení

¹⁾ Dle potřeby advokacie je možné uvažovat i o prodloužení období provozu.

Poradenskou linku zřizuje Česká advokátní komora na své náklady. Její služby budou advokátům poskytovány zdarma. Každý volající zaplatí jen běžné telekomunikační poplatky za hovor na pevnou linku (ceny se mohou lišit podle toho, jak má kdo nastaven tarif). Organizaci projektu a odbornou kompetenci zajišťuje Ing. Pavel Tesař, kterého mnozí z vás měli možnost poznat jako přednášejícího na školení k datovým schránkám.

TÉMATÁ, NA KTERÁ ZÍSKÁTE NA PORADENSKÉ LINCE ODPOVĚĎ

Nastavení počítače pro přístup k datové schránce

- Instalace doplňku a kořenového certifikátu

Přihlášení do datové schránky

- Nastavení nového hesla
- Nastavení volitelného vyššího zabezpečení přihlášení

- Vyřízení nových přístupových údajů
- Přidání administrátora nebo pověřené osoby
- Nastavení notifikací
- Zajištění bezpečného úložiště pro datové zprávy

Autorizovaná konverze dokumentů

- Registrace páru certifikátů do Správy dat Czech POINT
- Ovládání konverzní aplikace
- Vedení seznamu konverzí

Kvalifikované a komerční certifikáty

- Získání dvojice certifikátů
- Výběr bezpečného úložiště
- Přihlašování do internetových aplikací pomocí komerčního certifikátu
- Vytváření elektronického podpisu

Elektronické úkony

- Korektní příprava elektronického podání
- Odeslání datové zprávy
- Předání doručené písemnosti
- Vytvoření žádosti o doložku právní moci
- Řešení problémů a nejasností

SLUŽBY NAD RÁMEC PORADENSKÉ LINKY

Předpokládáme, že některé vaše problémy nebude možné vyřešit prostřednictvím poradenské linky, nebo dokonce si někteří z vás budou přát osobní návštěvu specialisty přímo ve své kanceláři.

V takovém případě vám bude operátorem nabídnuta možnost objednávky výjezdu specialisty. Operátor může současně s výjezdem specialisty nabídnout i další služby týkající se provozu datových schránek a činnosti advokáta, jako například zajištění a instalaci komerčního a kvalifikovaného certifikátu.

POZOR! Tyto služby však ČAK již považuje za nadstandardní; budou poskytovány externím subjektem, a proto si je jednotliví objednatelé – advokáti budou hradit sami. Podmínky a ceny těchto služeb jsou uvedeny pod článkem níže.

✿ odbor vnějších vztahů ČAK

inzerce

Služby nad rámec poradenské linky

Specialista na datové schránky ve Vaší kanceláři

Datová schránka KOMPLET

- Vyrobíme komerční a kvalifikovaný certifikát
- Certifikáty nainstalujeme
- Připravíme Váš počítač pro práci s DS
- Naučíme Vás s datovou schránkou
- Naučíme Vás konverzi dokumentů a elektronicky podepisovat dokumenty

3 400,- Kč / 4 hodiny

Každá další dvojice certifikátů za 900,- Kč / os.
Ceny uvedeny bez DPH

Rychlá pomoc EXPRESS

Ve Vaší kanceláři zjistíme a odstraníme konkrétní problém

900,- Kč / hodinu

+ 700,- Kč paušál cestovné

TIP: Chcete ušetřit? Pokud lze provést školení a zajistit certifikáty na jednom místě, domluvte se s kolegou a kupte si balíček *Datová schránka – Komplet* spolu. Pokud se domluvíte např. 2, zaplatíte 4 300 Kč namísto 6 800 Kč.

www.pravniklub.cz
+420 601 350 955
ds@pravniklub.cz

Jak advokátní kancelář porovnala pro kolegy stávající a nové občanské právo

NESTÁVÁ SE PŘÍLIŠ ČASTO, ABY SE VŠICHNI ČLENOVÉ JEDNÉ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘE, KROMĚ PRÁCE S KLIENTY, SPOLEČNĚ VĚNOVALI I PRÁCI NA TĚMĚŘ OSMISETSTRÁNKOVÉ KNIZE. TOUTO NETRADIČNÍ „PARTOU“ JE PLZEŇSKÁ AK SVEJKOVSKÝ, KABELKOVÁ A SPOL., KTERÍ, POSÍLENI NAVÍC JEŠTĚ DVĚMA ČLENY STAVU NOTÁŘSKÉHO, VYDALI V NAKLADATELSTVÍ C. H. BECK VYSOCE UŽITEČNOU PŘÍRUČKU – „NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK – SROVNÁNÍ NOVÉ A SOUČASNÉ ÚPRAVY OBČANSKÉHO PRÁVA“. KROMĚ RECENZE NA STR. 49-50 PŘINÁŠÍME I ROZHOVOR S VEDOUČÍM AUTORSKÉHO KOLEKTIVU, ČLEMEM KONTROLNÍ RADY ČAK A ČLEMEM LEGISLATIVNÍ RADY VLÁDY, JUDR. JAROSLAVEM SVEJKOVSKÝM.

• **Pane doktore, kdy a proč jste se rozhodl, že pomůžete kolegům – právníkům a s celou advokátní kanceláří se pustíte do vytvoření příručky, přehledně srovnávající stávající a nové, od 1. ledna 2014 účinné občanské právo?**

Pro případnou pomoc kolegům – právníkům, jimž by příručka měla usnadnit vstup do nového občanského zákoníku, jsem se rozhodl po debatách s programovým ředitelem nakladatelství C. H. Beck někdy v říjnu loňského roku. Všechny mé kolegyně a všichni moji kolegové, včetně spolupracujícího notáře a notářky, souhlasili s účastí na tomto díle z několika důvodů. Nám samotným zpracování srovnání současné a nové právní úpravy umožnilo seznámit se komplexně s novou materií. Umožnilo nám ji i pochopit, zjistit, že je mnohem obsáhlejší než současná úprava. Vedle toho jsme se snažili srovnat text nového občanského zákoníku s textem všech rušených právních předpisů tak, aby zejména lidé praxe právě díky tomuto srovnání, které by mělo snad být jakýmsi slovníkem, mohli snadněji proniknout do nového textu. Aplikace, resp. i samotné pochopení nových předpisů je snad díky tomu i snazší.

Knihu pokřtil dne 9. 5. 2012 dr. Svejkovský za asistence plzeňského primátora Mgr. Martina Baxy.

Autorský tým. Zprava JUDr. Jaroslav Svejkovský, JUDr. Jana Svejkovská, JUDr. Eva Kabelková, Mgr. Marek Svatoš, Mgr. Mojmir Přívara, JUDr. Tatiana Jirásková, Mgr. Ondřej Faist, Mgr. Michal Šilhavý a Mgr. Petr Šlauf.

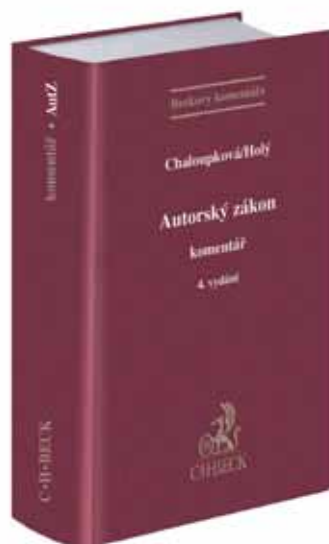
• **Jak k tomuto Vašemu rozhodnutí přispělo Vaše působení v rekodifikační komisi pro přípravu nového občanského zákoníku? Říkal jste si už během práce v komisi, že se do takové srovnávací příručky pustíte?**

Do rekodifikační komise jsem byl pozván před dvěma lety panem ministrem Pospíšilem a jeho náměstkem, panem Mgr. Korbelem. Byla to mimořádně cenná zkušenost, neboť jsem se tvorby tak velkého zákona, jímž občanský zákoník nepochybně je, zúčastnil v celém legislativním procesu. Při mém vstupu do rekodifikační komise samozřejmě většina členů komise již byla s dříve vytvářeným textem nejen seznámena, ale i srozuměna. Mně trvalo pár měsíců, než jsem se s novou úpravou ztotožnil. Jako advokát jsem si téměř u všech ustanovení dokázal představit jednotlivé případy, na něž by nová úprava dopadala. Velmi zajímavou etapou bylo vypořádávání připomínek, samozřejmě i posouzení předpisu v Legislativní radě vlády, jíž jsem členem. Velká pozornost byla předpisu věnována v ústavněprávním výboru Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, jehož práce jsem se též zúčastnil. Po celou dobu mého působení v rekodifikační komisi jsem se setkával samozřejmě se srovnáváním současné úpravy s novým předpisem. Po přijetí zákona mi při debatách s panem Dr. Svobodou, programovým ředitelem nakladatelství C. H. Beck, bylo navrženo, abych se eventuálně podílel na uvedeném srovnání. Přijetí návrhu Dr. Svobody ovlivnilo samozřejmě moje působení v rekodifikační komisi, neboť právě tam jsem se s novým textem seznamoval a snad mu i rozuměl.

• **Jak jste práci na takovém náročném a pracném díle zvládali při běžném chodu advokátní kanceláře?**

Časové zaneprázdnění nejen mé, ale všech mých kolegů a kolegů, včetně spoluautorů notářky a notáře, bylo mimořádné. Samozřejmě, že jsme na díle mohli pracovat jen mimo běžnou pracovní dobu, neboť výkon advokacie a poskytování právních služeb klientům je hlavní náplní naší práce. Vytváření díla jsme věnovali víkendy a v podstatě i vánoční svátky, neboť jsme s nakladatelstvím C. H. Beck byli dohodnuti na tom, že dílo bude předáváno tak, aby mohlo vyjít krátce poté, co vyjde Sbirka zákonů s novým občanským zákoníkem. Jsme sice všichni zvyklí na intenzivní časové nasazení, ale rozsah tohoto díla byl opravdu mimořádný. Každý jsme zpracovávali pasáže, k nimž máme v naší praxi nejbližší, pak jsme prováděli revize k práci dalších spoluautorů. Takových revizí proběhlo asi pět. Snažili jsme se, aby dílo bylo co nejlepší. Doufám, že toto nasazení je na díle znát, a že bude dobrým pomocníkem pro všechny právníky, kteří přicházejí do kontaktu s občanským zákoníkem.

♣ PhDr. IVANA CIHLÁŘOVÁ

Chaloupková/Holý
Autorský zákon

Komentář, 4. vydání

Vázané v plátně, 496 stran
cena 990 Kč, obj. číslo BK3

- prakticky zaměřený výklad autorského zákona
- autoři shrnují poznatky s aplikací zákona v soudní praxi i ze svojí praktické činnosti v advokacii
- komentář řeší problematiku licenčních smluv a práv autorů, výkonných umělců, práv výrobců záznamů, vysílatelů či nakladatelů

Svejkovský a kol.

Nový občanský zákoník

Srovnání nové a současné úpravy občanského práva

Brožované, 808 stran
cena 790 Kč, obj. číslo M36

- publikace pro rychlou orientaci v novém občanském zákoníku
- obsahové srovnání jeho jednotlivých ustanovení se současnými občanskoprávními předpisy
- srovnání zahrnuje i ustanovení obchodního zákoníku, zákona o rodině, zákona o vlastnictví bytů a dalších předpisů dotčených novým zákoníkem

Kmec/Kosař/Kratochvíl/Bobek

Evropská úmluva o lidských právech

Komentář

Vázané s přebalem, 1 696 stran
cena 3 690 Kč, obj. číslo EVK6

- první velký komentář Úmluvy v ČR a na Slovensku
- rozsáhlé a přehledné zpracování judikatury ELSP
- výklad o působnosti Soudu, základních principech výkladu a aplikace Úmluvy a jednání před ELSP
- početné citace do češtiny přeložených klíčových pasáží z nejdůležitějších rozhodnutí, funkčně zapojené přímo do textu komentáře

Soudní rozhodnutí roku: Úřady musí poskytovat informace o odměnách úředníků

Praha 1. června 2012

Cena pro nejlepší soudní rozhodnutí (judikát) za rok 2011 byla udělena rozsudku Nejvyššího správního soudu (uvedenému pod spisovou značkou 5 As 57/2010 ze dne 27. 5. 2011), kterým soud rozhodl ve věci střetu práva na svobodný přístup k informacím s právem na ochranu osobních údajů. O udělení ceny rozhodla odborná komise časopisu Jurisprudence, který se specializuje na komentování soudních rozhodnutí. Podrobnou zprávu o tom přinese červnové číslo časopisu.

Nejvyšší správní soud v oceněném rozhodnutí potvrdil, že orgán veřejné správy je povinen poskytnout informace o odměnách zaměstnanců veřejné správy jakožto příjemců veřejných prostředků. Rozhodl tak o kasační stížnosti proti rozhodnutí Krajského soudu v Brně, který potvrdil rozhodnutí Magistrátu města Zlín odmítnout žádost, v níž se žadatel domáhal informace o mimořádných odměnách jednoho ze zaměstnanců magistrátu.

Jádrem posouzení byla kolize dvou významných práv – práva na informace a práva na ochranu soukromí. Soud vyložil, že zaměstnanci veřejné správy jsou příjemci veřejných prostředků a že právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním a jiným zneužíváním údajů o své osobě není neomezené. Stanoví-li zákon o svobodném přístupu k informacím povinnost poskytnout některé osobní údaje o příjemcích veřejných prostředků (jinak chráněné zákonem o ochraně osobních údajů), jedná se o jejich poskytnutí zákonem dovoleným způsobem.

Podle vyjádření předsedy hodnotící komise Tomáše Doležila ocenila komise uvedený rozsudek zejména s ohledem na jeho zásadní celospolečenský význam a důraz na posílení transparentnosti veřejném sektoru v době, kdy je důvěra občanů ve stát narušena častými případy korupce a kdy stát přijímá poměrně tvrdá úsporná opatření. Rozsudek vyjasňuje hranice mezi veřejným a soukromým a posiluje odpovědnost veřejného sektoru vůči veřejnosti za nakládání s veřejnými prostředky. Dle názorů komise soud našel odvahu postavit se jednomu z rozšířených případů zneužívání zákona o ochraně osobních údajů, jakkoli je ochrana osobních údajů v demokratické společnosti zásadní. Komise ocenila odvahu soudu vstoupit do politického diskurzu a vyložit právo ve prospěch občanů a daňových poplatníků. Následné pokusy veřejného sektoru se s tímto rozhodnutím „vyrovnat“ ukazují, že rozsudek je veřejností silně vnímán a měl by vést ke kýženému dopadu na praxi veřejné správy. Judikát je možné vnímat jako další důležitý krok k zakotvení transparentnosti výkonu veřejné správy v naší zemi coby základního atributu demokratické společnosti.

Oceněné soudní rozhodnutí bylo vybráno odbornou komisí z nominací (zejména právnické) veřejnosti. Dle předem stanovených pravidel jsou rozhodující kritéria, podle kterých komise vybírá vítězný judikát: právní argumentace (tj. síla a přesvědčivost argumentace odůvodnění rozhodnutí), společenský dopad (význam rozhodnutí z hlediska jeho dopadu na společnost) a elegance rozhodnutí (celkový sloh, struktura, přehlednost a literární zpracování rozhodnutí). Letošní Judikát roku byl oceněn na základě druhého kritéria. Komise dodává, že síla oceněného rozhodnutí by mohla být vyšší, kdyby se soud lépe vypořádal s právní argumentací (například s otázkou proporcionality) a se strukturou odůvodnění.

Pořadatel ceny a její cíl

Cenu vyhlásil odborný časopis Jurisprudence, který se již dvacet let věnuje analyzování a komentování soudních rozhodnutí (judikátů) jak českých, tak i zahraničního soudů, stejně jako soudů Evropské unie.

Udílení ceny si klade za cíl představit odborné i laické veřejnosti nejen významné, přelomové nebo také odvážné judikáty, které zásadním způsobem ovlivnily právo a jeho prostřednictvím celou společnost, ale také judikáty, které vynikají brilantní argumentací a mimořádnou přesvědčivostí. Současně má upozornit na rozdílnou kvalitu jednotlivých soudních rozhodnutí a vyzdvihnout ta nejlepší.

Kontakty

Mgr. Tomáš Doležil, LL.M.Eur., PhD., předseda redakční rady Jurisprudence a člen komise, advokát,
email: tomas.dolezil@cliffordchance.com, mob.: 731 471 446

JUDr. Marek Antoš, PhD., člen komise, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, email: antos@prf.cuni.cz, mob: 602 285 075

E-podatelná i datová schránka: *Podepisujte podání zaručeným elektronickým podpisem!*

JAK VYPLÝVÁ Z NEDÁVNÝCH ROZHODNUTÍ NĚKTERÝCH SOUDŮ (NAPŘ. MĚSTSKÉHO SOUDU V PRAZE), OBJEVUJÍ SE V PRAXI PŘÍPADY, KDY SOUDY NEPŘIHLÍŽÍ K PODÁNÍM UČINĚNÝM ELEKTRONICKY, A TO ANI TEHDY, BYLO -LI PODÁNÍ OPATŘENO TZV. ZARUČENÝM ELEKTRONICKÝM PODPÍSEM.

Jde o ty případy, kdy vlastní podání (tj. podání obsahující návrh ve věci samé – typicky žaloba) tvoří přílohu elektronické zprávy (e-mailu), přičemž odesílatel opatří zaručeným elektronickým podpisem toliko vlastní tělo zprávy (e-mail) a nikoli její přílohu (dokument obsahující vlastní podání). Bez ohledu na skutečnost, zda jde o postup, který je či není v souladu se zákonem a ustálenou judikaturou v oblasti elektronického doručování, je nutné věnovat této skutečnosti náležitou pozornost a **opatřovat zaručeným elektronickým podpisem jak elektronickou zprávu (e-mail), tak vlastní podání obsažené v příloze (tj. dokument tvořící přílohu elektronické zprávy), popř. napsat text podání přímo do elektronické zprávy, a tu následně opatřit zaručeným elektronickým podpisem.** Lze očekávat, že tento přístup soudů povede v dohledné době k vydání soudního rozhodnutí, které tuto praxi vyvrátí (nebo naopak potvrdí); do té doby se doporučuje přistupovat k elektronickým podáním se zvýšenou pozorností, a to rovněž z toho důvodu, že soudy mohou tuto praxi aplikovat rovněž na datové zprávy doručené prostřednictvím datových schránek. Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, ve znění pozdějších předpisů, sice neukládá odesílateli povinnost opatřovat písemnosti zasílané datovou schránkou zaručeným elektronickým podpisem, pro účely předejití výkladovým problémům ohledně náležitosti elektronického podání však **doporučujeme opatřovat veškeré dokumenty obsahující vlastní podání zaručeným elektronickým podpisem rovněž tehdy, pokud je advokát hodlá zaslat prostřednictvím datové schránky.**

✿ Odbor vnější a vnitřní legislativy ČAK

Datové schránky v praxi v AK Rejholcová

Před třemi lety přišlo Ministerstvo vnitra s novým projektem Datových schránek a i přesto, že advokáti měli tříletý odklad, Datovou schránku jsem si zřídila. Lákala mě kromě šetření nákladů také představa zefektivnění chodu celé kanceláře. Po obdržení poštovní zásilky s přístupovými údaji pro přihlášení do své Datové schránky jsem byla překvapena, jak je systém nešťastně řešený. Hned záhy se objevily problémy. "Profesionální software", který si každý pro práci s Datovými schránkami musí nainstalovat, opakovaně stagnoval. Velmi často přihlášení selhávalo a tudíž jsem měla problém do své Datové schránky nahlédnout. V těchto případech jsem paradoxně trávila ještě více času se samotným přihlášením, než ve frontách na poště.

Stále častěji jsem přemýšlela o tom, že musí existovat služba, která tyto problémy řeší, nicméně mé hledání bylo marné. Proto jsem pověřila synovu společnost, ať připraví řešení na míru pro advokátní kanceláře dle mých požadavků. A tak vznikla služba „datovka do mailu.cz“. Po velice snadné registraci mi služba ihned začala fungovat. Od té doby je moje spolupráce a komunikace se státními orgány bez problémů. Již nemusím neustále myslet na kontrolu Datové schránky a navíc, což je pro mne více než ulehčením, obsah Datové schránky chodí do emailu nejen mně, ale v kopii i mé asistentce. Ta je pověřena vyřízením obsahu, a to aniž bych jí byla nucena sdělit heslo, které vlastním pouze já. Díky této službě mám také přístup ke své Datové schránce ať jsem kdekoli na světě, stačí že mám u sebe mobilní telefon nebo tablet. Mohu tak s klidným svědomím odjet na dovolenou a nemusím mít obavy, že přijdu o důležité informace. Zprávy, které obdržím se ukládají v emailu a já se k nim mohu kdykoli vracet. Datovku do mailu.cz mohu svým kolegům jen a jen doporučit.

inzerce

První kongres ve střední a východní Evropě o forenzice, elektronickém zjišťování a digitálním vyšetřování.

ŘEČNÍCI & PANELISTÉ

Chris Dale
e-Disclosure
Information Project

George Rudoy
Zakladatel & CEO
Integrated Legal
Technology, LLC

Dr. Ian Walden
Profesor, Queen Mary
University of London

Dr. Jörg Hladjk
Společník, Hunton
& Williams, LLP

Nigel Murray
Generální ředitel, Huron
Consulting Group

Dr. Radim Polčák
Ústav práva a technologií,
Masarykova univerzita

Browning E. Marean
Právník, DLA Piper

Dr. Jim Kent
Generální ředitel, Nuix

Monique Altheim
Advokátní kancelář Monique Altheim

TEMATICKÉ A DISKUZNÍ OKRUHY

Elektronické zjišťování pro soudní spory

Elektronické zjišťování v oblasti
kontinentálního a zvykového práva

Digitální vyšetřování a trestní stíhání

Rízení, rizika a dodržování předpisů
(Protikorupční strategie)

Získejte registraci za pouhých 99 EUR!

Pro obdržení slevy zadejte prosím při registraci na www.lawtecheuropecongress.com do 30. června 2012 slevový kód: „PROSTOR-SEC“.

Partneři

Hlavní mediální partneři
**PRÁVNÍ
RÁDCE** **epravo.cz**

Mediální partneři

Bulletin advokacie získal i letos cenu Karlovarských právníckých dní

S radostí a potěšením oznamujeme našim čtenářům a příznivcům, že Bulletin advokacie získal i na letošním, již XX. ročníku Karlovarských právníckých dní, cenu „Nejlepší právnícký časopis ČR 2012“. Za vaši přízeň a aktivní účast v anketě vám děkujeme!

Podrobnou zprávu z konference přinese BA v č. 7-8/2012.

✦ Redakce BA

OPTAGLIO®

OPTICAL MICROSTRUCTURE TECHNOLOGIES

**SVĚTOVÝ VÝROBCE V OBORU NANOTECHNOLOGIÍ
ROZŠÍŘÍ SVŮJ TÝM A PŘÍJME ZKUŠENÉHO
PRÁVNÍHO ZÁSTUPCE**

KVALIFIKAČNÍ PŘEDPOKLADY:
ZNALOST ANGLOSASKÉHO A ČESKÉHO PRÁVA
VÝBORNÁ ZNALOST ANGLICKÉHO JAZYKA
ZNALOST ČESKÉHO JAZYKA /i/ rodilý mluvčí/

NABÍZÍME:
MAXIMÁLNÍ SEBEREALIZACI
PERSPEKTIVU V OBORU

**PŘÍHLÁŠKY K VÝBĚROVÉMU ŘÍZENÍ PROSÍM ZASÍLEJTE
E-MAILEM NA ADRESU:** management@optaglio.cz

Právní služby v Německu

Česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Rechtsanwalt Christian Bibelriether

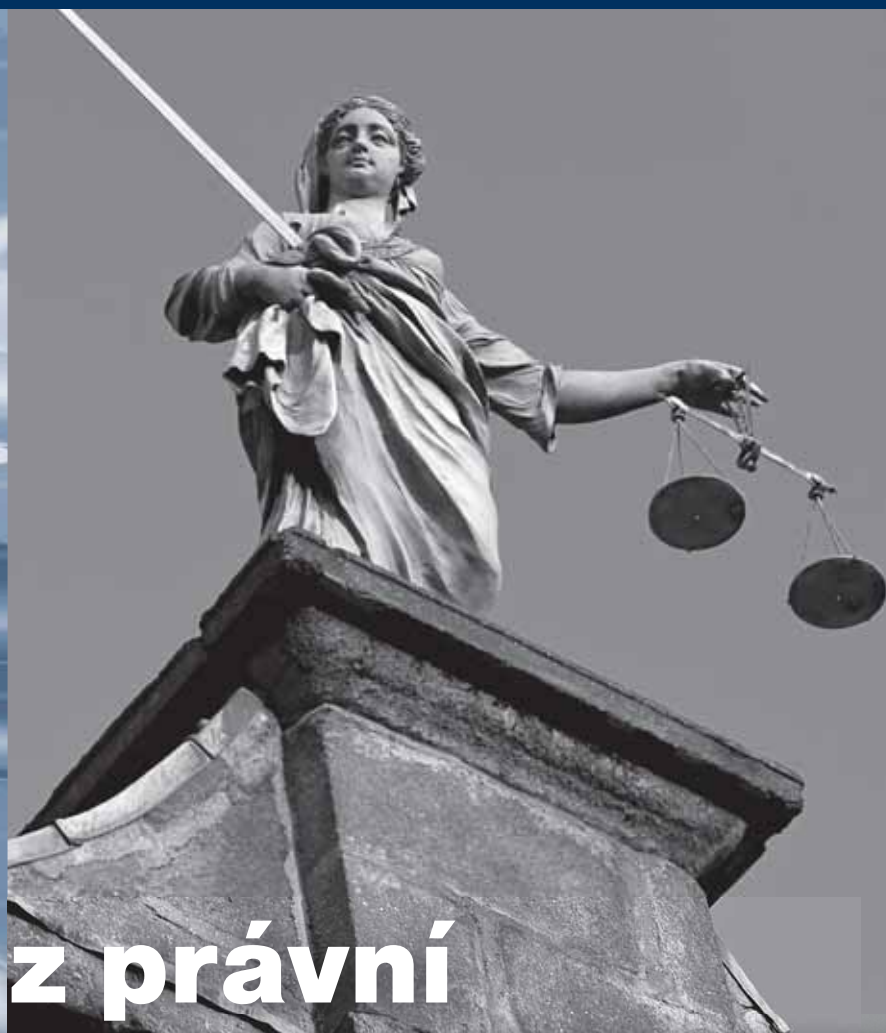
Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

Politických vězňů 98
280 00 Kolín 3

tel.: 0049 851 33403
fax: 0049 851 9666990

tel.: 910 259 869
fax: 315 550 115

www.advokanc.de
advokat@advokanc.de

z právní teorie a praxe

ČLÁNKY

Může být znalec, který vypracoval posudek pro stranu obhajoby, vyslechnut soudem jako svědek?	17
České trestní řízení sporné – zatím iluze	24
Zpeněžení zástavy v insolvenční – více otázek než odpovědí	27
Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona	30
Postavení notáře při provádění přímých zápisů do obchodního rejstříku podle připravovaného rejstříkového zákona.....	33
Z JUDIKATURY.....	37 – 48
Z ODBORNÉ LITERATURY	49 – 56

SHRNUTÍ

Pavel Vantuch: Může být znalec, který vypracoval posudek pro stranu obhajoby, vyslechnut soudem jako svědek?

V praxi někdy dochází k tomu, že znalec, který vypracoval posudek na žádost obhajoby, není před soudem vyslechnut jako znalec, nýbrž jako svědek. Pokud je znalec přibrán orgánem činným v trestním řízení, soud jej v postavení znalce vždy vyslechne.

Autor se zabývá odlišnými přístupy soudů k znalci, který zpracoval posudek obhajoby, oproti znalci přibranému orgánem činným v trestním řízení. Dospívá k závěru, že pro výslech znalce, který zpracoval znalecký posudek splňující podmínky § 110a TrŘ, jako svědka, neexistuje zákonný podklad. Je-li znalec, který zpracoval znalecký posudek na žádost strany obhajoby (nebo jiné strany), předvoláván k výslechu, musí být před výslechem poučen podle § 106 TrŘ jako znalec, nikoliv jako svědek. Pokud je znalec vyslýchán jako svědek, potom nemůže uvést vůbec nic o okolnostech, které vnímal svými smysly, protože dopravní nehodě, či jiné skutečnosti nebyl přítomen, a pokud by na žádost obhajoby nevypracoval znalecký posudek, nevěděl by, že k předmětnému skutku vůbec došlo.

Václav Vlk, Jaroslav Truneček: České trestní řízení sporné – prozatím iluze

Tématem článku je postupný přerod trestního řízení v ČR, které je dlouhodobě upravováno zákonem č. 141/1961 Sb., od typicky inkvizič-

ního procesu k současnému stavu, zejména pak postupné přibývání prvků typických pro kontradiktorní řízení, a jejich významu pro dosažení rovného procesního postavení obžaloby a obhajoby. Autoři zastávají názor, že zavedení prvků typických pro kontradiktorní proces by nevedlo, jak je někdy namítáno, k prodloužení či paralyzaci trestního řízení, ale naopak by bylo možno v řadě případů očekávat zjednodušení dokazování a zrychlení průběhu řízení. Z tohoto úhlu pohledu také autoři popisují zkušenosti se stávající podobou institutu předběžného projednání obžaloby, zpětvzetí obžaloby a zastavení trestního řízení a následně de lege ferenda navrhuji, jak by se dalo do budoucna i s poměrně malými změnami právní úpravy přiblížit skutečné rovnosti stran, umožnit obhajobě aktivnější účast na trestním řízení a poskytnout procesním stranám i soudu procesní prostředky k omezení některých úkonů činěných z formálních důvodů či důkazů prokazujících nesporný stav.

Adam Sigmund: Zpeněžení zástavy v insolvenci – více otázek než odpovědí

Příspěvek se zaměřuje na problematiku zpeněžení předmětu zástavy, sloužícího jako zajištění pohledávky insolvenčního věřitele, tj. na jednu z nejvýznamnějších otázek celé insolvence, neboť drtivá většina majetku, zpeněžovaného v insolvenčních procesech, je majetkem zastaveným. Z pohledu legislativní úpravy je tato problematika upravena zejména v ustanoveních § 286, § 289 a § 293 insolvenčního zákona. Při výkladu těchto ustanovení se v praxi objevily dvě rozdílné koncepce. První koncepce stojí na jednotě procesu zpeněžování majetkové podstaty, doplněného pro případ zpeněžování zajištěného majetku o pokyn zajištěného věřitele. Druhá koncepce pak stojí na dichotomii procesu zpeněžování, který je v pří-

padě nezajištěného majetku podmíněn souhlasem věřitelského orgánu a insolvenčního soudu a v případě zajištěného majetku toliko pokynem zajištěného věřitele.

V okamžiku eskalace střetu obou shora zmíněných koncepcí došlo k vydání zásadního judikátu Vrchního soudu v Praze č. j. 1 VSPH 194/2012-B-36, deklarujícího správnost první koncepce, tj. koncepce, která pro zpeněžení zástavy předpokládá shodný režim jako pro zpeněžení majetku, jenž je prostý zástav, doplněný o závazný pokyn zajištěného věřitele. Věřme, že právě aktuální judikát vnese další dílčí prvek stability do současných neklidných insolvenčních vod.

Ronald Němec: Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona

Článek se věnuje institutu ochrany osobnosti se zvláštním důrazem na tiskový zákon, resp. z pohledu mediálního. Autor poukazuje na vývoj tohoto institutu již od první republiky, věnuje se právním názoru tehdejšího NS ČR a komparuje je s vývojem této problematiky za dob komunismu, ale především ve dvou časových úsecích – 1990-2000 a 2000 až současnost.

Zabývá se morálním vývojem společnosti a zkoumá dopad na platné právo, resp. na vnímání institutů, kterou nejsou jasně vymezeny. Závěrem poukazuje na spojení trestního práva, rozebírá NOZ v jeho dopadu na tuto problematiku a poukazuje na vhodná řešení v této oblasti, tedy de lege lata a de lege ferenda.

Martin Kavěna: Postavení notáře při provádění přímých zápisů do obchodního rejstříku podle připravovaného rejstříkového zákona

Článek reaguje na analýzu ministerstva spravedlnosti k možnostem právní úpravy obchodního rejstříku v připravovaném rejstříkovém zákoně. Tento materiál předpokládá zachování dosavadní koncepce rejstříkového řízení a navrhuje dílčí změnu spočívající v tom, že by notář mohl, vedle rejstříkového soudu, provádět úkon přímého zápisu do obchodního rejstříku o skutečnostech, které tento notář osvědčil notářským zápisem. Článek poukazuje na řadu právních problémů, jež navržená varianta přináší, a zabývá se podrobněji otázkou přenesení soudní moci na notáře. V závěru článek poukazuje na skutečnost, že deklarovaných cílů zjednodušení podnikatelského prostředí a odbřemenění rejstříkových soudů lze docílit i jinými reformními kroky, které naopak posilují konkurenci na trhu právních služeb.

Může být znalec, který vypracoval posudek pro stranu obhajoby, vyslechnut soudem jako svědek?

doc. JUDr. PAVEL VANTUCH, CSc.

ÚVODEM

Pokud je orgánem činným v trestním řízení přibrán znalec, státní zástupce v obžalobě vždy navrhne výslech znalce v hlavním líčení a soud znalce vyslechně. V praxi však dochází k tomu, že u některých soudů je znalec, který vypracoval posudek na žádost obhajoby, vyslechnut jako svědek. Proto je potřebné zabývat se otázkou, zda může být znalec soudem vyslechnut jako svědek.

KE ZNALECKÝM POSUDKŮM VYŽÁDANÝM OBHAJBOU V MINULOSTI

V praxi se až do roku 1993 vycházelo z názoru, že obstarávání důkazů je právem a povinností orgánů činných v trestním řízení. Vzhledem k tomu bylo vyžadování posudků obviněnými nebo jejich obhájci ojedinělé, neboť znalecké posudky předkládané obhajobou nepřinášely pro obhajobu obviněných žádoucí efekt.

Novela trestního řádu provedená zákonem č. 292/1993 Sb. doplnila ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ o druhou větu: „*Skutečnost, že důkaz nevyžádal orgán činný v trestním řízení, ale předložila jej některá ze stran, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.*“ **S účinností od 1. 1. 1994 byly orgány činné v trestním řízení povinny přistupovat i k důkazům vyžádaným stranami stejným způsobem, podle stejných ustanovení je provádět a těmito důkazy se zabývat. Předpoklad, že dojde k významnému posílení postavení strany obhajoby v procesu dokazování se však v letech 1994 až 2000 nenaplnil.**

Právní úprava obsažená v trestním řádu novelizovaném zákonem č. 265/2001 Sb., s účinností od 1. 1. 2002, přinesla nové možnosti pro obhajobu z hlediska využití znaleckých posudků vyžádaných stranou obhajoby. To se týkalo zejména ustanovení § 89 odst. 2 a § 110a v návaznosti na ustanovení § 105, § 106, § 110 TrŘ a naznačilo možnosti zvýšení použitelnosti posudků vypracovaných znalci na žádost obviněného nebo jeho obhájce.

MOŽNOSTI ZNALECKÝCH POSUDKŮ PŘEDLOŽENÝCH OBHAJBOU V SOUČASNOSTI

V současnosti může podle ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ za důkaz sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, zejména výpovědi obviněného a svědků, znalecké posudky, věci a listiny důležité pro trestní řízení a ohledání. **Každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout. Skutečnost, že důkaz nevyžádal orgán činný v trestním řízení, ale předložila jej některá ze stran, není důvodem k odmítnutí takového důkazu.**¹ Tato výslovná úprava dává i straně obhajoby možnost vyhledat, předložit nebo navrhnout provedení důkazu.² Zásadní význam pro obhajobu obviněného má druhá věta ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ, kde se výslovně uvádí, že „*každá ze stran může důkaz vyhledat, předložit nebo jeho provedení navrhnout.*“

Pokud má znalecký posudek předložený stranou všechny zákonem požadované náležitosti a obsahuje doložku znalce o tom, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku, potom by měl soud postupovat při provádění tohoto důkazu stejně, jako by se jednalo o posudek znalce přibráného orgánem činným v trestním řízení. Zásadní pro obviněné je to, že jsou-li splněny všechny zákonné podmínky uvedené v § 110a TrŘ, měl by mít znalecký posudek vyžádaný obhajobou procesně stejnou váhu jako posudek vyžádaný orgánem činným v trestním řízení. Znalec, jehož posudek si vyžádala obhajoba, by měl být vyslechnut při dokazování před soudem podle ustanovení § 108 odst. 1 TrŘ stejně jako znalec přibráný orgánem činným v trestním řízení. Vypracoval-li znalec posudek písemně, pak by mělo stačit, aby se při výslechu na něj odvolal a stvrdil jej.³

Ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ a § 110a TrŘ, v návaznosti na § 105 a § 106, § 108 odst. 3 TrŘ a § 110 TrŘ jsou obhajobou v praxi poměrně často využívána zejména u nedbalostních trestných činů v dopravě a na staveništích, stejně jako u ma-

1 Toto znění je v trestním řádu po jeho novelizaci provedené zákonem č. 265/2001 Sb. s účinností od 1. 1. 2002.

2 Vantuch, P.: K možnostem obhajoby před navržením výslechu svědka v trestním řízení, Právní rozhledy č. 4/1998, str. 171.

3 Pokud obhajoba objednáva od znalce posudek, je posudek vždy vypracován písemně, tudíž možnost nadiktování posudku znalce při výslechu do protokolu není obhajobou vůbec využívána. Je otázkou, jak by soud reagoval v případě, pokud by znalec pro obhajobu nevypracoval znalecký posudek písemně a v souladu s § 108 odst. 1 věta druhá TrŘ by chtěl nadiktovat při výslechu v hlavním líčení posudek do protokolu.

jetkových, hospodářských a ojediněle i u dalších trestných činů. Obviněný nebo jeho obhájce v praxi předkládá znalecký posudek, který si nechal vypracovat znalcem zapsaným do seznamu znalců nebo zcela výjimečně i znalcem ad hoc.

K VÝSLECHU ZNALCE V PŘÍPRAVNÉM ŘÍZENÍ

V přípravném řízení lze od výslechu znalce upustit, nemá-li policejní orgán ani státní zástupce o spolehlivosti a úplnosti písemně podaného znaleckého posudku pochybnosti (§ 18 odst. 3 TrŘ). Pouze jsou-li tu pochybnosti, je třeba znalce vyslechnout a postupem podle § 109 TrŘ odstranit nejasnosti nebo neúplnosti posudku (R 2/1989-II.).

Ve většině případů znalec, který vypracoval pro stranu znalecký posudek v dané věci, ani znalec přibráný policejním orgánem není v přípravném řízení vyslechnut.⁴

Z tohoto přístupu orgánů činných v přípravném řízení plyne, že od výslechu znalce, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby, bylo dle § 108 odst. 3 TrŘ upuštěno proto, že policejní orgán ani státní zástupce neměli pochybnosti o spolehlivosti a úplnosti písemně podaného znaleckého posudku.

PŘÍSTUP K VÝSLECHU PŘIBRANÉHO ZNALCE

Pokud je v přípravném řízení policejním orgánem přibrán znalec a výsledky přípravného řízení odůvodňují postavení obviněného před soud v procesním postavení obžalovaného, státní zástupce v obžalobě vždy navrhne výslech znalce v hlavním líčení. Soud tohoto znalce předvolá a v tomto procesním postavení jej také vyslechně. Pokud znalce přibere až soud, potom jej také jako znalce vyslechně.

V praxi jsem se nesetkal s tím, že by znalec přibráný orgánem činným v trestním řízení byl vyslechnut jako svědek. Nezaznamenal jsem dosud úvahu soudu o tom, že by znalec mohl v hlavním líčení vypovídat v procesním postavení svědka. V těchto případech dochází k řádnému provedení důkazu navrženého obžalobou v hlavním líčení.

K OBŽALOBĚ STÁTNÍHO ZÁSTUPCE A PŘÍSTUPU SOUDU K ZNALCI, KTERÝ ZPRACOVAL POSUDEK OBHAJOBĚ

Pokud v přípravném řízení předloží znalecký posudek strana obhajoby a státní zástupce podá obžalobu, potom v praxi dochází k několika odlišným přístupům.

1. Státní zástupce v obžalobě navrhne výslech znalce, jehož posudek předložila strana obhajoby, a soud jej jako znalce k hlavnímu líčení předvolá a také vyslechně.

Pokud státní zástupce v obžalobě navrhne výslech znalce v hlavním líčení a soud jej jako znalce předvolá a také vyslechně, dochází k řádnému provedení důkazu v hlavním líčení. V takovém případě je znalec, jehož posudek vyhledala a předložila strana obhajoby, vyslechnut při dokazování před

soudem podle ustanovení § 108 odst. 1 TrŘ (stejně jako znalec přibráný orgánem činným v trestním řízení, byl-li přibrán). Mnohdy stačí, že se znalec na písemně zpracovaný posudek odvolá a stvrdí jej. V takových případech je přístup státního zástupce i soudu k posudku znalce přibráného orgánem činným v trestním řízení stejný jako k posudku znalce, který vypracoval znalecký posudek na základě objednávky obhajoby.

Tedy je respektováno ustanovení § 89 odst. 2 TrŘ, dle něhož za důkaz může sloužit vše, co může přispět k objasnění věci, tedy i znalecké posudky, bez ohledu na to, kdo je vyhledal, předložil nebo jejich provedení navrhl.

2. Státní zástupce v obžalobě navrhne výslech znalce, jehož posudek předložila strana obhajoby jako svědka, soud jeho návrhu nevyhoví a k hlavnímu líčení předvolá znalce a v tomto procesním postavení jej také vyslechně.

V takových případech je nepochybné, že obžalobu podanou u soudu přezkoumal předseda senátu a podle jejího obsahu a podle obsahu spisu dospěl k názoru, že pro výslech znalce, jehož posudek předložila strana obhajoby, jako svědka není zákonný důvod. Proto znalce, který zpracoval posudek, který si vyžádala a předložila strana obhajoby, vyslechně při dokazování v hlavním líčení před soudem podle ustanovení § 108 odst. 1 TrŘ, tedy postupuje shodně jako v případě, kdy posudek zpracuje znalec přibráný orgánem činným v trestním řízení. Nezřídka se pak znalec na písemně zpracovaný posudek odvolá a stvrdí jej. Také v těchto případech přistupuje soud k posudku předloženému stranou obhajoby stejně jako k posudku přibráného znalce, a to bez ohledu na odlišný názor státního zástupce, který v obžalobě navrhoval, aby byl znalec, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby vyslechnut před soudem jako svědek.

3. Státní zástupce v obžalobě navrhne výslech znalce, jehož posudek předložila strana obhajoby jako svědka, soud jeho návrh akceptuje a k hlavnímu líčení předvolá znalce, který zpracoval posudek strany obhajoby, jako svědka a v tomto procesním postavení jej také vyslechně.

Kdykoliv státní zástupce navrhne v obžalobě soudu, aby vyslechl znalce, jehož posudek předložila strana obhajoby jako svědka, tak to činí ve více či méně zřetelně prezentované obavě, že posudek vyžádaný obžalobou je účelový, protože je ve prospěch obviněného. Přitom pomíjí dvě zásadní skutečnosti. Jednak, že znalec by měl v posudku dospět ke stejnému závěru bez ohledu na to, kdo je objednatelem posudku.⁵ Dále pomíjí povinnost obhájce uplatňovat v zájmu obviněného pouze to, co je v jeho prospěch [§ 16 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů (ZA)]. Proto všechny posudky předložené obžalobou jsou a musejí být ve prospěch obviněných. Povinností obhájce je pečovat o to, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo jeho vinu zmírňují, a tím přispívají ke správnému objasnění a rozhodnutí věci (§ 41 odst. 1 TrŘ). Tudíž je plně v souladu se zákonem, když obhájce v konkrétní věci předloží pouze posudek, který je ve prospěch obviněného.

Pokud znalecký posudek vyžádaný obžalobou vyzní v neprospěch obviněného, nemůže jej obhájce předložit jako důkaz, protože by obviněnému přitěžoval, příp. by jej usvědčoval. Pokud by obhájce předložil důkaz zjevně usvědčující obviněného, jednal by v rozporu s jeho zájmem a de facto by nahra-

4 Výslech znalce, ať již přibráného policejním orgánem, nebo opatřeného stranou, je v přípravném řízení zcela výjimečný. V praxi jsem se s ním setkal pouze u znalce, který nebyl zapsán v seznamu znalců, tudíž neměl zkušenosti se znaleckou činností a v konkrétní věci byl přibrán ad hoc.

5 Důvodová zpráva k novele § 89 odst. 2 trestního řádu provedené zákonem č. 292/1993 Sb.

Ilustrační koláž

zoval orgány činné v trestním řízení a byl by nepochybně kárně odpovědný za kárné provinění (§ 32 an. ZA).⁶ Advokáti, kteří se věnují obhajobě v trestních věcech, některé posudky objednané od znalců nepředloží ve věci jen proto, že v rozporu s jejich předpokladem znalec dospěl k závěrům v neprospěch obviněného. Tuto skutečnost neberou mnohdy na vědomí policejní orgány, ani státní zástupci (a někdy ani soudy).⁷

V praxi státní zástupce, bez ohledu na důkazy obsažené ve spisech, v obžalobě zásadně nenavrhuje důkazy, které svědčí ve prospěch obžalovaného. Tento přístup opírá o ustanovení § 177 písm. d) TrŘ a § 180 odst. 2, 3 TrŘ, kde není výslovně uvedeno, že při podání a zastupování obžaloby státní zástupce vychází z okolností svědčících jak v neprospěch, tak ve prospěch obviněného. Jedním z důsledků tohoto přístupu je také navrhování výslechu znalce, který podal znalecký posudek na základě žádosti strany obhajoby, a proto neusvědčuje obviněného, jako svědka.

Státní zástupce nemá zákonnou povinnost, aby v obžalobě uvedl argumenty obhajoby a vypořádal se s nimi, a proto v obžalobě vesměs neuvádí obhajobu obviněného, ani stanovisko obviněného k obhajobě, které bylo uplatněno v přípravném řízení. Vzhledem k tomu se obžaloby nevěnují vyvracení důkazů předložených obhajobou,⁸ tedy ani vyvracení závěrů posudku znalce, který podal znalecký posudek na základě objednávky strany obhajoby.

Obhájce navrhuje soudu, aby znalec, který podal znalecký posudek na základě žádosti strany obhajoby, byl soudem podle § 106 TrŘ poučen, a poté podle § 108 odst. 1 TrŘ vyselehnut jako znalec. Přitom obhájce uvede, že znalec, který zpracoval posudek vyžádaný a předložený obhajobou, nebyl svědkem dopravní nehody (pracovního úrazu), či jiného skutku a nevnímal svými smysly (zrakem, sluchem, hmatem apod.) skutečnosti, které jsou důležité pro trestní řízení, protože se skutečnostmi, o kterých podal na základě svých od-

borných znalostí posudek, byl obeznámen teprve v průběhu trestního řízení a za jeho účelem, a proto jej nelze vyslýchat jako svědka. Soud však přesto znalce, který zpracoval posudek, vyslýchá jako svědka podle § 101 odst. 1 TrŘ.

Soudci, autoři publikace „Trestní řízení před soudem prvního stupně,“ k tomu uvádějí: „*Základní chybou předsedy senátu, jejíž důsledky se zpravidla vždy projeví v průběhu hlavního líčení nebo později, např. ve stadiu odvolacího řízení, je unáhlené či mechanické nařízení hlavního líčení jen na podkladě obžaloby a v ní uvedených návrhů, tj. bez důkladného prostudování spisu z toho hlediska, jaký podklad ve skutečnosti skýtají výsledky přípravného řízení. Nekritický vztah k obžalobě se předsedovi senátu zpravidla vymstí nebo mu alespoň způsobí nečekané komplikace. Předseda senátu by se nikdy neměl spokojit s tím, co je uvedeno v odůvodnění obžaloby, ani s tím, jaké důkazy v obžalobě navrhl státní zástupce.*“⁹

V hlavním líčení se někdy ukazuje, že předseda senátu mechanicky nařídil hlavní líčení jen na podkladě obžaloby a v ní uvedených návrhů státního zástupce, a proto předvolal všechny svědky navržené obžalobou, mezi nimi i znalce. Protože se předseda senátu před nařízením hlavního líčení neseznámil s obsahem spisů, tak nevěděl, že je v nich obsažen také znalecký posudek, který předložila strana obhajoby, a že mezi svědky, které předvolává na návrh státního zástupce, je i zna-

6 Je třeba odmítnout názor, že „kouzlem nechtěného znalci navržení obhajobou zpravidla snášejí argumenty použitelné v její prospěch.“ Srov. Koukal, J.: Justiční zkouška v kauze lži posudku, Právo, 15. 2. 2012, str. 6.

7 Zcela jiná je situace orgánu činného v trestním řízení, který musí zařadit jako důkaz i posudek přibráného znalce, který vypracoval posudek ve prospěch obhajoby, v rozporu s očekáváním, že posudek bude důkazem proti obviněnému. Pokud by tak neučinil, zatajoval by důkazy ve věci.

8 Vantuch, P.: Odůvodnění obžaloby bez argumentů obhajoby a rovnost stran, Bulletin advokacie č. 4/2009, str. 20.

9 Šámal, P.; Hrachovec, P.; Sovák, Z.; Půry, F.: Trestní řízení před soudem prvního stupně, C. H. Beck, Praha 1996, str. 103.

lec, zpracovatel posudku předloženého stranou obhajoby, pro jehož protokolární výslech jako svědka není zákonný důvod.

ZNALEC NEBO SVĚDEK?

V soudní praxi budí pozornost fakt, že **znalec, který vypracoval posudek na žádost obhajoby, tedy na základě její objednávky, je někdy vyslýchán jako svědek, jindy jako znalec.**¹⁰

Pro zodpovězení těchto otázek je nutno vyjít z definice svědka a znalce a z ustanovení § 97, § 101 TrŘ, kde je upravena povinnost svědčit a výslech svědka, a z ustanovení § 105 a § 108 odst. 1 TrŘ, kde je upraveno přibrání znalce a jeho výslech.

Podle učebnice trestního práva procesního „**znalcem je osoba se speciálními odbornými znalostmi a vědomostmi v určitém oboru (např. v oboru zdravotnictví, psychologie, chemie, stavebnictví, kriminalistiky), která tyto své znalosti a vědomosti využívá k objasnění skutečností důležitých pro trestní řízení. Jde o osobu rozdílnou od orgánů činných v trestním řízení i procesních stran, které zpravidla takové schopnosti nemají, i kdyby je však měly, bylo by třeba k odstranění odborných otázek znalecký posudek opatřit, neboť je třeba zajistit znaleckou objektivitu, nepodjatost a nestrannost při posouzení příslušné odborné otázky.**“¹¹

Podle komentáře k trestnímu řádu „**znalec je osobou se speciálními odbornými znalostmi, rozdílnou od procesních stran (§ 12 odst. 6) a orgánů činných v trestním řízení (§ 12 odst. 1), která je přibrána za účelem objasnění konkrétní skutečnosti důležité pro trestní řízení, jejíž objasnění takových odborných znalostí vyžaduje (např. v oboru medicíny, písma, stavebnictví, ekonomie, účetnictví, chemie, techniky a technologie). Přestože je znalecký důkaz zvláštním samostatným druhem důkazu, nemá v poměru k ostatním druhům důkazů privilegované postavení. Orgány činné v trestním řízení jím nejsou vázány a hodnotí jej jako každý jiný druh důkazu.**“¹²

Funkci znalce mohou vykonávat zásadně jen znalci zapsaní do seznamu znalců, ústavy nebo jiná pracoviště, specializovaná na znaleckou činnost, a vědecké ústavy, vysoké školy a vědecké instituce [§ 2 a 21 zákona č. 36/1967 Sb., ve znění pozdějších předpisů (ZnalZ)].

Podle učebnice trestního práva procesního „**svědek je fyzická osoba předvolaná některým orgánem činným v trestním řízení, aby ve smyslu procesních předpisů uvedla jí známé skutečnosti, které vnímala svými smysly (zrakem, sluchem, hmatem apod.) a které jsou důležité pro trestní řízení. Svědek je nezastupitelný jinou osobou, protože toto jeho postavení je vytvořeno situací, kterou pozoroval či jinak vnímal.**“

Svědék nabyt znalosti skutečností důležitých pro trestní řízení bez souvislosti s tímto řízením na základě fakticky existující situace. Naproti tomu znalec si opatřil znalost skutečností, o kte-

rých má podávat na základě odborných znalostí posudek, teprve v průběhu trestního řízení a za jeho účelem.“¹³

Podle komentáře k trestnímu řádu „**svědkem je fyzická osoba rozdílná od obviněného, která byla vyzvána (předvolána) orgánem činným v trestním řízení, aby jako svědek vypovídala o skutečnostech důležitých pro trestní řízení, jež sama vnímala (poznala, pozorovala) svými smysly, tedy viděla, slyšela atd., anebo která se sama či z podnětu některé ze stran dostavila za tímto účelem k orgánu činnému v trestním řízení.**“¹⁴

Se zřetelem k tomu, že svědek je nenahraditelný, dospěla soudní praxe k závěru, že **funkce svědka a znalce je neslučitelná** a jestliže někdo je ve věci svědkem, nemůže být přibrán za znalce (R 11/1977). Znalec však je zastupitelný, neboť na rozdíl od svědka si tytéž znalosti může opatřit i jiný znalec a s využitím své odborné kvalifikace může podat znalecký posudek.

„**Znalecký posudek je zvláštním, samostatným druhem důkazu (§ 89 odst. 2). Je nutno jej lišit od důkazu výpovědi svědka (§ 97), svědek totiž vypovídá o skutečnostech týkajících se trestné činnosti, o nichž nabyt vědomost mimo trestní řízení a bez souvislosti s ním, kdežto znalec se seznamuje se skutečnostmi týkajícími se trestné činnosti (o nichž má podat s použitím svých odborných znalostí posudek) teprve během trestního řízení.**“¹⁵

Spojení funkce znalce a svědka v jedné osobě není přípustné s ohledem na to, že bezprostřední osobní dojem znalce by mohl negativně ovlivnit hodnocení výsledků řízení, které znalec provádí pro potřebu znaleckého posudku.

VNÍMAL ZNALEC SKUTEČNOSTI DŮLEŽITÉ PRO TRESTNÍ ŘÍZENÍ?

Mohl vnímat svými smysly (zrakem, sluchem, hmatem apod.) skutečnosti důležité pro trestní řízení znalec, který se např. o dopravní nehodě dozvěděl až s časovým odstupem hodin, dnů či týdnů? Jak může být vyslýchán jako svědek znalec, který dopravní nehodě nebyl přítomen, tudíž ji neviděl, ani o ní neměl jiný poznatek než z trestního spisu? Jak může být znalec, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby, v hlavním líčení předsedou senátu (samosoudcem) vyslýchán k předmětné nehodě a nezřídka i k obsahu znaleckého posudku, který zpracoval až poté, co se až během trestního řízení ze spisu seznámil se skutečnostmi týkajícími se trestné činnosti, pro niž je stíhán obviněný?

Svědék nabývá znalosti skutečností důležitých pro trestní řízení bez souvislosti s tímto řízením na základě fakticky existující situace. Takovou osobou není znalec, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby či jinou stranu, a proto nemůže být protokolárně vyslýchán v hlavním líčení jako svědek. **Výslech znalce, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby, jako svědka v hlavním líčení považují za specifickou formou předběžné selekce důkazů soudem podle jeho vlastních kritérií, při preferování těch důkazů, které potvrzují obžalobou zvolenou skutkovou verzi, a to v důsledku nekritického přejímání názorů prezentovaných v obžalobě.**

Je-li znalec, který vypracoval posudek pro stranu obhajoby, vyslýchán jako svědek, potom soud vychází z ustanovení § 101 an. TrŘ o výslechu svědka, který má nárok na svědecké dle § 104 TrŘ. Protože není přibrán jako znalec dle

10 V konkrétní věci znalec před soudem uvedl, že pokud zpracuje posudek pro obhajobu, nikdy neví, zda bude před soudem vyslýchán jako svědek, nebo jako znalec.

11 Musil, J.; Kratochvíl, V.; Šámal, P.: a kol.: Trestní právo procesní, 3. přepracované a doplněné vydání, C. H. Beck, Praha 2007, str. 443.

12 Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář, II. díl, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 2008, str. 946.

13 Musil, J.; Kratochvíl, V.; Šámal, P.: a kol.: Trestní právo procesní, 3. přepracované a doplněné vydání, C. H. Beck, Praha 2007, str. 428 a 429.

14 Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář, II. díl, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 2008, str. 848.

15 Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář, II. díl, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 2008, str. 947.

§ 105 TrŘ, ani vyslýchán jako znalec, nemá nárok na znaleč-né dle § 11 odst. 2 TrŘ.

Pokud jde o vlastní svědeckou výpověď, musí být i svědkovi, který zpracoval znalecký posudek pro obhajobu, dána nejprve možnost, aby v monologové části výslechu souvisle vypověděl vše, co sám o věci ví a odkud se dozvěděl o okolnostech, které uvádí. Znalec vyslechnutý jako svědek u soudu vždy uvede, že všechny skutečnosti se dozvěděl z trestního spisu, který prostudoval u soudu, nebo z jeho kopie, kterou obdržel od obhájce obžalovaného. Tím dokladuje soudu, že neexistují zákonné důvody pro jeho protokolární svědecký výslech, nýbrž jen pro výslech znalce.

Důkazem podle trestního řádu je jen výpověď svědka o okolnostech, jež mají být v řízení zjištěny a jež svědek sám vnímal svými smysly. Ze svědecké výpovědi proto mají důkazní význam jen zprávy o těchto skutečnostech, nikoli jejich hodnocení svědkem. (R 18/1996). Je-li znalec vyslýchán jako svědek, nemůže uvést vůbec nic o okolnostech, které vnímal svými smysly, protože dopravní nehodě, či jiné skutečnosti nebyl přítomen, a pokud by na žádost obhajoby nevypracoval znalecký posudek, nevěděl by ani v době konání hlavního líčení, že k předmětnému skutku vůbec došlo.

STEJNÝ REŽIM PRO DŮKAZY OBSTARANÉ STRANAMI

Pokud je znalec, který zpracoval znalecký posudek na žádost (objednávku) strany obhajoby, předvolán k hlavnímu líčení, musí soud vycházet vždy z § 106 věta druhá trestního řádu, kde se uvádí: „Znalec musí být též poučen o významu znaleckého posudku z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi a vědomě nepravdivého znaleckého posudku; to se vztahuje i na znalce, který podal posudek na základě žádosti některé strany podle § 89 odst. 2.“

„Novela trestního řádu z roku 1993 (zák. č. 292/1993 Sb.) v souladu se zásadou, že strany mají právo obstarávat důkazy, pro jejichž provedení a hodnocení platí stejný režim jako pro důkazy opatřené orgány činnými v trestním řízení (§ 89 odst. 2), stanovila, že i znalec, který podává znalecký posudek na základě žádosti některé ze stran, musí být poučen o významu znaleckého posudku a o trestních následcích křivé výpovědi a vědomě nepravdivého znaleckého posudku, stejně jako musí být upozorněn na povinnost bez odkladu oznámit skutečnosti, pro které by byl vyloučen nebo které mu jinak brání, aby byl ve věci činný jako znalec. Toto poučení přichází v úvahu jen při výslechu znalce, který podal znalecký posudek na základě žádosti některé ze stran, v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání.“¹⁶

„Ve smyslu zákonem č. 292/1993 Sb. novelizovaných ustanovení § 89 odst. 2 a § 106 věta za středníkem i. f. může nyní předložit i některá ze stran (§ 12 odst. 6) znalecký posudek, s nímž je třeba, při splnění podmínek § 110a, nakládat jako se znaleckým posudkem. Jestliže je pak znalec, který takový znalecký posudek na žádost některé ze stran zpracoval, předvoláván k výslechu v přípravném řízení nebo v hlavním líčení, nemusí být před výslechem formálně přibírán podle § 105 odst. 1, avšak vždy je třeba jej poučit podle § 106 TrŘ (R 3/1996).“¹⁷

Z citovaných ustanovení trestního řádu a komentáře k nim je nepochybně, že pro výslech znalce, který zpracoval znalecký posudek splňující podmínky § 110a TrŘ jako svědka, neexistuje

tuje zákonný podklad. Je-li znalec, který zpracoval znalecký posudek na žádost strany obhajoby (nebo jiné strany) předvoláván k výslechu, musí být před výslechem poučen podle § 106 TrŘ jako znalec, nikoliv jako svědek. Proto **znalec, který zpracoval znalecký posudek předložený obhajobou, má být vždy vyslýchán jako znalec, nikoliv jako svědek.**

Znalecký posudek předložený stranou musí obsahovat

- a) všechny formální a obsahové náležitosti znaleckého posudku a
- b) doložku znalce, že si je vědom následků vědomě nepravdivého znaleckého posudku (§ 175 TrZ). Tato doložka tvoří fakticky součást poučení znalce podle § 106 věty druhé TrŘ. Jsou-li tyto podmínky splněny, nakládá se s posudkem stejně, jako kdyby šlo o znalecký posudek vyžádaný orgánem činným v trestním řízení.

Podle § 210 odst. 5 TrŘ místo výslechu znalce lze číst protokol o jeho výpovědi nebo jeho písemný posudek, jestliže znalec byl před podáním posudku poučen podle § 106, nejsou pochybnosti o správnosti a úplnosti posudku a státní zastupce i obžalovaný s tím souhlasí. Ustanovení odstavce 1 věty druhé a třetí tu platí obdobně.

NEAKCEPTOVÁNÍ DŮKAZNÍHO NÁVRHU OBVINĚNÉHO

Pokud strana obhajoby předloží znalecký posudek, který si objednala, navrhne výslech znalce před soudem a soud předvolá znalce, který zpracoval posudek, jako svědka, jedná se o neakceptování důkazního návrhu obviněného. Otázkou je, zda pro takový přístup má soud zákonný podklad.

Podle nálezu Ústavního soudu ÚS 26/2004-n. **neakceptování důkazního návrhu obviněného lze založit tolika třemi důvody: prvním je argument, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Dalším je argument, podle kterého důkaz není s to ani ověřit, ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, čili ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potencí. Konečně třetím je pak nadbytečnost důkazu, tj. argument, podle kterého určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno.** (Nález Ústavního soudu ze dne 24. 2. 2004 sp. zn. I. ÚS 733/01, Sb. nál. a usn. ÚS, sv. 32, uveřejněn pod č. 26.)

K třem argumentům, vzhledem k nimž může soud neakceptovat důkazní návrh obviněného, v souvislosti s výslechem znalce, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby, uvádím.

K prvnímu argumentu, podle něhož tvrzená skutečnost, k jejímuž ověření nebo vyvrácení je navrhován důkaz, nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Pokud se soud rozhodne nevyšlechnout znalce, který zpracoval znalecký posudek pro stranu obhajoby, nikdy to neodůvodňuje tím, že navrhovaný důkaz nemá relevantní souvislost s předmětem řízení. Je to nepochybně proto, že obhájce nemá důvod předložit posudek, který nemá relevantní souvislost s předmětem řízení.

¹⁶ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář, II. díl, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 2008, str. 892.

¹⁷ Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář, II. díl, 6. vydání, C. H. Beck, Praha 2008, str. 947.

K druhému argumentu, podle kterého důkaz není s to ani ověřit, ani vyvrátit tvrzenou skutečnost, tedy ve vazbě na toto tvrzení nedisponuje vypovídací potenci. **V praxi jsem se dosud nesetkal s tím, aby soud uvedl, že znalecký posudek nemá potřebnou vypovídací schopnost.**

K třetímu argumentu, jimž je nadbytečnost důkazu, tj. argument, podle kterého určité tvrzení, k jehož ověření nebo vyvrácení je důkaz navrhován, bylo již v dosavadním řízení bez důvodných pochybností (s praktickou jistotou) ověřeno nebo vyvráceno, uvádím podrobnější názor.

Podle judikátu R 3/1996 zásada uvedená v ustanovení § 89 odst. 2 věta druhá TrŘ nevyklučuje, aby znalecký posudek, který nevyžádal orgán činný v trestním řízení, ale předložil jej v hlavním líčení obhájce obžalovaného, soud po prostudování odmítl jako nadbytečný a rozhodl, že jej neprovede (§ 216 odst. 1 TrŘ). Nadbytečnost provedení takového důkazu v hlavním líčení nebo ve veřejném zasedání nemůže však záležet jen ve skutečnosti, že ve věci byl k posouzení otázek, pro jejichž objasnění je třeba odborných znalostí, orgány činnými v trestním řízení znalecký posudek již opatřen.

Soudy vzhledem k nálezu Ústavního soudu ÚS 26/2004-n i judikátu R 3/1996 vědí, že **zdůvodnění nadbytečnosti znaleckého posudku vyžádaného stranou obhajoby je velmi nesnadné. Proto vesměs nedospívají k odmítnutí znaleckého posudku jako nadbytečného a místo toho se rozhodují pro výslech znalce, zpracovatele posudku předloženého obhajobou jako svědka.** Činí tak přesto, že pro protokolární výslech svědka nejsou u znalce zákonné předpoklady, protože zpracovatel znaleckého posudku nenabyl poznatky na základě vlastního pozorování skutečností důležitých pro trestní řízení.

Vyslychá-li soud znalce, který zpracoval posudek vyžádaný stranou obhajoby, jako svědka, potom dochází také k znevýhodnění obhajoby, neboť se k tomuto posudku přistupuje jinak, než se v soudní praxi přistupuje k posudkům znalců příbraných orgány činnými v trestním řízení. Takto dává soud obviněnému de facto najevo, že i po splnění všech zákonných podmínek uvedených v § 110a TrŘ nemá u něj znalecký posudek vyžádaný a předložený obhajobou procesně stejnou váhu jako posudek vyžádaný orgánem činným v trestním řízení.

Má-li obhajoba k dispozici posudek, který objednala u znalce, splňující zákonné podmínky, pak musí navrhnout soudu, aby provedl výslech znalce, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby a soud provést výslech tohoto znalce po poučení podle § 106 TrŘ.

Pokud

1. **nejde o důkaz, nemající relevantní souvislost s předmětem řízení,**
2. **nejde o důkaz, který nemůže ověřit, ani vyvrátit tvrzenou skutečnost,**
3. **nejde ani o nadbytečný důkaz v této věci a některé soudy návrh na výslech takového znalce neakceptují, a vyslechnou jej jako svědka, postupují v rozporu se zákonem.**

DVA ZNALECKÉ POSUDKY A VÝSLECH DVOU ZNALCŮ

Je-li v konkrétní trestní věci posudek znalce příbraného orgánem činným v trestním řízení, potvrzující stanovisko obžaloby, nejednou předloží obhajoba posudek jiného znalce,

který dospívá k odlišnému závěru, tedy ve prospěch obžalovaného. Obdobně v případech, kdy strana obhajoby předloží znalecký posudek a následně přibere znalce policejní orgán, nebo soud. V těchto případech, kdy jsou ve spisu dva posudky s odlišnými závěry, jsou oba znalci vždy vyslechnuti před soudem v procesním postavení znalce.

Dosud jsem v případech, kdy jsou ve věci dva posudky, předložené stranou obhajoby i stranou obžaloby, ještě nezaznamenal, že by znalec, který vypracoval posudek předložený obhajobou, byl vyslechnut jako svědek. Usuzuji, že je to proto, že v takových případech by nebyl soud s to zdůvodnit, proč znalce, který zpracoval posudek pro stranu obžaloby, vyslechl jako znalce a druhého znalce, jehož posudek předložila obhajoba, jako svědka. Jakákoliv argumentace by pak byla zjevně v rozporu s ustanoveními § 89 odst. 2 a § 106 TrŘ, dle nichž může znalecký posudek předložit i některá ze stran a potom je s ním třeba, při splnění podmínek § 110a TrŘ, nakládat jako se znaleckým posudkem.

V praxi se vyskytují i případy, kdy v určité trestní věci jsou předloženy stranami dva diametrálně odlišné posudky. Nejčastěji strana poškozeného předloží znalecký posudek, který plně podporuje obžalobu (nezřídka prokazuje vyšší škodu, než je uvedena v obžalobě), a poté předloží obhajoba posudek jiného znalce, který dospívá k odlišným závěrům, tzn. ve prospěch obžalovaného. Potom státní zástupce vždy navrhuje v obžalobě výslech obou znalců a před soudem jsou oba znalci po poučení dle § 106 TrŘ vyslechnuti.

Dočím ještě, že **pokud v praxi v přípravném řízení předloží znalecký posudek pouze strana poškozeného, státní zástupce vždy navrhuje v obžalobě výslech zpracovatele posudku jako znalce, nikoliv výslech svědka.** Je to zřejmě proto, že posudek předložený stranou poškozeného je vždy v neprospěch obviněného, tudíž na rozdíl od posudku předloženého obhajobou může podporovat obžalobu, a také ji v praxi podporuje, případně vytváří možnost přísnější kvalifikace skutku, mnohdy vzhledem k výrazně vyšší výpočtené výši škody způsobené obviněným.

KDY DOCHÁZÍ K VÝSLECHU ZNALCE JAKO SVĚDKA

Považuji za nutné zdůraznit, že **mnohé orgány činné v trestním řízení posudek předložený obhajobou po prostudování akceptují a v souladu s ním rozhodnou ve prospěch obviněného, nejčastěji překvalifikují skutek, podmíněně zastaví trestní stíhání nebo rozhodnou o zastavení trestního stíhání, nebo v hlavním líčení rozhodne soud o zproštění obžaloby apod.**

Některé orgány činné v trestním řízení však mají v praxi k posudku předloženému obhajobou jiný přístup. Když v průběhu vyšetřování obhájce předloží znalecký posudek ve prospěch obviněného, policejní orgán zpravidla již po nahlédnutí do posudku konstatuje, že přibere znalce, a to ve zřejmé snaze o vyvrácení závěrů posudku předloženého obhajobou. Po uplynutí několika měsíců, aniž by přibral znalce, či provedl jiné úkony, policejní orgán skončí vyšetřování, a navrhne podání obžaloby. Státní zástupce pak obžalobu podá a navrhne výslech znalce jako svědka. V těchto případech (kdy znalce zpravidla nepřibere ani soud), dochází v hlavním líčení před některými soudy k výslechu znalce, který zpracoval posudek pro obhajobu obviněného, v procesním postavení svědka.

Proč však policejní orgán znalce nepřibere? Z jakého důvo-

du se vyšetřování prodlouží o několik měsíců? Mnohé skutečnosti více či méně zřetelně nasvědčují tomu, že policejní orgán chtěl přibrat znalce, avšak jím oslovení znalci již po nahlédnutí do posudku obhajoby (a možná i spisu) konstatují, že by museli dospět v posudku ke stejnému závěru jako znalec, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby.¹⁸

Po novelizaci trestního řádu provedené zákonem č. 265/2001 Sb. jsou zejména policejní orgány (avšak i státní zástupci a předsedové senátu) nuceni omezovat přibrání znalců v případech, kdy postačuje odborné vyjádření (§ 105 odst. 1 TrŘ), a to nejen kvůli nepříliš značné složitosti posuzované otázky, nýbrž také z finančních důvodů. Za odborná vyjádření jsou vypláceny nesrovnatelně nižší částky než za znalecké posudky. Podle právní úpravy účinné do 31. 12. 2001 měl být k posouzení odborných otázek vyžádán zásadně znalecký posudek a jen výjimečně bylo možné spokojit se s odborným vyjádřením. Zákonem č. 265/2001 Sb. byl tento princip obrácen a postupuje se tak, že znalecký posudek se vyžádá teprve tehdy, jestliže se nelze spokojit s odborným vyjádřením. Přitom je možné, aby takové odborné vyjádření podala i osoba, která je jinak podle zvláštního zákona činná jako znalec.¹⁹

Ve věci, v níž strana obhajoby předloží znalecký posudek ve prospěch obviněného, si policejní orgán (nebo státní zástupce) vesměs netroufne přibrat znalce bez toho, že by znal jeho předběžný a neoficiální názor, z něhož by mohl dovodit, k jakým závěrům může dospět v posudku. Policejní orgán nechce riskovat, že by přibráný znalec v posudku došel ke stejným či obdobným závěrům jako znalec, jehož posudek předložila obhajoba. Významné je i to, že o přibrání znalce musel být vyzooměn obviněný (§ 105 odst. 1 věta třetí TrŘ) a posudek přibráného znalce by musela obdržet i obhajoba.

Vzhledem k tomu policejní orgán, který chce podat návrh na podání obžaloby, neoficiálně oslovuje znalce, aby se předem ubezpečil, že jeho posudek podpoří obvinění a posléze obžalobu.²⁰ Tento postup není upraven v trestním řádu, avšak není ani výslovně zakázán, a proto je v praxi zejména ve snaze snížit náklady na znalecké posudky z finančních důvodů tolerován, aby se předcházelo hrazení znaleckých posudků přispívajících obhajobě obviněného. Tak je tomu bez ohledu na to, že policejní orgán má obstarávat důkazy ve prospěch i v neprospěch obviněného, a proto by měl přibrat znalce bez ohledu na to, zda svými závěry podpoří obvinění a následně obžalobu.

BEZ POSUDKU OBHAJOBY

Některé orgány činné v trestním řízení se netají názorem, že znalec vypracuje na základě objednávky obhajoby kdykoliv posudek se závěrem, který je příznivý pro obviněného. Tato představa je v rozporu se skutečností. V řadě trestních věcí je posudek znalce přibráného zejména policejním orgánem v průběhu přípravného řízení, avšak obhajobě se nezdaří obstarat znalecký posudek, mnohdy ani souhlas s jeho vypracováním. Někdy znalec odmítne zpracování posudku bez zdůvodnění, či s odkazem na své přetížení. Další znalci prostudují podklady předložené obhajobou a konstatují, že pokud zpracují posudek, tak jejich závěry budou shodné, či obdobné jako závěry přibráného znalce. V takových případech netrvá obhájce na zpracování posudku osloveného znalce, protože by jeho po-

sudek přitěžující či usvědčující obviněného nemohl předložit. Pokud znalec na základě objednávky posudek nepříznivý pro obviněného vypracuje, potom jej obhájce nesmí předložit (jak jsem již uvedl výše), protože nemůže přitěžovat obviněnému.²¹

Obhájci se setkávají někdy i s tím, že znalec, u kterého obhajobou vypracování posudku, odmítne vypracovat posudek se závěrem příznivým pro obviněného, protože nechce ze subjektivních důvodů vyjádřit v posudku jiný názor, než znalec přibráný policejním orgánem. Přitom ústně sdělí obhájci, že posudek obsažený ve spise účelově podporuje obžalobu a nelze s jeho závěry souhlasit.

Názor o účelovosti posudků vyžádaných a předložených obhajobou, který dlouhodobě převládá u orgánů činných v trestním řízení, je nutno jednoznačně odmítnout. Obhájce je povinen důsledně využívat zákonné prostředky a v jejich rámci důsledně uplatňovat v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné (§ 16 odst. 2 ZA). Dokonce v případě, že by obviněný dával obhájci pokyn, aby předložil posudek, který není v jeho prospěch, byl by obhájce povinen obviněného poučit o nesprávnosti takového kroku a takovýmto jeho pokynem by nebyl vázán (§ 16 odst. 1 ZA).²²

ZÁVĚR

V praxi jsou spory o to, zda znalec má být v hlavním líčení vyslechnut jako znalec nebo jako svědek, pouze v případech, kdy znalec vypracuje posudek na žádost obhajoby. Pokud je znalec přibrán kterýmkoliv orgánem činným v trestním řízení, tyto spory nejsou a zpracovatel posudku je vždy vyslýchán jako znalec. Pokud jsou znalci, jejichž posudek objednala obhajoba, u některých soudů vyslýcháni pouze jako svědkové a u jiných soudů jako znalci, dokladuje to nejednotnost přístupu soudů k znalcům, jejichž posudky předložila obhajoba. Přitom znalci často přibrání policejními orgány nejsou předmětem pozornosti soudů.

Svědek nabývá znalosti skutečností důležitých pro trestní řízení bez souvislosti s tímto řízením na základě fakticky existující situace. Takovou osobou není znalec, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby, či jinou stranu, a proto nemůže být protokolárně vyslýchán v hlavním líčení jako svědek. **Výslech znalce, který zpracoval posudek pro stranu obhajoby, jako svědka v hlavním líčení považují za specifickou formou předběžné selekce důkazů soudem podle jeho vlastních kritérií, při preferování těch důkazů, které potvrzují obžalobou zvolenou skutkovou verzi, a to v důsledku nekritického přijímání názorů prezentovaných v obžalobě.**

18 Pro tvrzení, že policejní orgán chtěl přibrat znalce, nelze vesměs nalézt ve spisu žádný doklad. Z ústního vyjádření policejního orgánu před obviněným a obhájcem je však tento úmysl o přibrání znalce zcela jednoznačný.

19 Důvodová zpráva k zákonu č. 265/2011 Sb. (body 101 až 103, k § 105 až 107 TrŘ).

20 Mnohé orgány činné v trestním řízení se ve věcech z konkrétního oboru a odvětví obrací v rámci své působnosti na omezený okruh osvědčených znalců, kteří jsou přibráni k vypracování většiny posudků.

21 Někteří znalci z vlastního popudu sdělují obhájci, který u nich objednáva posudek, že posudek pro obhajobu nevypracují, pokud by měl být nepříznivý pro obviněného. Jiní znalci naopak vypracují posudek pro stranu obhajoby bez ohledu na to, zda jsou jeho závěry ve prospěch obhajoby či ve prospěch obžaloby, i když v případě přibrání orgánem činným v trestním řízení vždy podpoří obžalobu.

22 Obhájci v praxi zaznamenávají případy, které někdy vzbuzují obavu, že posudky byly účelově vyžádané orgány činnými v trestním řízení, zejména pak policejními orgány, řadu let opakovaně přibrájecími pouze některé znalce, kteří bezvýjimečně podporují obžalobu.

Důkazem podle trestního řádu je jen výpověď svědka o okolnostech, jež mají být v řízení zjištěny a jež svědek sám vnímal svými smysly. Je-li znalec vyslýchán jako svědek, nemůže uvést vůbec nic o okolnostech, které vnímal svými smysly, protože dopravní nehodě či jiné skutečnosti nebyl přítomen, a pokud by na žádost obhajoby nevypracoval znalecký posudek, nevěděl by ani v době konání hlavního líčení, že k předmětnému skutku vůbec došlo.

Dospívám k závěru, že **pro výslech znalce, který zpracoval znalecký posudek splňující podmínky § 110a TrŘ, jako svědka neexistuje zákonný podklad.** Je-li znalec, který zpracoval znalecký posudek na žádost strany obhajoby (nebo jiné strany) předvoláván k výslechu, musí být před výslechem poučen podle § 106 TrŘ jako znalec a v tomto procesním postavení také vyslechnut.

✦ Autor je vysokoškolským pedagogem a advokátem v Brně.

České trestní řízení sporné – prozatím iluze

JUDr. VÁCLAV VLK

JUDr. JAROSLAV TRUNEČEK

Původní úprava trestního řízení vymezená zákonem č. 141/1961 Sb., tedy trestním řádem, který po stěži představitelných a uvěřitelných 87 přímých novelách platí do současné doby, byla typicky inkvizitním procesem zahrnujícím zjišťování objektivní pravdy a nalézání práva soudem, který zároveň plnil řadu funkcí obžaloby a obhajoby. Vývoj v průběhu posledních dvaceti let směřuje k posílení role stran a k navození dojmu jejich rovnosti před soudem a postupnému začleňování prvků kontradiktorního procesu.

Charakteristické znaky kontradiktorního trestního řízení nejsou navzdory absenci historické zkušenosti s tímto typem trestního procesu neznámé ani právním laikům. Na základě literatury či filmů z okruhu angloamerické právní kultury představa dramatického souboje mezi zástupcem obžaloby a obhájcem, vedeného prostřednictvím brilantní právní argumentace, předkládání důkazů opatřených stranami neméně dramatickým způsobem, či procesních návrhů, případně uzavírání procesních dohod mezi obžalobou a obhajobou, do nichž jen sporadicky zasahuje nestranný soudce v pozici arbitra nad stranami, ve vědomí veřejnosti natolik zdomácněla, že setkání s trestním řízením v podobě obvyklé u nás mnohdy provází překvapení a zklamání.

Popsaný, a značně idealizovaný, obraz kontradiktorního trestního procesu nicméně odhaluje jeho základní znaky, které bychom pro účely tohoto článku vymezili následovně:

- soud nezjišťuje absolutní či objektivní pravdu, ale skutkový stav, který vyplývá z provedených důkazů, nemůže

suplovat roli procesních stran a soustředí se zejména na vedení řízení, rozhodování procesních otázek a následně na rozhodnutí ve věci,

- úkolem procesních stran je přispět ke zjištění skutkového stavu a následnému právnímu posouzení navrhováním či předkládáním důkazů, prezentací názoru na význam prokazovaných skutečností či provedených důkazů a následně též argumentací, jak by měla být dle názoru dané strany věc posouzena po právní stránce,
- procesní postavení stran je v zásadě rovné, pokud se týká možnosti předkládání důkazů či argumentů a vznášení procesních návrhů,
- veřejný žalobce má možnost dispozice s řízením, včetně uzavření dohody s obhajobou o konkrétních otázkách a též možnost rozšíření, omezení či zpětvzetí obžaloby.

Řadu těchto prvků si již osvojilo i české trestní řízení. Od účinnosti novelizace trestního řádu zákonem č. 292/1993 Sb. tak již orgány činné v trestním řízení nezjišťují objektivní pravdu, ale skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, bylo rovněž posíleno postavení státního zástupce, který je u soudu nikoli proto, aby snad hájil objektivní pravdu, ale aby usvědčoval obžalovaného. Došlo i k podstatnému rozšíření role obhajoby, která je dnes oprávněna zajišťovat důkazy a obstarávat a předkládat je soudu. Přesto je však dle našeho názoru současný stav jen zdánlivě kontradiktorním procesem.

Má-li být řízení před soudem v trestní věci sporem, pak musí být sporem se vším všudy, včetně možnosti obou stran sporu vyjádřit svůj názor a žádat soud, aby k němu zaujal stanovisko a prezentované názory, skutkové děje či právní hodnocení posoudil. Obhajoba se však dlouhodobě nachází v tomto směru ve velmi nevýhodném postavení. Státní zástupce je oprávněn podat obžalobu, která již je kompletním žalobním návrhem, označujícím skutkové vymezení děje, právní hodnocení a důkazní situaci, respektive důkazní návrhy, obhajoba však možnost podání významem srovnatelného s vyjádřením žalovaného v civilním řízení nemá.

Ani oprávnění obhajoby činit ve smyslu ust. § 41 odst. 2 tr. řádu návrhy a adresovat soudu jakákoli písemná podání nemůže právo žalobní, respektive obžalobní odpovědi plně nahradit. Peč-

livý obhájce se snaží v návrzích na zastavení trestního stíhání, případně v návrzích na předběžné projednání obžaloby vyličit jak skutkový pohled obžalovaného na věc, tak případné právní hodnocení celé věci. Zde je potřeba zmínit, že zmíněný návrh na předběžné projednání obžaloby není v trestním řádu nijak upraven a jedná se o kvazi-podání, které nemá žádnou oporu v zákoně, ačkoli zákon při známé premise, že občan může činit cokoliv, co není zákonem výslovně zakázáno, s podobným podáním fakticky tacitně počítá. Význam návrhu na předběžné projednání obžaloby je navíc limitován nejen neoficiální povahou tohoto podání, ale též skutečností, že je o něm rozhodováno mimo hlavní líčení, což prakticky vylučuje zohlednění námitek k provedeným důkazům a skutkovým otázkám jako celku a omezuje okruh případů, u nichž má návrh na předběžné projednání smysl, na pochybení v právní kvalifikaci stíhaného jednání v obžalobě nebo na zásadní pochybení v rámci přípravného řízení.

Navzdory skutečnosti, že o vině rozhoduje soud, který obecně není vázán právními názory obžaloby, považujeme tyto možnosti obhajoby za nedostatečné. **Má-li být obhajoba skutečnou obhajobou, musí mít i obhájce právo po přednesení obžaloby státním zástupcem přednést ústně nebo písemně verzi obhajoby v obdobném rozsahu,** zejména pak vyjádřit postoj obžalovaného k obžalobě, výsledkům přípravného trestního řízení a návrh právní kvalifikace jednání, které je v obžalobě uvedeno, nebo návrh odlišného procesního postupu v podobě odklonu, zastavení trestního řízení atd. Jedině tak lze hovořit o reálné rovnosti stran. Lze jistě namítnout, že v rámci trestního procesu po přednesení obžaloby a vyjádření poškozeného obvykle následuje výslech obviněného, respektive obžalovaného, který by měl z hlediska skutkového být prezentací „verze obhajoby“ tak, jak o ní často hovoří rozsudky českých soudů. Ovšem tak tomu rozhodně není. V okamžiku, kdy obžalovaný stojí před soudem a ve věci vypovídá, nelze hovořit o rovnosti zbraní, která je nutným předpokladem spravedlivého procesu. V 99,9 % případů není obžalovaný právníkem, natož trestním obhájcem, tedy profesionálem v trestním právu, kterým je rozhodně státní zástupce. Pokud vypovídá, musí čelit i otázkám soudu a nemůže volit teoreticky možné, ale prakticky nerealizovatelné selektivní odpovídání na verzi obžaloby. Nemůže též své stanovisko formulovat písemně, což limituje rozsah jeho vyjádření, jeho přehlednost i množství v něm obsažených informací. Výpověď obžalovaného je navíc v celém rozsahu též důkazem v trestním řízení, což je pro poslání, které by v tomto případě měla mít, tedy pro vyjádření stanoviska obžalovaného, zcela nevhodné.

Je pravda, že v 90 % případů se obhajoba nepotřebuje vyjadřovat ke skutkovým dějům, mít žalobní repliku skutečného rozsahu repliky, tedy jak se skutkovým, tak právním hodnocením, případně i s návrhy důkazů. To platí jak pro zkrácená řízení, tak pro řízení běžná, autoři tohoto článku, oba praktičtí advokáti, o tom vědí své. Pokud si však procesní situace obdobný postup vyžádá, znesnadňuje faktická nemožnost kvalifikovaného vyjádření obžalovaného k podané obžalobě skutečnou realizaci obhajoby a zejména kontradiktorního, tedy sporného procesu, a výsledkem bývá spíše údiv předsedy senátu nad jednáním obhájce, které je vnímáno jako nezvyklé, vybočující z neformálně zavedených pravidel a již tím obtěžující soud. **Naplnění požadavku rovnosti stran by přinesl teprve právní stav, který výslovně připustí možnost obhajoby takto se písemně vy-**

jádřit, a pokud o to obhajoba požádá, na začátku procesu vystoupit a zjistit procesní stanovisko stran, například v té formě, že by po přednesení obžalobě a dání prostoru poškozenému se předseda senátu zeptal obhajoby, zda využívá svého práva repliky, či odkazuje na písemnou repliku ve spise založenou. Tím by byl naplněn další ze znaků skutečně kontradiktorního procesu.

Další z možností, jak přiblížit náš trestní proces procesu skutečně spornému by zároveň přispěla k jeho urychlení. Míněna je možnost, aby strany sporu, tedy obžaloba a obhajoba, **uznaly některé skutkové okolnosti či prokazované skutečnosti za nesporné,** jak je to běžné v civilním řízení. Na rozdíl od uvažovaných dohadovacích procedur ohledně uznání viny a výše trestu či kvalifikovaných doznání, které autoři považují v rámci českého právního prostředí za obtížně realizovatelné a nepříliš užitečné, by takový postup mohl vést k reálnému zrychlení trestního řízení.

Pokud by se totiž obě strany shodly na skutkovém stavu, nebo jeho dílčí části, samozřejmě pod dozorem soudu, který by byl oprávněn nepřijmout takto shodnutý skutkový stav za řádně odůvodněných okolností, tedy v případech zjevného rozporu s realitou, soudní řízení by se významně urychlovalo. Obhajoba ani obžaloba by pak nepovažovala za nutné dokazovat častokrát nepotřebné skutkové okolnosti a mohla se soustředit na hlediska významná. Pokud by tak kupříkladu bylo účastníky uznáno, že účastník dopravní nehody, který na ní měl vinu, přiznal neopatrnou jízdu, požití alkoholu a technický následek tak, jak byl popsán obžalobou, případně v modifikaci, která by mezi stranami mohla být reálně domluvena, mohl by se trestní soud soustředit na prokazování postoje obžalovaného k události, odškodnění poškozených a prokazování polehčujících okolností. V rámci takového soudního řízení by došlo k redukci protokolace a v podstatě celého hlavního líčení na krátké dokazování, které by bylo možno odbýt za 20 minut, vyjádření stanovisek stran a rozhodnutí věci soudem.

Uvedený postup by se mohl týkat všech trestných činů. Rozhodně není nijak obtížné představit si, že obdobná situace nastane i v případě vraždy, kdy se zaměří dokazování pouze na vnitřní pohnutky pachatele, respektive obžalovaného, omluvitelné či omlouvající okolnosti. Stejně tak u trestných činů majetkových, pokud by prokázání škody dosahovalo potřebné limity, je z hlediska trestní represe zcela zbytečné, aby se rozsáhle dokazovalo, zda byla způsobena škoda ve výši 20 250 000 Kč, či 20 283 000 Kč, pokud nemá její výše význam pro uspokojení konkrétního poškozeného. Ve zmíněných případech se navíc jedná o skutečnosti, které jsou v současné době prokazovány znaleckými posudky, tedy důkazy náročnými z časového i finančního hlediska, urychlení trestního řízení by se tedy neprojevovalo pouze při samotném hlavním líčení, ale zejména při jeho přípravě a omezení počtu znaleckých posudků by nesporně vedlo i k finančním úsporám.

Charakteristickým znakem kontradiktorního procesu je také **možnost dispozice žalobce s řízením.** Ve stávající úpravě trestního řízení tuto možnost zdánlivě poskytuje ustanovení § 182 trestního řádu, které umožňuje státnímu zástupci vzít obžalobu až do vyhlášení rozsudku zpět. Takové dispozici s řízením však v praxi **brání řada závažných překážek.**

První z nich je skutečnost, že po zpětvzetí obžaloby se věc vrací do přípravného řízení, což není vždy optimální postup. Možnost zpětvzetí obžaloby tak za těchto podmínek slouží výhradně jako prostředek nápravy vad či nedostatků přípravného

ho řízení, které není možné nebo účelné napravit v průběhu hlavního líčení, nikoliv jako institut kontradiktorního procesu umožňující dispozici s řízením v případě, kdy je z hlediska obžaloby zřejmé, že jeho další vedení a zejména provádění důkazů již nemá smysl, neboť zde nejsou dány podmínky pro shledání obžalovaného vinným, a naopak je dán některý z předpokladů pro zastavení řízení uvedených v ustanovení § 172 odst. 1 tr. řádu a je tedy zřejmé, že se stíhaný skutek nestal, tento skutek není trestným činem, není prokázáno, že skutek spáchal obžalovaný, trestní stíhání je nepřipustné dle ust. § 11 odst. 1 trestního řádu, obžalovaný v době činu nebyl pro nepřičetnost trestně odpovědný, nebo trestnost činu zanikla.

Tento nedostatek pouze částečně nahrazuje pravomoc soudu rozhodnout v souladu s ustanovením § 188 trestního řádu o zastavení řízení, která je omezena krátkou dobou po předběžném projednání obžaloby do zahájení hlavního líčení, jak lze dovodit ze znění ust. § 188 odst. 1 písm. c) trestního řádu ve spojení s ust. § 223 trestního řádu. To upravuje možnost zastavení trestního řízení v průběhu hlavního líčení podstatně restriktivněji a zavazuje soud rozhodnout o zastavení řízení pouze u jediného z důvodů uvedených shora, tedy z důvodu nepřipustnosti trestního stíhání dle ust. § 11 odst. 1 trestního řádu.

Na tomto hodnocení nic nemění ani skutečnost, že i v průběhu hlavního líčení zůstává v plném rozsahu zachována možnost soudu fakultativně rozhodnout o zastavení trestního stíhání z důvodu dle ust. § 172 odst. 2 trestního řádu, tedy pro jeho neúčelnost. Zde považují autoři právní úpravu za vyhovující a navíc přesahující rámec dispozice s řízením. I do budoucna by tak bylo možné zachovat stav, kdy o účelnosti trestního stíhání v průběhu hlavního líčení rozhoduje soud, nikoliv obžaloba, aniž by to bylo na překážku uplatnění prvků kontradiktorního procesu.

V případě bezdůvodnosti trestního stíhání zjištěné v průběhu hlavního líčení proto vzniká modelová situace, kdy státní zástupce při vědomí některého z důvodů dle ust. § 172 odst. 1 písm. a), b), c), e) či f) trestního řádu nemůže navrhnout zastavení řízení, neboť pro takový krok nejsou dány zákonné podmínky, nevyužije ani možnosti zpětvzetí obžaloby, po němž by se věc vracela do přípravného řízení a následně by muselo být znovu rozhodnuto i o jeho zastavení, ale vyjádří svůj postoj způsobem vedení obžaloby. Omezí tak kupříkladu důkazní návrhy ze své strany, nevznáší námítky k důkazům předkládaným obhajobou a na obžalobě trvá pouze formálně, vrcholem odvahy pak může být v jeho v závěrečné řeči návrh, aby byl obžalovaný obžaloby zproštěn. Za daných okolností to pak je paradoxně obhájce obžalovaného, kdo trvá na provedení všech důkazů s cílem prokázat jeho nevinu, a trestní řízení tak protahuje a zvyšuje jeho náklady v důsledku provedení fakticky nadbytečných důkazů, neboť je nucen využít všech možností hájit zájmy obžalovaného v tak zásadní věci, jakou je trestní řízení, a postojem soudu či obžaloby si do poslední chvíle nemůže být jist. Soud, má-li zůstat nestranným, svůj postoj k věci nesmí dát až do vyhlášení rozsudku otevřeně najevo, státní zástupce pak jednak nemá způsobit procesní prostředek, kterým by svůj postoj deklaroval, jednak jeho právními názory soud není vázán a nemusí k nim přihlížet.

Situace je ještě méně jednoznačná u mnohem častějšího případu, kdy lze takto jednoznačný postoj zaujmout pouze k některým ze stíhaných skutků. Možnost částečného zpětvzetí obžaloby je diskutabilní, neboť lze argumentovat jednak

ustanovením čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod a s ohledem na skutečnost, že takový krok není trestním řádem výslovně předvídan, možnost částečného zpětvzetí obžaloby vyloučit, jednak odkázat na výklad ust. § 182 trestního řádu z hlediska postupu a maiore ad minus a dovodit, že pokud je státní zástupce oprávněn vzít žalobu zcela zpět, může tak učinit i zčásti. Pokud by tak nicméně učinil, je vrácení části věci do přípravného řízení za daných okolností jednoznačně kontraproduktivním krokem, neboť probíhající řízení proti obžalovanému by takto bylo rozděleno do dvou řízení, jednoho ve stadiu přípravného řízení, druhého ve stadiu hlavního líčení.

Opakuje se tedy s určitými obměnami situace popsaná výše, obhájce je nucen z opatrnosti postupovat s mnohem širším záběrem než státní zástupce, který na usvědčení obžalovaného ohledně části obžalobou stíhaného jednání mlčky rezignoval. Z opatrnosti tak jsou prováděny důkazy, které jsou z hlediska výsledku trestního řízení nadbytečné, neboť strany nemohou o části skutkových zjištění uzavřít dohodu a není možné rovněž efektivní zpětvzetí příslušné části obžaloby, které by přímo vedlo k zastavení trestního stíhání. Soud pak nemůže provedení důkazů, jejichž obsah předem nezná, odmítnout jako nadbytečné, neboť si pochopitelně není jist, zda se částečně nevztahují k dalším stíhaným skutkům, a naopak si je vědom skutečnosti, že odmítnutím provedení důkazu poskytne oběma stranám poměrně přesvědčivý důvod pro podání odvolání. Je zřejmé, jak se toto za dané situace předvídatelné chování soudu i stran projevuje na délce trestního řízení i jeho nákladech.

De lege ferenda lze k vyřešení daného stavu zvažovat buď zavedení institutu kvalifikovaného zpětvzetí obžaloby v případech vymezených zákonem, které by vedlo přímo k zastavení trestního stíhání v rozsahu celé obžaloby či některých skutků v ní obsažených, nebo umožněním dohody stran o skutkových otázkách, které učiní se souhlasem soudu nespornými. I v případě, pokud by takový krok byl vzhledem k reálně značně limitované samostatnosti procesního rozhodování státního zástupce v našich podmínkách vázán například na souhlas vedoucího státního zástupce, znamenalo by to podstatnou úsporu času i finančních prostředků ve srovnání s výsledky svědků či provádění dalších důkazů, které by takto bylo možno eliminovat. Ke zmírnění problému by mohlo posloužit i rozšíření pravomoci soudu řízení zastavit z důvodů dle ust. § 172 odst. 1 trestního řádu v celém jeho rozsahu i v průběhu hlavního líčení, ukončit tak popsané „trápení“ stran, zjednodušit si práci a soustředit se v případě částečného zastavení řízení na zbylou část obžaloby.

Ačkoliv i v současné době stále platí závěr, že **reálný kontradiktorní proces je v České republice pouhým snem, lze zároveň konstatovat, že realizaci tohoto snu jsme se za uplynulých 20 let o podstatný kus přiblížili a právě navrhovaná možnost kvalifikovaného vyjádření obžalovaného k obžalobě by spolu s posílením postavení obou stran umožněním dohody alespoň o dílčích otázkách mohly de lege ferenda představovat další kroky v tomto směru.**

Další naznačené možnosti, tedy zejména zavedení skutečné možnosti zpětvzetí obžaloby včetně zpětvzetí částečného, případně alespoň rozšíření možností zastavení trestního řízení soudem, pak autoři považují za kroky prospěšné, ale za dané situace již méně reálné.

✿ První autor je advokátem v Praze, druhý autor je advokátem na Dobříši.

Zpeněžení zástavy v insolvenční

- více otázek než odpovědí

Mgr. ADAM SIGMUND

Problematika zpeněžení předmětu zástavy, sloužícího jako zajištění pohledávky insolvenčního věřitele, představuje relativně úzkou a marginální otázku celého insolvenčního procesu.

Z pohledu pragmatického a praktického je to však jedna z nejvýznamnějších otázek celé insolvence, neboť lze bez nadsázky říci, že téměř vždy je veškerý významnější majetek insolvenčních dlužníků předmětem zástavy. Jedná se o zcela logický stav, neboť pokud k tomu nedojde dříve, pak nejspíše v době, kdy se budoucí insolvenční dlužník snaží odvrátit potenciální úpadek, usiluje o získání úvěrového financování a je nucen zajistit úvěr zástavou vlastního majetku. Je tedy možno říci, že drtivá většina majetku, zpeněžovaného v insolvenčních procesech (posuzováno hodnotou tohoto majetku), je majetkem zastaveným ve prospěch insolvenčních věřitelů. Z tohoto pohledu je tedy důležité, aby právní úprava a zejména aplikační praxe byla maximálně stabilizovaná, přehledná a jednotná. Zde však v praxi narážíme na skutečné problémy, což registrují jak insolvenční soudci a správci, tak advokáti zastupující insolvenční věřitele (ať již zajištěné, či nezajištěné).

CO ŘÍKÁ ZÁKON

Z pohledu legislativní úpravy je problematika zpeněžení majetkové podstaty upravena zejména v ustanovení § 286 insolvenčního zákona, které stanoví, že **majetkovou podstatu lze zpeněžit buď (1) veřejnou dražbou, nebo (2) prodejem movitých věcí a nemovitostí podle ustanovení občanského soudního řádu o výkonu rozhodnutí anebo (3) prodejem majetku mimo dražbu a že o způsobu zpeněžení majetkové podstaty rozhodne se souhlasem věřitelského výboru insolvenční správce.**

Prodej majetku mimo dražbu pak upravuje ustanovení § 289 insolvenčního zákona, které stanoví, že tento prodej mimo dražbu může insolvenční správce uskutečnit se souhlasem insolvenčního soudu a věřitelského výboru a že dokud není souhlas insolvenčním soudem a věřitelským výborem udělen, nenabývá smlouva o prodeji mimo dražbu účinnosti. **Případy zpeněžení zajištěného majetku¹ jako podmnožiny majetkové podstaty pak upravuje ustanovení § 293 insolvenčního zákona, které stanoví, že jde-li o zpeněžení věci, práva, pohledávky nebo jiné majetkové hodnoty, která slouží k zajištění pohledávky, je insolvenční správce vázán pokyny zajištěného věřitele směřujícími ke zpeněžení.**

Na ustanovení § 293 insolvenčního zákona je možné nahlížet jako na ustanovení doplňující obecnou úpravu zpeněžování majetkové podstaty o další nadstavbový pokyn zajištěného věřitele pro zpeněžování zástavy (dále „první koncepcí“), nebo jako na ustanovení speciální, vylučující u zajištěného majetku obecnou úpravu pro zpeněžování majetkové podstaty, založenou v případě veřejné dražby na obligatorním souhlasu věřitelského orgánu a v případě prodeje mimo dražbu na obligatorním souhlasu věřitelského orgánu a insolvenčního soudu (dále jen „druhá koncepcí“).

Od počátku účinnosti insolvenčního zákona se mezi odbornou veřejností vede diskuse o tom, která z koncepcí výkladu je správnější; tj. odůvodněná smyslem insolvenčního zákona jako celku a jeho zásadami.

První koncepcí stojí na jednotě procesu zpeněžování majetkové podstaty, doplněného pro případ zpeněžování zajištěného majetku o pokyn zajištěného věřitele, který není u nezajištěného majetku z povahy věci nutný, ani možný. Tato koncepcí tak pro zpeněžení zástavy **stanoví shodný režim jako pro zpeněžení majetku, jenž je prostý zástav, přičemž nad rámec těchto podmínek ještě stanoví oprávnění zajištěného věřitele řídit proces zpeněžení zástavy svým závazným pokynem.**

Druhá koncepcí pak stojí na dichotomii procesu zpeněžování, který je v případě nezajištěného majetku podmíněn souhlasem věřitelského orgánu (v případě veřejné dražby), nebo souhlasem věřitelského orgánu a insolvenčního soudu (v případě prodeje mimo dražbu), a v případě zajištěného majetku je podmíněn toliko pokynem zajištěného věřitele, bez ingerence věřitelského orgánu a insolvenčního soudu.

DOSAVADNÍ PŘÍSTUP SPRÁVCŮ A SOUDŮ

V průběhu času se aplikační praxe začala přesouvat od první koncepcí ke druhé a vznikla řada rozhodnutí insolvenčních senátů, která si vzájemně odporovala, podle toho, na základě které z koncepcí bylo rozhodováno. V praxi tedy někteří správci zpeněžovali předmět zástavy tak, že si opatřili pokyny zajištěných věřitelů (v případě jejich většího počtu šlo o pokyn společný), následně pak způsob zpeněžení, k němuž obdrželi pokyn, projednali s věřitelským orgánem a získali jeho souhlas (souhlas s uzavřením smlouvy o provedení dražby dobrovolné, souhlas s prodejem mimo dražbu) a konečně pak pro prodej mimo dražbu získali ke svému návrhu i souhlas insolvenčního soudu.

Jiní správci naopak po obdržení pokynu zajištěného věřitele provedli bez dalšího zpeněžení zajištěného majetku. V obou

¹ Pro potřeby tohoto článku takto autor označuje majetek dlužníka, jenž slouží jako předmět zástavy k zajištění pohledávky insolvenčního věřitele.

těchto případech následně došlo k vydání výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli, a to se souhlasem insolvenčního soudu vydaným formou usnesení ve smyslu ustanovení § 298 insolvenčního zákona. Vznikla tak dichotomie jen těžko odůvodnitelná a docházelo k situacím, kdy správce žádající v rámci první z koncepcí o souhlas insolvenčního soudu ke zpeněžení, dočkal se reakce soudu v tom smyslu, že žádá o něco, čeho není třeba.

Priznivci první koncepce na podporu její správnosti argumentovali zejména tím, že pro dichotomii nakládání se zajištěným a nezajištěným majetkem chybí jednoznačná dikce zákona, jakož i racionální základ, když by ponecháním prodeje zástavy výlučně v rukou zajištěného věřitele došlo k popření povahy insolvenčního řízení jako procesu kolektivního uspokojení věřitelů dlužníka v úpadku.

Bylo argumentováno i tím, že v případě, kdy hodnota zástavy převyšuje výši zajištěné pohledávky, není zajištěný věřitel dostatečně motivován pro zpeněžení zástavy za co nejvýhodnější (nejvyšší) cenu, neboť jeho uspokojení se již nezvyšuje, a naproti tomu uspokojení nezajištěných věřitelů, čekajících na přebytek výtěžku zpeněžení po uspokojení zajištěného věřitele, je v ohrožení. Povinný „dohled“ věřitelského orgánu a insolvenčního soudu by měl být garancí ochrany společného zájmu věřitelů.²

Nutno podotknout, že bylo často zapomináno na korektiv daný ustanovením § 293 věta druhá insolvenčního zákona, které zakládá oprávnění insolvenčního správce odmítnout pokyny zajištěného věřitele tehdy, má-li za to, že předmět zajištění lze zpeněžit výhodněji. V takovém případě je insolvenční správce oprávněn požádat insolvenční soud o přezkoumání těchto pokynů v rámci dohlédací činnosti, čímž se insolvenční soud dostává do hry.

Zastánci druhé koncepce argumentovali nesporným zvláštním postavením zajištěného věřitele v rámci celého nového úpadkového práva jako celku, jakož i markantním posílením významu zajištěného věřitele oproti dřívější úpravě. Důvodnost tohoto lepšího postavení pak dle této argumentace stojí na klasické římské zásadě *vigilantibus iura scripta sunt*³ a tudíž ten, kdo si svoji pohledávku včas zajistil na majetku dlužníka, má a měl by mít výhodnější postavení než ten, který tak neučinil.

V okamžiku eskalace střetu obou shora zmíněných koncepcí došlo k vydání zásadního judikátu.

JUDIKÁT VRCHNÍHO SOUDU V PRAZE

Dne 12. března 2012 vydal Vrchní soud v Praze pod č. j. 1 VSPH 194/2012-B-36 rozhodnutí zrušující usnesení insol-

2 § 2 písm. j) insolvenčního zákona: společným zájmem věřitelů je zájem nadřazený jejich jednotlivým zájmům, je-li jeho cílem, aby zvolený způsob řešení úpadku byl pro ně spravedlivý a výnosnější než ostatní způsoby řešení úpadku; tím není dotčeno zákonem zaručené zvláštní postavení některých věřitelů; § 58 odst. 1 insolvenčního zákona: věřitelský výbor chrání společný zájem věřitelů a v součinnosti s insolvenčním správcem přispívá k naplnění účelu insolvenčního řízení; § 60 odst. 1 insolvenčního zákona: členové a náhradníci věřitelského výboru jsou povinni při výkonu své funkce postupovat s odbornou péčí a odpovídají za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobili porušením svých povinností nebo neodborným výkonem své funkce. Společnému zájmu věřitelů jsou při výkonu funkce povinni dát přednost před zájmy vlastními i před zájmy jiných osob.

3 Zákony jsou psány pro bdělé (doslovně), bdělým náleží práva (běžnější překlad).

4 Nejde-li o věci bezprostředně ohrožené zkázou nebo znehodnocením a nejde-li o věci běžně zcoizované v rámci pokračujícího provozu dlužníka podniku.

venčního soudu, kterým byl udělen souhlas s vydáním výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli. Ke zrušení tohoto usnesení došlo pro jeho předčasnost, když Vrchní soud v Praze v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval absenci obligatorní podmínky pro účinnost smlouvy o prodeji majetku dlužníka mimo dražbu; a to souhlas insolvenčního soudu. **Vrchní soud v Praze v odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval správnost první ze shora uvedených koncepcí, tj. kumulativnost zákonem stanovených podmínek v podobě pokynu zajištěného věřitele a souhlasů věřitelského orgánu a insolvenčního soudu.** Tímto rozhodnutím byl zpochybněn postup insolvenčního správce založený na druhé ze shora uvedených koncepcí, přičemž výsledkem je nemožnost vydání inkasovaného výtěžku zpeněžení, které bylo již fakticky realizováno, a to až do doby vydání souhlasu insolvenčního soudu s prodejem mimo dražbu.

Vrchní soud v Praze svým rozhodnutím deklaroval správnost první koncepce poté, co **posoudil podmínky dané ustanoveními § 289 a § 293 insolvenčního zákona jako kumulativně obligatorní**, tedy jako podmínky, jež je třeba dodržet, aby proces zpeněžení zástavy byl perfektní. Je tak potvrzována koncepce, která pro zpeněžení zástavy předpokládá shodný režim jako pro zpeněžení majetku, jež je prostý zástav, přičemž nad rámec těchto podmínek ještě stanoví oprávnění zajištěného věřitele řídit tento proces zpeněžení svým závazným pokynem. Druhá koncepce je tímto rozhodnutím odmítnuta.

Vrchní soud v Praze zdůraznil, že ve smyslu ustanovení § 286 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona lze majetkovou podstatu zpeněžit toliko třemi shora zmíněnými způsoby (veřejnou dražbou, soudním prodejem a prodejem mimo dražbu) a že o způsobu zpeněžení rozhoduje se souhlasem věřitelského výboru insolvenčního správce. Druhá ze shora zmíněných koncepcí je založena na oponentní myšlence, že zpeněžení podle pokynu zajištěného věřitele představuje jakési zpeněžení sui generis nepodléhající shora uvedeným kritériím.

V odůvodnění citovaného rozhodnutí **uvedl Vrchní soud v Praze zejména to, že ustanovení § 286 a § 289 insolvenčního zákona upravují zpeněžení majetkové podstaty bez ohledu na povahu tohoto majetku, tedy bez ohledu na to, zda jde o majetek zajištěný či nikoliv, čímž je odmítána dichotomie procesu prodeje těchto dvou typů majetku v majetkové podstatě dlužníka.** Za nutnou podmínku účinnosti smlouvy o prodeji mimo dražbu (vyjma zákonných výjimek⁴) pak Vrchní soud v Praze považuje dle textu zákona souhlas insolvenčního soudu a věřitelského výboru, jež má být dán zpravidla předem, eventuálně, v odůvodněných případech, i následně. Absenci těchto souhlasů pak Vrchní soud v Praze zcela pochopitelně nehodnotí jinak než jako nedostatek účinnosti smlouvy o prodeji mimo dražbu, z čehož následně dovozuje nemožnost použití výtěžku zpeněžení k uspokojení pohledávek věřitelů.

Vrchní soud v Praze rozhodoval o odvolání dlužníka proti usnesení o souhlasu insolvenčního soudu s vydáním výtěžku zpeněžení zajištěnému věřiteli. Shodně s odvolatelem uzavřel odvolací soud tak, že je-li zpeněžen majetek sloužící k zajištění pohledávky zajištěného věřitele bez souhlasu insolvenčního soudu a věřitelského výboru, výtěžek z toho získaný z tohoto důvodu nelze použít pro uspokojení pohledávek věřitelů, neboť proces zpeněžení dosud není dovršen.

Odvolatel mimo jiné kromě formálních argumentů použil i ar-

gumentaci věcnou a pragmatickou v tom smyslu, že dle zavedené praxe insolvenčních soudů bývají v rámci souhlasů udíleny konkrétní pokyny správcům, např. co do minimální ceny, způsobu výběru kupujícího apod. Tyto pokyny insolvenčních soudů skutečně v praxi obsahují např. závazný pokyn pro správce, že má shromáždit veškeré písemně došlé nabídky na odkoupení, vyhodnotit je za účasti věřitelského orgánu, zajistit právní rámec transakce a zajistit, aby kupní cena byla uhrazena předem nebo nejpozději při podpisu (uzavření) kupní smlouvy. Vrchní soud v Praze k uvedenému ještě dodal, že je žádoucí, aby insolvenční soud v rámci udělení souhlasu k prodeji zajištěného majetku mimo dražbu stanovil správci jako podmínku prodeje též to, aby se správce řídil pokyny zajištěného věřitele.

V dané konkrétní kauze se tak proces zpeněžení dostal na jakýsi „mrtvý bod“, kdy je sice uzavřena smlouva o prodeji mimo dražbu a došlo k uhrazení kupní ceny, avšak s tímto výtěžkem nelze nakládat; a to dle závěrů Vrchního soudu v Praze až do doby, než bude proces zpeněžení dovršen. Pokud nebyl souhlas insolvenčního soudu a věřitelského orgánu vydán předem, pak již jej ve formě předchozího souhlasu zajistit nelze, avšak zde odvolací soud připouští i následně vydání takového souhlasu. Je otázkou, co by nastalo, pokud by věřitelský orgán či insolvenční soud neudělil souhlas s již provedeným prodejem (ať již z jakéhokoliv důvodu). Prodej z majetkové podstaty by byl platně proveden, tudíž nikoliv automaticky bez dalšího zrušitelný, ale s výtěžkem zpeněžení by nebylo možné nakládat. Jde jistě o situaci nepříjemnou, ale právě tady se jen potvrzuje důvodnost zvýšené opatrnosti při řešení sporných otázek, jež platí nejen na poli insolvenčním, ale zde zvlášť.

V obdobných situacích, dokud nebyla potvrzena správnost ani jedné ze dvou shora uvedených koncepcí, jsme jako advokáti vždy tzv. „z opatrnosti“ doporučovali nabyvatelům majetku z insolvenčních procesů zajištění si souhlasů věřitelského orgánu a insolvenčního soudu i v případech, kdy správci prodávající dotčený majetek argumentovali tím, že souhlas potřebný není a že i projednávající insolvenční soud je téhož názoru. Setkávali jsme se s námitkami takového druhu, že je zbytečné používat na upevnění kalhot jak opasek, tak šle, ale nyní i ve světle aktuálního judikátu se to jeví přece jen jako lepší varianta, než nezajistit kalhoty vůbec...

Při vědomí skutečnosti, že náš právní řád není založen na precedenčním právu, avšak přesto je respektována sjednocená a ustálená judikatura soudů vyšších stupňů, je pravděpodobné, že vzhledem k již existujícím rozhodnutím insolvenčních soudů, které si v těchto otázkách vzájemně odporují, bude nanejvýš žádoucí, aby tato problematika byla posouzena i Nejvyšším soudem České republiky a takové rozhodnutí bude odbornou veřejností jistě netrpělivě očekáváno.

JAK DÁL?

Pokud se insolvenční správci do budoucna chtějí přidržet shora citovaného judikátu, popř. pokud po nich takový postup budou požadovat nabyvatelé zajištěného majetku z důvodu právní jistoty jejich investice, bude prodej zajištěného majetku mimo dražbu probíhat např. takto: **insolvenční správce si ideálně opatří nejprve pokyn zajištěného věřitele (pokud je jich více, pak pokyn společný), dále pak na základě tohoto pokynu připraví návrh**

postupu zpeněžení a k tomuto si opatří souhlas věřitelského orgánu a následně i insolvenčního soudu. Po splnění shora uvedených podmínek může být realizováno výběrové řízení, popř. angažován zprostředkovatel či poradce pro prodej zajištěného majetku a následně pak může být uzavřena smlouva o prodeji mimo dražbu, přičemž se předpokládá výběr uchazeče s nejvyšší nabídkou.

Shora popsany proces se jeví formálně jako jednoduchý a bezproblémový, ovšem řada insolvenčních správců se již přesvědčila o opaku. Zajímavé bývají situace, kdy např. zajištěný věřitel, aby nebyl zatěžován insolvenčním řízením více než je nutné, nechce vykonávat funkci zástupce věřitelů, popř. člena věřitelského výboru. V takovém případě pak vykonává tuto funkci často některý z nezajištěných věřitelů a jeho zájmy jsou odlišné od zájmů zajištěného věřitele. V praxi nezajištěný věřitel zhusta trvá na opakovaných pokusech o zpeněžení zajištěného majetku za takovou cenu, která by přesahovala výši zajištění (aby se nezajištění věřitelé rovněž mohli podílet na uspokojení z výtěžku zpeněžení). Pokud je přitom zachován realistický přístup ke skutečné tržní ceně zajištěného majetku, je to jistě přístup legitimní. Často však v těchto věcech bývají přání otcem myšlenek a majetek je tak opakovaně nabízen za neakceptovatelné ceny naprosto neodpovídající tržní poptávce. I v případě, že se zajištěný věřitel aktivně účastní ve věřitelském orgánu, může se při hlasování dostat do menšiny vůči dalším jeho členům, reprezentovaným nezajištěnými věřiteli a vznikne situace totožná.

Ani shora popsané komplikace však nejsou bez řešení. Právě zde se otevírá prostor pro insolvenčního správce, jeho schopnosti, zkušenosti, kvalifikaci a dovednosti. Insolvenční správce by měl být schopen vzniklou situaci zvládnout, zejména s přihlédnutím k tomu, že věřitelský orgán má rovněž svoji odpovědnost za škodu vzniklou porušením jeho povinností a vadným výkonem jeho funkce, za což by nedůvodně průtahy v insolvenčním řízení mohly být považovány. Je tedy na insolvenčním správci, aby proplul všemi úskalími zákonné úpravy a aby nehledal únik před problematikou, kterou musí z povahy své funkce vyřešit. Samozřejmě, že předpokladem pro úspěšné zvládnutí komplikovaných situací je jistá zkušenost, oborová praxe, právní znalosti a manažerské schopnosti, ale není to žádným překvapením, neboť insolvenčním správcem nemůže být někdo, kdo je pouhým teoretikem, nýbrž pouze osoba schopná v praxi zvládat komplikované situace, které insolvenční řízení s sebou přináší.

Ze strany insolvenčních soudů jsme nikdy nezaregistrovali jakékoliv nedůvodné průtahy či odmítání řádně doložených žádostí o souhlas s prodejem mimo dražbu a není důvodu se něčeho podobného obávat ani do budoucna. Co se týče podmínek a pokynů, které insolvenční soud insolvenčnímu správci ukládá pro prodejní proces, pak tyto nelze v žádném případě chápat jako komplikaci či omezování, když právě takto insolvenční soud naplňuje svoji dohledovou roli nad celým procesem. Věřme, že právě aktuální judikát Vrchního soudu v Praze vnese další dílčí prvek stability do současných neklidných insolvenčních vod.

✿ Autor je advokátem a insolvenčním správcem se zvláštním povolením.

Malé zamyšlení nad ochranou osobnosti dnes a v NOZ ve světle tiskového zákona

JUDr. RONALD NĚMEC

ÚVOD

Ochrana osobnosti je institut, který je v občanském zákoníku (1964) od jeho počátku. Tato úprava upřesňuje čl. 10

Listiny základních práv a svobod, která u nás platí od roku 1993.

Avšak do roku 1990 šlo o institut, který byl, alespoň co do četnosti rozhodování NS ČR, institutem velmi okrajovým. Krom roku 1969 nevydal NS ČR k ochraně osobnosti žádný judikát. V roce 1978 NS SR vydal jediné stanovisko k celé ochraně osobnosti. „Došlo-li k neoprávněnému zásahu do práva žalobce na ochranu osobnosti před 1. dubnem 1964, nevznikl mu nárok na ochranu osobnosti podle § 11 a násl. o. z.“¹

To je v příkrém rozporu s dobou před 2. světovou válkou, kdy NS ČR téměř každý rok vydal jeden judikát. A co se týče obecných soudů, spor o čest nebyl sporem, ale sportem.

A nebylo divu, vždyť takový § 1 zákona o ochraně cti pravil: „Kdo někomu nadávkou, zlým nakládáním, vyhrůžkou zlého nakládání, vydáváním v posměch nebo jinak na cti ublíží, bude soudem potrestán, není-li čin přísněji trestný, pro přestupek vězením od tří dnů do tří měsíců nebo peněžitým trestem od 50 Kč do 5000 Kč, a byl-li čin spáchán obsahem tiskopisu, pro přečin vězením od osmi dnů do šesti měsíců nebo peněžitým trestem od 100 Kč do 10 000 Kč.“²

Zatímco po roce 1990 do roku 2000 odvolací, vrchní, Nejvyšší soud či Ústavní soud ČR vydaly kolem 30 judikátů k této problematice, od roku 2000 do roku 2010 se již blížíme k druhé stovce.

Je zajímavé, že od roku 1990 ustanovení týkající se ochrany osobnosti prošla jen třemi novelami, kdy nejdůležitější byla novela č. 87/1990 Sb., která přinesla změnu v § 13, jež zavedla možnost náhrady nemajetkové újmy v penězích. Občanský zákoník, který od roku 1990 překročil půl stovku novelizací, se změnou tohoto institutu, který je stále aktuálnější, téměř

vůbec nezabýval. To je v hrubém nepochopění s judikáty od roku 1964 do 2000 a salvou judikátů od roku 2000 do 2010.

Je též zajímavé, že zatímco kolem roku 1993 soudy přály finanční satisfakci a např. JUDr. Devátý v roce 1992 vysoudil 500 000 Kč za pomluvu, že byl agentem StB, či chartista Václav Benda 750 000 Kč, když noviny otiskly pomlouvačné tvrzení Václava Bandy, které však nikdy neřekl, pozdější maximální hranice byla 100 000 Kč.

V liteře zákona jde v ochraně osobnosti jen o sedm paragrafů. V životě jde však o jednu z kapitol občanského zákoníku, která nabývá na aktuálnosti.

Ochrana osobnosti se střetává v přímém souboji se svobodou projevu, která má své zakotvení v článku 19 Všeobecné deklarace lidských práv OSN, v článku 10 evropské Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a především článku 17 Listiny základních práv a svobod.

Může se zdát, že rozhodování vyšších soudů v porevoluční době v České republice vede stále k silnějšímu postavení práva na svobodu projevu vůči ochraně osobnosti. A to nejen u soudů v České republice, ale i u Soudního dvora Evropské unie (např. slavný spor Václava Havla o „Václavku a Dášenu“ v roce 1998, kdy Krajský soud v Brně přikl Václavu Havlovi 5 milionů Kč, Vrchní soud však nemajetkovou újmu snížil na 250 000 Kč).

Posun ve vztahu těchto dvou práv, vždy střetávajících se, je krásně vidět ve srovnání rozhodování Nejvyššího soudu ČR před rokem 1945 a po roce 1989.

Zatímco NS ČR ve svém judikátu ze dne 26. 3. 1927 konstatoval: „Politikovi nelze činiti výtku osobní nečestnosti proto, že za změněné situace upustí od dřívějších přípovědí, vplynůvších z jeho pojmání tehdejších poměrů, když dospěl ku přesvědčení, že tím jedná v zájmu svých voličů a svého lidu.“³ tak o 80 let později NS ČR ve vztahu ke kritice politika uvádí: „Uveřejnění pravdivé informace nezasahuje do práva na ochranu osobnosti, pokud tento údaj není podán tak, že zkrlesluje skutečnost, či není natolik intimní, že by odporoval právu na ochranu soukromí a lidské důstojnosti. Hodnotící soud naopak vyjadřuje subjektivní názor svého autora, který k danému faktu zaujímá určitý postoj tak, že jej hodnotí z hlediska správnosti a přijatelnosti, a to na základě vlastních (subjektivních) kritérií. Hodnotící soud proto nelze jakkoli dokazovat, je však nutné zkoumat, zda se zakládá na pravdivé informaci, zda forma jeho veřejné prezentace je přiměřená a zda zásah do osobnostních práv je nevyhnutelným průvodním jevem výkonu kritiky, tzn. zda při-

1 ASPI.

2 Zákon č. 108/1933 Sb.

3 Zm I 576/26.

*márním cílem kritiky není hanobení a zneuctění dané osoby.*⁴

Takový rozsudek by byl však naprosto v rozporu s výše uvedeným zákonem o cti z roku 1933.

Dnes a denně je napadána veřejná osoba (nejen politik) např. za změnu názoru. Pokud k této změně dojde, nejsou ojedinělá slova typu: „lhář“, „podvodník“. O cti se již ani nehovoří.

Posun se nemusí zdát velký, ale při bližším zkoumání je diametrální. Zatímco dříve čest byla nedotknutelná a kdo ji jednou ztratil, těžce ji získával zpět, dnes o cti nehovoříme jako o imanentní součásti člověka, podstatě, která kolem člověka vyzařuje aureolu dobra, ale o jakési vlastnosti, která vlastně člověku imanentní není. Snažíme se ji zesměšnit již od počátku u každého, kdo by ji mohl mít, protože se nám samým mnohdy nedostává.

Touto skutečností již není daleko k takovému názoru NS ČR:

*„Z práva na ochranu osobnosti samozřejmě nejsou vyloučeni ani politikové a ostatní veřejně činné, resp. veřejnosti známé osoby. Měřítka posouzení skutkových tvrzení a hodnotících soudů jsou však v jejich případě mnohem měkčí v porovnání s ostatními fyzickými osobami. Je to dáno skutečností, že osoba vstoupivší na veřejnou scénu musí počítat s tím, že jakožto osoba veřejně známá bude pod kontrolou veřejnosti, která se zajímá o její především profesní, avšak např. i soukromý život apod. a současně je hodnotí, zvláště jedná-li se o osobu, jejíž činnost se dotýká záležitostí, které lze chápat jako veřejné. Na tyto osoby jsou z tohoto pohledu kladeny náročnější požadavky a veřejnost je oprávněna být informována tak, aby měla podklady pro posouzení způsobilosti této osoby, a to jak např. z hlediska její odbornosti, ale též např. z hlediska jejich morálních předpokladů vykonávat činnosti dotýkající se veřejných zájmů apod. Prezentace těchto údajů a jejich případná kritika proto musí souviset s veřejnou činností, kterou daná osoba vykonává.“*⁵

Takovýto samotný názor by nebyl špatný, protože společnost má opravdu právo být informována o lidech, kteří chtějí být jejími vzory, lidech, kteří chtějí určovat pravidla chování dané společnosti. Avšak zde se již nabízí otázka, proč např. herec, zpěvák, či modelka nebo dokonce podnikatel mají být pod drobnohledem společnosti v každém okamžiku.

Problém však nastává v relativismu chápání čehokoliv. Čest, soukromí, rodina jsou pojmy, které mají instituty ochrany osobnosti chránit, není tomu však vždy tak. Po staletích v Evropě docházelo k útlaku svobody slova. Dnes Evropa chce stav trvající stovky let změnit během pár desetiletí. Pak však dochází k tomu, že právo na ochranu osobnosti se stává jen právem morálním, a ne právem vymahatelným.

Výše uvedenou problematikou se též zabýval Evropský soud pro lidská práva, kdy zaujal zásadní stanovisko k článku 10 (svoboda projevu) „Úmluvy“ a jeho porušování, kdy právo chráněné článkem 10 se nevztahuje jen na informace, neutrální či pozitivní, ale též na informace šokující či pohoršující, což však nezakládá skutečnost, že dle tohoto rozsudku je pravdivost informace vnímána jako důležitější hodnota než čest a důstojnost člověka. Je nutné nalézt míru, která určí, co vše má být dle čl. 10 chráněno.⁶

Snad skutečně poslední vývoj v judikatuře myšlenku, že informovanost není důležitější než čest a důstojnost člověka, podpoří. A zdá se, že ano.

V březnu 2011 Vrchní soud v Praze nařídil deníku Aha!,

aby zaplatil 1 000 000 Kč herci Marku Vašutovi za články, které o něm psal ve smyslu jeho promiskuity a deprese.

Újma se nedá hodnotit jen penězi. Peníze jsou hodnoty nestálé a jen soudobá společnost je povýšila na piedestal veškerého životního konání, tedy na hodnotu vrcholovou a stálou.

Samotné podání žaloby, ať už oprávněné či neoprávněné, neřeší důsledek porušení tohoto práva. V případě napsání článku o třetí osobě, která je osočena z promiskuity a deprese a později „omilostněna“ omluvou v malém článku (často) nikoli na titulní straně, je výrok soudu příkazující náhradu nemajetkové újmy v řádech desítek tisíc korun zbytečný a dokonce i směšný. Je ohodnocení pošpinění cti částkou 50 000 Kč mnoho? A částka milion korun už je dost? Koupíte si za milion korun pravou lásku? A to už vůbec neřešíme případnou újmu na zisku.

V podobě současného tiskového zákona je více kladen důraz na odpovědnost za zásah do osobnostních práv před důrazem na postih za pouhé zveřejnění nepravdivého údaje.⁷

O rozsudku, kdy vyhraje žalobce, již nikdo psát nebude (pokud nebude extrémně senzační). I v případě výroku, že žalovaný má povinnost otisknout omluvu, je takovýto článek již téměř zbytečný. Od podání žaloby do pravomocného rozsudku uplynulo hodně času a takto neprávem osočený člověk je již profesně a lidsky zničen a učiněné příkoří a ztráta lidských i profesních vztahů je nevyčísitelná.

Jen případ M. Vašuta: Píše se o něm, že je promiskuitní. To samo je takovým otřesem jeho hodnot u jeho partnerky, že pravděpodobně se s ním rozejde. A to peníze nenahradí.

Neprislouší mi kritizovat takto vysoké soudy, ale chci poukázat na úpravu, která odporuje hlavní myšlence zákonodárství: Právní norma bez rychlého trestu za její porušení je právní norma zbytečná.

Bohužel neexistuje žádná statistika vyhověných a zamítnutých žalob s petitum opírající se o ochranu osobnosti, či statistik žádaného a přiznaného. Z médií však můžeme usuzovat, že většina žalob podaných v této věci je zamítnuta právě s ohledem na skutečnost, že se jedná o veřejnou osobu.

Nejde o to, krýt veřejné osoby, ale chránit čest a soukromí každého jedince. Společnost bez omezení přestává být funkční entitou, není dokonce ani smečkou, je jen rozpadající se a tedy umírající entitou. Pokud dnes člověk v jeden den vezme všechna média na území České republiky, zjistí, že média jsou lovci, kteří honí senzaci. A lidé jsou lovnou zvěří. Důsledkem je nevstřícnost kapacit, potenciálních mravních vůdců společnosti, k veřejnému životu, ozdravení společnosti. Proč by měl člověk vstupovat do politiky, když za 60 000 až 100 000 Kč měsíčně bude muset strpět příval nepotrestatelných urážek? A to právě proto, že možnost zveřejňování informace je bezbřehá, stejně jako je v nedohlednu ochrana postižené osoby včas a důrazně.

Samostatnou kapitolou je prostředí internetu, kdy každému je téměř dovoleno psát cokoliv.

4 30 Cdo 2900/2008.

5 30 Cdo 2305/2007.

6 Evropský soud pro lidská práva, věc: Lehideaux a Isorni vs. Francie ze dne 23. 9. 1998.

7 Sokol, T.: Tisk a právo, Orac, Praha 2001, str. 70.

Nový občanský zákoník do tohoto stavu tmy mnoho světla nenabízí. Byť je pravdou, že ochraně osobnosti věnuje mnohem více paragrafů (§ 81- § 117).

Základní rámec z. č. 89/2012 Sb. – nového občanského zákoníku – zůstává stejný. NOZ blíže definuje již to, co judikoval NS ČR a ÚS ČR. Jde především o zásah do integrity člověka, práva člověka převzatého do zdravotnického zařízení bez jeho souhlasu a nakládání s částmi lidského těla.

Bohužel to podstatně nezmiňuje, resp. nekodifikuje. A to je zřejmý trest, který bude korelovat se zásahem do osobnosti člověka, ale bude i ve vztahu k zisku – a to nejenom finančnímu – škůdce. NOZ se újmou zabývá v § 2894 a následujících. Pro toto zamyšlení je především podstatný § 2957 NOZ, věta první: „Způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odměněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné.“

Takovéto znění je však nedostatečné. V tomto paragrafu či v oddíle by mělo být jasné ustanovení, které by se zabývalo trestem, jenž bude vycházet ze zisku škůdce, který mu přibyl v důsledku porušení práva na ochranu osobnosti. Takovýto zisk, byť ne vždy lehce určitelný nebo přepočitatelný na peníze, ale vždy k tíži škůdce, by měl vždy připadnout poškozenému.

Také by měl řešit trest pro pisatele článku, který byl shledán jako porušující právo osobnosti. Je sice hezké, že Aha! má zaplatit jeden milion korun, ale co se stane samotnému novináři, který článek napsal?

Trestní řešení je v současné době velmi neobvyklé, přesto i zde existují světlé výjimky. OS v Sokolově v roce 2011 vydal rozsudek proti autorovi článku ve velmi známém deníku, kdy tento autor napsal: „Dvojnásobná vražda při divokém sexu? Zabil je nevlastní strýc!“ dále tučně uvedeno: XY. Děsivá vražda maminky XY a batolete XY na XYsku, má šokující pozadí. Nemilosrdným zabijákem je nevlastní strýc zavražděné ženy XY, ten si se svou obětí už nějaký čas užíval u ní doma divokého sexu, zatímco její manžel dřel za volantem tíráku. Zřejmě právě kvůli sexu strýc vraždil a pak se oběsil.“

Autor článku byl odsouzen dle § 206 odst. 1, 2 tr. zákona, v platném znění. V odůvodnění rozsudku mimo jiné zaznělo: „Je evidentní, že již samotný nadpis článku: „Dvojnásobná vražda při divokém sexu?“ je způsobilý zpochybnit lidskou čest a důstojnost zemřelých poškozených a pozůstalých poškozených. Obecně uznávané hodnoty naší společnosti vysoce preferují manželskou věrnost a spořádaný rodinný život. Pokud jsou některé osoby v těchto hodnotách zpochybněny, pak jejich vážnost ve společnosti klesá. Je tedy evidentní, že bylo dotčeno právo na důstojnost, čest a dobré jméno.“ A „Jako fakt se tu uvádí skutečnost, že zemřelá poškozená opakovaně měla mít dobrovolný, chtěný pohlavní styk se svým nevlastním strýcem, a to dokonce v přítomnosti vlastního dítěte. Tato věta rovněž uvádí údaj, ze kterého vyplývá, že zemřelá poškozená udržovala s nevlastním strýcem dlouhodobý milenecký poměr. I toto je informace, která je způsobila poškodit důstojnost, čest a dobré jméno poškozených.“ Odsouzený dostal trest peněžité pokuty ve výši 80 000 Kč. KS v Plzni rozsudek potvrdil. Je to však dostatečný trest?

Nedovolují si říci, zda úprava v NOZ je dobrá či špatná, v každém případě je však nedostatečná. Tvůrci NOZ se nás snaží přesvědčit, že NOZ potřebujeme, protože je komplexní a lepší než OZ, pokud však takový NOZ opravdu chce být, měl by jednoznačně definovat, že porušení institutů ochrany osobnosti je každé jednání, které se nezakládá a) na pravdě, b) na kladném přínosu pro společnost. Pravdu a poškození by určil soud. V modelovém případě – o informování, že zpěvák Karel Gott má umírající maminku – se sice informace bude zakládat na pravdě, ale Karla Gotta může taková informace poškodit a společnosti nic kladného nepřináší. Takovýto článek byl uveřejněn jen pro zvýšení čtenosti „bulváru“.

Soudce Nejvyššího soudu USA Oliver Wendell Holmes, Jr. prohlásil: „Ani nejpřísnější ochrana svobody slova by neměla chránit osobu, která v divadle falešně volá „Hoří! a způsobí tak paniku.“⁸

To, že se soudy zastaly jednoho herce, je dobré, ale je potřeba nastavit jednoznačnou laťku. I u politiků a ostatních lidí. Lidé nejsou vždy dobří, ale chceme-li mít dobré vůdce, musíme jim dát i soukromí. Jinak dobrý člověk do politiky či jiných funkcí, kde nás má vést, nepůjde.

ZÁVĚR

Osobně se domnívám, že institut ochrany osobnosti je nedůsledně vnímán v důsledku:

- a) u nás totalitního systému, který projev diskriminoval a perzekvoval – a euforie, že již tomu tak není,
- b) západní civilizace – kdy nevíme, kterým směrem se dát (včetně toho, že ztrácíme úctu člověka k člověku), a tak raději dovolujeme vše,
- c) nepropojenosti státních úřadů, když ve chvíli nabytí právní moci rozsudku ohledně pomluvy či uvedení nepravdivého tvrzení není automaticky zahájeno trestní či přestupkové řízení.

Zákon má nastavit pravidla, ve kterých se lidem žije lépe, než když jsou bez pravidel. Má definovat cíle a hodnoty, které považujeme za nezbytné nebo u kterých jsme dokonce zjistili, že jsou nezbytné. Dříve tak činila církev. Dnes by tak měl činit stát, protože jsme si ho, jako určovatele pravidel, vybrali. Stejně jako víme, že je zapotřebí regulovat provoz na silnici a nikdo si nemůže dělat na silnici co uzná za vhodné (i kdyby se odvolával na svobodu pohybu), stejně tak musíme dospět k závěru, že je zapotřebí regulovat i zveřejňování informací. Protože slovo umí mrzačit rychleji a minimálně stejně účinně, jako auto. Bohužel NOZ v tomto směru zatím nenaplnuje své poslání. Je potřeba jej více prodiskutovat a ne urychleně přijímat. Má-li to být nové ABGB, nezrodí se přes noc.

✿ Autor je advokátním koncipientem a doktorandem na PF UK.

Poznámka: Tento článek byl zpracován v rámci projektu specifického vysokoškolského výzkumu Univerzity Karlovy v Praze s názvem: „Instituit právní odpovědnosti a jeho recentní proměny“, který je registrován pod č. SVV 264 402.

⁸ http://deepblue.lib.umich.edu/bitstream/2027.42/43167/1/10982_2004_Article_BF00152513.pdf

Postavení notáře při provádění přímých zápisů do obchodního rejstříku podle připravovaného rejstříkového zákona

MARTIN KAVĚNA, LL.B., B.C.L.

Materiál „Analýza možností právní úpravy obchodního rejstříku v novém rejstříkovém zákoně s návrhem řešení“,¹ který byl postoupen ministerstvem spravedlnosti do připomínkového řízení

(dále jen „Materiál“), obsahuje návrh věcného řešení pro připravovaný nový rejstříkový zákon. Za tím účelem Materiál stručně zhodnocuje dosavadní právní úpravy, dále zhodnocuje stav po nabytí účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a po nabytí účinnosti zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích, a vysvětluje, proč je nezbytné přijmout zcela nový rejstříkový zákon (zákon o obchodních korporacích neobsahuje úpravu obchodního rejstříku). Materiál dále obsahuje popis možných variant nové právní úpravy rejstříkového zákona z hlediska (a) zvažovaných okruhů zapisovaných subjektů a (b) zvažovaných možností vedení a správy rejstříku. Níže se zaměříme na posouzení druhého hlediska zpracovaného v Materiálu, tj. na **zvažované možnosti vedení a správy rejstříku**.

Materiál popisuje širokou škálu možností, od zachování současného stavu vedení rejstříku soudy (event. s dílčí úpravou umožňující tzv. „přímý zápis“ ze strany notářů a některých státních orgánů), až po zásadní změny v orgánu, který vede rejstřík. Materiál představuje vedle sebe různé varianty vedení a správy rejstříku a poukazuje na zahraniční právní úpravu (kdo rejstřík vede, kdo do něj zapisuje), aniž by však zdůraznil, že jednotlivé varianty, tak, jak se uplatňují v různých evropských státech, odpovídají i odlišným koncepcím samotného obchodního rejstříku a rejstříkového řízení – koncepce se zejména liší v tom, zda jsou zápisy do rejstříku založeny na principu povolovacím, či na principu registračním, zda je funkce rejstříku pouhou evidencí podnikatelských subjektů, zda má zápis nově zakládané obchodní společnosti konstitutivní účinek atd.²

Některé informace v Materiálu jsou rovněž neúplné. Materiál tak uvádí, že v Nizozemí je obchodní rejstřík veden nestátním subjektem – obchodní komorou –, ale nezmiňuje, že zápis nově založené obchodní společnosti v rejstříku nemá konstitutivní účinek.³ Pokud jde o doporučenou variantu provádění přímých zápisů v rejstříku ze strany notářů, Mate-

riál uvádí, že „je možné se inspirovat úpravou v Estonsku, kde mají notáři možnost zapisovat do národních rejstříků (obchodního rejstříku a katastru nemovitostí) prostřednictvím elektronického systému e-notářství.“ Ustanovení § 32¹ odst. 5 až § 34 estonského obchodního zákoníku ale stanoví, že notář podává pouze elektronický návrh na zápis do obchodního rejstříku, samotný zápis následně provádí rejstříkový soud. Jedná se pouze o „elektronické podání návrhu“, což již v ČR standardně funguje (byť nikoli v rámci IT systému e-notářství).

Materiál si neklade za cíl zasáhnout do dosavadní koncepce rejstříkového řízení – po provedení zevrubné a ne vždy úplné komparace navíc nepředpokládá formální změnu ve způsobu vedení a správy obchodního rejstříku.⁴ Zachování dosavadní koncepce nepochybně ale velmi zužuje výběr možných variant vedení a správy rejstříku, což z Materiálu není patrné.

Navržená varianta, spočívající v tom, že by notář mohl, vedle rejstříkového soudu, rovněž provádět úkon přímého zápisu do obchodního rejstříku vedeného rejstříkovým soudem, je dílčí změnou sui generis naroubovanou na dosavadní koncepci funkce a fungování obchodního rejstříku. Tato změna, ve snaze zachovat dosavadní koncepci obchodního rejstříku, však **přináší řadu právních problémů.** Posilování *monopolního* postavení notářů je navíc opačným trendem, oproti reformám, které jsou popsány a doporučeny Světovou bankou v pravidelných hodnotících zprávách *Doing business* a které mohou rovněž odbřemenit rejstříkové soudy, zefektivnit postup při zakládání obchodních společností a naopak podpořit *konkurenční* prostředí právních služeb.

K NAVRŽENÉ VARIANTĚ PŘÍMÉHO ZÁPISU

Materiál doporučuje, aby nový rejstříkový zákon zachoval dosavadní koncepci, kdy je vedení agendy obchodního

- 1 Materiál byl zveřejněn na webu Hospodářské komory ČR www.komora.cz.
- 2 Viz nálezy Ústavního soudu č. 62/2009 Sb.: „Z pohledu komparativního je třeba uvést, že ve státech Evropské unie mají některé státy právní úpravu obchodního rejstříku v samostatném zákoně navazujícím na občanský soudní řád, jiné mají úpravu v zákoníku obchodním a jiné v zákoníku občanském. Povolování zápisu do rejstříku je založeno rovněž zcela individuálně, a to jak na principu povolovacím, tak na principu registračním. Řízení je vedeno soudy, registrátory, správními úřady či patentovými úřady... Normy Evropské unie upravují pouze samotný obchodní rejstřík, nikoli způsob jeho vedení, který ponechávají zcela na vnitrostátní úpravě.“
- 3 Viz tamtéž.
- 4 Materiál uvádí, že „Byly posouzeny všechny varianty, jakým způsobem by měl být obchodní rejstřík veden (viz výše) a došlo se k závěru, že stávající úprava obchodního rejstříku v obchodním zákoníku a v občanském soudním řádu, pokud jde o zapisované subjekty, zapisované skutečnosti, sbírku listin a rejstříkové řízení, je koncepčně v zásadě vyhovující.“

rejstříku svěřeno do působnosti soudů, které mají i nadále do rejstříku „zapisovat navrhované skutečnosti stejně, jako je tomu dnes“. Vedle toho Materiál však „navrhuje umožnit přímý zápis do obchodního rejstříku notářům ... o skutečnostech, které tyto notáři osvědčili veřejnou listinou. Jedná se jak o notářské zápisy osvědčující rozhodnutí orgánu obchodní korporace, jehož pořízení vyžaduje zvláštní právní předpis, tak o notářský zápis o skutečnostech zapisovaných do veřejných seznamů, i když zvláštní právní předpis pořízení takového notářského zápisu nevyžaduje (§ 80a notářského řádu).“

Podrobnější analýzu si zaslouží některé aspekty navrhované právní úpravy:

1. Notář bude oprávněn provést přímý zápis jen v případě, že sám sepsal notářský zápis, který je podkladem pro přímý zápis.
2. Notář bude povinen vyhodnotit, zda jsou splněny veškeré formální podmínky pro provedení přímého zápisu (nad rámec materiálního přezkumu provedeného při vyhotovení notářského zápisu). Pokud odmítne provést přímý zápis, Materiál nepočítá s opravným prostředkem.

AD 1

Návrh vytváří nerovnost tím, že pouze notářské zápisy vyhotovené určitým notářem mohou být podkladem pro přímý zápis provedený stejným notářem – ačkoli všechny notářské zápisy vyhotovené kterýmkoliv notářem bez rozdílu jsou nadány stejnou veřejnou vírou v jejich autentičnost i obsah. Notář provádějící přímý zápis se může rovněž snadno dostat do **konfliktu zájmů**, poskytoval-li dříve svému klientovi rovněž právní poradenství (např. k otázce zaměnitelnosti či klamavosti zvažované obchodní firmy ještě před sepsáním zakladatelské listiny).

Zákon notářskému zápisu přiznává kvalifikované právní účinky spočívající v předpokladu jejich pravdivosti a zákonnosti.⁵ Proto i současná procesní právní úprava rejstříkového řízení obsažená v ustanovení § 200da o. s. ř. odráží registrační princip, kdy „*rejstříkový soud je tak oprávněn přezkoumat formální předpoklady návrhu a pouze dílčím způsobem také předpoklady hmotněprávní (a to zásadně jen tehdy, jestliže zapisované skutečnosti nemají podklad v notářském zápisu)*“.⁶ Odborná literatura uvádí, že „*česká legislativa se tak rozhodla, že dílčí segment materiálního přezkumu bude činit notář a nikoliv soud, a notář pak také samozřejmě nese odbornou péči za tuto agendu. Postupně se tedy směřovalo k registračnímu principu, byť reálný zápis vždy na konci činil soud a on měl nadále možnost zásahu.*“⁷

Již v r. 2011 se v odborné literatuře objevují úvahy o podobě nového rejstříkového zákona s tím, že návrh „*se snaží*

dokončit již nastolenou cestu registračního principu“, a to tím, „*že by se notáři dala možnost, poté, co provede materiální přezkum, přímého zápisu do obchodního rejstříku. Tedy, budou-li mít zapisované skutečnosti podklad v notářském zápisu a bude-li to ten druh notářského zápisu, který obsahuje povinnost materiálního přezkumu, může notář, který zápis vystavil, provést přímý elektronický zápis... Návrh tak nepředpokládá nahrazení soudního řízení, pouze mu dává alternativu s tím, že činnost notáře při přímém zápisu by byla zvláštním druhem notářské činnosti, nikoliv jednáním v soudním řízení.*“⁸

Uvedený proces „*dokončení nastolené cesty*“ registračního principu však z nepříliš jasného důvodu předpokládá, že **možnost přímého zápisu bude mít jen notář, který sám vyhotovil předmětný notářský zápis**, ve kterém mají podklad zapisované skutečnosti. Tento požadavek ale přiznává notářským zápisům odlišné právní účinky, podle toho, který notář je vyhotovil. Je-li notářský zápis nadán veřejnou vírou co do jeho autentičnosti a obsahu, pak notář ve fázi provádění přímého zápisu již neprovádí materiální přezkum notářského zápisu, který má být podkladem pro přímý zápis, ale pouze formální přezkum, obdobně jako dnes činí rejstříkový soud.

Materiál uvádí, že notář zejména vyhodnotí, zda mu osoba, již se přímý zápis týká, předložila veškeré další „*listiny, které mají být kromě notářského zápisu předloženy k návrhu na zápis nebo založeny do sbírky listin... [s tím, že] jestliže notáři nebudou stanovené listiny předloženy, musí odmítnout zápis provést.*“ Notář bude dále zkoumat, zda je dán souhlas účastníků notářského zápisu s přímým zápisem. V širším slova smyslu bude notář zkoumat, zda údaje o skutečnostech, které se do rejstříku zapisují, vyplývají z listin, které mají být podle zvláštního právního předpisu k návrhu doloženy (obdobně jako to činí rejstříkový soud dle § 200da odst. 1 o. s. ř.). Má-li být zachována dosavadní koncepce, bude notář rovněž muset zkoumat, zda navrhovaná obchodní firma není zaměnitelná s jinou již existující obchodní firmou, případně není-li klamavá (obdobně jako to dosud činí rejstříkový soud dle § 200da odst. 1 o. s. ř.) (výše uvedené dále souhrnně označují jako formální přezkum).

Materiál požadavek stejného notáře však nevysvětluje. Je to rovněž problematické i proto, že se postavení notáře vůči klientovi může změnit v okamžiku, kdy bude notář rozhodovat o tom, zda provede či neprovede přímý zápis. V rámci formálního přezkumu bude muset posoudit, zda mu klient dodal veškeré potřebné listiny k provedení přímého zápisu a zda je obchodní firma zaměnitelná či klamavá (u nově zakládané společnosti). V ten okamžik se notář může dostat do konfliktu zájmů, jestliže předtím v souvislosti s notářskou činností poskytl klientovi právní radu [jako tzv. „další činnost“ dle § 3 písm. a) notářského řádu], k otázce potřebných listin pro přímý zápis, resp. k otázce zaměnitelnosti či klamavosti zvažované obchodní firmy. Tj. notář bude podklady i znění obchodní firmy „*nestranně*“ posuzovat při výkonu přenesené státní (soudní) moci v souvislosti s prováděním přímého zápisu, i když předtím, v rámci tzv. další činnosti, klientovi poskytl právní poradenství v téže věci (platí, že „*Při poskytování právních služeb [notářem] se hlavní princip notářství, zásada nestrannosti, neuplatňuje*“⁹).

5 Tlášková, Š.: Proč mají notáři a notářské zápisy v dnešní době stále smysl, Ad notam č. 1/2009 (vydává Notářská komora ČR).

6 Rozhodnutí NS, sp. zn. 29 Cdo 1759/2008.

7 Havel, B.: Postavení notáře v rekodifikovaném obchodním právu, Ad notam č. 6/2011 (vydává Notářská komora ČR), str. 23.

8 Viz tamtéž.

9 Tlášková, Š.: Proč mají notáři a notářské zápisy v dnešní době stále smysl, Ad notam č. 1/2009 (vydává Notářská komora ČR).

AD 2

Notáři má být na jednu stranu svěřen výkon státní moci k provedení úkonu – přímého zápisu v obchodním rejstříku (jako alternativa k provedení tohoto úkonu rejstříkovým soudem); na druhou stranu případné rozhodnutí notáře neprovést tento úkon nemá mít srovnatelné právní účinky jako zamítavé rozhodnutí rejstříkového soudu o návrhu na zápis. Materiál vychází z toho, že přímý zápis do obchodního rejstříku bude úkonem, který notář neprovede, nebudou-li splněny zákonné požadavky. Proti odmítnutí notáře provést přímý zápis (na základě vyhodnocení, že nejsou dány formální předpoklady pro jeho provedení) nemá existovat žádný opravný prostředek. Materiál uvádí, že „Odmítnutí provedení přímého zápisu notářem by nebylo překážkou pro podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku k rejstříkovému soudu. Pak by se postupovalo jako v každém jiném rejstříkovém řízení. Osoba oprávněná k podání návrhu by podala návrh na zápis k rejstříkovému soudu. To nevylučuje, aby přímý zápis pak provedl rejstříkový soud, bude-li mít za to, že jsou splněny podmínky pro takový zápis.“

Ústavní soud již dříve konstatoval, že „V případě řízení ve věcech obchodního rejstříku, konkrétně v případě podání návrhu a aplikace napadeného ustanovení § 200da odst. 3 o. s. ř., ve znění zákona č. 216/2005 Sb., soud provede posouzení návrhu z hlediska formálních předpokladů. Neshledá-li překážky k rozhodnutí ve věci, provede zápis do rejstříku bez vydání rozhodnutí. V rejstříkovém řízení se z hlediska hmotného práva notářský zápis jako veřejná listina totiž nepřezkoumává (§ 134 o. s. ř.), pokud z jeho obsahu plyne, že zjištění hmotněprávních podmínek pro vznik, změnu nebo zánik zapisovaných skutečností učinil notář (§ 200da odst. 3 o. s. ř., ve znění zákona č. 216/2005 Sb.). Provedení zápisu nelze tedy za rozhodnutí označit, je pouze úkonem soudu (§ 36 a násl. o. s. ř.). Z povahy tohoto úkonu soudu plyne, že proti němu není přípustný opravný prostředek (není tu žádný výrok, se kterým by mohl účastník řízení nesouhlasit).“¹⁰

Ústavní soud ve svém nálezu odkázal na judikaturu ESD ve věci rejstříkových soudů: „Pokud jde o judikaturu ve věci rejstříkových soudů, Evropský soudní dvůr ... se v několika svých rozhodnutích vyjádřil k jejich charakteru. Například ve věci HSB-Wohnbau GmbH (C-86/00) či ve věci Job Centre (C-111/94) se ESD odmítl zabývat předběžnými otázkami vznesenými ze strany Okresního soudu v Heidelbergu (SRN), neboť jej jako rejstříkový soud nepovažoval za soud ve smyslu čl. 234 Smlouvy o založení Evropského společenství s odůvodněním, že před ním není veden žádný spor, a označil ho za úřad, který na návrh rozhoduje o zápisu. ESD se rovněž odmítl zabývat otázkami položenými soudy členských států jednajícími jako správní, a ne soudní orgán ... Z uvedeného plyne, že ESD zápis do obchodního rejstříku ... nepovažuje za rozhodnutí řešící sporné otázky před nezávislým soudem, ale zápis považuje za rozhodnutí správní, které není ukončeno rozhodnutím, jež má charakter soudního rozhodnutí.“

Je proto nutné považovat pravomoc provádět přímé zápisy, která má být svěřena notářům, za přenesení části soudní moci na notáře k provádění úkonu soudu. Pojmově se nejedná o notářskou činnost, má-li být obchodní rejstřík nadále veden a spravován rejstříkovými soudy, ale o výkon přenesené

soudní moci. Český právní řád zná několik případů, kdy dochází k přenesení státní moci – např. na notáře jako soudní komisaře v dědickém řízení, na soudní exekutory, resp. na autorizované inspektory podle stavebního zákona.

Pokud by bylo možné připustit přenesení soudní moci na notáře k provádění přímých zápisů při současném zachování možnosti standardního zápisu rejstříkovým soudem, je nutné zkoumat, zda lze přiznat jiné účinky odmítnutí notáře provést úkon přímého zápisu, než jaké jsou spojeny s rozhodnutím soudu o zamítnutí návrhu na provedení zápisu. Některé relevantní obecné zásady vyplývají z dosavadní judikatury Nejvyššího správního soudu k činnosti autorizovaných inspektorů ve stavebním právu. **Úloha autorizovaných inspektorů je částečně obdobná zamýšlené úloze notářů při provádění přímých zápisů** v té míře, že autorizovaný inspektor ověřuje soulad předložené dokumentace se zákonem a při splnění zákonem stanovených podmínek může vydat certifikát, jenž po oznámení stavebnímu úřadu nahrazuje stavební povolení, které lze však získat i ve stavebním řízení. Odlišností je samozřejmě to, že k přenesení státní moci dochází v jednom případě v rámci správní činnosti, v druhém případě má dojít k přenesení v rámci soudní – rejstříkové činnosti.

NSS uvádí, že „Výsledkem činnosti autorizovaného inspektora ve stavebním řízení je vydání certifikátu, kterým stvrzuje, že ověřil projektovou dokumentaci a připojené podklady ze zákonem uvedených hledisek a stavba může být provedena. Obecně tak lze konstatovat, že autorizovaný inspektor je soukromá osoba, která, pokud splní podmínky pro jeho činnost stanovené veřejnoprávním předpisem, je po určitou dobu oprávněna činit úkony vymezené stavebním zákonem, přičemž v důsledku některých z nich vznikají dotčeným osobám práva a povinnosti bez další intervence stavebního úřadu. Vydání certifikátu autorizovaným inspektorem a jeho oznámení stavebnímu úřadu má stejné účinky jako vydání stavebního povolení stavebním úřadem dle § 115 stavebního zákona, tj. zakládá oprávnění provést stavbu. Proto také soud dovodil, že tento certifikát představuje veřejnoprávní akt přezkoumatelný soudem žalobou ve správním soudnictví.“¹¹

NSS zdůraznil nutnost přiznat stejný právní účinek certifikátu, jestliže umožňuje docílit stejného výsledku jako správní řízení vedené před správním úřadem: „Jinými slovy vyjádřeno, za situace, kdy zákonná úprava předpokládá stejné právní a faktické účinky v případě stavebního povolení, vydávaného stavebním úřadem, a certifikátu autorizovaného inspektora, oznámeného stavebnímu úřadu, který jej toliko eviduje a není oprávněn na něj aktivně reagovat jako u ohlášených staveb (§ 105 a 106 stavebního zákona), není možno dospět k jinému konsekventnímu názoru, než že autorizovaný inspektor vystupuje jako správní úřad, byť jen pouze v tomto omezeném rozsahu.“¹²

Judikatura dosud přímo neřešila otázku, zda případné „rozhodnutí“ autorizovaného inspektora nevydat certifikát je přezkoumatelné ve správním soudnictví – z dosavadní judikatury lze identifikovat dva možné protichůdné argumenty. Na jednu stranu NSS konstatuje, že certifikát představu-

¹⁰ Viz nálezy Ústavního soudu č. 62/2009 Sb.

¹¹ Rozsudek NSS č. j. 1 As 92/2011.

¹² Viz tamtéž.

je „výsledek činnosti správního orgánu, který má veřejnoprávní charakter a představuje správní akt přezkoumatelný ve správním soudnictví“, na druhou stranu Nejvyšší správní soud akceptuje závěr, že „do okamžiku předložení certifikátu stavebnímu úřadu existuje pouze soukromoprávní vztah mezi inspektorem a stavebníkem a vrchnostenským aktem se stává teprve okamžikem předložení stavebnímu úřadu“.

V případě notáře, který odmítne provést přímý zápis, se bude rovněž jednat o výsledek činnosti rejstříkového orgánu, která má veřejnoprávní charakter. Případné odmítnutí provést přímý zápis ale nelze považovat za úkon v rámci soukromoprávního vztahu klient-notář, který nemá veřejnoprávní charakter. Zatímco stavebník a autorizovaný inspektor uzavírají „smlouvu o provedení kontroly projektové dokumentace pro stavbu“, toto není případ notáře a navrhovatele přímého zápisu. **Notář nebude provádět formální přezkum podkladů na základě smluvního vztahu s navrhovatelem, a proto jeho odmítnutí přímého zápisu bude mít veřejnoprávní charakter, neboť bude vykonáno v rozsahu přenesené státní (soudní) moci.** Pokud proti takovému odmítnutí nebude stanoven stejný opravný prostředek jako proti rozhodnutí rejstříkového soudu o zamítnutí návrhu na zápis, vznikne procesní nerovnost mezi navrhovatelem zápisu, podle toho, u kterého orgánu svůj návrh na zápis, resp. přímý zápis učiní (u notáře, resp. u rejstříkového soudu). Tím by mohlo dojít k ústavně nekonformnímu zásahu do práva na soudní ochranu.

Dále není jasné, jak má být zaručeno, že notář bude postupovat nestranně a nezávisle při (ne)provedení přímého zápisu, pokud např. v minulosti notář poskytl navrhovatelí právní poradu v rámci tzv. další činnosti notáře. Notář v jeden okamžik může vystupovat jako „právní přítel“ svého klienta, radit mu ohledně podkladů a dokumentů, ohledně znění obchodní firmy, a ve druhé fázi již vrchnostensky bude vystupovat jako rejstříkový orgán, provádět formální přezkum návrhu na přímý zápis a rozhodovat o jeho (ne)provedení při výkonu přenesené státní moci. Možným řešením by byla celková změna koncepce obchodního rejstříku (směrem k evidenci podnikatelů s výrazně menší ingerencí státu jako veřejnoprávního orgánu, nicméně Materiál základní koncepci obchodního rejstříku nemění), anebo zakotvení zákazu, aby notář poskytoval navrhovatelům přímého zápisu právní porady dle § 3 odst. 1 písm. a) notářského řádu (tato poradenská činnost by měla být svěřena výhradně advokátům).

13 Havel, B.: Postavení notáře v rekonfigurovaném obchodním právu, Ad Notam č. 6/2011 (vydává Notářská komora ČR), str. 25.

14 Viz Doing Business in 2005: Removing obstacles to growth, web: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2005>, str. 22: „Notaries perform a simple verification service—such as certifying that minimum capital has been deposited ... or verifying the founder's signatures ... which could easily be handled by the municipal official or court clerk already involved in registration. And they typically cost a lot. No wonder that survey respondents in Albania, Bosnia and Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Estonia, Hungary, Latvia and Macedonia say that notaries add no value to the incorporation process.“

15 Viz Doing Business in 2006: creating jobs, web: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2006>, str. 12: „Company registration is an administrative process and does not need the attention of judges. Instead, judges can be freed to focus on commercial disputes.“

16 Doing Business in 2005: Removing obstacles to growth, web: <http://www.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2005>, str. 23: „With standard forms available, the entrepreneur does not usually need legal or notary services. And the registry finds it easier to process the documents.“

ZÁVĚR

Ambicí návrhu nového rejstříkového zákona má být „snížit náklady podnikání“ s tím, že „celý koncept svým zrychlením zápisu do obchodního rejstříku celkově přinese snížení zbytkových transakčních nákladů, tedy těch nákladů, které podnikatel při podnikání v českém prostředí nese vždy.“¹³ Materiál uvádí, že „Navržená varianta se snaží zjednodušit podnikání a zvýšit konkurenceschopnost České republiky. Současná úprava podnikatele fakticky nutí, aby se se stejnou věcí, jejíž zákonnost již byla posouzena notářem, ještě obrátil na rejstříkový soud, který jen provede formální zápis do obchodního rejstříku a zaplatí státu poplatek za provedení tohoto formálního úkonu. Jde o zbytečně zdoluhavý proces, který zatěžuje zejména menší podnikatele a tvoří nákladovou bariéru podnikání.“ Materiál však nenabízí plnohodnotnou komparaci jiných možných reformních kroků v souvislosti s rejstříkovým řízením, se zaměřením na snížení nákladů podnikání a na dostupné nejlepší příklady a zkušenosti z praxe.

Lze alespoň na závěr poukázat na zprávy Světové banky „Doing Business“, které každoročně hodnotí vliv přijatých reforem na podnikatelské prostředí v téměř 175 státech světa, a to i v souvislosti se snížením administrativní zátěže při zakládání obchodních společností. Zpráva z r. 2005 uvádí, že řada států přijala takové reformy, které mají za cíl snížit závislost podnikatelů na notářských službách – povinný notářský přezkum při zápisu společnosti do obchodního rejstříku lze podle Světové banky mnohdy nahradit soudním, resp. správním přezkumem.¹⁴ V r. 2006 zpráva uvádí, že vhodným cílem reforem je odbřemenění rejstříkových soudů převedením rejstříkové agendy na správní orgán.¹⁵ Dále lze podle Světové banky v právním řádu zakotvit možnost využití tzv. vzorových zakladatelských dokumentů, jejichž soulad se zákonem je garantován státem a při jejich použití lze upustit od formy notářského zápisu (např. při sepsání zakladatelské listiny).¹⁶

Pokud má tedy probíhat připomínkové řízení k možným změnám dosavadního modelu vedení a správy obchodního rejstříku, není možné odbornou diskusi oddělit od diskuse o samotné koncepci obchodního rejstříku – tj. co se od rejstříku očekává (zejména, zda má být zachován konstitutivní účinek zápisů nově zakládaných společností) – a to nejlépe v rámci širší úvahy o zjednodušení a zefektivnění podnikatelského prostředí. Ačkoli si Materiál neklade za cíl podnitit takovou diskusi, jsem přesvědčen, že v této předlegislativní fázi, před schválením rejstříkového zákona, je ještě dán prostor pro odbornou a fundovanou diskusi o tom, zda nelze zajistit odbřemenění rejstříkových soudů a zjednodušení podnikatelského prostředí i jinými kroky než variantou, která přináší řadu specifických právních problémů a posiluje monopolní postavení notářů na trhu právních služeb.

✿ Autor je analytikem v Parlamentním institutu a lektorem na Anglicko-americké škole.

Vypořádání SJM – možná nerovnost podílů

I. Potřeby nezletilých dětí mohou v řízení o vypořádání společného jmění manželů vést k odklonu od principu rovnosti podílů (tzv. disparita podílů).

II. Jestliže se odvolací soud při vypořádání společného jmění manželů oproti soudu prvního stupně odchýlil od principu rovnosti podílů za situace, kdy požadavek na disparitu podílů účastník uplatnil v řízení před soudem prvního stupně i v průběhu odvolacího řízení, není rozhodnutí odvolacího soudu nepředvídatelné.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2011, sp. zn. 22 Cdo 3272/2010

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně vypořádal zaniklé společné jmění manželů – účastníků (dále též jen „SJM“) tak, že do výlučného vlastnictví žalovaného přikázal bytovou jednotku a spoluvlastnické podíly k budovám a pozemkům specifikovaným ve výrokové části rozsudku a pohledávku žalovaného proti Českomoravské stavební spořitelně, a. s., z titulu zůstatku na vkladovém účtu č. xxx ve výši 68 331 Kč. Žalobkyni uložil povinnost doplatit zůstatek půjčky u GE Money Bank ve výši 150 463 Kč. Žalovanému dále uložil povinnost doplatit zůstatek meziúvěru u Českomoravské stavební spořitelny, a. s., ve výši 668 810 Kč a nedoplatek úvěru na kreditní kartě ve výši 18 929 Kč a povinnost na vyrovnání podílu zaplatit žalobkyni 567 218 Kč do dvou měsíců od právní moci rozsudku.

Soud prvního stupně v odůvodnění svého rozhodnutí vložil, jaké skutečnosti vzal za prokázány a jak je promítl do svých úvah v rámci vypořádání společného jmění manželů. Přihlédl k zákonné úpravě obsažené v § 149 občanského zákoníku (dále jen „obč. zák.“), která předpokládá zohlednění hledisek v tomto ustanovení uvedených. Zdůraznil, že žalovaný se domáhal, aby soud nevycházel ze stejných podílů obou manželů na majetku, neboť žalovaný pracoval na rekonstrukci bytu vlastními silami, a zasloužil se tak více o nabytí tohoto majetku. Toto tvrzení žalovaného však soud prvního stupně považoval za neprokázané a vyšel z toho, že podíly obou účastníků jsou stejné.

Odvolací soud k odvolání žalovaného rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že výše částky na vypořádání podílu činí 450 000 Kč; jinak rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Odvolací soud shledal správná skutková zjištění soudu prvního stupně, z nichž pak i on vycházel; shledal důvodnou odvolací námitku žalovaného, že soud prvního stupně, přes výslovné tvrzení žalovaného, nezohlednil z hlediska případného uplatnění § 149 odst. 3 obč. zák. potřeby nezletilých dcer účastníků, které byly svěřeny do jeho výchovy. Vzal v této souvislosti za prokázáno, že nezletilé dcery byly svěřeny do výchovy žalovaného a žalobkyni byla uložena povinnost

platit na výživu nezletilé L. částku 1000 Kč měsíčně a nezletilé Z. částku 800 Kč měsíčně. Dále vzal za prokázáno, že L. studuje ve třetím ročníku středního odborného učiliště a nezletilá Z. navštěvuje devátou třídu základní školy.

S odkazem na § 149 odst. 2, 3 obč. zák. odvolací soud zdůraznil, že aktuální potřeby nezletilých dětí účastníků řízení o vypořádání společného jmění manželů mohou být zohledněny nejenom pro účely rozhodnutí o tom, kterému z rozvedených manželů má být do výlučného vlastnictví přikázán ten či onen movitý či nemovitý majetek, ale tyto zjištěné potřeby mohou odůvodnit i to, aby podíly obou bývalých manželů na vypořádaném majetku nebyly stejné, a to i v tom smyslu, že jednomu z bývalých manželů bude snížena částka, kterou je povinen na vyrovnání vypořádacího podílu druhému z bývalých manželů zaplatit.

V situaci, kdy bylo zjištěno, že obě nezletilé dcery účastníků byly na základě jejich vlastního přání svěřeny do výchovy žalovaného, přičemž se jedná o dívky ve věku blízkém dospělosti, jejichž životní potřeby již dosahují výše životních potřeb dospělých osob, měl odvolací soud za to, že je namístě postupem podle § 149 odst. 3 obč. zák. snížit žalovanému jeho finanční povinnost vůči žalobkyni z titulu vyrovnání vypořádacího podílu z částky 567 218 Kč na částku 450 000 Kč.

Žalobkyně v dovolání namítala, že nejsou splněny podmínky pro odklon od principu rovnosti podílů účastníků na vypořádaném majetku. Nesprávnost právního posouzení věci spatřuje žalobkyně v tom, že podle jejího názoru nelze zohlednit skutečnost, že jeden z bývalých manželů má ve své péči děti, při vypořádání společného jmění manželů zvýšením podílu jednoho z účastníků na společném majetku. Zdůraznila, že odvolací soud souhlasil se závěrem soudu prvního stupně v tom, že se žalovanému nepodařilo prokázat vyšší míru zásluh o nabytí a udržení společného majetku, což by mohlo být důvodem pro odklon od principu rovnosti podílů, přesto však princip rovnosti podílů odvolací soud nezachoval. Takový postup je však v rozporu s ustálenou judikaturou dovolacího soudu vyjádřenou např. v jeho rozhodnutí sp. zn. 22 Cdo 1119/2005.

Dovolatelka odvolacímu soudu dále vytkla, že nezjišťoval konkrétní potřeby nezletilých dětí, neboť přihlédl pouze k tomu, že žalovaný má dcery v péči, a k věku nezletilých, když poukázal na to, že „jejich životní potřeby již dosahují výše životních potřeb dospělých osob“. Nadto jde o rozhodnutí nepřezkoumatelné, pokud jde o míru vypořádacího podílu, ke které dospěl odvolací soud volnou úvahou, aniž by zdůvodnil, jaké konkrétní potřeby nezletilých dětí zohlednil. Odvolací soud podle názoru dovolatelky učinil skutkový závěr, který nemá oporu v provedeném dokazování, že nezletilé mají potřeby dospělých osob. Současně se jedná i o porušení zásady dvojinstančnosti soudního řízení, jestliže odvolací soud dospěl k jiným závěrům než soud prvního stupně a sám ve věci rozhodl, a znemožnil tak účastníkům vyjádřit se k novému právnímu náhledu na věc, případně navrhnout další důkazy, které z dosavadního pohledu nebyly relevantní, a domáhat se přezkumu takového rozhodnutí. Dovolatelka proto navrhla zrušení napadeného rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení.

Dovolání není důvodné.

V dovolacím řízení dovolací soud zkoumá přípustnost dovolání ohledně každého z výroků rozsudku odvolacího soudu zvlášť. Skutečnost, že odvolací soud např. změnil rozsudek soudu prvního stupně ohledně části uplatněného nároku neznamená, že dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. i proti těm částem rozsudku odvolacího soudu, které se týkají jiných nároků, a že dovolací soud je již v důsledku částečné změny rozsudku soudu prvního stupně odvolacím soudem oprávněn přezkoumat celé rozhodnutí.

Přípustnost dovolání proti měnicímu rozsudku odvolacího soudu je založena na rozdílnosti (nesouhlasnosti) rozsudku odvolacího soudu s rozsudkem soudu prvního stupně. O nesouhlasné rozsudky jde tehdy, jestliže okolnosti významné pro rozhodnutí věci byly posouzeny oběma soudy rozdílně, takže práva a povinnosti stanovená účastníkům jsou podle závěrů těchto rozsudků odlišná. Odlišností se myslí závěr, který rozdílně konstituuje nebo deklaruje práva a povinnosti v právních vztazích účastníků. Pro posouzení, zda jde o měnicí rozsudek odvolacího soudu, není samo o sobě významné, jak odvolací soud formuloval výrok svého rozsudku, rozhodující je obsahový vztah rozsudků soudů obou stupňů v tom, zda a jak rozdílně posoudily práva a povinnosti v právních vztazích účastníků řízení.

Dovolací soud přezkoumá rozhodnutí odvolacího soudu v rozsahu, ve kterém byl jeho výrok napaden (§ 242 odst. 1 o. s. ř.). Rozhodnutí odvolacího soudu lze přezkoumat jen z důvodů uplatněných v dovolání. Je-li dovolání přípustné, dovolací soud přihlédně též k vadám uvedeným v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3, jakož i k jiným vadám řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, i když nebyly v dovolání uplatněny (§ 242 odst. 3 o. s. ř.).

Dovolací soud dospěl k závěru, že v části rozsudku odvolacího soudu napadené dovoláním žalobkyně posoudil odvolací soud práva a povinnosti účastníků odlišně oproti soudu prvního stupně. Dovolání je tudíž v této části přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. Dovolatelka totiž napadla rozsudek odvolacího soudu v jeho měnicí části, kterou odvolací soud vyjádřil odklon od principu rovnosti podílů účastníků na vypořádávaném majetku.

Podle § 149 odst. 2, 3 obč. zák. zanikne-li společné jmění manželů, provede se vypořádání, při němž se vychází z toho, že podíly obou manželů na majetku patřícím do jejich společného jmění jsou stejné. Každý z manželů je oprávněn požadovat, aby mu bylo uhrazeno, co ze svého vynaložil na společný majetek, a je povinen nahradit, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho ostatní majetek. Stejně tak se vychází z toho, že závazky obou manželů vzniklé za trvání manželství jsou povinni manželé splnit rovným dílem. Při vypořádání se přihlédně především k potřebám nezletilých dětí, k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, a k tomu, jak se zasloužil o nabytí a udržení společného jmění. Při určení míry přičinění je třeba vzít též zřetel k péči o děti a k obstarávání společné domácnosti.

V rovíně právního posouzení věci dovolatelka nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že důvodem odklonu od prin-

cipu rovnosti podílů (tzv. disparita podílů) může být i okolnost, že některému z bývalých manželů byly svěřeny do výchovy nezletilé děti účastníků.

Při posouzení této otázky odvolací soud nepochybil.

Občanskoprávní úprava výslovně nestanoví, zda a jakým způsobem při stanovení výše podílů na vypořádávaném majetku zohlednit potřeby dětí svěřených do výchovy jednomu z manželů. V soudní praxi se tyto potřeby zohledňují spíše při stanovení toho, které konkrétní věci mají být přikázány manželů, který pečuje o děti, než při stanovení výše podílu. Tento trend soudní praxe byl zřejmě odrazem závěrů vyslovených v rozboru a zhodnocení rozhodovací činnosti soudů v České socialistické republice ve věcech vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů a stanoviska občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu ČSR k výkladu zákonných ustanovení o bezpodílovém spoluvlastnictví, ze dne 3. února 1972, Cj 86/71, uveřejněného pod číslem 42/1972 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek.

V zásadách projednaných prezidiem Nejvyššího soudu dne 12. listopadu 1965, Prz 51/65, uveřejněných pod číslem 70/1965 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, popř. dále jen R 70/1965, se příležitostně uvádí, že přihlédnutí k potřebám nezletilých dětí nemusí vždy vyústit ve zvýšení podílu toho z manželů, kterému byly děti svěřeny do výchovy – „*Při úvaze, zda bude na místě zvýšit podíl manžela z uvedené důvodu, je třeba vždy přihlédnout k povaze, určení a upotřebitelnosti těchto věcí, a to i z hlediska jejich trvanlivosti. Je totiž třeba odlišovat věci, jež mohou sloužit jen potřebě dětí a jejich životnost je krátká, takže jich manžel nemůže dále sám užívat, (např. dětský kočárek, postýlka apod.), od věcí, jež mohou sloužit i potřebě jiných osob než dítěte, jež jsou trvalejší hodnoty a znamenají rozšíření majetku manžela i pro dobu, kdy dítě odroste (např. piano, zařízení pokoje apod.). Lze tedy k uvedené problematice vyslovit závěr, že zřetel na potřeby nezletilých dětí je třeba posoudit podle povahy každého konkrétního případu v jeho vzájemných souvislostech, podle povahy, určení a životnosti věcí, které se mají vypořádat, zejména pak i se zřetelem k tomu, zda konkrétní věc může být užívána i jinými osobami, případně zda bude a po jak dlouhou dobu užívána dětmi. Zjištění soudu tímto směrem se nesoucí se pak projeví ve výroku rozhodnutí, jímž bude majetek, spadající do bezpodílového spoluvlastnictví manželů vypořádán rovným dílem či jinak.*“

Odborná literatura na aplikaci uvedeného zákonného hlediska nahlíží tak, že při stanovení výše podílů je třeba přihlédnout i k tomu, že jeden z manželů bude pečovat o více dětí anebo o dítě zdravotně postižené, přičemž zohledněna může být i skutečnost, že výživné poskytované rodičem nemůže stačit k uhrazení potřeb dětí (k tomu srovnej: Pokorný, M., Holub, M., Bičovský, J.: Společné jmění manželů. Praha: Linde, 2002, str. 198 a násl.).

Odborná literatura v této souvislosti též zdůrazňuje, že je třeba v této souvislosti nutno přihlédnout i ke změně společenským a ekonomickým podmínkám; v prostředí, které klade podstatně vyšší důraz na individuální zabezpečování potřeb, včetně potřeb nezletilých dětí a nabízí na straně jedné podstatně vyšší možnosti rozvoje jejich osobnosti, na straně druhé však zejména při narůstající majetkové nerovnos-

ti nastavuje ekonomické překážky jejich využití, nelze proto bez dalšího v daném směru přebírat mechanicky závěry judikatury vyslovené v dřívějším období (Dvořák, J., Spáčil, J.: Společné jmění manželů v teorii a judikatuře. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2011, str. 243).

Dovolací soud se shoduje se závěry vyslovenými v R 70/65 a aktuální odborné literatuře potud, že hledisko zájmu nezletilých dětí může být okolností vedoucí k disparitě podílů. Pokud ze stejného názoru vycházel odvolací soud v napačeném rozhodnutí, nespočívá rozhodnutí odvolacího soudu na nesprávném právním posouzení věci. Odkaz dovolatelky na rozhodnutí dovolacího soudu ve věci vedené pod sp. zn. 22 Cdo 1119/2005 není v dané souvislosti příležitý, protože uvedené rozhodnutí řešilo otázku, zda skutečnost, že v družstevním bytě, jehož uživatelem se jako člen družstva stal jeden z bývalých manželů, bydlí spolu s tímto uživatelem nezletilé děti bývalých manželů, má či nemá vliv na ocenění hodnoty členského podílu pro účely vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů.

Dovolatelka dále namítala, že rozhodnutí odvolacího soudu je tzv. překvapivé, protože jí nebyla dána možnost vyjádřit se k právnímu názoru odvolacího soudu na uvažovaný odklon od principu rovnosti podílů.

Tato námitka je zjevně nedůvodná.

Dovolací soud vychází při vymezení překvapivého rozhodnutí z pojetí zastávaného judikaturou Ústavního soudu České republiky, která jej spatřuje v tom, že odvolací soud vydal rozhodnutí, jež nebylo možno na základě skutkového stavu zjištěného soudem prvního stupně předvidat, čímž byla účastníkům řízení odňata možnost právně a skutkově argumentovat ve vztahu k otázce, která se s ohledem na právní názor odvolacího soudu jevila jako významná pro jeho rozhodnutí, a bylo mu tak znemožněno reálně a efektivně hájit před soudem svá práva (k tomu srovnej např. nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 15. září 2004, sp. zn. I. ÚS 220/04, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, C. H. Beck, 2004, sešit 34, pod pořadovým č. 129; nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 12. října 2005, sp. zn. II. ÚS 322/03, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, C. H. Beck, 2005, sešit 39, pod pořadovým č. 198 nebo nálezy Ústavního soudu České republiky ze dne 28. března 2006, sp. zn. I. ÚS 503/05, uveřejněný ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu, C. H. Beck, 2006, sešit 40, pod pořadovým č. 73).

Řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, jestliže odvolací soud vydal tzv. překvapivé rozhodnutí. Překvapivým je takové rozhodnutí, které nebylo možno na základě zjištěného skutkového stavu věci, postupu odvolacího soudu a dosud přednesených tvrzení účastníků předvídat. Tak je tomu tehdy, kdy odvolací soud (oproti soudu prvního stupně) posuzoval skutečnost, kterou žádný z účastníků řízení nikdy netvrdil či nepopíral, popř. která nebyla předmětem posuzování soudu prvního stupně (k tomu srovnej např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. března 2010, sp. zn. 32 Cdo 1019/2009, uveřejněný v časopise Soudní rozhledy, 2010, č. 9, str. 324 a násl. pod pořadovým č. 83). Překvapivými rozhodnutími jsou taková rozhodnutí, jejichž přijetím

je účastník řízení zbaven možnosti skutkově a právně argumentovat; jedná se o rozhodnutí, jež z pohledu předcházejícího řízení originálním způsobem posuzují rozhodovanou věc (k tomu srovnej rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. července 2008, sp. zn. 28 Cdo 5378, uveřejněný na internetových stránkách Nejvyššího soudu České republiky – www.nsoud.cz).

O nepředvídatelné rozhodnutí odvolacího soudu se v daném případě v žádném směru nejedná, neboť otázka možného odklonu od principu rovnosti podílů byla žalovaným nastolena již v řízení před soudem prvního stupně.

Žalovaný již v rámci jednání konaného u soudu prvního stupně dne 22. září 2009 výslovně poukazoval na to, že s ohledem na potřeby nezletilých dětí by mělo dojít k odklonu od principu rovnosti podílů a shodnou námitku uplatnil i v odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně. Jednalo se tak o skutečnost, která byla v řízení uplatněna již na samotném počátku, a kterou se odvolací soud logicky zabýval. Žalobkyně nebyla zbavena možnosti se k této otázce vyjádřit, neboť její zástupkyně se u jednání odvolacího soudu konaného dne 31. března 2010 výslovně k tomuto procesnímu tvrzení žalovaného vyjádřila, když uvedla, že uvedenou námitku žalovaného nepovažuje za důvodnou. O překvapivé rozhodnutí odvolacího soudu tedy nemohlo jít.

Odvolací soud vyšel ze skutkového zjištění, že nezletilé děti účastníků jsou svěřeny do výchovy otce, matka je povinna platit výživné ve výši 1000 Kč měsíčně na nezletilou L., která studovala ve třetím ročníku středního odborného učiliště, a 800 Kč měsíčně na nezletilou Z., která navštěvovala devátou třídu základní školy.

Nesouhlasili se dovolatelka se závěrem, že nezletilé dosahují potřeb dospělých osob, je nutno uvést, že tento závěr ne učinil odvolací soud jako skutkové zjištění, ale jako hodnotící soud, když uvedl, že „se jedná o dívky ve věku blízkém dospělosti, jejichž životní potřeby již dosahují výše životních potřeb dospělých osob“, čímž reagoval na zjištění týkající se jejich věku. Je všeobecně známou skutečností, že v obecné rovině potřeby osoby blížící se věku dospělosti dosahují potřeb (nebo se výrazně blíží) dospělých osob a potud závěr odvolacího soudu není nepřiměřený, byť se výslovně neopírá o konkrétně zjištěné potřeby.

Rozsudek odvolacího soudu není, oproti přesvědčení dovolatelky, ani nepřezkoumatelný. Odvolací soud sice poměrně velmi stručně, ale jednoznačně uvedl, o jaké skutečnosti opřel svůj závěr o odklonu od principu rovnosti podílů, když zohlednil potřeby nezletilých, které má žalovaný ve své výchově.

Nejvyšší soud v usnesení ze dne 13. srpna 2009, sp. zn. 22 Cdo 3636/2008, uveřejněném v časopise Soudní rozhledy, číslo 3, ročník 2010, str. 100, vyložil, že „právní úprava modifikace vypořádání společného jmění manželů patří k právním normám s relativně neurčitou hypotézou, které přenechávají soudu, aby podle svého uvážení v každém jednotlivém případě vymežil sám hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností tak, jak to již pro dřívější institut bezpodílového spoluvlastnictví dovodil Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 3. 9. 2002, sp. zn. 22 Cdo 264/2001 (k tomu srov. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne

30. 5. 2005, sp. zn. 22 Cdo 1781/2004, uveřejněný v časopise Právní rozhledy, 2006, č. 4, str. 152). Dovolací soud by pak mohl úvahu odvolacího soudu o důvodech opodstatňujících odklon od výchozího principu rovnosti podílů přezkoumat pouze v případě její zjevné nepřiměřenosti.“

Z uvedeného vyplývá, že odklon od principu rovnosti podílů je úvahovou záležitostí soudu, která sice musí být odůvodněna, ale nalézacím soudům je dán prostor pro to, aby zjištěné konkrétní skutečnosti úvahou promítly do rozsahu, jímž princip rovnosti podílů modifikují. Dovolací přezkum závěrů o odklonu od rovnosti podílů je dán toliko v případě zjevné nepřiměřené úvahy odvolacího soudu.

V daném případě dovolací soud zjevnou nepřiměřenost úvah odvolacího soudu neshledal. Nezletilé ve věku blízkém věku dospělosti jsou svěřeny do výchovy otce, výživné stanovené soudem ve výši 1000 Kč a 800 Kč měsíčně není svou výší nepochybně částkou, která by zajistila v plném rozsahu uspokojování potřeb nezletilých, vůči nimž i žalovaný plní vyživovací povinnost. Předmětem soudního vypořádání – vyjma bytové jednotky přikázané žalovanému, jejímž prostřednictvím žalovaný a nezletilé uspokojují potřebu bydlení – nejsou žádné věci, které by na základě vypořádání sloužily nezletilým k uspokojování jejich potřeb. Jestliže za této situace snížil odvolací soud částku odpovídající vypořádacímu podílu z 567 218 Kč na částku 450 000 Kč, tj. o 117 218 Kč, ani rozsah snížení nelze považovat za zjevně nepřiměřený.

Na základě uvedených skutečností dovolací soud dospěl k závěru, že žalobkyni uplatněné dovolací důvody nebyly naplněny.

POZNÁMKA:

Aktuální rozhodnutí dovolacího soudu se téměř na sklonku účinnosti občanského zákoníku vyjádřilo k důležité a praktické okolnosti, zda se potřeby nezletilých dětí v řízení o vypořádání společného jmění manželů mohou promítnout – vedle úvahy, kterému z rodičů budou jednotlivé věci s ohledem na potřeby nezletilých dětí přikázány – také do výchozího principu rovnosti podílů při vypořádání společného jmění manželů ve prospěch nestejných podílů (tzv. disparita podílů). Je zajímavé, že tomuto významnému interpretačnímu nástroji umožňujícímu v řadě ohledů reagovat na individuální zvláštnosti jednotlivých zákonných majetkových společenství, které právní úprava nepostihuje a v řadě ohledů ani postihnout nemůže, dosud v soudní praxi ani v odborné literatuře nebyla nikdy věnována souhrnnější pozornost. Z tohoto důvodu autor této poznámky v současné době zpracovává článek týkající se parity a disparity podílů při vypořádání společného jmění manželů.

Obecně v případě úvah soudů o odklonu od principu rovnosti podílů při vypořádání společného jmění manželů je nutno vždy přihlížet k individuálním okolnostem každého případu a pečlivě zvážit všechna zjištění, která v průběhu řízení vyjdou najevo. Nakolik je potom soudy promítnou či nepromítnou do úvahy o prolomení principu parity podílů je do značné míry úvahovou záležitostí nalézacích soudů,

kteřá musí být řádně odůvodněna. V takovém případě dovolací soud přezkoumává tyto úvahy nalézacích soudů pod prizmatem kritéria zjevné nepřiměřenosti jakožto aplikace právní normy s relativně neurčitou hypotézou [k těmto právním normám a jejich aplikaci v oblasti věcných práv srovnej souhrnně: Králík, M.: Uplatňování nároků z věcných práv a rozhodování o nich (vybrané procesněprávní a hmotněprávní souvislosti), Praha, Leges, 2011, 336 stran, konkrétně str. 54-78].

Potřebnost zpracování tohoto tématu není dotčena ani přijetím nového občanského zákoníku, neboť ten se v této části vypořádání společného jmění manželů co do své podstaty neliší od úpravy současné. Ustanovení § 742 odst. 1 nového občanského zákoníku normuje, že nedohodnou-li se manželé nebo bývalí manželé jinak nebo neuplatní-li se ustanovení § 741, použijí se pro vypořádání tato pravidla: a) podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné, b) každý z manželů nahradí to, co ze společného majetku bylo vynaloženo na jeho výhradní majetek, c) každý z manželů má právo žádat, aby mu bylo nahrazeno, co ze svého výhradního majetku vynaložil na společný majetek, d) přihlédne se k potřebám nezaopatřených dětí, e) přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů staral o rodinu, zejména jak pečoval o děti a o rodinnou domácnost, f) přihlédne se k tomu, jak se každý z manželů zasloužil o nabytí a udržení majetkových hodnot náležejících do společného jmění.

Stávající občanský zákoník zakotvuje úpravu, podle níž „...se vychází z toho, že podíly obou manželů na majetku patřícím do jejich společného jmění jsou stejné“, zatímco nový občanský zákoník formulačně poněkud odlišně stanoví, že „...podíly obou manželů na vypořádávaném jmění jsou stejné“, zřejmě by však nemělo jít o změnu stávající úpravy a jejího výkladu. Hlediska, k nimž soudy mají přihlížet při vypořádání zákonného majetkového společenství manželů, zůstávají shodná (potřeby nezaopatřených dětí, jak se každý z manželů staral o rodinu, zejména jak pečoval o děti a o rodinnou domácnost, jak se každý z manželů zasloužil o nabytí a udržení majetkových hodnot náležejících do společného jmění). Na rozdíl od stávající právní úpravy schválený návrh občanského zákoníku sice neuvozuje výčet těchto kritérií demonstrativním „především“, ale ani tato okolnost zřejmě nebude mít za následek výrazný odklon od dosavadního přístupu soudní praxe, neboť důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku a jeho § 742 výslovně zdůrazňuje, že v odstavci prvním se jedná o přepis dosavadní právní úpravy.

Lze proto předpokládat, že závěry dosavadní judikatury týkající se odklonu od principu rovnosti podílů při vypořádání budou použitelné (nebo alespoň využitelné) i v budoucnu, resp. nová právní úprava neobsahuje výslovně nic, co by stávající závěry soudní praxe bez dalšího eliminovalo a vylučovalo.

✿ Mgr. MICHAL KRÁLÍK, Ph. D.,
předseda senátu Nejvyššího soudu České republiky

Společné provádění stavby a vznik podílového spoluvlastnictví

I když nedošlo k dohodě o vzniku podílového spoluvlastnictví k nemovitosti, lze za určitých okolností za stavebníka a spoluvlastníka považovat toho, kdo se fakticky podílel na přízeňní stavbě, pokud nešlo jen o výpomoc bez nároku na jakýkoliv spoluvlastnický podíl.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 22 Cdo 5071/2012

Odůvodnění:

Žalobou ze dne 19. května 2006 se žalobkyně domáhala, aby soud určil, že je vlastníci jedné ideální poloviny nově postaveného domu, na jehož výstavbě se spolu s žalovaným, s nímž vedla společnou domácnost jako družka, podílela prací i finančně, přičemž jako jeho výlučný vlastník byl v příslušném katastru nemovitostí zapsán jen žalovaný. Následujícím rozhodnutím předcházel vyhovující rozsudek Okresního soudu v Jičíně ze dne 1. března 2007, č. j. 5 C 83/2006-160, který Krajský soud v Hradci Králové usnesením ze dne 21. listopadu 2007, č. j. 25 Co 324/2007-194, zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení s pokynem k doplnění dokazování ohledně okolností týkajících se dohody o spoluvlastnictví domu, o participaci žalobkyně na financování stavby a ke vzniku stavby domu ve smyslu práva. Poté Okresní soud v Jičíně (dále „soud prvního stupně“) rozsudkem ze dne 12. března 2009, č. j. 5 C 83/2006-403, výrokem pod bodem I. zamítl žalobu „na určení, že žalobkyně je vlastníci jedné ideální poloviny domu č. p. 1882, postaveného na parcele č. 1971/26 a zapsaného na listu vlastnictví č. 1274 pro obec a katastrální území N. u Katastrálního úřadu pro Královéhradecký kraj, katastrální pracoviště Jičín“, a dále rozhodl o nákladech řízení.

Soud prvního stupně vyšel z tohoto skutkového zjištění: Účastníci spolu žili jako druh a družka od roku 1999 a svoje spoluzítí ukončili na přelomu let 2005 – 2006. Pokud jde o předmětný dům, postavili jej – podle žalobkyně – oba účastníci po společné domluvě, společným úsilím a jako společný majetek; podle žalovaného šlo o stavbu financovanou a realizovanou pouze jím bez toho, že by se na společném vlastnictví jakkoliv domlouvali. Jako výlučný vlastník domu, resp. jeho rozestavěné stavby, byl v příslušném katastru nemovitostí zapsán pouze žalovaný na základě čestného prohlášení ze dne 15. července 2002. Smlouvu o hypotečním úvěru s Českou spořitelnou, a. s., uzavřeli 9. prosince 2002 oba účastníci – jejím předmětem byl zvýhodněný úvěr z programu TOP BYDLENÍ ve výši 1 300 000 Kč. Smlouvu o zřízení zástavního práva k předmětné nemovitosti uzavřel tentýž den pouze žalovaný, který byl v této smlouvě uveden jako výlučný vlastník předmětného rozestavěného domu, a to na základě čestného prohlášení, stavebního povolení ze dne 14. září 2001 a smlouvy o zúžení společného jmění manželů E. ze dne 4. února 2002; k rozvodu jejich manželství došlo v září 2002, kdy byl dům ve stadiu hrubé stavby.

Oba účastníci dále uzavřeli 24. května 2004 s Českou spořitelnou, a. s., a s Ministerstvem pro místní rozvoj ČR smlouvu o poskytnutí státní finanční podpory hypotečního úvěrování bytové výstavby s dodatkem ze dne 23. června 2004. Pokud jde o účast žalobkyně na pracích při stavbě předmětného domu, doložila, že u příslušného úřadu práce získala pro Ukrajince V. B. povolení k jeho zaměstnání u ní v letech 2003 – 2004 jako domovníka, údržbáře a uklízeče. Z její korespondence vyplynulo, že v souvislosti s výstavbou domu jednala s různými dodavateli o dodávkách různých věcí pro jeho vybavení. Z obsahu příslušných správních rozhodnutí plyne, že stavební povolení, rozhodnutí o povolení změny stavby před jejím dokončením, kolaudační rozhodnutí a rozhodnutí o přidělení čísla popisného byla vydána na jméno žalovaného. Ze zprávy České spořitelny, a. s., dále vyplývá, že žalobkyně byla jako spoludlužnice vyjmuta ze smlouvy o hypotečním úvěru ze dne 9. prosince 2002, a to podle žádosti žalovaného z 19. ledna 2006 na základě zjištění, že žalovaný byl schopen splácet úvěr; spoludlužnický závazek žalobkyně byl vyžadován pouze na základě standardních postupů spořitelny, kdy se ke spoludlužnictví zavazovali manželé či druh a družka, žijící ve společné domácnosti. Dále soud vyšel ze zjištění, že žalovaný 14. října 2003 prodal dům č. p. 1013 v N. za 1 120 000 Kč, že 6. září 2002 převedl bytovou jednotku za 1 450 000 Kč a že 6. září 2002 prodal movité věci za 1 050 000 Kč. Z výpisů z účtu žalobkyně pak soud zjistil, že v období od 1. ledna 2002 do 31. prosince 2002 jí byly připsány částky 55 000 Kč a 30 000 Kč od Meridianspa, s. r. o. a vložena hotovost 50 000 Kč, a naopak vybrána byla hotovost 60 000 Kč a 25 000 Kč – jinak byly prováděny platby trvalými příkazy v řádech stokorun.

Po právní stránce soud prvního stupně věc posoudil podle § 132 odst. 1, § 136 odst. 1 a § 137 odst. 1, 2 občanského zákoníku (dále „obč. zák.“). Konstatoval, že se žalobkyně nepodařilo prokázat, že by s žalovaným uzavřela dohodu o vzniku podílového spoluvlastnictví domu. Pokud jde o její úmysl nabytí spoluvlastnictví domu, tj. prokázání, že byla stavebníkem v občanskoprávním smyslu, vyšel ze skutečnosti, že stavba jako věc v právním smyslu vznikla k 15. červenci 2002, kdy dosáhla takového stavu rozestavěnosti, že mohla být zapsána do katastru nemovitostí, přičemž v této době sice účastníci žili ve společné domácnosti – tj. žili spolu a společně uhrzovali náklady na své potřeby ve smyslu § 115 obč. zák. – avšak sama tato skutečnost nemohla postačovat k závěru o úmyslu žalobkyně mít stavbu i pro sebe. Především žalobkyně dostatečně neprokázala, že by se na stavbě podílela finančně a že by na ní pracovala jako stavebník. Pokud se na ní vůbec podílela a v souvislosti s ní vyvíjela některé aktivity, činila tak až v rámci dokončovacích prací, a to pouze jako přítelkyně žalovaného, v rámci výpomoci s jeho svolením. Právně relevantní úmysl mít stavbu pro sebe prokázal pouze žalovaný.

Krajský soud v Hradci Králové jako soud odvolací k odvolání žalobkyně rozsudkem ze dne 24. června 2009, č. j. 25 Co 179/2009-431, změnil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem I. tak, že určil, „že žalobkyně B. F., bytem N., U Sopky 1882, r. č. xxx, je vlastníci ideální jedné poloviny domu č. p. 1882 postaveného na parcele č. 1971/26, zapsaného na listu vlastnictví č. 1274 pro obec a katastrální území N.“, a dále rozhodl o nákladech řízení před soudy obou stupňů.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, dospěl však k jinému právnímu závěru. Spolu s ním sice konstatoval, že mezi účastníky neexistovala dohoda o podílovém spoluvlastnictví předmětného domu, dospěl nicméně k závěru, že v okamžiku vytvoření stavby jako věci ve smyslu práva – nejpozději k 15. červenci 2002 – stavbu prováděli oba účastníci. Tento závěr dovodil z faktu, že k uvedenému datu spolu účastníci žili ve společné domácnosti, společně hradili náklady na své potřeby a plánovali společnou budoucnost; žalobkyně se podílela na podnikání žalovaného, měla přístup k jeho financím, účastnila se zaměřování stavby spolu se svým otcem, věnovala svůj čas a námahu na přípravu projektu, vyjadřovala se k němu apod. Nelze jí vytýkat, že se na výstavbě domu nepodílela fyzicky, když je obvyklé, že společné hospodaření včetně vytváření nových hodnot je odrazem fyzických možností a schopností partnerů ovlivněné jejich stavem. Nešlo tedy o pouhou přátelskou pomoc příteli, ale podle všech okolností nemělo jít pouze o stavbu ve vlastnictví žalovaného, neboť faktickými stavebníky byli oba. K otázce originárního nabytí vlastnictví k nemovitosti v aplikaci na daný případ pak odkázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 349/2004, sp. zn. 22 Cdo 1174/2001 a sp. zn. 22 Cdo 2258/2007.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalovaný dovolání, jehož přípustnost opřel o § 237 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu (dále „o. s. ř.“) s odůvodněním, že odvolací soud věc nesprávně právně posoudil. V souvislosti s posouzením právní konstrukce odvolacího soudu, pokud jde o „stavebníka ve smyslu občanskoprávním“, odkázal na náleží Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 336/96, rozhodnutí R 16/1983 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek, rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1174/2001 a sp. zn. 22 Cdo 349/2004, s tím, že za účelem odlišení stavby skutečného stavebníka v právně relevantně projeveném úmyslu mít ji pro sebe od případů pouhé výpomoci bylo nutné, aby stavebníci splnili dvě základní podmínky: 1. aby zřídili stavbu za účelem jejího společného užívání (skutečnost, že se stavebníci dohodli pouze na společném užívání, aniž by cokoliv sjednali o vlastnictví stavby vznik spoluvlastnictví nevylučuje – při posuzování mezních případů nutno přihlížet ke všem okolnostem věci), a 2. aby se podíleli na jejím vzniku finančně, vlastní prací, objednávaním či dodáním materiálu. Dovolatel připomenul, že nalézací soud po svém prvním rozhodnutí ve věci, jež odvolací soud zrušil, doplnil dokazování podle pokynu odvolacího soudu a na základě toho uzavřel, že se žalobkyně spoluvlastnicí stavby nestala. Odvolací soud, konstatující, že z těchto správně zjištěných závěrů soudu prvního stupně vyšel, však dovodil, že se žalobkyně spoluvlastnicí stala – tento závěr je však nejen v rozporu s konstantní judikaturou, ale i s jeho vlastním názorem, vyjádřeným v jeho zrušovacím usnesení (č. j. 25 Co 324/2007-194). Odvolací soud tedy svoje závěry vyjádřené v tomto usnesení zcela popřel. Ačkoliv žalobkyně neprokázala, že se na stavbě podílela finančně, byť měla vlastní prostředky, a neprokázala ani, že na stavbě pracovala jako stavebník, neboť jí nabízené důkazy se vztahovaly na pozdější období, odvolací soud k těmto skutkovým závěrům soudu prvního stupně nekonstatoval již nic více, než že to nelze žalobkyni vytýkat, což je však hodnocení v relevantním kontextu krajně nepřipadné; samozřejmě, že jí nelze vytýkat, že se na stavbě nepodílela, avšak v tom případě

se nemohla stát podílovou spoluvlastnicí domu, neboť nesplnila jednu ze základních podmínek, být ve smyslu občanskoprávním stavebníkem. Nelze tedy souhlasit se závěrem odvolacího soudu vycházejícího z pouhého faktu, že účastníci spolu žili a žalobkyně se tak fakticky podílela na zřízení stavby; není možno logicky dospět ke zjednodušujícímu závěru, že jestliže někdo buduje dům, stávají se ipso facto jeho originárními spoluvlastníky osoby, s nimiž vede společnou domácnost – takové následky nemá dokonce ani vedení společné domácnosti mezi manžely. K odvolací argumentaci žalobkyně opřené o rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 2258/2007 („...odraz fyzických možností a schopností obou partnerů ovlivněné jejich stavem...“), jíž odvolací soud v podstatě přisvědčil, dovolatel namítá, že se odvolací soud naprosto mylí, interpretuje-li toto rozhodnutí tak, že řeší právní problém nabytí spoluvlastnictví k nemovitosti jejím vytvořením tak, že k němu postačí právě jen společné hospodaření. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí netvrdil, že by společné hospodaření bylo jedinou a postačující podmínkou pro vznik podílového spoluvlastnictví. V tomto rozhodnutí je řešena jiná otázka, a to, zda k zamítnutí nároku na spoluvlastnictví při vytvoření stavby postačuje pouze skutkový závěr, že hlavní podíl na vytvoření, financování a stavbě měl jeden z účastníků, zatímco druhý se podílel na stavbě v omezené míře. V dané věci o takový případ nejde – v dané věci žalobkyně neprokázala, že by se na stavbě podílela finančně a že by na stavbě pracovala jako stavebník – odvolací soud ostatně nakonec sám konstatoval, že žalobkyně se vůbec fyzicky na výstavbě domu do 15. července 2002 nepodílela. Dovolatel proto navrhl, aby dovolací soud zrušil rozsudek odvolacího soudu a aby věc tomuto soudu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání odmítla veškerou dovolací argumentaci žalovaného a se závěry odvolacího soudu se ztotožnila, a to jak s jeho výrokem, tak i odůvodněním rozsudku. Tvrdí, že se na výstavbě domu podílela „v takovém rozsahu, který odpovídal jejím fyzickým možnostem a schopnostem v předmětné době“ – na stavbě participovala finančně, vlastní prací, objednávaním materiálu, přípravou projektu, zaměřováním pozemku spolu s otcem, péčí o domácnost a zahradu apod. Zmínila, že žalovaný odmítl soudu předložit stavební deník, z něhož by soud zjistil, že mezi ní a žalovaným před započítím a v průběhu výstavby existovala dohoda o vzniku podílového spoluvlastnictví. Navrhla, aby dovolací soud dovolání žalovaného zamítl.

Další podání účastníků (jimiž žalovaný reaguje na „vyjádření žalobkyně k dovolání“ a žalobkyně na „vyjádření žalovaného k vyjádření žalobkyně“), jsou polemikou nepřekračující v argumentační rovině obsah samotného dovolání žalovaného a vyjádření žalobkyně k němu, a jsou výrazem odlišnosti pohledu účastníků na postavení žalobkyně coby stavebníka v občanskoprávním smyslu ve specifických podmínkách dané věci.

Podle čl. II. – přechodná ustanovení, bodu 12 zákona č. 7/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, účinného od 1. 7. 2009 (vyjma ustanovení čl. I bodů 69, 71 a 100, ustanovení čl. XIII a ustanovení čl. XVII bodu 1, která nabyla účinnosti 23. 1. 2009), dovolání proti rozhodnutí odvolacího soudu vyhlášeným (vydaným) přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se projednají a rozhodnou po-

dle dosavadních právních předpisů; užití nového ustanovení § 243c odst. 2 tím není dotčeno.

Nejvyšší soud České republiky (dále „Nejvyšší soud“) proto při projednání dovolání postupoval podle občanského soudního řádu (dále „o. s. ř.“) ve znění účinném do 30. června 2009.

Nejvyšší soud po zjištění, že dovolání bylo podáno oprávněnou osobou včas, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. v rozsahu uplatněných dovolacích důvodů a námitek a dospěl k závěru, že dovolání je podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, není však důvodné.

Dovolací soud sdílí právní názor, že i pro vznik případného podílového spoluvlastnictví k domu vystavěného více stavebníky je rozhodující doba, kdy se stavba domu v určitém stadiu výstavby stává věcí ve smyslu občanskoprávním, a že poté (než je stavba zkolaudována a zapsána do katastru nemovitosti) se stav eventuálního podílového spoluvlastnictví může změnit jen na základě platné dohody spoluvlastníků. K tomu srov. též rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. listopadu 1992, sp. zn. 3 Cdo 111/92, publikovaný pod R 44/1993 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, podle kterého dohoda o založení podílového spoluvlastnictví ke stavbě může být platně uzavřena v době, která časově předchází vzniku stavby jako věci, způsobilé být předmětem práv a povinností.

Odvolací soud ve shodě se soudem prvního stupně dospěl na základě stejného skutkového zjištění k závěru, že mezi účastníky nedošlo k dohodě o vzniku podílového spoluvlastnictví k předmětnému domu, nicméně s přihlédnutím k judikatuře dovolacího soudu dovodil, že i žalobkyni lze považovat v souladu s rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2007, sp. zn. 22 Cdo 2258/2007, publikovaným v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck, jako C 5213 za stavebníka, který se fakticky podílel na pořízení stavby, když ze zjištěných okolností v dané věci vyplynulo, že nešlo jen o výpomoc bez nároku na jakýkoli spoluvlastnický podíl na předmětném domě.

Ve sporech obdobného druhu jako je právě posuzovaný, kdy jde o to stanovit rozsah (spolu)vlastnictví ke stavbě, na jejímž vytvoření se podílelo více stavebníků, aniž by se jasně dohodli na velikosti svých spoluvlastnických podílů, je právní úprava, jež by měla tyto spory řešit, nedostatečná. Vychází jen z § 136 odst. 1 a z § 137 odst. 2 obč. zák., podle kterých věc může být

v podílovém spoluvlastnictví více vlastníků a není-li právním předpisem stanoveno nebo účastníky dohodnuto jinak, jsou podíly všech spoluvlastníků stejné. Protože tato úprava není dostatečně určitá a nestanoví konkrétní předpoklady, pravidla či hlediska pro vznik podílového spoluvlastnictví stavebníků, zejména, kdo z nich a za jakých podmínek může být považován za stavebníka participujícího na vlastnictví k vystavěné nemovitosti, jestliže se nedohodli předem na rozsahu spoluvlastnických podílů (a nelze-li ho dovodit ani z právního předpisu), záleží pak jen na soudu, jak sám takovou rozhodnou hypotézu v souladu s ustálenou judikaturou vyšších soudů vymezí.

V těchto případech může dovolací soud shledat rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce nesprávným pouze tehdy, jestliže by přijaté právní závěry byly zjevně nepřiměřené či nepatřičné vzhledem k relevantním skutkovým zjištěním soudu o (ne)existenci vůle účastníků nabýt stavěnou věc do společného vlastnictví. Pro konečný právní závěr ve sporech daného typu jsou pak určující konkrétní a pro věc relevantní skutková zjištění. V souzeném případě nelze mít za to, že rozhodná skutková zjištění, z nichž odvolací soud vycházel, by neměla oporu v provedeném dokazování, ostatně žalovaný ani nezpochybnil skutková východiska odvolacího soudu tím, že by uplatnil dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 3 o. s. ř.

Jestliže odvolací soud vyšel z toho, že v době provádění stavby spolu účastníci trvale žili, společně uhrazovali náklady na své potřeby, plánovali společnou budoucnost, žalobkyně se podílela na podnikání žalovaného a měla přístup k jeho financím, účastnila se společně se svým otcem zaměření stavby, věnovala čas a námahu přípravě projektu, nelze jeho úvahy ohledně spoluvlastnického vztahu účastníků k nově vytvořené stavbě označit za zjevně nepřiměřené; rozsudek odvolacího soudu je tak správný.

Vady řízení uvedené v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř., ani jiné vady řízení, které mohly mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, dovolací soud nezjistil.

Z uvedených důvodů dovolací soud podle § 243b odst. 2 o. s. ř. dovolání žalovaného zamítl.

✦ Rozhodnutí zaslal JUDr. PhDr. OLDŘICH CHODĚRA,
advokát v Praze.

✦ Právní věta redakce.

SJM, zástavní smlouva – relativní neplatnost

Zástavní smlouva k nemovitosti náležející do společného jmění manželů, uzavřená jen jedním z manželů bez souhlasu druhého manžela, je neplatná pouze tehdy, když se druhý manžel takové neplatnosti dovolá.

Souhlas druhého manžela se zastavením společné věci může být vyjádřen písemně, ústně, případně konkludentně, a to i dodatečně.

**Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 6. 2009,
sp. zn. 29 Cdo 686/2007**

Z odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 31. ledna 2005, č. j. 39 Cm 42/99-108, krajský soud vyhověl vylučovací žalobě I. H., směřující proti žalované správkyni konkurzní podstaty úpadce V. H. (manžela žalobkyně) a ze soupisu majetku konkurzní podstaty úpadce vyloučil označenou nemovitost (pozemek) a dále ideální polovinu dalších celkem devíti nemovitostí (pozemků), v rozsudku označených (dále též jen „sporný majetek“).

Soud dospěl po provedeném dokazování k závěru, že vylučovací žaloba je důvodná, jelikož nemovitosti nebyly ve výlučném vlastnictví pozdějšího úpadce, nýbrž se v době, kdy k nim bylo (ke všem jako k celku) smluvně zřízeno zástavní právo ve prospěch České spořitelny, a. s. (dále též jen „banka“), nacházely v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů H. Smlouva o zříze-

ní zástavního práva k těmto nemovitostem (v níž se uvádí, že šlo o nemovitosti ve výlučném vlastnictví pozdějšího úpadce) tak byla sepsána v rozporu se skutečným stavem, o čemž v době uzavření smlouvy obě smluvní strany věděly, a proto jde ve smyslu § 39 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „obč. zák.“) o absolutně neplatný právní úkon. Žalobkyně přitom nedala pozdějšímu úpadci (ve smyslu § 148a obč. zák., v rozhodném znění) souhlas s tím, aby s nemovitostmi podnikal.

K odvolání žalované vrchní soud v záhlaví označeným rozsudkem změnil rozsudek soudu prvního stupně v napadeném vyhovujícím výroku o věci samé tak, že žalobu zamítl.

Oba soudy při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšly zejména z toho, že:

1. banka jako věřitelka uzavřela dne 10. října 1992 s pozdějším úpadcem (jako dlužníkem) smlouvu o úvěru (dále též jen „úvěrová smlouva“), na jejímž základě pozdějšímu úpadci poskytla úvěr ve výši 19 985 000 Kč;
2. banka (jako zástavní věřitelka) uzavřela dne 10. října 1992 s pozdějším úpadcem a Tělovýchovnou jednotou B. H. k zajištění pohledávky z úvěrové smlouvy smlouvu o zřízení zástavního práva k nemovitostem (dále též jen „zástavní smlouva“); pouze tyto osoby smlouvu také podepsaly. Jako zástavce a zástavní dlužník byl ohledně nemovitostí, jichž se ve výše popsaném rozsahu týká vylučovací žaloba, v zástavní smlouvě označen pozdější úpadce (udávaný tamtéž jako jejich výlučný vlastník). Státní notářství registrovalo zástavní smlouvu 26. října 1992;
3. nemovitosti zastavené pozdějším úpadcem se v době uzavření zástavní smlouvy nacházely v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů H.;
4. rozhodnutí, jímž okresní soud zrušil bezpodílové spoluvlastnictví manželů H., nabylo právní moci 8. října 1993;
5. na základě dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů H., uzavřené dne 9. října 1993, se výlučnou vlastníci, respektive rovnodílnou podílovou spoluvlastnicí sporného majetku stala žalobkyně;
6. usnesením ze dne 29. dubna 1997 prohlásil krajský soud konkurz na majetek úpadce;
7. žalovaná sepsala sporný majetek do soupisu majetku konkurzní podstaty úpadce v roce 1999.

Odvolací soud dospěl oproti soudu prvního stupně k závěru, že zástavní smlouva je ve vztahu mezi bankou a pozdějším úpadcem platná, zdůrazňuje, že podmínkou přesné individualizace zastavených nemovitostí není údaj o tom, zda se nacházejí ve výlučném vlastnictví, podílovém spoluvlastnictví či ve společném jmění manželů.

Jestliže smluvní strany při uzavření zástavní smlouvy věděly, že nemovitosti zastavené pozdějším úpadcem nejsou v jeho výlučném vlastnictví (jak bylo uvedeno v zástavní smlouvě), nýbrž v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů H., pak se podle odvolacího soudu vystavily riziku možné obrany žalobkyně spočívající v námitce relativní neplatnosti zástavní smlouvy (ve smyslu § 145 odst. 2 ve spojení s § 40a obč. zák., v rozhodném znění). Relativní neplatnosti zástavní smlouvy se však žalobkyně nedovolala (ani to netvrdila), takže se na tento právní úkon i vůči ní pohlíží jako na platný.

Postup správce konkurzní podstaty při soupisu sporného majetku do konkurzní podstaty úpadce pak odpovídal usta-

novení § 27 odst. 5 zákona č. 328/1991Sb., o konkurzu a vyrovnání, v rozhodném znění (do 30. dubna 2000), což se podává i z rozhodnutí uveřejněného pod číslem 66/2001 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 66/2001“), uzavřel odvolací soud.

Proti měnicímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé podala žalobkyně dovolání, namítajíc, že je dán dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a požadujíc, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Konkrétně dovolatelka kritizuje závěr odvolacího soudu o (jen) relativní neplatnosti zástavní smlouvy. Uvádí, že zástavní smlouva byla sepsána v rozporu se skutečným právním stavem, o čemž obě smluvní strany (zástavní dlužník i zástavní věřitel) věděly. Tímto právním úkonem došlo k porušení zákonného oprávnění spoluvlastníka nakládat se svým vlastnictvím, proto je zapotřebí nahlížet na něj ve smyslu § 39 obč. zák. jako na absolutně neplatný právní úkon.

V této souvislosti dovolatelka klade otázku, jak měla (coby žena na mateřské dovolené vychovávající sama tři děti) v situaci, kdy by ji začala běžet promlčecí lhůta podpisem zástavní smlouvy, zjišťovat, zda zde není smlouva ohrožující její zájmy a zda to po ní mohl zákon spravedlivě požadovat. Již z těchto úvah podle dovolatelky plyne „zřejmá absurdita“ tvrzení o relativní neplatnosti, když se bez svého zavinění nemusela o sepsání zástavní smlouvy vůbec dozvědět a o skutečnosti, že k zastavení došlo, se dozvěděla až v průběhu incidenčního sporu.

Se zřetelem k bodům 2. a 3. článku II. zákona č. 59/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, Nejvyšší soud dovolání projednal a rozhodl o něm podle občanského soudního řádu ve znění účinném před 1. dubnem 2005, když podle občanského soudního řádu ve stejném znění odvolací soud rozhodoval o podaném odvolání.

Dovolání je přípustné podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto, v hranicích právních otázek vymezených dovoláním, zabýval správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je nesprávné, jestliže odvolací soud věc posoudil podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 27 odst. 5 ZKV (ve znění účinném v době soupisu sporného majetku do konkurzní podstaty úpadce, jež je pro věc rozhodné, tj. ve znění účinném do 30. dubna 2000) platilo, že od osob, které zajišťují pohledávky vůči úpadci, si správce vyžádá a vymáhá plnění ve prospěch podstaty; jakmile je toto plnění poskytnuto, stane se pohledávka této osoby pohledávkou v konkurzu, aniž by bylo třeba ji přihlásit. Ustanovení tohoto odstavce neplatí, jde-li o ručitele.

Jak se přitom podává z R 66/2001, z rozsudku Nejvyššího soudu uveřejněného pod číslem 27/2003 Sbírkou soudních

rozhodnutí a stanovisek, jakož i z dalších rozhodnutí Nejvyššího soudu, byl-li osobou, která svým majetkem zajišťuje pohledávku vůči úpadci (osobnímu dlužníku), dlužník zástavní, vymáhal správce konkurzní podstaty odpovídající plnění do konkurzní podstaty úpadce tak, že onen majetek (zástavu) sepsal do konkurzní podstaty (nepřivodil-li předtím zástavní dlužník zánik zástavního práva tím, že by do konkurzní podstaty složil cenu zástavy nebo uhradil zajištěnou pohledávku).

Pro výsledek sporu je proto určující, zda platně vzniklo a v době vydání napadeného rozhodnutí trvalo zástavní právo ke spornému majetku.

Podle ustanovení § 39 obč. zák. (ve znění účinném k 10. říjnu 1992, jež je i stávajícím zněním zákona), neplatný je právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo jej obchází anebo se přičií dobrým mravům.

Ustanovení § 145 odst. 1 obč. zák. (ve znění účinném k 10. říjnu 1992, jež je pro věc rozhodné a jež nedoznalo změn do 31. července 1998) pak určovalo, že běžné záležitosti týkající se společných věcí může vyřizovat každý z manželů. V ostatních záležitostech je třeba souhlasu obou manželů; jinak je právní úkon neplatný.

Ustanovení § 40a obč. zák. k tomu pro stejné období ve větě první určovalo, že také tehdy, jde-li o důvod neplatnosti právního úkonu podle ustanovení § 145 odst. 1 obč. zák., považuje se právní úkon za platný, pokud se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatností právního úkonu nedovolá.

Bezpodílové spoluvlastnictví manželů bylo [stejně jako nyní (od 1. srpna 1998) institut společného jmění manželů] zvláštním druhem spoluvlastnictví (srov. i nadpis hlavy druhé části druhé občanského zákoníku), pro něž právě proto, že šlo o majetkové společenství manželů, platí pravidla odlišná od těch, jež jsou pro nakládání s majetkem předepsána jiným (podílovým) spoluvlastníkům.

Z ustanovení § 145 odst. 1 obč. zák. (v rozhodném znění) se ve spojení s ustanovením § 40a obč. zák. (v rozhodném znění) jednoznačně podávalo, že nakládal-li jeden z manželů s majetkem náležejícím do jejich bezpodílového spoluvlastnictví mimo rámec „běžných záležitostí“, mohlo takové jednání způsobit pouze relativní neplatnost příslušného právního úkonu (právní úkon byl pokládán za platný, pokud se druhý z manželů neplatností nedovolal). K právním úkonům, jež u majetku (v bezpodílovém spoluvlastnictví manželů) vyšší hodnoty typově vybočovaly z rámce „běžných záležitostí“ patřilo např. zcizení takového majetku (jeho prodej nebo darování). Tutéž koncepci ostatně občanský zákoník zachoval (od 1. srpna 1998) i u institutu společného jmění manželů (srov. nynější ustanovení § 145 odst. 2 obč. zák. o obvyklé správě majetku náležejícího do společného jmění manželů, ve spojení s nynějším ustanovením § 40a obč. zák.).

Relativní neplatnost právního úkonu coby ochrana druhého manžela (na straně jedné), stojící proti ochraně toho, kdo je druhou stranou právního úkonu, je zjevně vnímána jako dostatečná u vědomí předpokladu, že ve funkčním manželství jednají manželé v záležitostech týkajících se jejich společného majetku a při správě tohoto majetku ve vzájemné shodě.

Závěr, že zastavení nemovitosti náležející do společného jmění manželů nelze považovat za obvyklou správu majetku patřícího do společného jmění, kterou by mohl vykonávat každý z manželů, formuloval Nejvyšší soud ve vztahu

k institutu společného jmění manželů např. v rozsudku uveřejněném pod číslem 37/2005 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek (na který v podrobnostech odkazuje). Tamtéž ovšem vysvětlil, že zástavní smlouva uzavřená takto (mimo rámec obvyklé správy majetku) jen jedním z manželů je neplatná, jen jestliže tak učinil bez souhlasu druhého manžela (tedy jestliže bude prokázáno, že se zastavením nemovitosti druhý z manželů nesouhlasil) a jestliže se druhý z manželů neplatnosti zástavní smlouvy dovolal vůči všem jejím účastníkům (§ 40a obč. zák.).

Přímo ve vztahu k institutu bezpodílového spoluvlastnictví manželů Nejvyšší soud závěr, že zastavení nemovitosti náležející do bezpodílového spoluvlastnictví manželů není běžnou záležitostí, učinil v rozsudku uveřejněném pod číslem 43/2009 Sbirky soudních rozhodnutí a stanovisek (na který v podrobnostech odkazuje). Tamtéž ovšem opět vysvětlil, že v případě, že zástavní smlouvu uzavřel pouze jeden z manželů, může druhý z nich svůj souhlas se zastavením společné věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty vyjádřit písemně, ústně, popřípadě též konkludentně, a to i dodatečně (až po uzavření smlouvy); bez jeho souhlasu je zástavní smlouva neplatná, jen jestliže se druhý manžel této neplatnosti dovolá.

Na závěru, že jde o „jen“ relativní neplatnost právního úkonu, nemění podle Nejvyššího soudu ničeho ani to, zda smluvní strany (ať již vědomě, nebo omylem), označily zastavené nemovitosti jako výlučný majetek zástavce (jednoho z manželů). Způsob zveřejnění příslušných údajů v evidenci nemovitostí zajišťoval každému, kdo na tom měl oprávněný zájem, že mu změny týkající se příslušných nemovitostí nebudou utajeny (srov. i § 9 zákona č. 22/1964 Sb., o evidenci nemovitostí).

Závěry odvolacího soudu je nutné korigovat pouze v tom ohledu, že vůči svému manželu se dovolatelka nepochybně relativní neplatnosti zástavní smlouvy v řízení dovolala; to, že námitky, jež z obsahového hlediska mohou zpochybnit platnost smlouvy pouze v režimu § 40a obč. zák. (v rozhodném znění), přiřazovala (nesprávně) k těm, jež způsobují absolutní neplatnost právního úkonu dle § 39 obč. zák. (v rozhodném znění), z obsahového hlediska význam nemá. Podstatné je, že je v řízení vznesla (vůči správce konkurzní podstaty jejího manžela). Na tom, že uvedený úkon (dovolání se relativní neplatnosti) nebyl účinně završen, jelikož jej dovolatelka neuplatnila vůči druhému účastníku zástavní smlouvy (bance coby zástavní věřitelce), se však touto dílčí nepřesností ničeho nemění (obsah spisu takový dovolatelčin postup nedokládá a dovolatelka jej ani netvrdí a uvedený závěr odvolacího soudu v dovolání nezpochybňuje). Pro úplnost lze v této souvislosti dodat, že dovolatelka by se při zachování běžné opatrnosti dozvěděla o zastavení sporného majetku nejpozději v souvislosti s uzavřením dohody o vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví manželů (v roce 1993), přičemž podle obsahu spisu (srov. její účastnickou výpověď) sama zjistila zastavení sporného majetku v roce 1996, leč žádné právní kroky v této souvislosti v té době nepodnikla.

Lze tudíž uzavřít, že prostřednictvím uplatněného dovolacího důvodu se dovolatelce nepodařilo zpochybnit správnost napadeného rozhodnutí. Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.).

Jednou větou

V rozhodnutí podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., o povinnosti odsouzeného nahradit odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem, soud uloží odsouzenému, který nemá nárok na bezplatnou obhajobu, povinnost zaplatit státu stejnou částku, jakou soud předtím podle § 151 odst. 2 tr. ř. pravomocně přiznal tomuto obhájci a posléze mu ji i vyplatil, tj. nejen částku představující odměnu obhájce a náhradu jeho hotových výdajů, ale i částku připadající na daň z přidané hodnoty, pokud je obhájce plátcem této daně, a má tedy povinnost odvést ji státu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2011, sp. zn. 11 Tz 17/2011

Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu ČR, sešit č. 2/2012 str. 124, rozhodnutí č. 7

Spolupachatel trestného činu loupeže podle § 234 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zák.,* který sice sám fyzicky nenapadl poškozeného, odpovídá podle § 9 odst. 2 tr. zák.** za těžkou újmu na zdraví poškozeného, byla-li mu způsobena jednáním jiného spolupachatele v rámci společného jednání všech spolupachatelů při uskutečňování jejich společného úmyslu.

Jestliže došlo ke spáchání trestného činu úmyslným společným jednáním dvou nebo více osob, pak skutečnost, že některá z nich jednala ve stavu zmenšené přičetnosti podle § 32 odst. 1 tr. zák.,*** nemá žádný význam ani pro závěr o jejich spolupachatelství podle § 9 odst. 2 tr. zák., ani pro trestní odpovědnost dalších spolupachatelů.

* Nyní jde o trestný čin loupeže podle § 173 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku.

** Nyní jde o ustanovení § 23 tr. zákoníku.

*** Nyní jde s určitou modifikací o ustanovení § 27 tr. zákoníku.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2011, sp. zn. 7 Tdo 16/2011

Zjistí-li rejstříkový soud, že zanikl (či nikdy neexistoval) právní důvod užívání prostor, ve kterých je umístěno zapsané sídlo obchodní společnosti, vyzve ji ke zjednání nápravy. Ne-zjedná-li společnost v soudem určené přiměřené lhůtě nápravu (nedoloží-li listinu osvědčující právní důvod užívání zapsaného sídla, popř. nerozhodne-li o změně svého sídla), rozhodne soud v řízení podle § 200e o. s. ř. o zrušení společnosti s likvidací (§ 29 odst. 6 obch. zák.).

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 5. 2011, sp. zn. 29 Cdo 3692/2010

Naplnění požadavku „příležitosti se s právním úkonem seznámit“, musí korespondovat i se subjektivní schopností adresáta právního úkonu vzít tento úkon na vědomí, případně podle něj jednat. Zvláště za situace, kdy je s jeho doručením

spojován účinek, k jehož zabránění je třeba aktivní činnosti adresáta (např. výpověď z nájmu bytu, podání žaloby o neplatnost výpovědi v zákonné lhůtě), je-li zde adresát, který v důsledku duševní poruchy není schopen jemu adresovaný právní úkon pochopit, a případně na jeho podkladě relevantním způsobem jednat, pak takové doručení právního úkonu nemůže být účinné a nemůže vyvolat důsledky s ním spojené. Není přitom významné, zda adresát byl či nebyl v době, kdy výpověď převzal, zbaven či omezen ve způsobilosti k právním úkonům.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 19. 3. 2012, sp. zn. 30 Co 80/2012

Rozhodnutí zaslala a právní větu vytvořila Mgr. Jana Syrovátková, advokátka v Praze.

Právnícké osoby mohou za podmínek § 9 odst. 9 bytového zákona přímo vykonávat funkci orgánů společenství, tedy především funkci členů výboru, resp. pověřeného vlastníka. Je plně přípustné, aby právnícká osoba byla voleným orgánem společenství, a to přímo, když pro opačný závěr není zákonného důvodu.

Ustanovení stanov společenství vlastníků jednotek, které znemožňuje právníckým osobám přímé členství ve statutárním orgánu společenství – výboru společenství, resp. vznik funkce pověřeného vlastníka, je pro rozpor se zákonem neplatné.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 9. 2011, č. j. 7 Cmo 323/2011

Rozhodnutí zaslal Michal Bureš, advokát v Karlových Varech, právní věta redakce.

Přechod nájmu bytu podle § 179 odst. 1 ve znění do 31. 12. 1991, (dříve přechod práva užívat byt), je právním nástupnictvím svého druhu, za splnění zákonem stanovených podmínek smrtí nájemce právo nájmu nezaniká a dochází ke změně v jednom z jeho subjektů – namísto dosavadního nájemce vstupuje do nájemního vztahu jiná osoba určená tímto ustanovením. Je-li oprávněných více, vznikne společný nájem; ani případná dohoda oprávněných nemůže vznik společného nájmu vyloučit.

Smrtí nájemce a (postupným) opuštěním společné domácnosti dalšími společnými nájemci tímto společným nájemcům právo (společného) nájmu zaniklo a postupně přešlo na zbývající (dosud bydlící) společné nájemce (§ 181 obč. zák. ve znění do 31. 12. 1991, § 707 odst. 3 obč. zák.) tak, že se rozšířil rozsah jejich práva k předmětnému bytu.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, č. j. 26 Cdo 1461/2011

Rozhodnutí zaslal JUDr. PhDr. Oldřich Choděra, advokát v Praze, právní věta redakce.

Z judikatury ESLP

Povinnost mlčenlivosti advokáta a právo na svobodu projevu

Rozsudek ve věci Morová proti Francii ze dne 15. prosince 2011, č. 28198/09

V listopadu 1998 podala žalobkyně (paní Morová), která je advokátkou zapsanou u francouzské advokátní komory Val-d'Oise, žalobu ve věci náhrady škody za neúmyslné zabití následkem očkování proti hepatitidě typu B, jehož obětí bylo 12leté dítě. V průběhu procesu se žalobkyně dozvěděla o dalších podobných případech a zastupovala další klienty proti farmaceutické společnosti, která distribuovala právě vakcíny proti hepatitidě. V listopadu 2002 byl vypracován znalecký posudek o 450 stránkách, a to znalcem/lékařem M. G. z oblasti farmakovigilance a farmakoepidemiologie.

Na žádost svých klientů byla žalobkyně kontaktována novináři a poskytla jim rozhovory. Deniky Le Parisien a Le Figaro a francouzská tisková agentura otiskly části znaleckého posudku, včetně reakce žalobkyně. Články byly poměrně agresivní a poukazovaly na pochybení a následnou spolupráci jak výrobců léčiv, tak zdravotnických orgánů. Žalobkyně také poskytla rozhovor rádiu Evropa 1, ve kterém zdůraznila laxní přístup ministerstva zdravotnictví ke zjištěním uvedeným ve znaleckém posudku.

Dne 4. prosince 2002 podala farmaceutická laboratoř, která distribuovala vakcíny, žalobu na paní Morovou s odůvodněním, že porušila povinnost zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděla v průběhu trestního řízení, a zároveň porušila povinnost advokátního tajemství. Žalobkyně se hájila tím, že poskytovala rozhovor a odpovídala deníkům, které již obsah znaleckého posudku znaly, a to jen na výslovné přání klientů a v jejich zájmu. Dne 11. května 2007 byla soudem (Tribunal correctionnel de Paris) shledána vinnou z porušení povinnosti zachování advokátního tajemství, kterého se dopustila tím, že zveřejnila části znaleckého posudku. Soudce byl toho názoru, že předcházející zveřejnění částí znaleckého posudku je pro posouzení její viny bezpředmětné.

Dne 15. května 2007 podala paní Morová odvolání. Rozhodnutí soudu bylo potvrzeno odvolacím soudem v Paříži, a to 10. ledna 2008 s tím, že se domnívá, že porušení práva mlčenlivosti nebylo nevyhnutelné pro účely obhajoby klienta, a že i když další subjekty znaly obsah dokumentu, neznamená to, že by tyto informace nepodléhaly i nadále profesnímu tajemství. Dne 11. ledna 2008 se paní Morová obrátila na Kasační soud se stížností, že byl porušen článek 10 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „EÚLP“). Kasační soud svým rozhodnutím ze dne 28. října 2008 tuto stížnost zamítl. Z výše uvedených důvodů podala paní Morová v roce 2009 stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva.

Dne 15. prosince 2011 vydal Evropský soud pro lidská práva (dále jen „ESLP“) následující rozsudek:

Vzhledem ke specifickému statutu advokáta a k okolnostem případu se ESLP domnívá, že nebylo dosaženo spravedlivé

rovnováhy mezi potřebou chránit právo žalobkyně na svobodu projevu a povinností zachovávat mlčenlivost o skutečnostech, o kterých se dozvěděla v průběhu řízení. Proto je třeba považovat rozsudek soudu, ve kterém byla žalobkyně shledána vinnou z porušení výše uvedených povinností, kdy se z pozice advokátky vyjadřovala s cílem chránit klienta, za nepřiměřený zásah do svobody projevu advokáta, a tedy porušení článku 10 EÚLP (svobody projevu).

ESLP připomněl, že jeho úkolem je rozhodnout, zda k „omezení“ svobody projevu došlo v souladu s ustanovením článku 10 EÚLP. Rovněž konstatuje, že postavení advokátů je postavení specifické vzhledem k jejich ústřední roli ve výkonu spravedlnosti. Jsou prostředníky mezi svými klienty podléhajícími pravomoci soudu a soudy (soudními orgány), mají tedy klíčovou roli k zajištění důvěry veřejnosti v činnost soudů, v demokracii a v právní stát.

Svoboda projevu tedy platí i pro advokáty, mohou se veřejně vyjadřovat k fungování justice, nicméně nesmí překročit určitou mez. V demokratické společnosti lze pouze ve výjimečných případech považovat zásah do svobody projevu advokáta za „nezbytný“ (viz Nikula et Kyprianou).

V tomto případě ESLP konstatoval, že stěžovatelka, advokátka z povolání, byla odsouzena za porušení povinnosti mlčenlivosti a za vyzrazení obsahu znaleckého posudku tisku, a to v době, kdy byl předložen vyšetřujícímu soudci v rámci vyšetřování. ESLP poznamenal, že národní soud ji odsoudil k zaplacení pokuty ve výši jednoho eura jako náhradu škody žalobci.

Strany se shodly na skutečnosti, že trestněprávní odsouzení činu stěžovatelky představuje zásah do výkonu jejího práva na svobodu projevu, které je jí zaručeno článkem 10 EÚLP, což je také stanovisko soudu.

ESLP zdůrazňuje, že zásah do výše uvedeného práva je „předpokládán zákonem“, a to článkem 226-13 francouzského trestního zákona. Co se týče cíle, sledovaného tímto „záсахem“, ESLP připomíná, že je odůvodnitelné poskytnout zvláštní ochranu důvěrnosti vyšetřování, vzhledem k vážnosti obsahu trestního řízení, a to jak pro výkon práva, tak i na respektování presumpce nevinny vyšetřovaných osob (viz Dupuis a další v. Francie, č. 1914/02, § 44).

Zbývá tedy ujasnit, zda byl tento zásah přiměřený vzhledem k sledovanému odůvodněnému cíli a zda důvody uvedené vnitrostátními soudy jsou vhodné a dostatečné.

ENERGETIKA

nový zákon o podporovaných zdrojích energie

další zákony a vyhlášky
v úplném znění k 4. 6. 2012

Sagit

www.sagit.cz

inzerce

ESLP konstatoval, že stěžovatelka zveřejnila své připomínky ke znaleckému posudku jako advokátka žalující strany, zatímco zpráva byla předmětem utajení v rámci probíhajícího vyšetřování.

Dále ovšem podtrhuje, že autor zveřejnění znaleckého posudku tisku nebyl identifikován a že stěžovatelka nebyla stíhána pro zveřejňování posudku do médií, ale pro zveřejňování informací v něm obsažených. V každém případě v okamžiku, kdy stěžovatelka odpovídala na dotazy novinářů, tisk měl již k dispozici celý znalecký posudek a chtěl jeho obsah zveřejnit s komentářem advokátky obětí.

Evropský soud pro lidská práva se domnívá, že výroky stěžovatelky byly součástí diskuse ve veřejném zájmu v rámci šetření trestného činu neúmyslného zabití, které vzešlo z iniciativy obětí nemocí nastalých po očkování proti hepatitidě B. Skutečnosti se týkaly přímo otázky veřejného zdraví a odpovědnosti nejen farmaceutických společností odpovědných za výrobu a distribuci vakcíny proti hepatitidě B, ale i státních úředníků majících na starosti zdravotní péči. Veřejnost měla tedy jistě zájem znát fakta. V tomto ohledu ESLP připomíná, že čl. 10 § 2 EÚLP ponechává jen malý prostor pro omezení svobody projevu v politických projevech, nebo, jak je tomu v tomto případě, v otázkách obecného zájmu (viz *Surek proti Turecku* (č. 1) [GC] č. 26682/95, § 61 ESLP 1999 IV] a v mediálních souvislostech může zveřejnění takovýchto údajů podpořit právo veřejnosti na informace o činnostech soudních orgánů (*Folia proti Švýcarsku*, č. 35865/04, § 97, 13. prosince 2007).

ESLP zdůrazňuje, že kromě tvrzení o nátlaku vyvíjeného na znalce stěžovatelka ve skutečnosti omezila svůj komentář pouze na informace, které již byly k dispozici v článku *Vakcí-*

na proti hepatitidě B: zpráva která obviňuje a který předcházela rozhovoru se stěžovatelkou.

Francouzská vláda argumentovala tím, že v rámci obhajoby si advokát může dovolit apelovat na veřejné mínění, a to i skrze média, nicméně se musí omezit pouze na prohlášení osobní povahy týkající se vyšetřování, bez zveřejňování dokumentů, které má k dispozici. ESLP zjistil, že právě o takovýto případ šlo.

Vzhledem k okolnostem tohoto případu se ESLP domnívá, že ochrana důvěrných informací nemůže být motivem pro národní soud, aby ve svém rozsudku shledal stěžovatelku vinnou z porušení povinnosti mlčenlivosti. Ochrana práva na svobodu projevu může zapříčinit, ve výjimečných případech, porušení profesního tajemství v rámci výkonu práva na obhajobu.

Proto je soud přesvědčen, že sporný „zásah“ nebyl odpovědí na naléhavou společenskou potřebu a byl tedy v daném případě nepřiměřený.

Pod vlivem okolností projednávaného případu, jakož i s ohledem na zvláštní postavení advokátů, se soud domnívá, že nebyla vytvořena přiměřená rovnováha mezi potřebou chránit práva stěžovatelky, tzn. respektování svobody jejího projevu, a mezi zachováním důvěrnosti vyšetřování, práv obviněných a zachováním autority a nestrannosti soudní moci.

V závěru tedy soud uvádí, že prohlášení viny stěžovatelky, která se vyjadřovala v rámci výkonu advokacie a hájila zájmy svých klientů, vedlo k nepřiměřenému zásahu do jejího práva na svobodu projevu, čímž došlo k porušení článku 10 EÚLP.

✿ Připravila JUDr. TEREZA NEKOVÁŘOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK.

Povinnost advokáta vykonávat funkci bezplatného opatrovníka mentálně postižené osoby

Rozsudek ve věci *Graziani-Weiss proti Rakousku*
z 18. ledna 2011, č. 31950/06

Okresní soud vedl seznam možných opatrovníků, obsahující též jména všech praktických lékařů a notářů vykonávajících činnost v rámci okresu. Vzhledem k tomu, že místní sdružení opatrovníků mělo nedostatek opatrovníků pro mentálně postižené osoby, které neměly příbuzné, soud stanovil stěžovatele opatrovníkem, neboť byl podle seznamu na řadě. Jeho úkolem bylo nakládat s příjmy opatrovance a zastupovat jej před soudem a jinými úřady. Stěžovatel namítal, že jeho pracovní a mimopracovní činnost mu nedovolují ujmout se takového úkolu a že na seznamu jsou vedeni pouze právníci a notáři a nikoli jiné osoby, které mají znalost práva, což bylo podle jeho názoru diskriminující. Jeho námítka však byly odmítnuty.

Protože ustanovení článku 4 Úmluvy neobsahuje definici „nucené nebo povinné práce“, Soud použil definici uvedené v Úmluvě č. 29 Mezinárodní organizace práce – „jaká-

koli práce nebo služba, která je po jednotlivci požadována pod hrozbou trestu a kterou jednotlivec nevykonává dobrovolně“.

V případě stěžovatele nebylo sporu o tom, že odmítnutí převzít funkci opatrovníka mohlo mít za následek disciplinární sankci. Nicméně, podle názoru Soudu, zastupování před soudem a jinými úřady spadalo do okruhu jeho běžných činností a stěžovatel mohl počítat s tím, že jednoho dne bude jako opatrovník ustanoven. Navíc netvrdil, že by pracovní nápor byl nezvládnutelný a opatrovnícká činnost příliš časově či jinak náročná. Zátěž, kterou stěžovatel musel čelit, nebyla podle názoru Soudu nepřiměřená a služba, kterou byl stěžovatel pověřen, nebyla nucenou nebo povinnou prací ve smyslu článku 4 Úmluvy.

Neporušení článku 4 Úmluvy (zákaz otroctví a nucené práce) - jednomyslně.

✿ JUDr. EVA HUBÁLKOVÁ, Ph.D.,
vedoucí česko-estonsko-ukrajinského
oddělení Kanceláře ESLP

Pavel Šámal a kol.:

Trestní zákoník. Komentář

C. H. Beck, Praha 2012, 2. vydání,
2 díly, 3614 stran, 4490 Kč.

V novém formátu barevného provedení desek edice Velké komentáře, avšak v osvědčené kvalitě, připravilo nakladatelství C. H. Beck v měsíci květnu odbornou veřejností dlouho očekávané druhé vydání komentáře k trestnímu zákoníku.

Nezměněný devítičlenný autorský kolektiv pod vedením profesora Pavla Šámalu, předního českého právníka v oblasti trestního práva, se z hlediska celkové koncepce komentáře a struktury výkladu jednotlivých ustanovení přidržel přehledného formátu z prvního vydání.

Po textu příslušného ustanovení trestního zákona se čtenář seznámí se souvisejícími trestněprávními ustanoveními a trestními i netrestními předpisy. Již v této oblasti je zřejmý výrazný posun oproti prvnímu vydání, neboť pozornost autorského kolektivu, věnovaná návaznosti a celkovým vztahům mezi jednotlivými ustanoveními trestního zákoníku na straně jedné, a interdisciplinarity v podobě upozornění na souvislosti s mimotrestními předpisy na straně druhé, zcela jednoznačně výraznou měrou přispěly k mnohem ucelenějšímu výkladu a pohledu na trestní právo hmotné s ostatními právními odvětvími (čtenáři to ocení především u norem s blanketní a odkazovací dispozicí). V dostatečně potřebném rozsahu se autoři zabývali i unijním právem. Následuje výběr stěžejní, pečlivě vybrané použitelné literatury, která čtenáře v případě zájmu navede ke zdrojům hlubších poznatků. Na tomto místě je potřeba ocenit výjimečný cit autorů při výběru literatury, neboť představuje skutečně aplikovatelné prameny k jednotlivým ustanovením trestního zákoníku, a to i v případě, že byla vydána dříve, respektive vztahuje se k právní úpravě do 31. 12. 2009.

Před samotným výkladem příslušného ustanovení trestního zákoníku nabízí komentář jeho obsah, aby se čtenář rychle a snadno zorientoval v textu, k čemuž opět výrazně přispěly i marginální odkazy, jejichž stěžejní význam lze vy-

sledovat především u bezchybného věcného rejstříku. Ten umožňuje uživateli snadnou a efektivní orientaci v komentáři.

Přehled judikatury zakončuje výklad každého ustanovení trestního zákoníku. Rozhodnutí soudů, která aplikovala ustanovení původního trestního zákona a neztratila svůj význam ani po přijetí trestního zákoníku, autoři komentáře označili podle odpovídajících ustanovení nového trestního zákoníku. Tento způsob nepochybně všem uživatelům značně urychlí práci s judikaturou, na druhé straně však nelze vysledovat návaznost na konkrétní ustanovení původní právní úpravy, což by bylo možné, pokud by například v závorce byla původní ustanovení právní úpravy platné a účinné v době příslušného rozhodnutí. Pozitivně se projevilo zařazení kompletní nové judikatury, v rámci níž již byly soudy aplikován nový trestní zákoník.

Přehlednout nelze ani bohatý poznámkový aparát, který je pro každého uživatele především zdrojem označení pramenů pro další hlubší studium. Celkový rozsah publikace si znovu vyžádal rozdělení do dvou dílů, rozsahem zhruba stejných, kdy první je věnován obecné části trestního zákoníku a druhý zvláštní části trestního zákoníku.

Předkládaná publikace reflektuje nejen veškeré účinné novely trestního zákoníku, ale i přijetí zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, coby dalšího pramene trestního práva. Přestože se tento významný zákon dočká samostatného komentářového zpracování, především u výkladu obecné části trestního zákoníku bylo na tuto novou právní úpravu v po-

třebné míře reagováno, a to i s ohledem na vztah trestního zákoníku jakožto primárního pramene trestního práva hmotného k uvedené speciální právní normě. Komentář obecné části trestního zákoníku proto doznal nepřehlédnutelných změn především u základů trestní odpovědnosti, osoby pachatele trestného činu a ukládání trestů a ochranných opatření právě v návaznosti na legislativní změny a vývoj judikatury v dané oblasti. V případě zvláštní části byly ze stejných příčin výrazněji přepracovány pasáže vztahující se k trestným činům proti životnímu prostředí, trestným činům majetkovým a trestným činům proti pořádku ve věcech veřejných.

Recenzovanou publikaci je v současné době možné bez sebemenších pochyb označit za „vlajkovou loď“ nejen této ediční řady nakladatelství C. H. Beck, ale i shodně zaměřených dostupných publikací na českém knižním trhu, neboť svým zpracováním, zevrubností a kvalitou výrazně převyšuje publikace v dané oblasti běžně dostupné.

Komentář bude nepostradatelný v knihovně každého právníka, jehož předmětem zájmu je trestní právo, a současně bude sloužit v praxi nejen všem orgánům činným v trestním řízení, ale i advokátům a celé právnické veřejnosti.

Komentovaný trestní zákoník odpovídá právnímu stavu a judikatuře k 1. 1. 2012.

✦ JUDr. Ing. DANIEL PROUZA, Ph.D.,
advokát v Českých Budějovicích

Jaroslav Svejkovský a kol.:

Nový občanský zákoník. Srovnání nové a současné úpravy občanského práva

C. H. Beck, Praha 2012, 792 stran,
790 Kč.

Nahrazení dosavadního, více než 40 let starého občanského zákoníku zbrusu novým předpisem, který vychá-

zí z jiných politických, ideologických i terminologických východisek, představuje revoluční změnu v občanském právu.

Tato nepochybně velmi významná změna vytváří požadavek rychle a účelně seznámit odbornou i laickou veřejnost s novou úpravou. Pro rychlejší a snazší orientaci v právních předpisech při přechodu na tuto novou občanskoprávní úpravu (a dodejme i novou úpravu obchodních závazkových vztahů a dalších) připravil autorský kolektiv šesti advokátů a dvou notářů pod vedením JUDr. Jaroslava Svejkovského knihu, která novou a současnou úpravu občanského práva přehledně srovnává. Knihu právě vydává nakladatelství C. H. Beck.

Naprostu unikátní práce, která bude nepochybně každodenní pomůckou pro studium nového občanského práva pro každého právníka, na téměř osmi stech stránkách přehledně, formou sloupcového textu, srovnává stávající a novou právní úpravu formou přiřazováním významově shodných ustanovení nového občanského zákoníku a dnes platné úpravy. Pro takové srovnání nebylo možné použít jen stávající občanský zákoník, ale bylo nutné používat i jiné, dnes platné právní předpisy, zejména obchodní zákoník a zákon o rodině.

Jednotlivá srovnávací ustanovení nejsou nijak komentována. To ostatně není a ani nebyl cíl této publikace. Účelem knihy je „první pomoc“ v orientaci v nové úpravě, srovnání nové a staré právní úpravy, doložení vztahů jednotlivých institutů nového práva a práva starého a snaha o zjištění jejich obsahové kontinuity či diskontinuity. V mnoha případech se jednalo o úkol velmi nelehký. Nový občanský zákoník vychází z jiné terminologické základny, upravuje celou řadu právních institutů, které dosavadní právní úprava nezná, odstraňuje nežádoucí dualitu občanského a obchodního práva, obsahuje celou materii dnes upravenou zákonem o rodině a nikoliv nevýznamnou část materie (zejména obchodní závazkové vztahy) obsažené v zákoníku obchodním. Autoři proto nemohli použít metodu pouhého mechanického srovnání jednotlivých institutů, neboť řada dnes platných ustanovení

v novém kodexu vůbec nenalézá svůj protějšek, případně nová úprava některé dnes platné občanskoprávní instituty zcela pomijí. To např. platí u správy cizího majetku (ustanovení § 1400 a násl. nového občanského zákoníku) nebo např. u svěrečnického fondu (§ 1448 a násl.), kde srovnání logicky zcela chybí.

Velmi užitečnou pomůckou bude, jak jsem si ostatně sám ověřil u podobné publikace z trestního práva v souvislosti s vydáním nového trestního zákoníku, připojená srovnávací tabulka jednotlivých paragrafů. Uživatelé (v souvislosti s touto knihou zřejmě není použití pojmu čtenář nevhodnější), je tak umožněna téměř okamžitá orientace včetně zjištění, kde a jak jsou (či nejsou) dosavadní občanskoprávní instituty v novém zákoníku upraveny. Stejným způsobem je zpracováno i srovnání se zákonem obchodním, zákonem o rodině a zákonem o vlastnictví bytů. Každý, kdo chce začít se studiem nového občanského zákoníku, má v této knize nenahraditelného pomocníka.

Obsáhlý věcný rejstřík, který v dnešní době nebývá pravidlem, pak uzavírá tuto veskrze užitečnou publikaci, která má všechny předpoklady pro to, aby se stala součástí knihovny všech právníků napříč celým justičním spektrem.

✿ JUDr. MARTIN VYCHOPEŇ,
advokát v Benešově a externí pedagog
na PF UK

Bohumil Havel a kolektiv:

Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem

Sagit, Ostrava 2012, 281 stran,
340 Kč.

Ostravské nakladatelství Sagit opět dokázalo svou pohotovost a podnikatelský instinkt, když jako první české nakladatelství nabízí ucelenou publikační řadu k rekonstrukci soukromého práva. Ihned po publikaci nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích ve Sbírce zákonů vydalo klasické sešity ÚZ (Úplné Znění). Krátce na to představilo vázané vydání nového občanského zákoníku s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem z pera hlavního autora nového kodexu, prof. Dr. JUDr. Karla Eliáše. Recenze na toto dílo byla součástí minulého Bulletinu advokacie. Ve spolupráci se zaměstnanci legislativy ministerstva spravedlnosti pak nakladatelství doplnilo ještě srovnávací tabulky mezi stávajícím právem a stavem k 1. lednu 2014.

Mezi těmito počiny nemůže chybět komplementární dílo k Eliášovu kodexu, a to zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem od hlavního autora zákona, doc. JUDr. Bohumila Havla, Ph.D. Lze se domnívat, že vydání obou hlavních zákonů s aktualizovanými důvodovými zprávami bude až do vydání klasických komentářů plnit roli komentáře k zákonům. A rovněž tak i po jejich vydání půjde ještě dlouho o základní materiál ke studiu rekonstrukce, neboť většina právnické obce potřebuje nové zákony především načíst a stručně a jasně vysvětlit jejich obsah, smysl a rozdíly oproti stávající právní úpravě. K tomu jsou kvalitní důvodové zprávy ideálním prostředkem.

Hlavní autor zákona o obchodních korporacích i důvodové zprávy, doc. JUDr. Bohumil Havel, Ph.D. je i přes své mládí (nar. 1975) jednou z největších českých autorit v oboru obchodního a úpadkového práva, včetně komparistiky a legislativy v těch-

to oblastech. V roce 2001 byl pověřen tehdejšími ministrem spravedlnosti JUDr. Jaroslavem Burešem vypracováním věcného záměru nového obchodního zákona jako součásti rekodifikace soukromého práva, z nějž vzešel zákon o obchodních korporacích. Docent Havel se výrazně podílel též na autorském zpracování nového insolvenčního zákona či zákona o nabídkách převzetí. Je členem Legislativní rady vlády, expertní skupiny ministerstva spravedlnosti pro insolvenční právo, rekodifikační komise pro soukromé právo, několika vědeckých a redakčních rad a v neposlední řadě též členem představenstva The European Centre for Comparative, Commercial and Company Law v Krakově. V době reformních snah o očistění Fakulty právnické v Plzni byl jejím proděkanem pro strategii a rozvoj, ale po odchodu jeho učitele prof. Eliáše z pozice děkana ji na protest opustil. Pracovně nyní působí v Ústavu státu a práva AV ČR a jako Of Counsel advokátní kanceláře PRK Partners v Praze.

Kniha nabízí čtenářům vše, co k základnímu seznámení se se zákonem o obchodních korporacích potřebují. Za rozumnou cenu získá uživatel poměrně vysokou hodnotu. Tím nejdůležitějším je autorsky zpracovaná aktualizovaná důvodová zpráva k zákonu. Předchozí zveřejněná verze důvodové zprávy, dostupná na internetových stránkách Poslanecké sněmovny jako tisk č. 363, odpovídá vládnímu návrhu zákona o obchodních korporacích, schváleného usnesením vlády ze dne 18. května 2011. Její využití ve vztahu k platnému znění zákona vyhlášeného ve Sbírce zákonů pod č. 90/2012 Sb. je omezené, neboť původní důvodová zpráva k vládnímu návrhu není úplná a neodpovídá schválenému textu zákona. Ve třetím čtení totiž poslanci přijali celkem 504 změny, z toho 224 změn věcných a 280 legislativně-technických. Tyto poslanecké změny naštěstí nijak nepoškodily obsah a vnitřní jednotu zákona, neboť všechny byly dohodnuty s ministerstvem spravedlnosti jako předkladatelem návrhu a odborně formulovány buď přímo doc. Havlem, případně prof. Dědičem, doc. Štenglovou či dalšími členy rekodifikační komise.

Druhým důvodem omezené využi-

telnosti původní důvodové zprávy pro praxi je skutečnost, že množství přijatých změn mělo vliv na číslování paragrafů, a proto číslování zvláštní části důvodové zprávy přestalo odpovídat číslování paragrafů v zákoně, a to nejen v nadpisech, ale i ve vnitřních odkazech. Pozměňovací návrhy zrušily např. § 47, 50 až 52, 68, 88, 143 či 147 původního vládního návrhu a došlo k přečíslování navazujících. To vše bylo třeba doplnit či přepracovat i v důvodové zprávě, aby byla srozumitelná pro čtenáře.

Kniha nabízí čtenářům i další pomůcky, které pomohou v orientaci v novém zákonu. Jde jednak o přehled struktury ZOK (obsah) zařazený na počátku publikace, a věcný rejstřík institutů obsažený na 15 stranách v závěru díla.

Zákon o obchodních korporacích obsahuje dle koncepčního rozhodnutí rekodifikační komise pouze úpravu práva obchodních společností a družstev. Všechny obecné instituty, a samozřejmě též celá závazková část, které doposud byly obsaženy v obchodním zákoníku, byly přesunuty a sjednoceny v novém občanském zákoníku. Úprava obchodního rejstříku bude v připravovaném zákoně o rejstříku.

Důvodová zpráva ve své obecné části poskytne čtenářům sofistikovaný vhled do problematiky korporáčního práva a důvodech přijetí jeho nové úpravy. Autor popisuje historické souvislosti a vývoj obchodního (a občanského) práva na území ČR, podává srovnání stávajícího práva s novým zá-

konem, vysvětluje jeho zásady a odlišnosti včetně mezinárodního srovnání. Díky úzkému sepětí Bohumila Havla s Karlem Eliášem i díky společnému řešení koncepčních otázek v rekodifikační komisi ministerstva je patrné, že jak důvodové zprávy, tak především zákony samotné – nový občanský zákoník a zákon o obchodních korporacích – vycházejí ze stejných zásad a jsou obsahově, institucionálně i terminologicky sladěné.

Ve zvláštní části autor sdružuje logicky související paragrafy do větších celků, které následně opatřuje vysvětlením. Tento přístup je pro čtenáře vhodný. Většina zvláštních částí důvodových zpráv bývá zoufale popisná, neboť se v nich převážně jen opakuje text jednotlivých paragrafů jinými slovy či slovosledem. Díky tomu, že se autor nenutil do odůvodňování každého paragrafu jednotlivě, mohl si dovolit vyšší míru abstrakce a vysvětlení skutečného smyslu nových ustanovení v potřebných souvislostech. Zároveň tím není rozsah zvláštní části uměle natahován a čtenář v něm najde to, co lze od dobré důvodové zprávy očekávat.

✦ Mgr. FRANTIŠEK KORBEL, Ph.D.,
náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu
a místopředseda Legislativní rady vlády

Alexander J. Bělohlávek:

Ochrana spotřebitelů v rozhodčím řízení

C. H. Beck, Praha 2012, 625 stran,
760 Kč.

Téma ochrany spotřebitelů ve spojení s rozhodčím řízením je oblastí, která v posledních letech vyvolává mnoho turbulentních diskusí, často bohužel jen politicky motivovaných a populisticky formulovaných. Monografie A. Bělohlávka, který se (nejen) rozhodčím řízením zabývá řadu let, je prvním detailním pojednáním o této živé problematice v České republice, je však vcelku ojedinělá i v mezinárodním prostředí. Jde totiž o materii zajímavou pro řadu jiných zemí a judikatura autorem rozebíraná

svědčí o tom, že jde o téma živé v globálním měřítku. Není proto překvapivé, že o tento titul projevil zájem i několik nakladatelství v zahraničí (v USA, Polsku, Rusku, Rumunsku aj.), u nichž vyjdou odpovídající jazykové verze ještě v letošním roce.

Problematika zvláštního postavení spotřebitelů je pojednána ve třech hlavních blocích. Jednak jde o rozbor nejdůležitějších problémů, které se ve vztahu k ochraně spotřebitelů v rozhodčím řízení objevují, a jejich pozadí ústavněprávní, teoretickoprávní a civilistické (hmotněprávní i procesní). Dále se autor zabývá základními přístupy a úpravou v několika desítkách zemí, včetně judikatury národních soudů, a v regionech, včetně podrobného pojednání z pohledu práva EU a unijní judikatury. Třetí rovina, pomocí níž autor pojednává danou problematiku, je procesní hledisko, tj. po jednotlivých stádiích rozhodčího řízení, jakož i řízení souvisejících a navazujících při výkonu pomocné a kontrolní funkce soudů. Rozebrány jsou i otázky, o nichž tuzemská judikatura, ale také tuzemská i zahraniční literatura prozatím spíše mlčí. Příkladem je třeba uznání a výkon cizího zahraničního nálezu, který však nespňuje standardy ochrany spotřebitelů v zemi, v níž je výkon navrhován. Jde o jedno z témat, které sice literatura opomíjí, má ovšem klíčový význam, pokud si uvědomíme globální význam Newyorské úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, která má aplikační přednost před vnitrostátním

právem i právem EU a která dává spíše jen nepatrnou možnost odmítnout uznání a výkon takového cizího rozhodčího nálezu.

Publikace obsahuje velké množství odkazů a anotací tuzemské i zahraniční judikatury, často prezentované ve vzájemném srovnání. Způsob zpracování v tomto ohledu navíc svědčí tomu, že autor vychází z originálních pramenů a z úplného znění těchto rozhodnutí. Přitom v zahraniční judikatuře právě v tomto případě lze nalézt odpovědi na mnoho otázek, které jsou vysoce sporné i v tuzemské praxi a k jejich řešení si tuzemská praxe hledá cestu velmi složitě a bohužel často i za pomoci poněkud sporné argumentace. Typickou otázkou tohoto typu je kvalifikace rozdílu mezi spotřebitelem oproti jiným stranám v rozhodčím řízení, zejména pokud jde o odpovědnost za vlastní projev vůle při uzavírání rozhodčí smlouvy. V tomto ohledu je zřejmě nejzajímavější podrobné pojednání o úpravě, praxi a judikatuře v Německu, když právě německé koncepti arbitrability a rozhodčího řízení ve spotřebitelských věcech se zřejmě nejvíce podobá i současná tuzemská úprava po rozsáhlé novele zákona o rozhodčím řízení, která nabyla účinnosti teprve 1. dubna 2012. Zajímavým způsobem je podána také problematika základních práv, zejména z perspektivy rozhodovací praxe Evropského soudu pro lidská práva. Ta totiž na několika případech jasně ukazuje, že soudní a procesní systémy se i v řadě vyspělých zemí dostávají do krize a mnohdy nejsou způsobilé poskytnout účinnou ochranu právům. To ovšem staví do zcela jiného světla ochranu spotřebitelů i rozhodčí řízení.

Autor se možná mohl podrobněji věnovat některým fázím řízení před rozhodci. Zajímavé by třeba bylo, pokud by byl větší prostor věnován poučovací povinnosti rozhodců, která patří k jedněm z nejvíce diskutovaných otázek a která zřejmě v souvislosti s tzv. spotřebitelskými spory nabývá kvalitativně jiného rozměru. Přesto jde však o publikaci, která si zaslouží pozornost jak široké právní praxe, tak teorie.

✦ prof. JUDr. KVĚTOSLAV RŮŽIČKA, CSc.,
katedra obchodního práva PF UK Praha

Petr Dobiáš:

Mezinárodní pojistné právo se zřetelem k řešení pojistných sporů v rozhodčím řízení (Vybrané kapitoly)

Leges, s. r. o., Praha 2011,
272 stran, 420 Kč.

Monografie JUDr. Petra Dobiáše, PhD., odborného asistenta katedry obchodního práva Právnické fakulty UK, je věnována problematice, která zatím v tuzemské odborné literatuře nebyla jako celek zpracována. Publikace se zaměřuje zejména na soukromoprávní aspekty mezinárodního pojistného práva, i když zcela nepomíjí ani některé aspekty veřejnoprávní. Práce přináší především hlubokou analýzu problematiky v oboru nové úpravy evropského mezinárodního práva soukromého, jak tomu odpovídá i obsah recenzované knihy.

Knihy je přehledně uspořádána do sedmi kapitol. První kapitola obsahuje podrobné srovnání kolizní úpravy pojistných smluv, která je obsažena v právním řádu většiny evropských států. Autor analyzuje kolizní úpravu členských i nečlenských států Evropské unie. V rámci této kapitoly stručně pojednává i o právní úpravě v novém zákoně o mezinárodním právu soukromém, která bude účinná od 1. ledna 2014. Autor v této kapitole provedl rozbor právní úpravy rozhodného práva pro pojistné smlouvy, který z hle-

diska počtu posuzovaných právních řádů nemá v tuzemské ani zahraniční literatuře obdoby. V rámci této kapitoly se nachází výklad i k určení práva rozhodného pro pojistné smlouvy podle Římské úmluvy z roku 1980 a Nařízení Řím I. Vědecký přínos této kapitoly spočívá mimo jiné v tom, že autor poukazuje na problémy a nedostatky, jež mohou vznikat při aplikaci ust. čl. 7 Nařízení Řím I, který byl zčásti vytvořen po vzoru kolizní úpravy, obsažené v tzv. směrnících o životním a neživotním pojištění. Pro čtenáře je přínosný i bohatý seznam české a zahraniční literatury uvedený v této kapitole.

V následující – v pořadí druhé – kapitole nalezneme vedle komentované vybrané judikatury k první až páté směrnici, upravující pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, též pojednání o určení práva použitelného pro dopravní nehody podle Haagské úmluvy z roku 1971 a Nařízení Řím II.

Ve třetí kapitole autor komentuje právní úpravu určení pravomoci soudů v pojistných věcech podle Nařízení Brusel I. Jde o problematiku, kterou je třeba řešit vždy při vzniku pojistných sporů. Aktualnost a praktický význam kapitoly jsou akcentovány s ohledem na to, že Nařízení Brusel I se použije přednostně před dvoustrannými smlouvami o právní pomoci, uzavřenými mezi členskými státy Evropské unie. I zde přináší publikace ucelený pohled na judikaturu Soudního dvora Evropské unie a ucelený přehled odborné zahraniční literatury k tématu.

Čtvrtá kapitola bude zajímat především čtenáře, zabývající se judikaturou Soudního dvora Evropské unie. Autor přináší přehled a rozbor veškeré aktuální judikatury, významné v oboru mezinárodního pojistného práva, neopomíjí uvést ani judikáty týkající se spotřebitelské arbitráže.

V páté kapitole srovnává autor návrh „Zásad evropského pojišťovacího smluvního práva“ s českým zákonem o pojistné smlouvě. Zásady evropského pojišťovacího smluvního práva jsou volitelným právním nástrojem, vytvořeným Projektovou skupinou „Novelizace evropského pojišťovacího smluvního práva“. Autor zde mohl čerpat informace přímo ze zdroje, neboť je korespondenčním členem této projektové skupiny a připravil překlad návrhu Zásad evropského pojiš-

ťovacího smluvního práva, který v rámci úprav návrhu nadále aktualizuje (přílohou publikace je aktuální znění Zásad evropského pojišťovacího smluvního práva ze dne 1. srpna 2009).

Autor neopomněl čtenáři poskytnout celkový pohled na problematiku rozhodčího řízení v pojistných věcech, které představuje efektivní způsob řešení mezinárodních pojistných sporů. V předposlední kapitole se nachází jak obecný výklad o rozhodčím řízení v pojistných věcech, tak i praktický rozbor postupu v řízení před nejvýznamnějšími pojistnými rozhodčími institucemi v Evropě a Spojených státech amerických.

Závěrečná kapitola se věnuje rovněž vysoce aktuální problematice a ocení ji především mezinárodní přepravci a pojistitelé. Jedná se o výklad ustanovení týkajících se pojistné smlouvy v nových dodacích doložkách INCOTERMS® 2010 a doložkách Institute Cargo Clauses 2009.

Celkově lze shrnout, že publikace přináší hlubokou teoreticko-praktickou analýzu zkoumané problematiky, která nebyla v české odborné právní literatuře doposud dostatečným způsobem zmapována, natož pak analyzována. I proto je kniha pro tuzemského čtenáře přínosná. V celé publikaci se projevuje odborné zaměření autora (mezinárodní právo soukromé a právo mezinárodního obchodu), který komparuje judikaturu, odbornou literaturu a právní úpravu z různých právních řádů. Celé dílo má přehlednou a ucelenou systematiku, která se týká zásadních právních otázek v oblasti mezinárodního pojistného práva v soukromoprávních věcech. Posuzovaná monografie potvrzuje slibný vědecký potenciál autora a je příslibem jeho dalšího odborného růstu.

Publikaci lze nepochybně doporučit soudcům, advokátům a rozhodcům, kteří se zabývají v právní praxi řešením pojistných sporů a sporů o náhradu škody (především z dopravních nehod). Monografie by neměla chybět ani v knihovnách právních oddělení pojišťoven, zajišťoven a mezinárodních spedičních firem. S ohledem na to, že kniha obsahuje řešení praktických otázek vznikajících v mezinárodním pojistném právu, je vhodná i pro pojistníky a spotřebitele.

✦ prof. JUDr. JAN DVOŘÁK, CSc., vedoucí katedry občanského práva PF UK Praha

Přečetli jsme za vás

JUDr. Robert Pelikán, Ph.D.:

Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích

Obchodněprávní revue č. 3/2012, str. 76-79.

Autor, advokát, ve svém článku nastínil několik změn, které se týkají společnosti s ručením omezeným v souvislosti s přijetím návrhu nového zákona o obchodních korporacích. Sám autor, jak na několika místech v článku, tak i v závěru, projevuje nevoli vůči novotám, které tato nová úprava přináší. Současné řešení hodnotí jako bezproblémové a rozšířené, a nedomnívá se, že provedené změny jsou správným krokem.

Jako první hodnotí autor formální stránku zákona. Nárůst počtu paragrafů nevidí jako rozhodující, kritický postoj ovšem zaujímá ke snaze čelit až absurdním situacím, která dle jeho názoru spíše povede k podněcování ještě větší tvořivosti, a dále ke snížení srozumitelnosti textu. Ani nové formulace bez obsahových změn autor nepovažuje za vhodné, neboť to povede k hledání nového normativního obsahu a potenciálně i významovému posunu. V souvislosti s tímto zákonem pak předesílá, že jediným rozumným řešením je výkladová setrvačnost, kdy jsou nové formulace přiřazovány k podobným dosavadním a je jim dáván stejný obsah. Při tomto postupu však ztrácí význam opravdové změny, které takto mohou být lehce přehlédnuty.

Největší prostor autor věnuje pojmu základní kapitál, který v nové úpravě ztrácí svůj dosavadní význam, a dle jeho mínění se stává až bezobsažným. Uvádí, že takový trend, pro Evropu běžný před deseti lety, nepřinesl v minulosti kýžené výsledky, kterými mělo

být přilákání nových investorů a odstranění bariér pro začínající podnikatele. V základním kapitálu vidí prvek důvěry i indikátor poplachu o hrozícím úpadku, kdy dosud vznikala povinnost svolat valnou hromadu již ve chvíli, kdy neuhrazená ztráta dosáhla poloviny základního kapitálu a došlo tak k uspokojení všech věřitelů. Dále uvádí, že nové řešení může vést ke zvýšení nezodpovědnosti některých ekonomických aktérů, kteří touto formou společnosti nebudou riskovat byť jedinou korunu ze svého majetku.

V poslední části příspěvku rozebírá posun v charakteru společnosti s ručením omezeným směrem k akciové společnosti, sám ji nazývá její druhou formou, což vede k podstatnému otevření společnosti a odporuje to její uzavřené povaze. Jedním z příkladů, které jmenuje, je vydávání kmenových listů („akcií“) na řad a tím i možnost drobení obchodního podílu, pokud společenská smlouva umožňuje vydat jednomu společníkovi více kmenových listů. Pokud to společenská smlouva umožní, bude moci společník vlastnit i více podílů, tím mít i možnost navzájem odlišného hlasování, dále pak neplnění vkladové povinnosti bude dopadat jen na ty podíly daného společníka, které nebyly splaceny. Dalším příkladem autor připomíná povinnost prodeje uvolněného obchodního podílu v relativně krátké době, kdy stávající společníci budou mít pouze předkupní právo, a tím nechtěný vstup třetích osob do společnosti.

Autor ještě zmiňuje až přehnaně formalizované hlasování, vedení seznamu společníků či listin přítomných na valné hromadě.

JUDr. Petr Čech, LL.M.:

Povinnost odvádět DPH a smlouvy

Právní rádce č. 2/2012, str. 4-7.

Autor článku, odborný asistent katedry obchodního práva Univerzity Karlovy, přibližuje změny sazby daně z přidané hodnoty a situace, které tyto změny přináší, a odkazuje na ustálenou judikaturu.

Daň z přidané hodnoty byla u nás zavedena 1. 1. 1993. Zákon o DPH ve

svých přechodných ustanoveních pamatoval na smlouvy uzavřené před tímto datem a stanovil, že zaplacení vyšší ceny bude dáno k tíži objednatelů a kupujících. Jiný režim ovšem platí pro smlouvy uzavřené po 1. 1. 1993, ve kterých se strany nedohodly, zda cena již daň zahrnuje či nikoliv. Po peripetiích Nejvyšší soud dovedl, že rozhodující je cena uvedená ve smlouvě jako konečná, tedy daň zahrnující, pokud ve smlouvě není uvedeno jinak. Objednatel tedy zaplatí pouze cenu takto ve smlouvě uvedenou. Tento závěr se opírá o základní zásadu smluvního práva *pacta sunt servanda*, a nic na tom nemění ani okolnost, že věřitel je plátcem DPH, tedy ze zákona daň odvést musí, a ve smlouvě na ní není pamatováno.

Teorie i judikatura shodně uvádějí, že lze dohodu o dani sjednat též ústně, tedy vyjma smluv, u kterých je předepsána či ujednána písemná forma. Důkazní břemeno je pak na straně věřitele, pro kterého ovšem v případě sporu nebude snadné existenci takové dohody dokázat.

Autor se také zabývá situací, kdy věřitel se stane plátcem daně až po uzavření smlouvy. V takovém případě Nejvyšší soud rozhodl, že věřitel nemůže navyšovat cenu, pokud na to ve smlouvě nepamatoval. Nová daňová povinnost zatíží pouze věřitele a nemá vliv na závazkový vztah mezi účastníky smlouvy.

Podobné je to i v případě změny, snížení či zvýšení sazby daně z přidané hodnoty. Rozhodující je smlouva a výše daně v ní uvedená, neboť tyto změny se týkají pouze věřitelovy povinnosti daň odvést, nikoliv jeho vztahu s dlužníkem. Pro změnu ceny lze uzavřít dodatek ke smlouvě, nebo takové situaci předejít výslovným smluvním ujednáním o dani z přidané hodnoty. Dlužník je pak povinen hradit daň ve výši, kterou věřitel odvádí státu. Je důležité podotknout, že při tomto způsobu řešení nesmí být ve smlouvě odkazováno na konkrétní sazbu daně.

Autor se ve svém příspěvku snaží přehledně přiblížit dostupnou judikaturu a seznámit čtenáře s jejími závěry, tak, aby se mohli v budoucnu vyvarovat nepříjemným situacím.

JUDr. Petr Vojtek:

Poskytování informací ze zdravotnické dokumentace a nárok na její vydání

Právní rozhledy č. 5/2012, str. 183-185.

Autor, soudce Nejvyššího soudu, ve svém příspěvku rozebírá postoj judikatury k poskytování informací ze zdravotnické dokumentace a nárok na její vydání na základě rozsudku Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 8. 2011, sp. zn. Cdo 3562/2009.

Žalobce podal k soudu prvního stupně žalobu, v níž se domáhal vydání originálu své zdravotnické dokumentace z let 1974-1976. Jak autor zdůrazňuje, činil si nárok na dokumentaci jako takovou, nejen na poskytnutí informací v ní uvedených. Jeho žaloba byla zamítnuta. Odvolací soud toto rozhodnutí potvrdil s tím, že listiny, které tvoří dokumentaci, nelze ztotožňovat s údaji, které jsou v nich zachyceny. A z práva na informace nelze dovodit právo na hmotný nosič těchto informací.

Žalobce poté podal dovolání. Z odůvodnění rozsudku Nejvyššího soudu lze dovodit několik důležitých bodů.

Obsahem zdravotnické dokumentace jsou identifikační údaje pacienta a informace o onemocnění. Pacient má právo (a) na veškeré informace o něm nashromážděné, (b) nahlížet do dokumentace za přítomnosti zdravotnického pracovníka, (c) pořizovat kopie, výpisy či opisy, (d) určit osobu, která může být informována o jeho zdravotním stavu či vyslovit zákaz s podáváním těchto informací.

Pokud dojde ke změně ošetřujícího lékaře, je dosavadní lékař povinen předat novému informace o pacientovi a jeho onemocnění, aby mohla být zajištěna návazná péče. Je zde zdůrazněno, že se jedná o informace, ne o předání hmotného nosiče.

Žalobce v dovolání uvedl, že zdravotnické zařízení má právo vést a držet dokumentaci pouze s jeho souhlasem, a že právo zdravotnického zařízení nakládat s ní nesmí být silnější než právo pacienta. Tento přístup ovšem naráží na zákonnou povinnost zdravotnického zařízení dokumentaci řádně vést,

a to včetně stanovení obsahu, náležitostí, formy. Zvláštním předpisem je pak upravena délka uchování a způsob skartace. Pokud by zdravotnické zařízení dokumentaci vydalo, pak by nemohlo dostat povinnosti vést ji takto daným způsobem.

Zdravotnická dokumentace může být vedena na záznamovém nosiči ve formě textové, grafické nebo audiovizuální, a to v listinné nebo elektronické podobě. Zdravotnická dokumentace je souhrnem informací o pacientovi. Na základě zákona je od ní odlišen hmotný nosič, který je pouze prostředkem pro uchování informací, a tak se k němu nevztahuje právo na informace, neboť ty jsou na něm pouze uloženy. Informace jako taková není dle naší právní úpravy předmětem vlastnického práva, a proto zde nelze uplatnit vlastnickou žalobu na její vydání. Zákon upravuje pouze postupy, pomocí kterých lze informace získat, vůbec se však nezabývá vydáním hmotného nosiče jako takového.

Dále odůvodnění obsahuje, že poskytování informací se řídí předpisem platným v době uplatnění práva, nikoliv předpisem, který byl platný v době hospitalizace či vytváření dané dokumentace.

JUDr. Martina Podivínová:

K přechodu nájmu bytu po novele občanského zákoníku

Právní rozhledy č. 6/2012, str. 208-213.

Autorka, asistentka soudce Nejvyššího soudu, v úvodu svého příspěvku popisuje právní úpravu v oblasti přechodu nájmu bytu, která platila do 31. 10. 2011. Dle této úpravy byly možné dva způsoby přechodu nájmu bytu. První, v případě opuštění společné domácnosti nájemcem, a druhý, v případě smrti nájemce. K přechodu nájmu docházelo přímo ze zákona, avšak, jak autorka zmiňuje, některé úřady například požadovaly podání žádosti o přechod nájmu bytu při trvalém opuštění bytu nájemcem. Jak autorka uvádí, tato úprava byla kritizována zejména kvůli příliš širokému okruhu oprávněných osob, na které nájem přecházel, a neomezené době takového nájmu.

Autorka pokračuje úvahou nad potřebou novelizace (k 1. 11. 2011) institutu nájmu bytů, jejími důvody a důsledky. Cílem novely č. 132/2011 Sb. bylo nastolení ochrany obou smluvních stran. Do té doby byla až přespříliš chráněna strana nájemce. Dalším důvodem bylo umožnění přístupu k širší nabídce bytů mladým lidem, což se dle slov autorky nepotvrdilo. Autorka také podotýká, že se jedná o návrat k soukromoprávní podstatě nájmu bytu a možnosti pronajímatele s ním volně disponovat, vytvářet finančně atraktivnější prostory či po skončení nájemní smlouvy nájem již neprodloužit. Důsledkem nové úpravy byla sice změna nájemních smluv z doby neurčité na dobu určitou, ale z uvedených důvodů k rozšíření nabídky bytů nedošlo. Zmíněné kroky měly vést k narovnání deformovaného tržního prostředí.

Nová úprava přinesla několik zásadních změn. Nově je zakotven přechod nájmu bytu pouze pro případ smrti. V zákoně je taxativně vymezen okruh oprávněných osob a za jakých podmínek na ně nájem přechází (zda žili ve společné domácnosti a nemají vlastní byt). U takto neuvedených osob jsou podmínky odlišné. Další podstatnou změnou je časově omezené trvání nájmu po jeho přechodu na dobu dvou let. Výjimku tvoří osoby, na které se vztahuje tzv. sociální klauzule, která dopady časově omezeného nájmu modifikuje. Dle autorky je nevhodně zvolena formulace doby nájmu pro nového nájemce, neboť není jednoznačné, zda lze nájem prodloužit a jakými způsoby.

V další části se autorka zabývá vymezením pojmů mít vlastní byt, trvalé soužití, trvalé opuštění domácnosti a také problematice věcného břemene. Jak podotýká, klíčové pojmy nejsou navzdory bohaté judikatuře tak zřejmé, jak by bylo potřeba. Na druhou stranu přiznává, že je důležité brát ohled na okolnosti jednotlivých případů.

V bytech obecních i ve vlastnictví soukromých osob platí stejné podmínky, avšak jejich účel je rozdílný, ne-

boť obecní byty jsou určeny zejména sociálně slabším osobám a rodinám, které splňují určitá kritéria.

V závěru se autorka věnuje úpravě této otázky v novém občanském zákoníku, která je shodná se současnou. Některé otázky však upravuje podrobněji. Autorka vyzdvihuje zejména její komplexnost.

JUDr. Jiří Spáčil:

Poznámky k vlastnictví prostoru nad pozemkem a pod ním

Právní rozhledy č. 7/2012, str. 246-249.

Současný zákoník otázku právního režimu prostoru nad pozemkem a pod ním neupravuje. Autor, soudce Nejvyššího soudu, předesílá, že ač se řešení dané otázky zdá jednoduché, může dojít ke kolizím. V článku se věnuje přehledu řešení dané problematiky v minulosti, platném právu i v novém občanském zákoníku.

Podle římského práva platilo, že vlastník má právo k povrchu pozemku a prostoru kolmo pod ním a nad ním. V pandektním právu k tomu Arnolds připojil ještě podmínky, že vlastník musí pod i nad povrchem pozemku konat výlučně a jeho konání musí mít praktický účel. Randa vycházel z římského práva, tedy kolmého určení prostoru, z vlastnictví však vylučuje minerálie. Obecný zákoník z roku 1811 danou otázku řešil jako prostor pod a nad nemovitými věcmi, stavbami, a vlastník odtud může kohokoliv vyloučit. Tehdy byla jednota vlastníka pozemku a nemovitosti na něm, stavba byla sou-

NOVINKA C. H. BECK

Jaroslav Svejkovský a kol.

Publikace pro rychlou orientaci v novém občanském zákoníku

Brožované, 808 stran
cena 790 Kč, obj. číslo M36

Objednávejte se slevou v eShopu na
www.beck.cz

inzerce

částí pozemku, na kterém se nacházela.

Současná platná úprava danou problematikou neupravuje, naopak je tomu v novém občanském zákoníku. Další specifické úpravy obsahují zvláštní zákony. Dle nové úpravy bude rozhodující hledisko užitečnosti a ovladatelnosti. Vlastník bude moci být omezen ve svých právech, pokud k tomu bude dán důležitý důvod. Z úvahy o prostoru nad pozemkem autor vyvozuje, že vlastník pozemku nebude vlastníkem prostoru nad ním, ale bude pánem nad tímto prostorem a bude moci tedy vyloučit neoprávněné zásahy jiných osob.

V další části autor rozebírá, na čí straně je právo, pokud je vlastník pozemku rozdílný od vlastníka stavby na něm. Názory na řešení se různí. První svědčí ve prospěch vlastníka pozemku. Pokud je ovšem bráno v úvahu praktické využití, pak je právo na straně toho, čí zájem byl dotčen. S tím také souvisí otázka možnosti zřízení věcného břemene. Nový zákoník se s tímto problémem vypořádává a zakotvuje jednotu v osobě vlastníka pozemku a stavby. Prostor nad a pod pozemkem bude součástí pozemku. Vyloučit z tohoto prostoru bude moci vlastník jiného, pokud k tomu bude mít praktický důvod. Naopak, pokud k tomu bude důležitý důvod, bude muset snést zásah do svých práv.

V závěru se autor zaměřil na vybrané objekty pod povrchem a vymezení vlastnického práva k nim. Hmota pod pozemkem, jak autor uvádí, tato hmota je vlastně pozemek sám, zahrnuje svršek země či půdy a celý hlubinný prostor nacházející se pod ním. V případě sklepu v judikatuře i literatuře převládlo mínění, že sklep pod cizím pozemkem je samostatným předmětem vlastnického práva. Podzemní garáže jako veřejně prospěšné stavby, které splňují určité podmínky, zakládají legální břemeno, tedy zákonné omezení vlastnického práva. Jeskyně a podpovrchové vody samostatným předmětem vlastnického práva ani součástí pozemku nejsou. Autor také odkazuje na judikát Nejvyššího soudu, podle kterého je určujícím kritériem samostatnosti těchto věcí jejich užitná hodnota. Jako příklad uvádí, že systém podzemních chodeb v havarijním stavu samostatnou věcí dle platného práva není.

✿ Mgr. JAN MATES

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 5/2012

Mgr. Štefan Zeman:

Rôznorodosť prístupov k legálnej definícii pojmu „organizovaná kriminalita“ s akcentom na trestnoprávne hľadiská

Ústředním pojmem tohoto článku je termín „organizovaná kriminalita“ a mnohotvárnost přístupů k jeho legální definici. Příčinou těžkostí je kromě jiného i to, že se projevy a společenský dopad organizované kriminality projevují v jednotlivých zemích odlišně, což zákonitě ovlivňuje i chápání a postoj společnosti k ní. Ani v právním řádu SR nenajdeme jeho zákonnou definici, ačkoli snahy tu byly už od pádu železné opony, kdy se existence této kriminality v našich domácích podmínkách poprvé oficiálně identifikovala. Je možné ji však charakterizovat jako trestnou činnost páchanou členy organizovaných a zločineckých skupin, u kterých typické znaky následně podrobně definuje platné právo.

JUDr. Bystrík Šramel:

Vyjednáváná spravodlivosť – angloamerická nevyhnutnosť?

Autor se ve svém článku zabývá institutem dohody o vině a trestu, který představuje úplně nový systémový prvek trestního řízení, zavedený v rámci rekodifikace trestního práva. Uvedený institut je převážnou částí slovenské odborné veřejnosti přijímán v zásadě pozitivně a jen malá část odborníků poukazuje na stinné stránky uplatňování tohoto institutu. Z tohoto důvodu autor rozebírá důvody, pro které není dohoda o vině a trestu akceptovatelná pro systém slovenské trestní justice. Svoje odmítavé stanovisko podepírá i analýzou podobného institutu existujícího v angloamerickém právním systému – tzv. plea bargaining.

JUDr. Daniela Harkabusová:

Všeobecne ku „kontradiktórnemu“ výsluchu svedka v prípravnom konaní

Příspěvek reaguje na v současnosti aktuální otázky v souvislosti s prováděním dokazování výslechy svědků v přípravném řízení, a s tím spojenými důsledky pro výsledek trestního řízení jako celku.

Autorka analyzuje a načrtává základní praktické problémy a sporné procesní situace, které pramení z účasti, resp. neúčasti obviněného či obhájce na výsleších svědků v přípravném řízení, a jejich přesahy do dalších stadií trestního řízení, zejména řízení před soudem, a to v kontextu judikatury Evropského soudu pro lidská práva ve Štrasburku a rozhodovací činnosti soudů Slovenské republiky.

Autorka v závěru příspěvku naznačuje otevřené otázky, které s danou problematikou souvisejí, na něž poskytne odpověď a řešení ve svých budoucích příspěvcích v kontextu judikatury Evropského soudu pro lidská práva a jeho pojetí práva na spravedlivý soudní proces („fair trial“) ve smyslu Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a svobod.

Mgr. Michal Zuzik:

Divácke násilie – komparatívny prehľad anglickej a slovenskej legislatívy

Slovenská právní úprava v oblasti boje proti diváckému násilí je proti anglické legislativě málo rozvinutá. Právní řád SR však obsahuje účinné instituty, které dokážou, v případě jejich důsledné aplikace, eliminovat nepříznivé následky této protiprávní činnosti. Podle zákona o sportu je nedostatečně zejména uplatňování a dodržování práv a povinností organizátora sportovní akce a pořadatelů, jakož i obce. V trestněprávní oblasti by jedním z možných řešení bylo zavedení kvalifikované skutkové podstaty „v souvislosti s konáním sportovní akce“ při vybraných trestných činech.

z advokacie

SLOUPEK KARLA ČERMÁKA 58

Z ČESKÉ ADVOKACIE

Z kárné praxe 59

Z jednání představenstva ČAK a ze společného jednání

ČAK a SAK 62

Pozvánka na CODEXIS GOLF TOUR 2012 63

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu při výkonu
advokacie 64

Z EVROPY

Zápisky z advokátní stáže v Paříži 65

Oslavy advokacie v Srbsku a dny chorvatské advokacie 66

Levitas animi

Stáří Římané jako empiristi a pragmatici již v samých počátcích své existence vyzorovali, že ženy jsou, na rozdíl od mužů, mnohem víc nadány vlastností, kterou pojmenovali „levitas animi“ neboli „lehkost mysli“. Římský právníci z toho vyvodili, že žena nemůže mít způsobilost samostatně právně jednat, respektive, že z jejich kontraktů vznikají pouze naturální obligace, podobně jako z hazardu. Od žen tedy prozíravý římský podnikatel vyžadoval okamžité zaplacení v hotovosti, ale právníci okolo toho udělali pěkné dusno zřízením institutu „tutela mulierum“, čili poručnictví nad ženami. Ženy bystře zareagovaly zřízením institutu tzv. stojky, čímž z mužů vysávaly při každé příležitosti veškerý jejich disponibilní cash, a byly za vodou. Změnily to - nevím, zda k lepšímu - teprve kreditní karty a bankomaty, k nimž mají teď dámy, po drtivém lobbingu bank, přístup i bez poručníka.

To všechno mě napadlo při pročítání českého pohádkového bestselleru „Karolínka v říši veverek“. Vychází to na pokračování v novinách hezkých pár měsíců, ale začalo to všechno už někdy před dvěma lety veverčím erotickým kalendářem, jak si pánové zajisté vzpomenu. Má vzpomínky jdou ještě dál, až do dob útlého dětství, kdy mě můj oblíbený strýček Alois při příležitosti návštěvy veverek v zoo naučil tehdy známý popěvek „já mám doma veverka, ta má pěknou prdelku...“. Hned po návratu domů jsem to zazpíval mamince, a Lojzík to od ní schytil, jako že proč ji Pánbůh trestá tak mravně zpustlým, dosud svobodným mladším bratrem. To víte, že já jsem na Lojzíka nedal dopustit a těšil se na každý další výlet s ním.

Zapšklý český daňový poplatník nejeví ovšem o levitas animi našich veverek patřičný zájem. On nezvolá „ach, té poezie všedního korupčního dne“ nebo „hle, těch roztomilých, boubelatých zadečků“, nýbrž spolu s odboráři tvrdě požaduje místo prdelek generální stávkou a zrušení poplatků u lékaře. A když bratranec Vít Veverka přinese Karolínce do parlamentu pohřební kytici, český suchar vykřikuje cosi o schůzi ruské mafie U Holubů, a nechce vzít na vědomí, že v naší zastupitelské demokracii je dovoleno vše, co v ní není výslovně zakázáno. Příště jí může druhý bratranec John Veverka přivléct do poslanecké sněmovny rovnou rakev.

Preregulovány tutorie nebyly ve starém Římě pouze dámy, nýbrž také pánové podléhali četným regulátorům, kteří se nazývali kurátoři neboli opatrovníci. Trochu jste se rozšoupli na flámu těžkým sicilským vínem, platili jste za celou hospodu a nebo jste kamarádům začali bez potvrzenky půjčovat tu

pět, tu padesát sesterciů, a už vám praetor ustanovil tzv. kurátora prodigi, což byl opatrovník marnotratníka. K němu jste si pak museli každý den ráno před cestou do senátu chodit pro několik asů na tramvaj a na svačinu v senátní kantýně. Nepatrně jste si zasprostáčili při nějaké oraci a už vám šel po krku curator furiosi neboli opatrovník šílence. Vrcholem regulace pak byl curator debilium (zdravotně postižených).

Kurátor debilů by dnes musel být ustanovován celým parlamentním výborům, ne-li rovnou celým parlamentním komorám, a kolektivním orgánům státní moci výkonné. Debily kurátoři nepouštěli do práce, ledaže výjimečně měli tzv. lucidní interval, ale to bylo tak zřídka, že orgány byly většinou usnášení neschopné. Díky těmto opatřením docházelo k pádu říše římské tak pozvolna.

Výborný nápad byla také tzv. infamia (bezectnost). Infamia immediata (bezprostřední bezectnost) nastupovala bez jakéhokoliv úředního výroku prostým výkonem nějaké činnosti, jako třeba stálým podáváním trestních oznámení nebo rozprodejem konkurzního majetku. Dnes by k těmto činnostem zajisté patřily i nahrávky a odposlechy. Tak advokáti, exekutoři, soukromí bezpečnostní agenti a politici, pozor! Infamní osoba byla předmětem všeobecného opovržení, nikdo jí nevěřil ani pozdravení a presumpce nevinu jí byla nanic. Infamii byla trochu podobná turpitude, neboli hanbářství, o čemž by dnes mohli přemýšlet různí lichváři a podnikatelé v hazardu a v rozhodcích soudech. Od hanbáře neval kurku chleba ani pes, takže nikdo nechtěl být turpidní. Mravní sankce (opovržení) hrála, jak vidno, svou roli i v právu, a my si před tím zacpáváme uši.

Zajímavou brzdou excesů v hospodářském životě byla konečně i „persona alieni iuris“ (osoba cizího práva). Každý byl osobou cizího práva, dokud mu neumřel tatínek (pater familias). Všeho, čeho nabýval, nabýval pro otce. Představte si, jak by na tom byl dnes dobře starý pan Bárta, a mladý by možná tak nedivočil. Táta mohl synovi vydělit k samostatnému hospodaření část majetku (peculium), např. ABL, ale na vlastnictví k ní a k přírůstkům se tím nic neměnilo. Všechno tátovo, i Bártův poslanecký plat. A takhle to fungovalo až do pozdního císařství, kdy už se na to tehdejší agenti a advokáti nemohli dívat. Z obecného režimu peculia byly vyňaty odměny za vojenskou a státní službu a příjmy (už křesťanských) duchovních a (dosud nekřesťanských) advokátů, jako tzv. peculium castrense (oddělené vlastnictví vojenských a quasivojenských osob). Od těch dob jdou tyto osoby tak strašně po penězích, a tátové jim v tom nemohou zabránit.

Snad se podařilo levitas animi aspoň trochu objasnit, i když při tom římské právo chvílemi vzdychalo pod interpretací na hraně ústavnosti.

Květen 2012

♣ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Jde o závažné porušení povinností advokáta, jestliže nesplní svůj závazek ze smlouvy o úschově.

Rozhodnutí kárného senátu kárné komise České advokátní komory sp. zn. K 91/2009 ze dne 21. dubna 2010

Kárně obviněná Mgr. K. J., advokátka, **je vinna**, že poté, co jako právní zástupkyně E. F. v řízení o dovolání vedeného u Nejvyššího soudu ČR ve věci žalobce E. F. o částku 705 000 Kč s přísl. převzala v přesně nezjištěný den v měsíci říjnu 2007 od žalovaných do své úschovy částku 350 000 Kč, kterou se zavázala vyplatit E. F. na základě smlouvy o úschově peněžních prostředků ze dne 4. 1. 2008 nejpozději do 10 dnů od doručení rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, kterým bude rozhodnuto o zamítnutí dovolání složitelů proti rozsudku dne 6. 9. 2005, a přes opakované výzvy E. F. mu tuto částku do současné doby nevyplatila,

tedy

- nechránila a neprosazovala práva a oprávněné zájmy klienta a neřídila se jeho pokyny,
- při výkonu advokacie nejednala čestně a svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedržovala pravidla profesionální etiky ukládající jí
 - povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
 - povinnost plnit převzaté závazky,
 - povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzala ke stanovenému účelu, opatrovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak, než ke stanovenému účelu,

čímž

porušila ust. § 16 odst. 1, 2, a § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky,

a tím

se dopustila závažného zaviněného porušení povinností stanovených advokátovi zákonem o advokacii nebo stanovským předpisem, a tedy kárného provinění podle § 32 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Za to se jí ukládá kárné opatření podle § 32 odstavec 3 písm. e) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů,

vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Kárně obviněná je povinna zaplatit České advokátní komoře náklady kárného řízení ve výši 3000 Kč, do patnácti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí na účet ČAK.

Odůvodnění:

Předseda kontrolní rady ČAK jako kárný žalobce podal na kárně obviněnou dne 27. 7. 2009 pod č. j. K 91/2009 kárnou žalobu, která byla doručena kárné komisi České advokátní komory dne 27. 7. 2009, a v ní viní kárně obviněnou z toho, že poté, co jako právní zástupkyně E. F. v řízení o dovolání převzala v přesně nezjištěný den v měsíci říjnu 2007 do své úschovy částku 350 000 Kč, kterou se zavázala vyplatit E. F. po pravomocném skončení dovolacího řízení, a poté, co bylo v přesně nezjištěný den na počátku roku 2008 dovolací řízení pravomocně skončeno, částku 350 000 Kč E. F. přes jeho opakované výzvy do současnosti nevydala.

Z korespondence, která je založena ve spise, vyplývá, že kárně obviněná byla doručena kárná žaloba a předvolání k jednání na den 4. 2. 2010, na den 11. 3. 2010 a na den 21. 4. 2010 v souladu s ustanovením § 55e odst. 2, 3 zákona o advokacii č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, za použití ustanovení správního řádu č. 500/2004 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o doručování písemností ve správním řízení, zejména § 20 odst. 1, 2, § 23 odst. 1 až 5, § 24 odst. 1.

Protože se kárně obviněná v místě doručení zdržuje, jinou adresu pro doručení nesdělila a příslušnému orgánu Komory nenahlásila ani změnu sídla své kanceláře, ani změnu místa svého trvalého bydliště, zaslanou kárnou žalobu ani předvolání k jednáním ve věci si opakovaně nevyzvedla v úložní době, má s odkazem na shora uvedené skutečnosti kárný senát za dostatečně prokázané řádné doručení kárné žaloby i předvolání k jednání. Kárně obviněná se ke kárné žalobě nevyjádřila, ani ke svým osobním poměrům, nevznesla námitky proti členům kárného senátu ani proti kárnému žalobci.

Kárný senát z obsahu stížnostního spisu č. 130/2009 a z dalších provedených důkazů zjistil:

Ze stížnosti E. F. ze dne 6. 2. 2009, která byla doručena ČAK dne 9. 2. 2009 (č. 1. 3 shora cit. stížnostního spisu), a z příloh E. F. k této stížnosti, zejména soupisu událostí (č. 1. 4b shora cit. stížnostního spisu) a z výsledku stěžovatele E. F., který byl vyslechnut kárným senátem dne 11. 3. 2010, že stěžovatel znal kárně obviněnou z osobního styku, a poté, co jeho předchozí právní zástupkyně Mgr. M. přestala vykonávat advokacii, požádal kárně obviněnou během probíhajícího řízení o dovolání proti rozsudku ze dne 6. 9. 2005, aby kárně obviněná převzala jeho zastoupení v dovolacím řízení, a aby převzala do advokátní úschovy částku 350 000 Kč, kterou nabídla složit do této úschovy protistrana v tomto probíhajícím dovolacím řízení s tím, že těchto převzatých 350 000 Kč má kárně obviněná vyplatit z úschovy po pravomocném skončení dovolacího řízení stěžovateli E. F., když na základě této dohody s kárně obviněnou, ke které došlo v měsíci říjnu či listopadu 2007, převzala kárně obviněná do své úschovy od protistrany 350 000 Kč, a to v lednu 2008, když o převzetí těchto peněz do úschovy kárně obviněná stěžovatele telefonicky informovala.

Dále pak z výsledku stěžovatele E. F., který byl vyslechnut kárným senátem dne 11. 3. 2010, bylo zjištěno, že dne 31. 1. 2008 stěžovatel obdržel rozsudek Nejvyššího soudu ČR ve shora označené věci, když tento rozsudek nabyt právní moci, jak se stěžovatel dozvěděl na Policii ČR, až v červnu 2008.

Dále pak ze stížnosti E. F. ze dne 6. 2. 2009, která byla doručena ČAK dne 9. 2. 2009 (č. 1. 3 shora cit. stížnostního spisu), a z příloh E. F. k této stížnosti, zejména soupisu událostí (č. 1. 4b shora cit. stížnostního spisu) a z výsledku stěžovatele E. F., který byl vyslechnut kárným senátem dne 11. 3. 2010, bylo zjištěno, že ačkoliv mnohokrát kárně obviněnou různými způsoby (písemně, e-mailem, telefonicky, sms) kontaktoval a žádal ji, aby mu kárně obviněná částku 350 000 Kč, kterou převzala pro něho do advokátní úschovy, vyplatila, kárně obviněná, přes opakované výzvy, tak neucínila a žádosti stěžovatele nevyhověla, a proto podal v únoru 2009 stížnost na kárně obviněnou na ČAK a zároveň trestní oznámení na Policii ČR pro podezření ze spáchání trestného činu zpronevěry, když v této věci vedené u Policie ČR vydáno dne 15. 12. 2009 usnesení o zahájení trestního stíhání kárně obviněné pro trestný čin zpronevěry.

Dále pak z výsledku stěžovatele E. F., který byl vyslechnut kárným senátem dne 11. 3. 2010, bylo zjištěno, že kárně obviněná dle pokynu stěžovatele uzavřela smlouvu o úschově peněžních prostředků s datem sepsu 4. 1. 2008, když s textem této smlouvy byl stěžovatel seznámen až při podání vysvětlení v souvislosti s trestním oznámením ve shora označené věci, a to až v červnu 2009, kdy mu byla tato smlouva o úschově peněžních prostředků předestřena Policií ČR a dostal k dispozici ověřenou fotokopii této smlouvy s datem 4. 1. 2008, kterou pak v červnu 2009 podepsal a podepsanou se mu ji podařilo v srpnu 2009 doručit poštou kárně obviněné a ve stejné době se mu ji podařilo doručit kárně obviněné e-mailem s ověřeným elektronickým podpisem.

Dále pak z výsledku stěžovatele E. F., který byl vyslechnut kárným senátem dne 11. 3. 2010, bylo zjištěno, že kárně obviněná se snaží vyhýbat kárnému řízení i úkonům v trestním řízení, když se například omlouvá, že se z důvodů hospitalizace nemůže zúčastnit úkonů, ale v době hospitalizace měla být dle stěžovatele na mezinárodní výstavě psů v Záhřebu a ve Splitu.

Z dopisu vedoucí kontrolního oddělení z 18. 2. 2009 a z 18. 3. 2009 (č. 1. 6 až 7 shora cit. stížnostního spisu) vyplývá, že kárně obviněná byla vyzývána, aby se vyjádřila k podané stížnosti a předložila doklady k ní, na což však nereagovala, a tím neumožnila členům kontrolní rady přístup k písemnostem důležitým pro prošetření stížnosti, čímž porušila § 46 odst. 4 zákona o advokacii a čl. 2 usnesení představenstva ČAK č. 9/1999 Věstníku.

Z výpisu z matriky kárně obviněné ke dni 9. 2. 2009 (č. 1. 1 až 2 shora cit. stížnostního spisu) ke dni 19. 5. 2009 (č. 1. 8 až 9 shora cit. stížnostního spisu), ke dni 21. 7. 2009 (č. 1. 11 až 12 shora cit. stížnostního spisu), a z aktualizovaného výpisu z matriky kárně obviněné ke dni 20. 4. 2009 je zřejmé, že kárně obviněná byla zapsána v seznamu advokátů dne 21. 10. 2003, pracuje jako samostatná advokátka. Dosud nebyla kárně projednávána a postihována.

Z přípisu PČR SKPV a z k němu připojeného usnesení Policie ČR dne 15. 12. 2009 o zahájení trestního stíhání kárně obviněné vyplývá, že usnesením ze dne 15. 12. 2009 bylo zahájeno trestní stíhání kárně obviněné pro trestný čin zpronevěry dle § 248 odst. 1, 2, 3 a) tr. zákona, kterého se měla dopustit tím, že částku 350 000 Kč, kterou přijala do advokátní úschovy na základě smlouvy o úschově peněžních prostředků ze dne 4. 1. 2008 od složitelů a která měla být dle této smlouvy o úschově vyplacena stěžovateli E. F. nejpozději

27. 6. 2008, do současnosti stěžovateli E. F. nevyplatila, když z částky 350 000 Kč, která jí byla svěřena do úschovy na účet zřízený pro účely advokátní úschovy, si postupně částku v celkové výši 349 500 Kč převedla na svůj účet a následně pak převedenou částku ze svého účtu postupně odčerpala a použila pro vlastní potřebu, čímž si присvojila cizí věc, která jí byla svěřena, a způsobila tím na cizím majetku škodu nikoliv malou a tento čin spáchala jako osoba, jež má zvlášť uloženou povinnost hájit zájmy svého klienta.

Telefonickým dotazem předsedy kárného senátu na PČR SKPV bylo zjištěno, že usnesení Policie ČR ze dne 15. 12. 2009 o zahájení trestního stíhání kárně obviněné nabylo právní moci dne 11. 2. 2010.

Z přípisu PČR SKPV ze dne 12. 2. 2010, a z k němu připojené smlouvy o úschově peněžních prostředků ze dne 4. 1. 2008 vyplývá, že dne 4. 1. 2008 byla mezi složiteli a schovatelkou – kárně obviněnou uzavřena smlouva o úschově peněžních prostředků, na základě které složitelé složili na účet kárně obviněné částku 350 000 Kč, když kárně obviněná se zavázala, že částku 350 000 Kč vyplatí stěžovateli E. F. nejpozději do deseti dnů od doručení rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, kterým bude rozhodnuto o zamítnutí dovolání složitelů.

Ze spisu o. soudu, a to z usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2008 je zřejmé, že toto usnesení nabylo právní moci dne 17. 6. 2008, když tímto usnesením bylo dovolání odmítnuto a dovolací řízení tím bylo pravomocně skončeno. Z doručky vyplývá, že usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 1. 2008 převzal stěžovatel E. F. dne 17. 6. 2008.

Z takto provedených důkazů má kárný senát za prokázané, že se kárně obviněná dopustila jednání popsaneho v kárné žalobě, s úpravou skutkové věty kárné žaloby, uvedenou ve výroku tohoto rozhodnutí.

Podle § 16 odst. 1 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, je advokát při výkonu advokacie povinen chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho pokyny.

Podle § 16 odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, je při výkonu advokacie advokát povinen jednat čestně a svědomitě; je povinen využívat důsledně všechny zákonné prostředky a v jejich rámci uplatnit v zájmu klienta vše, co podle svého přesvědčení pokládá za prospěšné.

Podle § 17 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, postupuje advokát při výkonu advokacie tak, aby nesnižoval důstojnost advokátního stavu; za tím účelem je zejména povinen dodržovat pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže. Pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže stanoví stavovský předpis.

Podle čl. 4 odst. 1 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR je advokát povinen všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu.

Podle čl. 4 odst. 2 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR je advokát povinen plnit převzaté závazky. Závazek nebo ručení za cizí závazek smí převzít jen tehdy, je-li si jist jeho splněním.

Podle čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky advokátů ČR peníze a jiné hodnoty, které advokát převzal ke stanovenému účelu, je povinen opatrovat s péčí řádného hospodáře; nesmí je použít jinak než ke stanovenému účelu, případně přírůstky

hodnot je povinen vydat složiteli, nebylo-li dohodnuto jinak, povinnosti advokáta při provádění úschov peněz, cenných papírů nebo jiného majetku klienta advokátu stanovené příslušným stavovským předpisem tím nejsou dotčeny.

Pokud jde o včasnost podání kárné žaloby, byla kárná žaloba podána ve lhůtě ve smyslu § 33 odst. 2 zákona o advokacii č. 85/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Kárně obviněná nechránila a neprosazovala práva a oprávněné zájmy klienta a neřídila se jeho pokyny, nejednala při výkonu advokacie čestně a svědomitě, při výkonu nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala Pravidla profesionální etiky ukládající jí povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu, povinnost plnit převzaté závazky a povinnost peníze a jiné hodnoty, které převzala ke stanovenému účelu, opatrovat s péčí řádného hospodáře a nepoužít je jinak než ke stanovenému účelu, čímž porušila ustanovení § 16 odst. 1, 2, § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1, 2 a čl. 9 odst. 2 Pravidel profesionální etiky.

Podle § 32 odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, je kárným proviněním závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi zákonem o advokacii nebo stavovským předpisem.

Kárný senát z takto provedených důkazů má rovněž za prokázané, že se kárně obviněná dopustila závažného porušení povinností vyplývajících pro advokáty ze zákona o advokacii a Pravidel profesionální etiky advokátů ČR specifikovaných v kárné žalobě.

Kárně obviněná se jednáním uvedeným ve výroku tohoto kárného rozhodnutí dopustila závažného porušení povinností stanovených advokátovi zákonem o advokacii a stavovským předpisem skutkem ve výroku uvedeným.

Za porušení povinností v kárné žalobě pak kárný senát uložil kárně obviněné kárné opatření podle § 32 odst. 3 písm. e) zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a to vyškrtnutí ze seznamu advokátů.

Při stanovení druhu kárného opatření přihlédl kárný senát k povaze skutku, tedy ke skutečnosti, že kárně obviněná převzatou úschovu svému klientovi – stěžovateli nevyplatila, ačkoliv jí klient mnohokrát o vyplacení úschovy žádal!

Dále přihlédl k okolnostem, za nichž byl skutek spáchán, tedy ke značné výši úschovy – 350 000 Kč, kterou kárně obviněná převzala do úschovy a klientovi nevyplatila, k době, která uplynula od převzetí částky 350 000 Kč do úschovy (leden 2008) do dne kárného rozhodnutí, ke skutečnosti, že tak kárně obviněná nečinila přes mnohé výzvy stěžovatele E. F. Dále ke skutečnosti, že za jednání uvedené ve výrokové části rozhodnutí je kárně obviněná pravomocně trestně stíhána Policií ČR pro trestný čin zpronevěry dle ustanovení § 248 odst. 1, 2, 3 a) tr. zákona.

Dále přihlédl k osobě kárně obviněné, míře jejího zavinění, tedy ke skutečnosti, že se nejednalo o nedbalostní jednání, ale o jednání úmyslné, když částku 350 000 Kč, která byla kárně obviněné svěřena do úschovy pro klienta, použila kárně obviněná zřejmě pro svou potřebu na úkor vlastního klienta. Rovněž bylo přihlédnuto k postoji kárně obviněné k předmětné věci, tedy ke skutečnosti, že s kárným senátem nekomunikova-

vala, poštu opakovaně nepřebírala, ke kárné žalobě se nevyjádřila. Pokud jde o poměry kárně obviněné, musel tyto osobní poměry, vzhledem k absenci vyjádření kárně obviněné k nim, hodnotit kárný senát jako u advokáta běžné, tedy odpovídající běžnému průměru.

Vytkávaný skutek je velmi závažný, když se jedná o hrubé porušení elementární povinnosti advokáta vyplatit svému klientovi úschovu, která je pro něho určena, když kárně obviněná tuto úschovu navíc ve výši 350 000 Kč zpronevěřila a za toto jednání je pravomocně stíhána pro trestný čin zpronevěry, za který jí hrozí trestní sazba dva až osm let. Postoj kárně obviněné k vytkávanému jednání je krajně nezodpovědný, hraničící s pohrdáním klientem i stavovskými orgány (v posuzované věci kárně obviněná stavovské orgány zcela ignorovala, což však není předmětem kárné žaloby).

Zvolené kárné opatření – vyškrtnutí ze seznamu advokátů, považuje kárný senát, vzhledem ke všem shora uvedeným okolnostem daného případu a s přihlédnutím k postoji kárně obviněné k celé věci, za jedinou možnost, jak ochránit další potenciální klienty této kárně obviněné před obdobným zklamáním a současně jak zabránit dalšímu znevažování důstojnosti a vážnosti advokátního stavu v očích veřejnosti. Uložení tohoto nejpřísnějšího kárného opatření považuje tedy kárný senát za jediné možné kárné opatření, a proto toto opatření – vyškrtnutí ze seznamu advokátů dle § 32 odst. 3 písm. e) zákona o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, v dané věci uložil a považuje ho za jediné přílehavé a dostačující k tomu, aby bylo dosaženo účelu kárného řízení.

Protože kárný senát vyslovil, že se kárně obviněná dopustila kárného provinění, zavázal ji současně podle ustanovení § 33a odst. 2 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, k náhradě nákladů kárného řízení jednorázovou částkou ve výši 3000 Kč stanovené stavovským předpisem, usnesením představenstva ČAK, uveřejněným v č. 2 /1999 Věstníku ČAK, jejich splatnost je stanovena v ustanovení § 34 odst. 4 a platební místo v ustanovení § 35a odst. 5, zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

✦ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

NOVINKA C. H. BECK

Chaloupková/Holý

Prakticky zaměřený
výklad autorského
práva

Vázané v plátně, 496 stran
cena 990 Kč, obj. číslo BK3

Objednávejte se slevou v eShopu na
www.beck.cz

inzerce

Společné jednání představenstev ČAK a SAK. V čele stolu předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň (vlevo) a nový předseda SAK JUDr. Lubomír Hreždovič.

Z jednání představenstva ČAK a ze společného jednání ČAK a SAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 17. 5. 2012 SEŠLO NA SVÉ 28. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V HLUBOKÉ NAD VLTAVOU. TAMTÉŽ SE PAK NÁSLEDNĚ TOTIŽ KONALO O DEN POZDĚJI I SPOLEČNÉ JEDNÁNÍ PŘEDSTAVENSTEV ČESKÉ A SLOVENSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň při jednání představenstva ČAK poděkoval JUDr. Papežovi, JUDr. Premusovi a JUDr. Krymovi za perfektní přípravu a aktivní účast na semináři pořádaném Ministerstvem spravedlnosti ČR v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR k dalšímu vývoji ohledně změn v přiznávání náhrad nákladů řízení, spočívajících v právním zastoupení strany sporu v občanském soudním řízení.

Místopředseda ČAK JUDr. Aleš Pejchal předložil dále rozpracované náměty pro přípravu **věcného záměru novelizace zákona o advokacii**. K jednotlivým námětům vystoupila většina členů představenstva s tím, že převažujícím názorem se stalo:

- jako žádoucí **prosazovat prodloužení doby praxe advokátního koncipienta a v této souvislosti variantně zvažovat i to, že po třech letech praxe a vykonání advokátní zkoušky se stane advokátní koncipient advokátním kandidátem**. Postavení advokátního kandidáta bude jen minimálně omezeno, zapsán do seznamu advokátů může být kandidát po výkonu dvou let kandidátské praxe;
- jako žádoucí se jeví změnit zákon o advokacii tak, že by nesložením zkoušky z jednoho právního oboru ad-

vokátní zkouška končila a musela by být opětovně vykonána celá znovu;

- upravit zákon o advokacii v tom smyslu, že **advokát může být školitelem současně nejvýše tří advokátních koncipientů** s tím, že v této souvislosti je nutno rozlišovat pověření koncipientů k jednotlivým úkonům a navrhovanou možnost pověřovat advokátního kandidáta vedením celého případu;
- upravit v zákoně o advokacii postavení advokáta, který je školitel, jako osoby odpovědné za náležitou výchovu a přípravu advokátního koncipienta s tím, že podrobnosti o jeho povinnostech při plnění této funkce by byla svěřena stavovskému předpisu, současně upravit i povinnosti koncipienta ve vztahu ke školiteli;
- úprava pojištění advokáta pro případ škody musí být přiměřená, a proto je žádoucí, aby v případě porušení této povinnosti byla upravena v zákoně o advokacii i možnost vyškrtnutí ze seznamu advokátů;
- kontrola ve věci úschov a jejich případné pojištění by mělo být zákonem o advokacii svěřeno kontrolní radě; navrhuje se (prostřednictvím návrhu přeloženého sněmu ČAK) zřídit „garanční fond pro depozitní vklady advokátů“ s tím, že do tohoto fondu budou přispívat advokáti, kteří provádějí depozitní úschovy, podle výše úschov, a bude upravena možnost Komory vymáhat v těchto případech škodu; garanční fond by upravoval ty případy, na které by se nevztahovalo běžné pojištění;
- upravit v zákoně o advokacii nově kárnou odpovědnost advokáta za jeho zaměstnance;
- upravit stavění lhůty pro promlčení odpovědnosti za deliktní jednání advokáta ve všech případech, nejdéle však na dobu pěti let; v případě vyškrtnutí ze seznamu advo-

kátů po spáchání kárného provinění by řízení bylo pře-
rušeno; v této souvislosti taktéž upravit kárný řád;

- upravit v zákoně o advokacii ukládání souhrnného, úhrn-
ného a společného kárného opatření;
- upravit možnost, aby představenstvo ČAK mohlo na ná-
vrh kontrolní rady rozhodnout o zadržení kontrolované
knihy o pravosti podpisů a vydání knihy nové.

Předložené náměty novely zákona o advokacii budou před-
loženy k vyjádření kontrolní radě, kárné komisi a odvolací
kárné komisi.

V souvislosti s postavením tzv. trvale spolupracujícího advo-
káta představenstvo ČAK po obsáhlejší diskusi navrhlo oslovit
společnost Aquasoft coby správce vnitřního informačního sys-
tému ČAK (VIS) s návrhem na úpravu VISu včetně jeho pří-
stupné části tak, aby klienti a uživatelé byli schopni zjistit, že
advokát vykonává advokacii v postavení tzv. trvale spolupracu-
jícího advokáta a k jakému subjektu tak činí. Obdobně navrhnout
úpravu VISu tak, aby obsahoval i informaci o advokátovi
– mediátorovi, advokátovi – insolventnímu správci, znalci apod.

Představenstvo ČAK vzalo na vědomí závěr kontrolní rady,
že nepovažuje za kárné provinění, pokud advokát při vymá-
hání řady pohledávek proti jednomu subjektu na pokyn kli-
enta uplatní každou pohledávku samostatnou žalobou nebo
návrhem na vydání platebního rozkazu, a neuplatní-li tedy
jedním návrhem všechny pohledávky proti jednomu subjektu.

Představenstvo ČAK se jednomyslně usneslo na tom, že dle
předložené nabídky **zřídí poradenskou linku pro užívání dato-
vých schránek advokátů a autorizované konverze**, a to s dopo-

ručeným termínem skončení k 30. 9. 2012, s možností úpra-
vy ukončení provozu dle potřeb advokacie.

**Podrobný zápis z 28. schůze představenstva ČAK (stejně ja-
ko všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním kon-
cipientům k dispozici na www.cak.cz/rubrika Orgány Komo-
ry/Představenstvo/Zápis z jednání.**

Dne 18. 5. 2012 se na společném jednání v Hluboké nad Vltavou sešla představenstva České a Slovenské advokátní komory.

Obě strany prodiskutovaly aktuální stavy iniciativ na poli
elektronické justice v obou zemích, otázky implementa-
ce případu Morgenbesser, problematiku neoprávněného
podnikání na poli advokacie, zprávu pracovní komise SAK
a ČAK o vzájemném uznávání právního vzdělání, aktuál-
ní vývoj advokacie v SR, otázky smírčího řízení, problema-
tiku poskytování bezplatného právního poradenství a mož-
nou spolupráci i účast obou národních advokací v projektu
Leonardo da Vinci.

❖ icha

❖ Foto VLADISLAV ZIGO

inzerce

WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovací makléř
specialista na vaše pojištění

CODEXIS[®] GOLF TOUR 2012

Přijměte naše pozvání na již tradiční
sérii golfových turnajů **CODEXIS[®] GOLF TOUR**
pro advokáty, právníky, soudce, manažery
a ostatní příznivce golfu.

Turnaje pořádá společnost **ATLAS consulting spol. s r. o.**,
která je předním dodavatelem právního a ekonomického
softwaru v ČR, ve spolupráci s dalšími partnery.

21. 6.
Golf club Poděbrady
NOVAVOICE GOLF CUP

18. 7.
Maria Theresia Golf club Kotlinka Terezín
CODEXIS GOLF CUP

14. 9.
Zámecký golf club Kravaře
JAGUAR GOLF CUP

15. 9.
Park Golf Club Šilheřovice
CODEXIS GOLF CUP

Registrace probíhá přes
přihlašovací formulář
na stránkách
www.atlasconsulting.cz/golfcup

Pro účastníky je během
i po skončení hry připraveno
občerstvení, součástí
je doprovodný program.

www.atlasconsulting.cz/golfcup

HLAVNÍ PARTNEŘI

MEDIÁLNÍ PARTNEŘI

ORGANIZÁTOR

ATLAS CONSULTING
www.atlasconsulting.cz

Pojištění profesní odpovědnosti za škodu při výkonu advokacie

V PRVNÍ ČÁSTI ČLÁNKU JSOU STRUČNĚ POPSÁNY POSTUPY POJIŠŤOVNY PŘI ŘEŠENÍ NAHLÁŠENÉ ŠKODY A PRINCIPY PŘI ŠETŘENÍ ŠKODNÍCH UDÁLOSTÍ, VE DRUHÉ ČÁSTI JSOU PRO PŘÍPOMENUTÍ UVEDENY NĚKTERÉ Z POVINNOSTÍ POJIŠTĚNÉHO, KTERÉ JSOU ČASTO OPOMÍJENY.

Úprava odpovědnosti za škodu způsobenou advokátem v souvislosti s výkonem advokacie vychází z odpovědnosti bez zřetele na zavinění (tzv. objektivní odpovědnost).

V procesu likvidace pojistných událostí z pojištění odpovědnosti je nutno posoudit a rozhodnout důležité otázky:

1. Odpovídá pojištěný advokát za škodu?
2. Vznikla poškozenému škoda a jak vysoká?
3. Existuje příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a škodou?

Ve většině případů nahlášených škod je snadné zjistit porušení právní povinnosti pojištěným, rovněž tak poškozený ve svém požadavku na náhradu škody dokáže dostatečně specifikovat svůj požadovaný nárok. Ne vždy však tento požadavek koresponduje se škodou, související s příslušným pochybením advokáta. Posouzení, zda konkrétní jednání vedlo ke vzniku škody (příčinná souvislost), obvykle bývá velice složité. A právě toto posouzení je hlavním úkolem pracovníků pojišťovny, kteří mnohdy musí namísto soudu řešit otázky typu: jak by byl býval dopadl spor, pokud by nedošlo k porušení právní povinnosti advokátem (např. nebyt zmeškání lhůty pro vyjádření ve věci proti uplatněnému nároku, lhůty pro podání odporu proti platebnímu rozkazu, lhůty pro podání odvolání,...). V těchto případech, kdy se soud věcně nezabývá předmětem sporu a rozhoduje na základě procesní chyby jednoho z účastníků sporu, je obzvlášť důležité řádně v hlášení škodu popsat a doložit ji důkazy a tvrzeními, jež měly být použity při vedení sporu, a pomoci tak pojišťovateli určit s co možná největší mírou pravděpodobnosti, jak by soud v daném sporu pravděpodobně rozhodl, nebyt pochybení. Pokud by spor dopadl pro klienta stejně, i kdyby pojištěný advokát ve vedení sporu nic neopomenul či nezanedbal, nejednalo by se o škodu, jež vznikla v souvislosti s porušením právní povinnosti advokátem. Jednalo by se o očekávatelný výsledek, nikoliv o škodu, za kterou by pojištěný odpovídal, a tedy by se ani nemohlo jednat o škodu hrazenou z pojištění odpovědnosti za škodu.

O vztah příčinné souvislosti se jedná, pokud vznikla škoda následkem výkonu advokacie, tj. pokud by nedošlo k pochybení advokáta, mohl by klient právo úspěšně uplatnit.

Bohužel, někdy se ani při vynaložení nejvyššího úsilí nepodaří nalézt odpověď na výše uvedené otázky a je třeba vyčkat soudního rozhodnutí.

Povinnosti pojištěných jsou dány zákonem o advokacii, příslušnými právními předpisy, Všeobecnými pojistnými podmínkami VPPO 98 a SPPO 99, od 1. 1. 2012 PROFI 2005 a Rámcovou pojistnou smlouvou č. 2904309313, sjednanou mezi ČAK a Generali Pojišťovna, a. s., resp. aktuálně Dodatkem č. 22, v úplném znění.

S ohledem na vývoj hlášených škod si však dovolíme připomenout některé z nich, jež jsou v poslední době ve větší míře pojištěnými porušovány.

Jednou z povinností pojištěného je, že **musí neprodleně, bez zbytečného odkladu, po uplatnění náhrady škody ze strany poškozeného, písemně, faxem nebo e-mailem informovat pojišťovnu, a to prostřednictvím společnosti WI-ASS ČR servis, s. r. o.** Pro potřeby tohoto nahlášení je na stránkách www.wiass.cz, v sekci Česká advokátní komora zveřejněna OSNOVA a je zde také k dispozici formulář Prohlášení pojištěného.

Další z povinností je, že **pojištěný není oprávněn k tomu, aby bez předchozího souhlasu pojišťovny zcela nebo zčásti uznal nebo vyrovnal nárok na náhradu škody.**

Uznání nároku klienta bez vědomí pojišťovny a soudní smír uzavřený mezi pojištěným a klientem bez vědomí pojišťovny je důvodem pro odmítnutí pojistného plnění, resp. pro snížení pojistného plnění až na nulovou hodnotu. Totéž platí pro případ pravomocného rozhodnutí soudu o přiznání nároku na náhradu škody klientovi vůči pojištěnému na základě nečinnosti pojištěného (platební rozkaz, rozsudek pro zmeškání), nebo na základě uznání nároku klienta (rozsudek pro uznání), nebyl-li takovýto postup dohodnut předem s pojišťovnou.

Společnost WI-ASS ČR servis, s. r. o. pomáhá svým klientům při hlášení škod, jež při výkonu advokacie mohou vzniknout. Poskytuje jim **maximální podporu a zájem**. Naši specialisté vzniklou škodu telefonicky či osobně s advokátem konzultují a radí mu při kompletování podkladů nezbytných pro samotnou likvidaci škody. Na jejich kvalitě pak totiž závisí rychlost, s jakou bude likvidace vyřízena. Zároveň jsme připraveni jednat s pojišťovnou ve věci zjištění stavu rozpracovanosti šetření škody a následně při případném rozporování závěru šetření.

S ohledem na urychlení celého procesu je potřeba věnovat hlášení škody náležitou pozornost. Budete-li proto potřebovat informace ohledně škodních událostí, obraťte se na:

WI-ASS ČR servis, s. r. o.

Ostružnická 362/3

779 00 Olomouc

Kontaktní osoba: **Martin Schenk**

(schenk@wiass.cz, mobil 605 298 335).

♣ MARTIN SCHENK, jednatel WI-ASS ČR s. r. o.

Zápisky z advokátní stáže v Paříži

Dvouměsíční advokátní stáž v Paříži v říjnu a v listopadu 2011 jsem si dopřál trochu za odměnu po cca šesti letech praxe v advokacii, abych si rozšířil profesní obzory a zároveň si splnil sen o delším pobytu v Paříži. Loňského, dvacátého ročníku, se zúčastnilo kolem sedmdesáti advokátů z celého světa, což je dvojnásobek oproti předchozímu ročníku.

V říjnu probíhaly přednášky na EFB (*l'École de formation du Barreau*), školy pro vzdělávání advokátů, zaměřené zejména na francouzské, mezinárodní a evropské právo, s důrazem na advokátní praxi. Škola se nachází poblíž náměstí Bastilly. Mezi nejzajímavější přednášky patřil francouzský civilní proces, rodinné právo a rétorika. Součástí stáže byly i prohlídky soudních a správních institucí (*Palais de Justice, Tribunal de Commerce, Assemblée nationale*) a jednodenní návštěva Bruselu. Vzdělávání francouzských advokátů probíhá tak, že advokátní koncipienti nejprve absolvují dva roky v advokátní škole, kde probíhají klasické přednášky a praktická cvičení, a třetí rok vykonávají praxi v advokátní kanceláři. Při výuce se klade mimořádný důraz na advokátní etiku. Mezi nejzajímavější zkušenosti patřila diskuse napříč sálem ohledně rodinného práva v různých právních systémech a náboženstvích. Překvapilo mě, že ve francouzském civilním řízení nejsou skoro využívány svědecké výpovědi, které se nahrazují čestnými prohlášeními svědků, neboť dle kulantního vyjádření jedné pařížské kolegyně, proč by se soudce měl trápit nějakými výsledky svědků? Advokátní taláry jsou zde naprostou samozřejmostí, na druhou stranu nikoho nepřekvapí, když si k nim kolegyně vezmou i žabky.

Druhý měsíc stážisté absolvují praxi v advokátních kancelářích. Svou stáž jsem vykonával v kanceláři Yvese Laurina, advokáta a propagátora česko-francouz-

Stážisté před advokátní školou EFB.

ských právních vztahů. Stáž se neomezovala pouze na studium spisů a účast na soudních jednáních. Prohlídky Justičního paláce, památek v centru Paříže s fundovaným historickým výkladem, jakož i výlety do světa pařížské gastronomie byly příjemnou a neopominutelnou součástí stáže, dotvářející kolorit pařížského advokátního života. Za tento způsob podzimu jsem byl velmi vděčný.

Někteří kolegové pracovali na kuriózních případech. Kolegyně Tamam bude jistě vzpomínat na spolupráci při trestní obhajobě teroristy Carlose zv. Šakal, neboť vykonávala stáž u Isabelle Coutant-Peyrové, advokátky a zároveň manželky Carlose. Milou, ale smutnou vzpomínku uchová kolegyně Clara Mercedes z Peru, která stáž vykonávala u Danielle Mitterandové, manželky François Mitteranda, která v průběhu stáže zesnula. Za zmínku stojí, že bývalý francouzský prezident Nicolas Sarkozy i současný prezident François Hollande jsou advokáty. Obecně byli stážisté více spokojeni v malých či středních kancelářích, neboť advokáti měli čas se jim věnovat.

Program stáže byl naplněn tak akorát, aby zbyl čas i na toulky Paříží a debaty v kavárnách, jak nám šibalsky naznačo-

vali přednášející z EFB, patřičně hrdí na své město. Díky nadměrně teplému podzimu jsme v Paříži využili maximálně i víkendy. Paříž jsme prošli křížem kráčem, a trochu „advokátně“, neboť jsme ji s kolegy procházeli v obleku a v lakýrkách s ohledem na formální program přes den. Při návštěvě Paříže rozhodně nezapomeňte navštívit Justiční palác a Sainte Chapelle, které jsou spjaty i s pobytem českého krále Karla IV., a krásné trojúhelníkové náměstíčko „*place de Dauphiné*“ za Justičním palácem. Nejen, že se zde naleznete sídlo francouzské advokátní komory, právnické vydavatelství a několik stylových kavárniček, kde potkáte kolegy advokáty „po šichtě“, ale jedná se i o místo nejstaršího osídlení Paříže. Doporučuji i noční výlet po pařížských ulicích na kolech.

Dva měsíce jsem využil na maximum a účast na stáži rozhodně doporučuji všem frankofonním advokátům, i když poslední dva roky pařížská komora českým stážistům neposkytuje stipendium. Pařížská advokátní komora mezinárodní stáž organizuje již dvacátým rokem a je velice dobře připravena.

✿ MARTIN ŠÍP, advokát v Táboře

Oslavy advokacie v Srbsku a dny chorvatské advokacie

VE DNECH 24.-26. 2. 2012 SE KONALY V BĚLEHRADĚ OSLAVY U PŘÍLEŽITOSTI 150. VÝROČÍ ZALOŽENÍ PRÁVNÍ ÚPRAVY VÝKONU ADVOKACIE V SRBSKU. OSLAV SE ZÚČASTNILA CELÁ ŘADA DELEGACÍ ADVOKÁTNÍCH KOMOR BÝVALÉ JUGOSLÁVIE, ALE I NĚMECKÉ, SLOVENSKÉ, ČESKÉ A MAĎARSKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY.

Samotné zasedání se konalo v Národním divadle v Bělehradu. S hlavním referátem vystoupil předseda Srbské advokátní komory Dragoljub Djordjevic. Ve svém projevu hovořil o historickém vývoji advokacie poté, co se Srbsko vymanilo z tureckého vlivu a nastala politická orientace Srbska směrem do Evropy. Dále hovořil o úpravě výkonu advokacie v dobách mezi oběma světovými válkami a zejména pak v období bývalé SFRJ.

Právní úprava výkonu povolání advokátů v bývalé Jugoslávii spočívala v tom, že advokacii mohli vykonávat advokáti samostatně nebo v družstvech, a tento model prakticky přetrval dodnes. Z těchto hledisek lze dospět k tomu, že k zestátnění advokacie, tak jako v bývalém Československu, nedošlo, avšak i když advokáti byli samostatní a vykonávali advokacii samostatně či v družstvech, byla zde silná inspekce státní kontroly. V současné době se právě v Srbsku řeší otázka nezávislosti advokacie ve vztahu k orgánům státní správy. Potěšující je to, že zvitězilo křídlo, které zastává stanovisko, že výkon povolání advokáta musí být naprosto nezávislý.

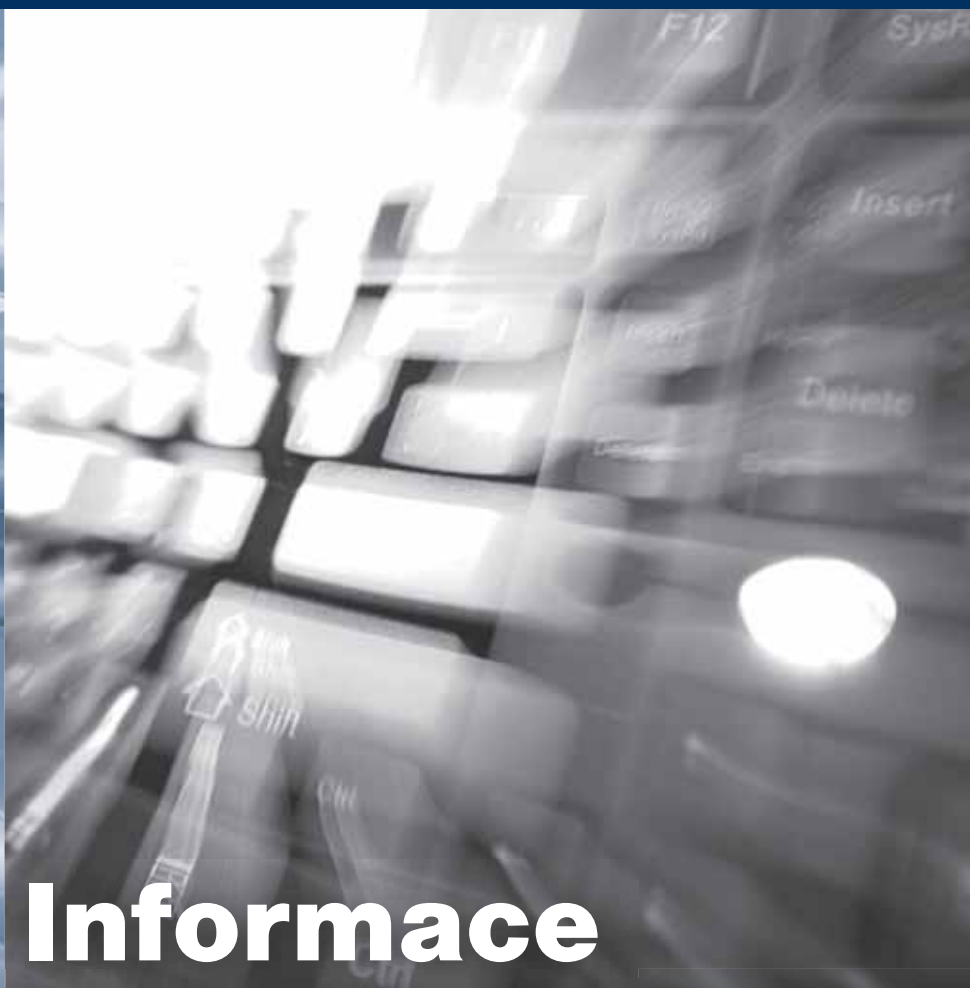
Ve dnech 8.-10. 3. 2012 se v Zagrebu konaly tradiční, každoročně konané **dny chorvatské advokacie**. Chorvatských advokátních dnů se zúčastnily početné delegace zástupců komor z bývalé Jugoslávie, Německa, České republiky, Slovenské republiky, Hongkongu, Itálie a Rakouska.

První den se konal seminář o chorvatském trestním řádu v návaznosti na procesní úpravu trestního procesu v Itálii.

Trestní řízení v Chorvatsku vychází z úpravy, která byla typická pro Rakousko-Uhersko. Po zániku monarchie byly silné a velké vlivy a tlaky na úpravu trestního řízení po vzoru italského trestního řízení v souvislosti s tím, že celá Istrie, některé ostrovy a zejména pak okolí Zadaru bylo pod italskou správou, a to až do konce II. světové války. Jinak lze pokládat chorvatské trestní řízení za typ moderního trestního řízení, snad samozřejmě s některými charakteristickými rysy, jako je například úprava podmíněného propuštění. V této souvislosti existuje v Chorvatsku jeden senát, který se skládá ze soudců Nejvyššího soudu, jenž cestuje po chorvatských věznicích, takže v tomto směru v Chorvatsku panuje jednotná judikatura.

Druhý den pak byl věnován odpovědnosti advokátů při výkonu povolání, a to v rámci kulatého stolu. V diskusi vystoupil Axel Filges, prezident Německé spolkové advokátní komory, a zástupce Irské advokátní komory a dále pak zástupci chorvatských soudů všech stupňů.

♣ JUDr. PETR POLEDNÍK,
místopředseda ČAK a advokát v Brně

Informace

a zajímavosti

MĚLI BYSTE VĚDĚT

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK **68**

NAKONEC

Proč toužíme po titulu V. (Budeš badatelem?) **70**
Kresba Lubomíra Lichého **71**
Víte, že..... **71**

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Školicím a vzdělávacím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

• v úterý 26. června 2012

Datová schránka a doručování

Lektoři: Mgr. František Korbel, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku, místopředseda LRV
Mgr. Tomáš Mottl, místopředseda Městského soudu v Praze
Ing. Jana Lapčáková, Ministerstvo spravedlnosti ČR
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41234

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 19. června 2012

• v pátek 29. června 2012

Datová schránka a doručování

Lektoři: Mgr. František Korbel, Ph.D., náměstek ministra spravedlnosti pro legislativu a informatiku, místopředseda LRV
Bc. Elena Kotasová, Ministerstvo spravedlnosti ČR
Ing. Pavel Tesař, IT konzultant

Číslo semináře: 41215

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 22. června 2012

• ve čtvrtek 13. září 2012

Katastr nemovitostí po rekodifikaci občanského práva

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí Kanceláře úřadu Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu

Číslo semináře: 41236

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 6. září 2012

• ve čtvrtek 11. října 2012

Velká novela zákona o rozhodčím řízení

Lektor: JUDr. Zbyšek Kordač, LL.M., advokát, rozhodce RS při HK ČR a AK ČR a Vídeňského centra pro mezinárodní arbitráž (VIAC)

Číslo semináře: 41237

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 4. října 2012

• ve čtvrtek 18. října 2012

Zadávání veřejných zakázek po novele zákona o veřejných zakázkách účinné od 1. 4. 2012

Lektor: JUDr. David Raus, Ph.D., předseda senátu Krajského soudu v Brně

Číslo semináře: 41238

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 11. října 2012

• ve čtvrtek 1. listopadu 2012

Aktuální otázky v advokátní praxi z ústavního práva a práva Evropské unie

Lektoři: doc. JUDr. Karel Klíma, CSc., advokát a vedoucí katedry úst. práva PF ZČU v Plzni
JUDr. Alena Horčicová, CSc., advokátka

Číslo semináře: 41239

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 25. října 2012

• ve čtvrtek 22. listopadu 2012

Úprava poměrů nezletilých dětí – druhy výchovy, střídavá péče, styk s dítětem, výživné na dítě – pohledem psychologa, soudce a advokáta

Lektoři: PhDr. Mgr. Jeroným Klimeš, CSc., psycholog
JUDr. Libuše Kantůrková, soudkyně OS v Kolíně
JUDr. Alena Horčicová, CSc., advokátka

Číslo semináře: 41240

Poplatek za seminář: 750 Kč

Uzávěrka přihlášek: 8. listopadu 2012

Semináře probíhají v Praze 1 v paláci Dunaj, Národní 10 (vchod z Voršilské ul. č. 14), pokud není uvedeno jiné místo konání, obvykle od 9.00 do 16.00 hodin. Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, www.cak.cz vlevo pod odkazem Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK, a zašlou ji e-mailem na adresu: seminare@cak.cz. Po potvrzení příjmu přihlášky odborem výchovy a vzdělávání ČAK, uhradí přihlášení účastníci příslušný účastnický poplatek (vložené), který je včetně 20% DPH, na účet č. 6724361001/2700 konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: desetimístné číslo složené z pětimístného čísla semináře (viz výše) a pětimístného evidenčního čísla advokáta u ČAK (objednatel) bez pomlčky či lomítka (např. 4120100333). Kopii dokladu o úhradě účastníci vezmou s sebou na seminář, daňový doklad obdrží při prezenci semináře, popřípadě poštou nebo do datové schránky. Zálohové faktury nevystavujeme. Zaplacené vložené se bez písemné omluvy nejméně tři dny před konáním semináře, zaslané odboru výchovy a vzdělávání ČAK, nebo v případě nepřítomnosti účastníka na semináři, nevrací. Sál je klimatizován. K dispozici je automat na kávu a minerální voda. Žádáme účastníky o včasný příchod, pozdní příchody ruší lektory i posluchače – 15 minut po začátku přednášky je již vstup do sálu omezen. Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávání advokátů, Vzdělávací akce ČAK. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pí Marie Knížová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ Ing. LENKA MATOUŠKOVÁ, vedoucí odboru výchovy a vzdělávání ČAK

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

• ve středu 19. září 2012

Katastr nemovitostí po rekonstrukci občanského práva

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, vedoucí Kanceláře úřadu Katastrálního úřadu pro hlavní město Prahu

Číslo semináře: 68217

Poplatek za seminář: 700 Kč

Uzávěrka přihlášek: 12. září 2012

Semináře se konají v sále Veřejného ochránce práv, Údolní 39, Brno v době od 9.00 do 16.00 hodin (vždy dle pozvánky).

Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukáží příslušný účastnický poplatek (tj. 700 Kč včetně DPH v zákonné výši) na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 682110123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod. Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

Semináře pro advokáty pořádané v seminární místnosti pobočky ČAK Brno

• ve středu 12. září 2012

Rodinné a opatrovnické spory

Lektorka: JUDr. Daniela Kovářová, advokátka a mediátorka

Číslo semináře: 68216

Poplatek za seminář: 550 Kč

Uzávěrka přihlášek: 5. září 2012

Semináře probíhají v seminární místnosti v Kleinově paláci, nám. Svobody 84/15, Brno v době od 9.00 do 13.00 hodin (pokud není na pozvánce uvedeno jinak). Zájemci o účast na těchto akcích vyplní přihlášku, kterou naleznou na internetových stránkách ČAK, zašlou ji e-mailem na adresu: sekr@cakbrno.cz, modlitbova@cakbrno.cz a poukáží příslušný účastnický poplatek (tj. 700 Kč včetně DPH v zákonné výši) na účet 6724361001/2700, konstantní symbol: 0308, variabilní symbol: číslo semináře a číslo osvědčení advokáta bez pomlčky či lomítka (např. 682110123). Doklad o úhradě vezměte s sebou. Účastnické poplatky se bez vážné omluvy tři dny předem nevracejí. Sál je klimatizován se stolovou úpravou, občerstvení zajištěno. Žádáme účastníky o včasný příchod. Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Vzdělávací akce. Telefonické informace: 542 514 401 pí Modlitbová.

Těšíme se na setkání s vámi.

✿ JUDr. IRENA SCHEJBALOVÁ, ředitelka pobočky ČAK v Brně

NOVINKA C. H. BECK

Podstatně doplněné a přepracované vydání úspěšného komentáře

*Vázané s přebalem, 2 svazky
3 632 stran, cena 4 490 Kč
obj. číslo EVK7*

Objednávejte se slevou v eShopu na www.beck.cz

inzerce

Proč toužíme *po titulu V.* (*Budeš badatelem?*)

*Stal se výzkumníkem,
neboť se k ničemu jinému nehodil.*
G. CH. LICHTENBERG

Jak máme u nás stále víc a víc vysokých škol i vysokoškolských, množí se i počty těch, kdo si přejí získat nějaký akademický titul onačejší, nejraději hodnost vědeckou. Ptejme se, z čeho pramení takové přání, zda je rozumné a co zejména vede k jeho (ne)splnění.

Malé dítě si představuje, že by jednou mohlo být lovcem nosophů, princeznou solimánskou nebo námořníkem. Neznám takového nedorostlého tvorečka, který by se sám od sebe shlédl v údělu badatelském. Většinou ani neví, co výzkumnické řemeslo obnáší. Naznačuje to i anekdota, v níž se učitelka ptá žáků, jaká povolání mají jejich rodiče. Děcka volají, že otec je obchodníkem nebo hraje golf, maminka zase lékařkou či modelkou, a vše probíhá v klidu. Jakmile však jeden chlapec prohlásí „Můj tatínek je docent,“ celá třída se chichotá. Děti totiž, na rozdíl od nás dospělých, mají z neznámých pojmů většinou legraci. Učitelka však nepochopí příčinu toho smíchu a pokárá své svěřence: „Žáci a žákyně, to není hezké vysmívat se spolužákovi kvůli jeho rodičům.“

Mnozí docenti a jiní vědátory si však spíš uvědomují výhody svého postavení a chtějí je zajistit i vlastním dětem. Jsou pak sudičkami, jež právě zrozené dceři určí dráhu příštího mudrce a zvolí pro ni například jméno Věduna. Souhlasím předem s námitkou, že takový příklad je extrémní. Těžko však popřít, že četní jinoši a dívky, kteří by se raději viděli hvězdami popové hudby nebo módními návrhářkami, se stávají učenici postupem zvaným „můj táta byl, moje máma je ...“. Jde o praxi obvyklou u umělců, císařů i pekařů, hostinských, lékařů a právníků, proč by zrovna vědci měli být v tomto ohledu výjimkou. Nežřidka se pak uplatní Lichtenbergova myšlenka úvodem citovaná, i když není zcela jasné, jak velký ironik minil svůj výrok. Existují totiž skutečně zvidaví tvorové, kteří v bádání nalézají svůj důvod k bytí; všude jinde by působili obtíže. A jsou ovšem jiní, kteří se hodí pro vědu stejně málo jako pro cokoliv jiného. Ve výzkumu si však delší dobu lebedí. Své badatelské bloumání mohou totiž označovat za hlubokou kontemplaci a své vědecké omyly řadit do rodu těch plodných. Těží z toho, že výsledky jejich práce nelze tak rychle a snadno ověřit, jako je tomu u zahradníka, kuchařky nebo zásobovacího referenta. Časem se ovšem přesvědčí o tom, že činnost na vysoké škole nebo ve vědeckém ústavu je čímsi na způsob překážkového běhu, kde při postupu vpřed musí být zdolány bariéry v podobě různých kvalifikačních prací. Pokud se je nedaří překonávat dosti bystře, vede to k vnitřním rozladám a někdy i štiplavým poznámkám životních partnerů, kteří poukazují na ty úspěšnější.

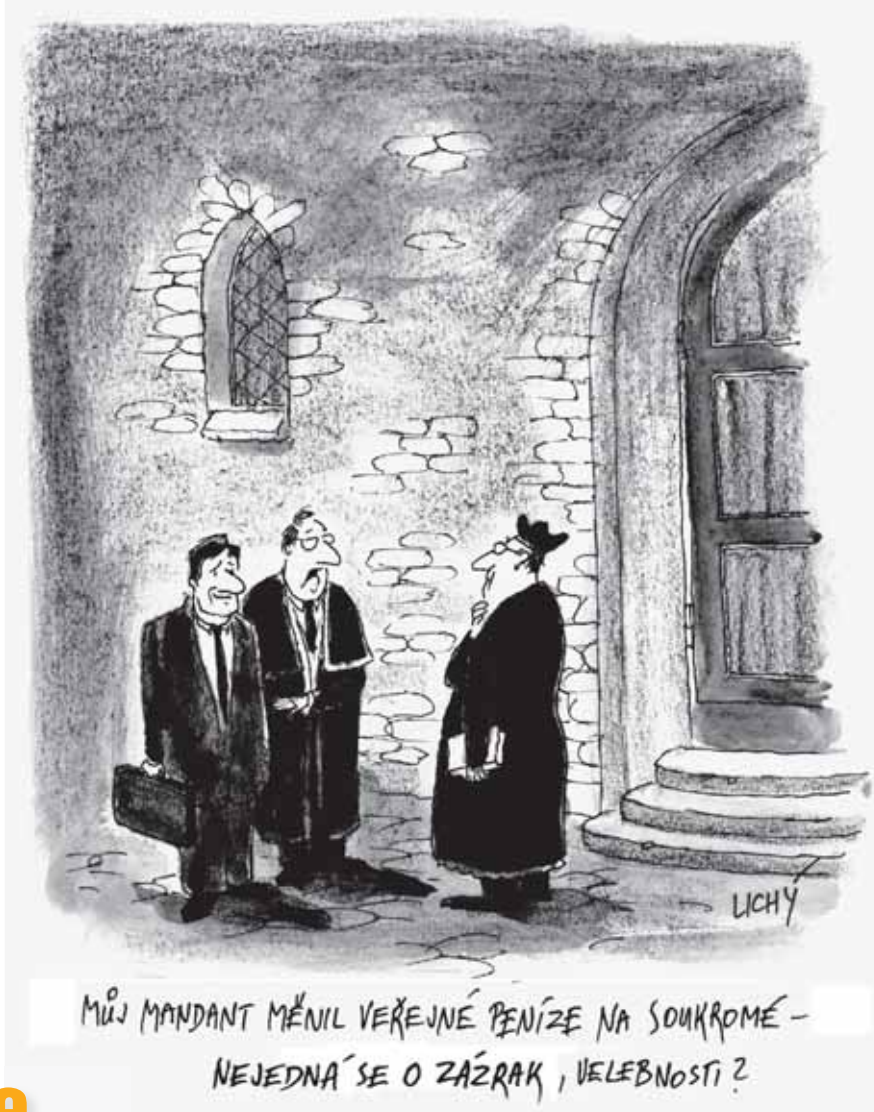
Inu, vynikající vědecké a jiné tvůrčí vlohy bývají někdy neopakovatelnou hříčkou přírody a jindy se zas dědí dost přímoča-

ře, nebo v podobě pozměněné (viz například potomky slavných vědců, kteří se uplatnili v oborech uměleckých). V tom či onom případě bývá nerozumné vzpírat se výsledkům genetické loterie. Pro zábavné osvěžení zaznamenejme v této souvislosti zvláštní jev, který nauka o dědičnosti nedokázala zatím vysvětlit. Občas se prý badatelský talent přenáší z tchána na zetě. Za prvé republiky se to stávalo na pražské právnické fakultě. Páni profesori tu plodili převážně dítky ženského rodu a pozdější manželé těchto dcer se stali tchánovými následníky na univerzitním stolci. Ostatně i dnes se lze setkat s podobnou situací; v hromadnějším měřítku byla zaznamenána u amerických profesorů matematiky a fyziky. Vysvětlení tu nemusí být zvláště sofistikované – páně profesorova dcera na dvádání možná jen dobře poznala, jak se žije v učencově rodině, a realisticky zhodnotila výhody i zápory takového osudu. Zájemce o vědu, respektive o vědce dceru nebudeme také hned podezírat z vypočítavosti. Vždyť s příjmy badatelů to není tak slavné. Náhradou za více hmotných statků je jim poznání samo a také různé druhy prestižních symbolů, titulů především.

Naši nenasytanou dobu ovšem charakterizuje sklon mít všechno a hned; přirozený je i rub takové tendence – neschopnost si vybrat. Setkáváme se nyní častěji se zájemci o vědecký titul, kteří zároveň usilují o výnosné místo v životní praxi. Nic zásadně proti takovému rozmachu či rozdělení osobnosti. Ve výjimečných případech vyústí vícekolejný výjezd z vysokoškolských studií v souladné směřování – nově získané poznatky spolu s prestižním titulem mohou zvýšit výdělkovou schopnost. Zdaleka to však není pravidlo. Stačí se porozhlédnout po světě advokátů. Nalezneme tam mnoho tvorů úspěšných z různých hledisek, kteří o vědecký titul neusilují. Zřejmě se dobrali poznatku, že ho nepotřebují pro odbornou reputaci, ani k ekonomické výkonnosti. Zároveň jejich publikační činnost naznačuje, že cesta k zvučnějšímu titulu by pro ně byla bývala schůdná.

Právě jsem dospěl k závěru příspěvku a zmíním to, co říkám doktorandům na fakultě, když zahajuji svou lekci o tvůrčím psaní. Tvrdím: *Dobře a včas si rozmyslete, zda a nač potřebujete doktorský titul. Zvláště to platí pro externí doktorandy, kteří působí v právní praxi, chtějí tam zůstat a čeká je advokátská či jiná zkouška. Vy, kteří zamýšlíte zůstat na vysoké škole, připravte se na trvalé úsilí o další tituly. Všichni si zejména upřímně odpovězte na otázku, zda vás baví psát, zda jde o přirozený projev vaší bytosti. Máme nejednu zkušenost s vašimi předchůdci, kteří se na fakultě dobře učili a doktorandské studium s nadšením zahájili. Příslovečný kámen úrazu se objevil, když měli předkládat části své doktorské práce. Studium pak bylo přerušováno, odkládáno a nakonec bez výsledku ukončeno. Místo prestižního symbolu čekala nepsavce ztráta na sebeúctě. Zklamání byli i jejich nejbližší.*

✿ prof. PETR HAJN

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- o zachování aplikace francouzského práva v Québecu se významnou měrou zasloužil i tamější advokát François-Joseph Cugnet (1720-1789)? Ten byl po sedmileté válce v r. 1766 a obsazení této oblasti Angličany požádán, aby redigoval vydání právních předpisů z období francouzské vlády v Québecu. Vzniklo tak čtyřsvazkové dílo, jehož jednotlivé části přinesly zkrácené pojednání o zákonech z předcházejícího období (*Traité abrégé des anciennes lois*), výňatky z vyhlášek, deklarácí, ordonancí a nařízení (*Extraits des édits, declarations, ordonnances, et réglemens*), pojednání o lenním právu (*Traité de la loi des fiefs*) a o policii (*Traité de la police*). Dílo bylo vydáno v Québecu v roce 1775.

- na Fakultě právnické ZČU byly obhájeny další kvalifikační práce věnované historii advokacie a advokátnímu právu? Ondřej Pecháček se přiřadil k badatelům o regionálních dějinách advokacie prací *Okresní soud, advokáti a notáři v Rychnově nad Kněžnou v období mezi dvěma světovými válkami*. Komisi předsedala Vendulka Valentová, konzultantem byl Stanislav Balík, oponentem Jan Mikš. „Celá práce je psána s rysy humoru, čímž je přístupná širokému okruhu čtenářů, nejenom historikům, a dále je napsaná vynikající češtinou. Za této situace bych diplomantovi doporučil, aby zvážil případnou

publikaci výsledku svého bádání např. v *Bulletinu advokacie* či v regionálním tisku, kde, právě vzhledem ke způsobu zpracování historických dat, by jistě našla svého čtenáře,“ podává se z posudku znalce regionu Jana Mikše.

- Jan Pauly před komisí ve složení Vendulka Valentová (předsedkyně), Stanislav Balík (konzultant) a Vlasta Formánková (oponentka) obhájil práci na téma *Povolání advokáta – podnikatelská a justiční role advokáta v minulosti a současnosti*. „Je nepochybné a již po staletí je známo, že existují v zásadě tři období v profesním životě advokáta, od advokáta v období přípravném a studijním přes advokáta pro spor k advokátovi – zkušenému a moudrému rádcí. Uvedená okolnost vede zákonitě k tomu, že úhly pohledu mladšího autora a staršího čtenáře se mohou lišit... S ohledem na diskusní charakter tématu je pak na místě, aby se diplomant a konzultant o svých postojích přesvědčovali, nikoliv však, aby si je vnucovali,“ píše ve svém posudku konzultant.

- do třetice, Vladimír Churcev obhájil bakalářskou práci na téma *Etika advokáta – vztah advokáta a klienta*. Komisi tvořili Petra Jánošíková, Vendulka Valentová (konzultantka) a Stanislav Balík (oponent).

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Radim Miketa: **Vorferienleitartikel** 3

Aktuelles

Rechtsanwälte im Mediationsdienst Antonín Mokřý, Martina Doležalová 4
 Ausgerufen wurde der 8. Jahrgang Der Jurist des Jahres 2012 7
 Die Tschechische Rechtsanwaltskammer errichtete für Rechtsanwälte eine Helpline zu den Datenbanken 8
 Die Rechtsanwaltskanzlei hat für die Kollegen das bestehende und das neue Zivilrecht verglichen. Interview mit
 JUDr. Jaroslav Svejkovský Ivana Cihlářová 10
 E-Anlaufstelle und Datenbanken: Unterzeichnen Sie alle Einreichungen mit einer zertifizierten elektronischen Unterschrift 13
 Einladung zum Lawtech Europe Congress 14
 Bulletin der Rechtsanwaltschaft bekam auch heuer den Preis der Karlsbäder Juristentage 14

Aus Rechtstheorie und Praxis

Artikel

Zusammenfassung 16
 Kann der Sachverständige, der ein Gutachten für die Seite der Verteidigung ausgearbeitet hat, vom Gericht als Zeuge
 einvernommen werden? Pavel Vantuch 17
 Tschechisches kontradiktorisches Strafverfahren – bisher nur eine Illusion Václav Vlk, Jaroslav Truneček 24
 Pfandveräußerung während der Insolvenz – mehr Fragen als Antworten Adam Sigmund 27
 Eine kleine Reflexion über den Persönlichkeitsschutz heute und in dem Neuen Zivilgesetzbuch im Lichte des Pressegesetzes
 Ronald Němec 30
 Position des Notars bei Durchführung der direkten Eintragungen in den Handelsregister gemäß dem vorbereiteten
 Registergesetz Martin Kavěna 33

Aus der Judikatur

Auseinandersetzung des Gemeinschaftsvermögens der Eheleute – eine mögliche Ungleichheit der Anteile 37
 Gemeinsame Durchführung des Bauwerks und Entstehung des Bruchteilmitigentums 41
 Gemeinschaftsvermögen, Pfandvertrag – relative Ungültigkeit 43
 Mit einem Satz gesagt 46
 Aus der Rechtsprechung des Europäischen Gerichts für Menschenrechte 47

Aus der Fachliteratur

Pavel Šámal und Team: **Das Strafgesetzbuch. Kommentar** (Daniel Prouza) 49
 Jaroslav Svejkovský und Team: **Das neue Zivilgesetzbuch. Vergleichung der neuen und der derzeitigen Regelung des Zivilrechts**
 (Martin Vychopen) 49
 Bohumil Havel und Team: **Gesetz über Handelskorporationen mit dem aktualisierten Motivenbericht und Register** (František Korbel) 50
 Alexander J. Bělohávek: **Verbraucherschutz im Schiedsverfahren** (Květoslav Růžička) 51
 Petr Dobiáš: **Das Internationale Versicherungsrecht mit Rücksicht auf die Lösung der Versicherungsstreite im Schiedsverfahren**
 (Ausgewählte Kapitel) (Jan Dvořák) 52
 Wir haben für Sie gelesen Jan Mates 53
 Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt 56

Aus der Rechtsanwaltschaft

Kolumne von Karel Čermák

Levitas animi 58

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka 59
 Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer und aus der gemeinsamen Verhandlung
 der Tschechischen und Slowakischen Rechtsanwaltskammer icha 62
 Einladung zum CODEXIS GOLF TOUR 2012 63
 Versicherung der Berufsverantwortung für Schäden, die bei der Ausübung der Rechtsanwaltschaft entstehen 64

Aus Europa

Notizen aus dem Rechtsanwalts-Stipendiums-aufenthalt in Paris Martin Šíp 65
 Feiern der Rechtsanwaltschaft in Serbien und Tage der kroatischen Rechtsanwaltschaft Petr Poledník 66

Informationen und Wissenswertes

Was Sie wissen sollten

Vorlesungen und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwörter in den Bildungs- und Schulungszentren
 der Tschechischen Rechtsanwaltskammer 68

Zum Schluss

Warum sehnen wir uns nach dem Titel V. Petr Hajn 70
 Eine Zeichnung von Lubomír Lichý 71
 Wissen Sie, dass... Stanislav Balík 71

Inhaltsverzeichnis 72
 Zusammenfassung/Summary 73
 Table of Contents 74

Pavel Vantuch: Kann der Sachverständige, der ein Gutachten für die Seite der Verteidigung ausgearbeitet hat, vom Gericht als Zeuge einvernommen werden?
In der Praxis kommt es manchmal dazu, dass ein Sachverständiger, der ein Gutachten auf Verlangen der Verteidigung ausgearbeitet hat, vor Gericht nicht als Sachverständiger, sondern als Zeuge einvernommen wird. Wenn der Sachverständige durch eine Strafverfolgungsbehörde beauftragt wird, wird er vom Gericht stets in der Position des Sachverständigen einvernommen.

Der Autor beschäftigt sich hier mit abweichenden Verhaltensweisen der Gerichte gegenüber dem Sachverständigen, der ein Gutachten für die Verteidigung ausgearbeitet hat, gegenüber dem durch die Strafverfolgungsbehörde beauftragten Sachverständigen. Er kommt zu dem Schluss, dass es für die Einvernahme des Sachverständigen als Zeugen, der ein Gutachten ausgearbeitet hat, das die Bedingungen des § 110a TrŘ erfüllt, keine gesetzliche Handhabe gibt. Falls der Sachverständige, der ein Gutachten auf Verlangen der Verteidigung (oder einer anderen Partei) ausgearbeitet hat, zur Einvernahme vorgeladen wird, muss er vor der Einvernahme laut § 106 TrŘ als Sachverständiger, aber nicht als Zeuge belehrt werden. Wenn der Sachverständige als Zeuge einvernommen wird, kann er gar nichts über die Umstände aussagen, die er mit seinen Sinnen wahrgenommen hat, denn er war bei einem Verkehrsunfall oder einer anderen Tatsache nicht anwesend, und wenn er auf Verlangen der Verteidigung kein Gutachten ausgearbeitet hätte, hätte er nicht gewusst, dass es zu der gegenständlichen Tat überhaupt gekommen war.

Václav Vlk, Jaroslav Truneček: Tschechisches kontradiktorisches Strafverfahren – bisher nur eine Illusion

Das Thema des Artikels ist eine allmähliche Umwandlung des Strafverfahrens in der CZ, das langfristig durch das Gesetz Nr. 141/1961 Sb. seit dem typischen Inquisitionsprozess bis zum heutigen Stand geregelt ist, insbesondere dann die allmähliche Zunahme der für ein kontradiktorisches Verfahren typischen Elemente und deren Bedeutung für die Erreichung einer gleichen Prozessstellung der Anklage und der Verteidigung. Die Autoren sind der Meinung, dass die Einführung der für den kontradiktorischen Prozess typischen Elemente nicht, wie manchmal eingewandt wird, zu einer Verlängerung bzw. Paralisierung und Beschleunigung des Strafverfahrens führen würde. Aus diesem Blickwinkel beschreiben die Autoren die Erfahrungen mit der bestehenden Form des Instituts des Eröffnungsverfahrens, der Zurücknahme der Klage und der Einstellung des Strafverfahrens und schlagen nachfolgend „de lege ferenda“ vor, wie es möglich wäre, in Zukunft die Gleichheit der Parteien mit relativ geringen Änderungen der Rechtsregelung zu erreichen, dann der Verteidigung eine aktivere Teilnahme am Strafverfahren zu ermöglichen und den Prozessparteien sowie dem Gericht Prozessmittel zur Einschränkung einiger Leistungen zu gewähren, die aus formalen Gründen bzw. Beweisen getätigt werden, die einen unbestrittenen Zustand nachweisen.

Adam Sigmund: Pfandveräußerung während der Insolvenz – mehr Fragen als Antworten

Der Beitrag konzentriert sich auf die Problematik der Veräußerung des Pfandgegenstandes, der als Sicherung einer Forderung eines Insolvenzgläubigers dient, d.h. es geht um eine der wichtigsten Fragen der ganzen Insolvenz, denn das meiste in Insolvenzprozessen veräußerte Vermögen ist das verpfändete Vermögen. Aus der Sicht der legislativen Regelung ist diese Problematik vor allem in den Bestimmungen § 286, § 289 und § 293 des Insolvenzgesetzes geregelt. Bei der Auslegung dieser Bestimmungen sind in der Praxis zwei unterschiedliche Konzeptionen erschienen. Die erste Konzeption beruht in der Einheit des Prozesses der Veräußerung der Vermögensmasse, ergänzt für den Fall der Veräußerung des gesicherten Vermögens um die Anweisung des gesicherten Gläubigers. Die zweite Konzeption besteht dann in der Dichotomie des Veräußerungsprozesses, der im Falle des nicht gesicherten Vermögens durch die Zustimmung des Gläubigerorgans und des Insolvenzgerichts und im Falle des gesicherten Vermögens lediglich durch die Anweisung des gesicherten Gläubigers bedungen ist.

Im Moment der Eskalation des Streits der beiden oben genannten Konzeptionen kam es zum Erlassen eines grundsätzlichen Judikats des Obergerichts zu Prag unter dem AZ: 1 VSPH 194/2012-B-36, das die Richtigkeit der ersten Konzeption bestätigt, d.h. der Konzeption,

die für die Pfandveräußerung ein gleiches Regime wie für die Veräußerung des Vermögens vorsieht, das frei von Verpfändungen und um die bindende Anweisung des gesicherten Gläubigers ergänzt ist. Wir hoffen, dass gerade das aktuelle Judikat ein Einzelelement der Stabilität in die derzeitigen unruhigen „Insolvenzwasser“ hineinbringt.

Ronald Némec: Eine kleine Reflexion über den Persönlichkeitsschutz heute und in dem Neuen Zivilgesetzbuch im Lichte des Pressegesetzes

Der Artikel widmet sich dem Institut des Persönlichkeitsschutzes mit besonderer Betonung auf dem Pressegesetz bzw. aus medialer Sicht. Der Autor weist auf die Entwicklung dieses Instituts schon seit der ersten Republik hin, widmet sich der Rechtsansicht der damaligen Nationalversammlung der CZ und vergleicht sie mit der Entwicklung dieser Problematik während des Kommunismus, aber vor allem in zwei Zeitabschnitten – 1990-2000 und 2000 bis zur Gegenwart. Er beschäftigt sich mit der Moralentwicklung der Gesellschaft und erforscht die Folgen auf das gültige Recht bzw. auf die Wahrnehmung der Institute, die nicht klar definiert sind. Abschließend weist er auf die Verbindung des Strafrechts hin, analysiert das Neue Zivilgesetzbuch in dessen Konsequenz auf diese Problematik und weist auf entsprechende Lösungen in diesem Bereich hin, also de lege lata und de lege ferenda.

Martin Kavěna: Position des Notars bei Durchführung der direkten Eintragungen in den Handelsregister gemäß dem vorbereiteten Registergesetz

Der Artikel reagiert auf die Analyse des Justizministeriums bezüglich Möglichkeiten der Rechtsregelung des Handelsregisters im vorbereiteten Registergesetz. Dieses Material sieht die Erhaltung der bisherigen Konzeption des Registerverfahrens vor und schlägt eine Teiländerung vor, die darin besteht, dass der Notar, neben dem Registergericht, die direkte Eintragung in den Handelsregister über Tatsachen, die durch den Notar mit notarieller Eintragung beglaubigt wurden, vornehmen könnte. Der Artikel weist auf eine Reihe von Rechtsproblemen hin, welche die vorgeschlagene Variante bringt, und beschäftigt sich näher mit der Frage der Übertragung der Gerichtsbarkeit auf Notare. Abschließend weist der Artikel auf die Tatsache hin, dass die gesetzten Ziele bezüglich der Vereinfachung des Unternehmensmilieus und der Entlastung der Registergerichte auch mit anderen Reformschritten erreicht werden können, die im Gegenteil die Konkurrenz auf dem Markt der Rechtsdienstleistungen verstärken.

Pavel Vantuch: Could an expert who prepared an expert report for the defence be heard by a court as a witness?

It sometimes happens in practice that an expert who prepared an expert report at the request of the defence is not heard by a court as an expert, but he is heard as a witness. In the case that an expert is invited by investigative, prosecuting and adjudicating bodies, a court will always hear him in the position of an expert.

The author deals with different attitude of courts to an expert who prepared an expert report for the defence, compared to an expert invited by investigative, prosecuting and adjudicating bodies. He arrives at the conclusion that there is no legal basis for hearing an expert who prepared an expert report complying with the conditions stipulated in § 110a of the Criminal Procedure Code as a witness. Where an expert who prepared an expert report at the request of the defence (or another party) is called for the examination, he must be instructed prior to the investigation according to § 106 of the Criminal Procedure Code as an expert, not as a witness. In the case that an expert is heard as a witness, he cannot say anything about circumstances he perceived through his own senses because he was not present during a traffic accident or another fact and if he would not prepare an expert report at the request of the defence, he would not know at all that a fact concerned happened.

Václav Vlk, Jaroslav Truneček: Czech adversary criminal proceedings – illusion so far

The theme of the article is the gradual transformation of criminal proceedings in the Czech Republic, regulated long-term by the Act No. 141/1961 Coll., from typically inquisition process to the current situation, in particular the gradual increase of elements typical for contradictory proceedings and their significance for achieving

equal procedural position of the prosecution and the defence. The authors are of the opinion that introduction of elements typical for contradictory process would not lead, as sometimes contested, to the extension or paralysation of criminal proceedings, vice versa, it would be possible to expect in a number of cases simplification of evidence and accelerated course of proceedings. From this point of view the authors describe the experience with the existing form of the institute of preliminary hearing of an indictment, withdrawal of an indictment and suspension of criminal proceedings and subsequently they de lege ferenda suggest how to approximate the actual equality of parties in the future and with rather small changes of the legal regulation, how to enable the defence to participate more actively at criminal proceedings and how to provide parties to the proceedings with means limiting certain acts made on formal grounds or evidence proving non-adversary situation.

Adam Sigmund: Encashment of a collateral in insolvency – more questions than answers

The article is focused on problems relating to encashment of a collateral used for securing a receivable of an insolvency creditor, i.e. on one of the most important issues of the entire insolvency, because the vast majority of assets converted into money within insolvency processes are pledged assets. From the point of view of legal regulation, this issue is in particular regulated by the provisions of § 286, § 289 and § 293 of the Insolvency Act. When interpreting these provisions, two different concepts appeared in practice. The first concept is based on uniformity of the process of encashment of assets, supplemented in the case of encashment of secured assets by an instruction of a secured creditor. The second concept is based on dichotomy of the encashment process being conditioned – in the case of unsecured assets – by the approval of a creditor's organ and an insolvency court and in the case of secured assets it is only conditioned by an instruction of a secured creditor. At the moment of escalation of the conflict of both above mentioned concepts, the High Court in Prague issued the fundamental judicial decision ref. no. 1 VSPH 194/2012-B-36, declaring legitimacy of the first concept, i.e. the concept anticipating the identical regime for encashment of a collateral as for encashment of assets being free of collaterals, supplemented by a binding instruction of a secured creditor. Let's believe that this judicial decision will bring another partial element of stability to the current unsteady insolvency issues.

Ronald Némec: Small meditation over protection of personality today and in the new Civil Code in the light of the Press Act

The article deals with the institute of protection of personality with special emphasis on the Press Act, or from the media point of view. The author refers to the development of this institute since the First Republic, he deals with the legal opinion of the than Supreme Court of the Czech Republic and compares it with the development of these problems in the Communist period, however, mainly in two time intervals – 1990 to 2000 and 2000 till these days. He deals with the moral development of the society and examines the impact on valid law, or perception of institutes that are not clearly specified. In the end he refers to the connection of the criminal law, analyses the impact of the new Civil Code on these problems and refers to suitable solutions in this area, i.e. de lege lata and de lege ferenda.

Martin Kavěna: Position of notaries making direct entries into the Commercial Register according to the prepared Act on Registers

The article responds to the analysis of the Ministry of Justice on possibilities of legal regulation of the Commercial Register in the prepared Act on Registers. This material anticipates that the hitherto existing concept of the registration proceedings would be maintained and it proposes a partial change consisting in the fact that a notary could, in addition to the Register Court, make direct entry into the Commercial Register with regard to the facts certified by such notary in a notarial deed. The article refers to a number of legal problems accompanying the proposed variant and it deals in details with the issue of transfer of the judicial powers to a notary. In the end the article refers to the fact that the declared objectives – simplification of business environment and unloading of register courts – may be achieved also by other reforming steps strengthening vice versa competition on the legal services market.

Leading Article

Radim Miketa: **Leading article pre-holiday** 3

Current News

Lawyers in mediation services Antonín Mokřý, Martina Doležalová 4
 8th competition Lawyer of the year 2012 announced 7
 CBA set up a data-boxes hotline for lawyers 8
 Law firm compared for colleagues existing and new civil law. Interview with JUDr. Jaroslav Svejkovský Ivana Cihlářová 10
 E-filing registry and data boxes: sign all the files with certified electronic signature! 13
 Invitation to Lawtech Europe Congress 14
 Bulletin of the Legal Profession was awarded a prize at the Karlovy Vary Legal Days this year again 14

Legal Theory and Practice

Articles

Summary 16
 Could an expert who prepared an expert report for the defence be heard by a court as a witness? Pavel Vantuch 17
 Czech adversary criminal proceedings – illusion so far Václav Vlk, Jaroslav Truneček 24
 Encashment of a collateral in insolvency – more questions than answers Adam Sigmund 27
 Small meditation over protection of personality today and in the new Civil Code in the light of the Press Act Ronald Němec 30
 Position of notaries making direct entries into the Commercial Register according to the prepared Act on Registers Martin Kavěna 33

Judicial Decisions

Settlement of common property of spouses – possible inequality of shares 37
 Joint building of a structure and establishment of tenancy in common 41
 Common property of spouses, security agreement – relative invalidity 43
 In one sentence 46
 Judicial decisions of the European Court of Human Rights 47

Professional Literature

Pavel Šámal and coll.: **Criminal Code. Commentary** (Daniel Prouza) 49
 Jaroslav Svejkovský and coll.: **New Civil Code. Comparison of new and current civil law regulation** (Martin Vychopeň) 49
 Bohumil Havel and coll.: **Act on Business Corporations with updated reasoning report and index** (František Korbel) 50
 Alexander J. Bělohávek: **Consumer protection within arbitration proceedings** (Květoslav Růžička) 51
 Petr Dobiáš: **International insurance law focused on solution of insurance disputes within arbitration proceedings (selected chapters)** (Jan Dvořák) 52
 We have read for you Jan Mates 53
 Bulletin of the Slovak Legal Profession brings... 56

Legal Profession

Karel Čermák's Column

Levitas animi 58

Czech Legal Profession

Disciplinary practice Jan Syka 59
 Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors and the joint meeting of the Czech Bar Association and the Slovak Bar Association 62
 Invitation to CODEXIS GOLF TOUR 2012 63
 Insurance of professional liability for damage caused by exercise of the legal profession 64

Europe

Notes from the lawyer's educational stay in Paris Martin Šíp 65
 Celebration of the legal profession in Serbia and days of the Croatian legal profession Petr Poledník 66

Information and Points of Interest

You should know

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees in educational and training centres of the Czech Bar Association 68

Finally

Why do we long for the title V. Petr Hajn 70
 Drawing by Lubomír Lichý 71
 Do you know that... Stanislav Balík 71

Inhaltsverzeichnis

Zusammenfassung/Summary 73
 Table of Contents 74

Složme se týraným dětem na bezpečný domov

Přispějete-li částkou 50 Kč měsíčně ve prospěch
veřejného Konta Naše dítě **123131123/0600**,

dokážeme společně podpořit náhradní rodinnou péči,
Klokánky, azylové domy a další ohrožené děti.

Děkujeme Vám, www.nasedite.cz.

Investujte do naší budoucnosti

Občanské sdružení NEO CZ, o. s. se zaměřuje na podporu a pomoc dětem, mladým lidem a rodinám, na podporu pozitivních mezilidských vztahů a vztahů v komunitě (např. městská část, škola, sídliště apod.). Naše aktivity si kladou za cíl maximálně podporovat zdravý psychosociální vývoj dětí a mladých lidí a rozvíjet pozitivní stránky každého jedince v rámci cílové skupiny.

Hlavní formou dosahování našich cílů je psychologické poradenství, psycho-terapie, psychodiagnostika, vzdělávání, preventivní a intervenční programy, právní a sociálně právní poradenství.

Co nabízíme:

- Psychologické poradenství na školách
- Parlament mládeže se zapojením do mezinárodních projektů
- Vícestupňové multioborové poradenství
- Poradna pro obyvatele městské části či jiné lokality
- Programy pro školy a další instituce

www.neocz.cz

Martha Issová
patronka Rozmarýny

CO JE CAFÉ ROZMAR?

www.cafe-rozmar.cz

Café Rozmar je první sociální firma v ČR, která kromě běžných zaměstnanců, zaměstnává i mladé lidi po odchodu z dětského domova. Na pozicích pomocný kuchař/ka, číšník/servírka, získávají první pracovní zkušenosti a podporu v začátcích jejich samostatného života. Kromě toho jsme dle Mauerova žebříčku restaurací 41. nejlepší restaurací v ČR. Najdete nás v Praze, jen pár metrů od Palackého náměstí.

Rozmarýna
v dětských domovech

KDO JE ROZMARÝNA?

Rozmarýna se už šestým rokem snaží pomáhat dětem a mladým lidem, kteří vyrůstají v dětských domovech. Naše práce se zaměřuje na osobnostní a dlouhodobou podporu a aktuálně působíme ve 13 dětských domovech v regionech Praha, Střední Čechy a Plzeň, kde ročně podpoříme více než 150 dětí a mladých lidí.

Café Rozmar

LÍBÍ SE VÁM ROZMARÝNA A CHCETE NÁS PODPOŘIT?

Možností je spousta! Staňte se naším dobrovolníkem... navštěvujte Café Rozmar... podpořte nás finančně (č.ú. 5100381608/4000)... nabídněte nám jako firma služby zdarma (reklama, tisk, propagace, účetnictví...)... podpořte nás finančně ©

ROZMARÝNA
obecně prospěšná společnost
www.rozmaryna-ops.cz

Advokátní kancelář MSB Legal, v.o.s.
hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA

Požadujeme:

Aktivní přístup k řešení problémů, vysoké pracovní nasazení a časovou flexibilitu, dobré komunikační schopnosti a profesionální vystupování, pečlivost a samostatnost, odpovídající odborné znalosti, schopnost organizace a týmové spolupráce, znalost anglického jazyka (znalost dalšího jazyka výhodou)

Nabízíme:

Zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou, zajímavou a různorodou prací v mladém kolektivu, perspektivu dlouhodobé spolupráce a kariérního růstu, možnost publikační činnosti, příjemné pracovní prostředí, motivující finanční ohodnocení.

V případě zájmu zasílejte své životopisy s fotografií na e-mail: HR@msblegal.cz a to v českém a anglickém jazyce. Do předmětu napište „advokát“ nebo „advokátní koncipient“. Kontaktní telefon: 251 566 005

MSB Legal, v.o.s.
Radlická 28/663
150 00 Praha 5

Tel.: +420 251 566 005
Fax: +420 251 566 006
E-mail: paha@msblegal.cz

MSB Legal, v.o.s.
Hlubinská 1378/36
702 00 Ostrava

Tel.: +420 596 639 891
E-mail: ostrava@msblegal.cz

www.msblegal.cz

GIESE & PARTNER

Renomovaná advokátní kancelář s mezinárodní klientelou se sídlem v centru Prahy
přijme do svého týmu

ADVOKÁTY / ADVOKÁTKY a ADVOKÁTNÍ KONCIPIENTY / KONCIPIENTKY

Požadujeme:

- ♦ praxi min. 1 rok
- ♦ znalost AJ a NJ slovem i písmem včetně právní terminologie
- ♦ flexibilitu a vysoké pracovní nasazení
- ♦ přirozenou schopnost komunikovat, týmového ducha
- ♦ aktivní přístup a pečlivost

Nabízíme:

- ♦ příjemné pracovní prostředí v mladém dynamickém kolektivu
- ♦ možnost růstu v závislosti na výkonu
- ♦ získání odborných zkušeností v zázemí mezinárodní společnosti
- ♦ odpovídající finanční ohodnocení

Váš strukturovaný životopis v českém a cizím jazyce zašlete k rukám paní Lenky Vrchovské na vrchovska@giese.cz.
Giese & Partner, v.o.s., Palác Myslbek, Ovocný trh 8, 117 19 Praha 1 Telefon +420 221 411 511 www.giese.cz

CENÍK PLOŠNÉ INZERCE pro advokáty zapsané na seznamu vedeném ČAK

Inzerční služby pro Bulletin advokacie zajišťuje společnost **IMPAX**
Impax, spol. s r. o., tel. 241 483 141, 606 404 953,
e-mail: inzerce@impax.cz. Ceny jsou platné pro inzerci
na redakčních stranách v sekci „inzerce“ na konci časopisu.

I/1 (celostrana) 210x297 mm (na spad), 170x255 mm (na zrcadlo)
černobíle 15 000
dvoubarevně 18 000
barevně 20 000

I/2 strany 210x145 (na spad), 170 x 125 mm (na zrcadlo)
černobíle 8 000
dvoubarevně 11 000
barevně 14 000

I/4 strany 83x125 mm (na zrcadlo)
černobíle 6 000
dvoubarevně 8 000
barevně 10 000

I/8 strany 83x65 mm (na zrcadlo)
černobíle 3 000
dvoubarevně 4 000
barevně 6 000

Ceny jsou uvedeny v Kč bez DPH.

New opportunities in an international law firm:

Senior Associates and Junior Associates

PwC Legal, an international law firm, is looking for **Senior Associates (Advokát)** and **Junior Associates (Koncipient)** to expand its team.

You need to have:

- Exceptional knowledge of the law
- Fluent English (German an advantage)
- Highly developed work ethic
- Willingness to go the extra mile

We offer:

- Interesting work in a reputable international firm
- Gaining interesting professional experience
- Above-average remuneration

Open positions in:

- M&A / Corporate
- Competition, EU, Regulatory
- Real Estate
- Insolvency & Restructuring
- Labour
- TMT & IP
- Energy
- Litigation & Arbitration

If you are interested in this position, please send your CV in English to **Ms. Zuzana Stasova** (zuzana.stasova@pwclegal.cz).

PwC Legal

Mezinárodní advokátní kancelář se sídlem v centru Prahy rozšiřuje svůj tým a přijme:

Advokáta a advokátního koncipienta

Požadujeme:

- výbornou znalost angličtiny (znalost dalšího cizího jazyka výhodou)
- schopnost týmové práce a komunikace v mezinárodním kolektivu
- vysoké pracovní nasazení a flexibilitu
- profesionální vystupování

Nabízíme:

- zajímavou práci v mezinárodní právní firmě s kanceláři v Evropě, Asii, na Blízkém východě a v Severní a Jižní Americe
- odpovídající platové ohodnocení
- práci v mladém kolektivu pražské kanceláře
- možnost dalšího vzdělávání a profesního růstu

Nabídky se stručným životopisem v českém a anglickém jazyce zašlete prosím faxem na číslo +420 224 210 004 nebo e-mailem na adresu careers.prague@hoganlovells.com.

www.hoganlovells.com

PETERKA & PARTNERS, přední nezávislá advokátní kancelář působící v regionu střední a východní Evropy hledá do svého týmu v Praze

advokáta / advokátku s vynikající angličtinou

PETERKA & PARTNERS zastupuje přední české a nadnárodní společnosti v České republice a v klíčových zemích regionu. Dynamicky proniká na další trhy a rozšiřuje nabídku svých služeb o specializace na právní oblasti a průmyslová odvětví.

Členům svého týmu nabízí náročnou a inspirující práci pro českou i mezinárodní klientelu, všestranný profesní a osobnostní růst v regionálním rozměru, včetně možnosti expatriace do zahraničních poboček a ohodnocení odpovídající schopnostem.

PETERKA & PARTNERS hledá do svého týmu ambiciózní, vzdělané a kreativní osobnosti se schopností samostatného myšlení, vlastní iniciativou, profesionálním přístupem a vysokým pracovním nasazením.

Nabídky spolu se strukturovaným životopisem v českém a anglickém jazyce zasílejte k rukám Mgr. Ing. Jana Lišky na email office@peterkapartners.cz

www.peterkapartners.com